John Galsworthy

Sfîrșit de capitol

★ ★

PUSTIETATE ÎN FLOARE

roman

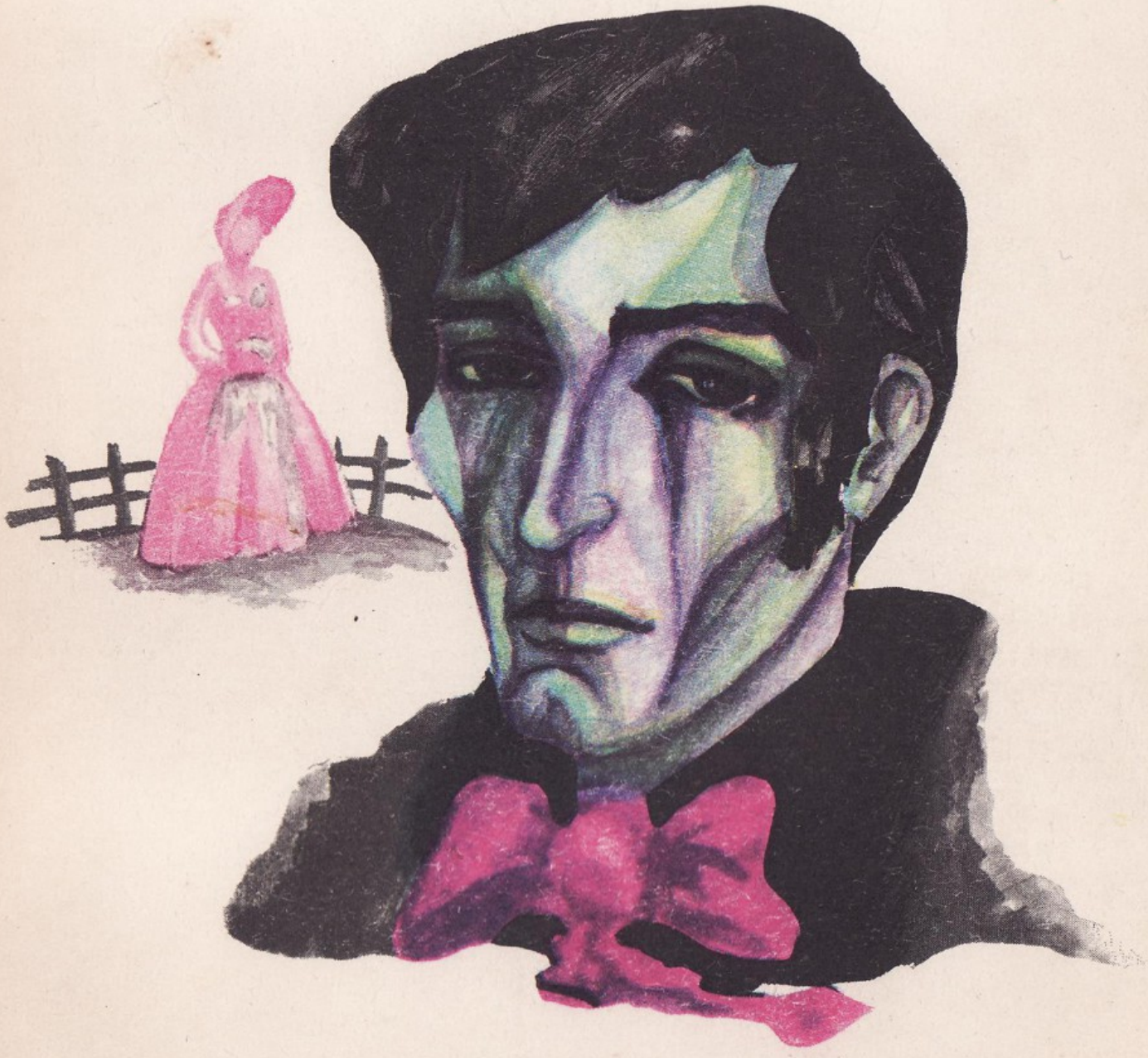

Editura Eminescu

JOHN GALSWORTHY

Sfârşit de capitol

Vol 2
Pustietate în floare

Cuprins

PUSTIETATE ÎN FLOARE
I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
XIII
XIV
XV
XVI
XVII
XVIII
XIX
XX
XXI
XXII
XXIII
XXIV
XXV
XXVI
XXVII
XXVIII
XXIX
XXX
XXXI
XXXII
XXXIII
XXXIV
XXXV

XXXVI
XXXVII

PUSTIETATE ÎN FLOARE

I

În 1930, la scurt timp după discutarea bugetului în Parlament, în vecinătatea gării Victoria s-ar fi putut observa cea de-a opta minune a lumii: trei englezi, de tip total diferit, contemplând simultan o statuie londoneză. Veniseră separat şi acum stăteau la oarecare distanţă unul de celălalt, în colţul de sud-vest al pajiştii defrişate, unde îşi puteau feri ochii de lumina târzie a unei după-amieze de primăvară. Unul dintre cei trei privitori era o tânără de vreo douăzeci şi şase de ani, al doilea, un bărbat în floarea vârstei, care să tot fi avut treizeci şi patru de ani, iar al treilea se plasa pe undeva între cincizeci şi şaizeci. Tânără, suplă şi cu o expresie inteligentă, îşi ţinea capul uşor înclinat într-o parte, în timp ce un zâmbet vag îi adia pe buzele întredeschise. Bărbatul mai tânăr, care purta un pardesiu albastru, strâns încins cu un cordon în jurul taliei subţiri, de parcă vânticelul de primăvară îl înfrigura, avea culoarea gălbuie a pielei de pe care păleşte bronzul; expresia gurii, mai curând dispreţuitoare, îi era contrazisă de ochii aţintiţi, cu reală intensitate, asupra statuii. Omul mai în vârstă, un bărbat foarte înalt, într-un costum cafeniu şi pantofi din antilopă cafenii zăbovea alene, cu mâinile în buzunarele pantalonilor, şi cu un soi de scepticism rafinat pe faţa-i prelungă, consumată, dar plăcută la vedere.

În acest timp, statuia, care-i înfăţişa pe Mareşalul Foch[1] călare, se sumeţea în faţa celor trei priviri, mai calmă decât fiecare dintre ei.

Bărbatul mai tânăr vorbi pe neaşteptate:

— Eliberatorul nostru.

Această încălcare a normelor de conduită avu efecte diverse asupra celorlalţi doi; bărbatul mai vârstnic îşi înălţă sprâncenele şi făcu un pas înainte, ca şi cum dorea să examineze picioarele calului. Fata se întoarse spre cel ce vorbise şi-l privi deschis, apoi, pe dată, faţa ei reflectă surprindere:

— Dumneata nu eşti Wilfrid Desert?

Tânărul se înclină.

— În cazul ăsta ne cunoaştem, reluă ea. Ne-am întâlnit la nunta lui Fleur Mont. Erai cavaler de onoare, dacă ţii minte, primul pe care l-am văzut vreodată. N-aveam decât şaisprezece ani pe atunci. Desigur că nu-ţi aminteşti de mine, Dinny Cherrell, Elisabeth pe numele adevărat. În ultimul moment m-au făcut şi pe mine domnişoară de onoare.

Buzele tânărului îşi pierdură grimasă de dispreţ.

— Îmi amintesc perfect de părul dumitale.

— E singurul lucru pe care-l reţine lumea în legătură cu mine.

— Nu-i adevărat. Îmi aduc aminte că-mi spuneam că i-ai pozat lui Botticelli. Văd că încă îi mai pozezi.

Dinny gândea: „Ochii lui mi-au dat primul fior. Într-adevăr sunt frumoşi”.

Respectivii ochi se întoarseră din nou spre statuie.

— El ne-a eliberat, repetă Desert.

— Te aflai acolo, fără îndoială.

— Ca aviator, şi sătul până peste cap.

— Îţi place statuia?

— Calul.

— Da, murmură Dinny, e un cal adevărat, şi nu un butoi cu dinţi, nări şi o spinare arcuită, cabrându-se pe picioarele dindărăt.

— E un ansamblu iscusit, ca însuşi Foch.

Dinny îşi încreţi fruntea.

— Îmi place calmul cu care se înalţă printre copaci.

— Ce mai face Michael? îi eşti verişoară, dacă nu mă înşel.

— Michael e foarte bine. Tot în Parlament; are un loc pe care pur şi simplu nu-şi poate îngădui să-l piardă.

— Şi Fleur?

— Înfloreşte. Ştiai că a născut anul trecut o fetiţă?

— Fleur? Hm! E al doilea copil, nu?

— Da; şi o cheamă Catherine.

— Eu n-am mai fost în ţară din 1927. E ceva! S-a scurs multă vreme de la nunta aceea.

— S-ar zice că ai peregrinat prin locuri bătute de soare, spuse Dinny contemplând culoarea brun-gălbuie a feţei lui.

— Când nu simt soarele am senzaţia că nu trăiesc.

— Michael mi-a povestit o dată că te-ai stabilit în Orient.

— Ei, cam pe acolo am cutreierat. Faţa păru să i se întunece şi mai mult. Se lăsă străbătut de un fior. A naibii de rece e primăvara englezească!

— Mai scrii versuri?

— Ah! îmi cunoşti slăbiciunea?

— Ţi le-am citit pe toate. Cel mai mult îmi place ultimul volum.

Tânărul zâmbi strâmb.

— Îţi mulţumesc că-mi gâdili orgoliul; poeţii apreciază acest lucru, după cum ştii. Cine-i domnul ăsta înalt? îmi pare cunoscut...

Domnul înalt, care ocolise statuia, se întorcea acum spre ei.

— Într-un fel, îl asociezi şi pe el cu nunta aceea, şopti Dinny. Domnul înalt veni drept ia ei.

— Copitele nu-s cine ştie ce, spuse el. Dinny zâmbi.

— Mă simt întotdeauna recunoscătoare că n-am copite. Tocmai încercam să ajungem la concluzia dacă vă cunoşteam sau nu. N-aţi fost acum câţiva ani la cununia lui Michael Mont?

— Am fost. Şi cine sunteţi dumneavoastră, domnişoară?

— Ne-am întâlnit cu toţii acolo. Îi sunt verişoară primară din partea mamei. Dinny Cherrell, Domnul Desert i-a fost cavaler de onoare.

Domnul înalt încuviinţă din cap.

— Ah! Da! Numele meu e Jack Muskham, îi sunt văr primar din partea tatălui. Se întoarse spre Desert. Se pare că-l admiraţi pe Foch.

— Aşa e.

Dinny fu surprinsă de expresia mohorâtă care i se răspândi pe toată faţa.

— Mă rog, urmă Muskham, a fost, incontestabil, un ostaş; şi nu mulţi se pot lăuda cu aceasta. Dar eu am venit să văd calul.

— E partea cea mai importantă, de bună seamă, murmură Dinny. Domnul înalt îi adresă surâsul lui sceptic.

— Pentru un singur lucru trebuie să-i fim recunoscători lui Foch: nu ne-a părăsit niciodată la nevoie.

Deşert se răsuci brusc spre el:

— Aveţi vreo raţiune specială peste această remarcă?

Muskham ridică din umeri, îşi scoase pălăria înclinându-se spre Dinny, şi o porni agale.

După ce se îndepărtă, se lăsă între ei o tăcere ca aceea ce pluteşte peste apele adânci.

— În ce direcţie mergi? întrebă Dinny în cele din urmă.

— În direcţia în care mergi dumneata.

— Mulţumesc din inimă, domnule. O mătuşă care locuieşte pe Mount Street îţi poate servi de direcţie?

— Admirabil.

— Probabil că-ţi aduci aminte de ea, mama lui Michael; e o bomboană, cea mai desăvârşită maestră a vorbirii eliptice, vorbeşte în zig-zag, aşa încât trebuie s-o urmăreşti în salturi.

Traversară şoseaua şi porniră în direcţia Grosvenor Place, pe partea palatului Buckingham.

— Bănuiesc că ori de câte ori revii, găseşti Anglia schimbată, dacă-mi îngădui să fac

conversaţie.

— Destul de schimbată.

— Nu-ţi iubeşti „patria mumă”, cum sună zicala?

— Îmi inspiră oroare.

— Faci cumva parte din soiul de oameni cărora le place să fie socotiţi mai răi decât sunt?

— Nu cred. Întreabă-l pe Michael.

— Michael e incapabil de bârfa.

— Michael, ca de altfel toţi îngerii, e în afara socotelilor realităţii.

— Ba nu, se împotrivi Dinny, Michael e foarte real şi foarte englez.

— Asta-i contradicţia lui supărătoare.

— De ce denigrezi Anglia? Au mai făcut-o şi alţii înainte.

— Nu denigrez Anglia decât când stau de vorbă cu englezi.

— Interesant. Dar de ce-o faci cu mine?

Desert râse.

— Pentru că dumneata pari să fii ceea ce mi-ar plăcea să cred că este Anglia.

— Frumoasă şi mănoasă, dar nici grasă, nici lăptoasă.

— Ce mă irită pe mine, e încrederea Angliei că este încă „buricul pământului”.

— Şi nu e?

— Ba da, răspunse Desert luând-o prin surprindere, dar n-are nici un motiv ca să gândească astfel.

Dinny îşi spuse în sinea ei:

Frate Wilfrid eşti pervers, gândi tânăra femeie
Şi ai o limbă foarte otrăvitoare;
Nu-ţi stă bine când toceşti doar o singură idee
Şi atunci de ce-o faci oare?[2]

De răspuns, răspunse însă cu simplitate:

— Dacă Anglia continuă să fie „buricul pământului” şi, cu toate că n-are motiv să gândească astfel, o face totuşi, înseamnă oricum că are intuiţie.

Oare intuiţia te-a făcut să-l antipatizezi pe domnului Muskham?

Apoi, privindu-i faţa, Dinny gândi: „Am făcut o gafă”.

— De ce l-aş antipatiza? E tipul de gentleman prea ocupat de vânătoare şi de călărie, care mă plictiseşte de moarte.

„Nu ăsta-i motivul”, gândi Dinny continuând să-l privească. Ciudată faţă! Nefericită din pricina unei dizarmonii adânc înrădăcinate, de parcă în străfundurile lui un duh bun şi un duh rău se luptau pentru vecie căutând să se izgonească unul pe celălalt; dar ochii lui îi dădeau acelaşi fior ca atunci, la şaisprezece ani, când, cu pletele fluturându-i pe umeri, stătuse alături de el, la cununia lui Fleur.

— Şi-ţi place într-adevăr să cutreieri Orientul?

— Blestemul lui Esav[3] atârna asupră-mi.

„Într-o bună zi, o să-l fac să-mi spună de ce, gândi Dinny. Numai că, după toate probabilităţile, n-o să-l mai revăd niciodată.” Şi o înfiorare rece îi săgetă şira spinării.

— Mă întreb dacă-l cunoşti pe unchiul meu Adrian. A fost în Răsărit, în timpul războiului. Acum prezidează asupra unor oseminte, la un muzeu. Pe Diana Ferse o ştii, probabil. S-a căsătorit cu ea anul trecut.

— Nu cunosc pe nimeni despre care să merite să discutăm.

— Atunci, unicul nostru punct de contact e Michael.

— Nu cred în contactele mediate de o a treia persoană.

Unde locuieşti, domnişoară Cherrell?

Dinny zâmbi.

— S-ar părea că-i indicată o scurtă notă biografică. Încă din secolul al nu ştiu câtelea familia mea îşi are „rezidenţa” la Condaford Grange, în Oxfordshire. Tatăl meu e general la pensie; eu sunt una din cele două fiice; unicul meu frate e militar,

căsătorit, şi tocmai îl aşteptăm să sosească din Sudan, în permisie.

— Oh! făcu Desert, şi faţa lui luă din nou o expresie mohorâtă.

— Am douăzeci şi şase de ani, sunt necăsătorită, dar fără copii, cel puţin până în prezent. Mânia mea pare să fie amestecul în treburile altora. Nu ştiu de ce-am fost înzestrată cu ea. Când mă aflu la Londra, locuiesc la Lady Mont, în Mount Street. Deşi am primit o educaţie simplă, am gusturi costisitoare şi n-am nici un mijloc de a le satisface. Cred că pot sesiza o glumă. Acum, rândul dumitale!

Desert zâmbi şi clătină din cap.

— Să încerc eu? urmă Dinny. Eşti cel de-al doilea fiu al Lordului Mullyon; ţi s-a urât de război; scrii versuri; ai instincte nomade şi eşti propriul dumitale duşman; ultimul punct e singurul care are valoare inedită. Iată-ne în Mount Street; intră s-o vezi pe mătuşa Em.

— Mulţumesc, nu. Dar vrei să iei mâine prânzul cu mine şi după aceea să mergem la un matineu?

— Vreau. Unde?

— La Dumourieux, ora unu şi jumătate.

Schimbară câte o strângere de mină şi se despărţiră, dar când Dinny intră în casa mătuşii ei, fremăta toată şi rămase câteva clipe în faţa uşii salonului, surâzând noii senzaţii.

II

Zâmbetul i se stinse de pe buze sub şarja de zgomote care răzbătea prin uşa închisă.

„Dumnezeule! gândi. Sindrofia pentru ziua de naştere a mătuşii Em, şi eu am uitat cu totul!”

Cineva care cânta la pian se opri, urmă o forfotă, o încăierare, un hârâit de scaune pe podea, două sau trei schelălăituri, tăcere, şi pianul se auzi din nou.

„Jocul de-a scaunul furat”, îşi spuse Dinny şi deschise uşa fără zgomot. Cea care fusese Diana Ferse era aşezată la pian. Pe opt scaune rânduite simetric, cu faţa respectiv la est şi vest, erau cocoţate opt făpturi mici şi una mare, cu pălării de hârtie colorată pe cap; dintre acestea, şase tocmai se ridicau în picioare, iar două continuau să şadă pe acelaşi scaun. Dinny îi cercetă de la stânga la dreapta: Ronald Ferse; un băieţaş chinez; mica Anne, mezina mătuşii Alison; Tony, mezinul unchiului Hilary; Celia şi Dingo (copiii Celiei Moriston, sora căsătorită a lui Michael); Sheila Ferse; şi, pe acelaşi scaun, unchiul Adrian şi Kit Mont. Mai departe, Dinny o văzu pe mătuşa Em, în faţa căminului, gâfâind uşor şi purtând pe cap o scufă din hârtie roşie, şi apoi pe Fleur trăgând un scaun de la capătul şirului unde se afla Roland.

— Kit, ridică-te! Tu ai rămas pe dinafară.

Kit stătu nemişcat şi se ridică Adrian.

— Foarte bine, bătrâne, acum te măsori cu cei de-o seamă cu tine. Şterge-o!

— Jos mâinile de pe spetează, strigă Fleur. Wu Fing, nu trebuie să aştepţi până se termină muzica. Dingo, nu sta lipit de ultimul scaun!

Muzica se opri. Forfotă, învălmăşeală, chelălăieli, şi cea mai măruntă dintre toţi, mica Anne, rămase în picioare, fără scaun.

— Foarte bine, scumpo, spuse Dinny, vino aici şi bate toba. Te opreşti când se opreşte şi muzica, aşa! încă o dată. Urmăreşte-o pe mătuşica Di!

Iar şi iar şi iar, până când nu mai rămaseră în joc decât Sheila, Dingo şi Kit.

„Eu pariez pe Kit" îşi spuse Dinny.

Sheila pe dinafară! Înc-un scaun scos! Dingo, cu o mutră atât de scoţiană, şi Kit atât de blond - îşi pierduse pălăriuţa de hârtie - tropăiau de zor în jurul ultimului scaun. Amândoi se aşezară, amândoi se sculară în picioare şi apoi din nou ţuşti pe scaun; Diana se ferea să-i privească; Fleur sta la o parte surâzând vag; faţa mătuşii Em era foarte încinsă. Muzica se opri. Dingo se repezi din nou pe scaun, iar Kit rămase în picioare, îmbujorat şi încruntat.

— Kit! se auzi vocea lui Fleur, învaţă să pierzi!

Kit îşi dădu capul pe spate şi-şi înfipse mâinile în buzunare.

„Un punct în favoarea lui Fleur!" gândi Dinny.

Un glas şoptea îndărătul ei:

— Pasiunea aprinsă a mătuşii tale pentru tineret, Dinny, ne duce la tot felul de dezlănţuiri ciudate. Ce-ai zice de un colţişor liniştit în biroul meu?

Dinny se întoarse şi privi faţa îngustă, uscată, mobilă, a lui Sir Lawrence, a cărui mustăcioară albise cu totul, în timp ce părul îi era doar stropit cu argint.

— Încă nu mi-am jucat rolul, unchiule Lawrence.

— Era timpul să înveţi să nu ţi-l joci. Lasă-i pe barbari să urle. Vino la un taifas tihnit, creştinesc.

Înfrângându-şi instinctul de a se face utilă prin simplul gând: „Mi-ar plăcea să discut despre Wilfrid Desert", Dinny se duse după el.

— La ce lucrezi acum, unchiule?

— Pentru moment mă odihnesc şi citesc *Memoriile* Hariettei Wilson — o tânără remarcabilă, Dinny. În timpul Regenţei, nu prea existau în înalta societate multe reputaţii care să poată fi distruse; dar ea a făcut tot ce i-a stat în putinţă. Dacă n-ai

auzit de ea, îţi pot spune că credea în iubire şi a avut o sumedenie de amanţi, dintre care, însă, nu a iubit decât pe unul.

— Şi totuşi credea în iubire?

— Da, era o femeie cu inimă generoasă şi bărbaţii o iubeau. Exact opusul lui Ninon de Lenclos[4] care-i iubea pe toţi; amândouă au fost făpturi vitale. Ce-ai zice de un dialog între acestea două pe tema „virtuţii”? Merită să-ţi dea de gândit. Ia loc.

— Unchiule Lawrence, azi după-amiază, în timp ce mă uitam la statuia lui Foch, am întâlnit pe un văr de-al dumitale, domnul Muskham.

— Jack?

— Da.

— Ultimul dandy. E o deosebire că de la zi la noapte, Dinny, între „crai”, „dandy”, „sclivisit”, „filfizon”, „spilcuit”, „fante”, şi cum se cheamă ultima varietate? — niciodată nu ştiu. A avut loc un continuu descrescendo. La vârsta lui, Jack aparţine perioadei „filfizon” dar stilul lui a fost întotdeauna pur „dandy”, un tip snob total, gen White Melville[5]. Ce impresie ţi-a făcut?

— Cal, *piquet* şi imperturbabilitate.

— Scoate-ţi pălăria, draga mea. Îmi place să-ţi văd părul.

Dinny îşi scoase pălăria.

— Am mai întâlnit pe cineva acolo; cavalerul de onoare al lui Michael.

— Cum? Tânărul Desert. S-a întors?

Şi sprâncenele groase ale lui Sir Lawrence se înălţară.

O uşoară roşeaţă coloră obrajii lui Dinny.

— Da, răspunse ea.

— Pasăre ciudată, Dinny!

Dinny se simţi năpădită de un sentiment diferit de tot ce încercase până atunci. N-ar fi putut să-l descrie, dar îi evoca o piesă de porţelan pe care o dăruise tatălui ei în urmă cu două săptămâni, la ziua lui de naştere: un grup frumos modelat, înfăţişând o

vulpe cu patru pui grămădiţi sub ea. Expresia din ochii vulpii, duioasă dar mereu la pândă, reprezenta perfect simţământul ei din acel moment.

— De ce ciudată?

— Poveşti care nu-s pentru copii, Dinny. Totuşi, faţă de tine... Nimic n-o să-mi scoată din cap că acest tânăr s-a înamorat de Fleur, la un an sau doi după căsătoria ei. Fapt care l-a determinat s-o pornească de-a rostogolul, ca un bulgăre de zăpadă.

„La asta să se fi gândit când a pomenit de Esav?” Nu! Nu-i venea a crede, dată fiind nepăsarea cu care-i vorbise de Fleur.

— Dar lucrul ăsta s-a întâmplat în urmă cu secole, spuse Dinny.

— O, da! Poveste veche; dar se mai aud şi altele. Clubul este mama neîndurării.

Partea de duioşie din simţământul lui Dinny descrescu, partea de pândă se ascuţi.

— Ce alte lucruri?

Sir Lawrence clătină din cap.

— Mie îmi place tânărul; şi nici măcar faţă de tine, Dinny, nu vreau să repet anumite lucruri despre care nu ştiu nimic. E de-ajuns ca un om să ducă o viaţă mai neobişnuită, pentru ca scornelile lumii să nu mai cunoască limită.

Sir Lawrence se uită brusc la ea; dar ochii lui Dinny erau limpezi.

— Cine-i băieţaşul chinez de sus?

— Fiul unui fost mandarin care şi-a lăsat familia aici din cauza ciocnirilor de-acolo, de la ei, curioasă mutrişoară! Un popor plin de calităţi, chinezii. Când soseşte Hubert?

— Săptămâna viitoare. Vin cu avionul din Italia. Jean zboară mult, după cum ştii.

— Ce se mai aude cu fratele ei?

Şi din nou se uită la Dinny.

— Alan? E plecat la o bază din China.[6]

— Mătuşă-la nu mai conteneşte să se vaiete din pricină că n-ai marşat la povestea cu Alan.

— Unchiule dragă, aş face aproape orice de dragul mătuşii Em, dar cum faţă de Alan mă simţeam ca o soră, prescripţiile religioase mi-ar fi stat împotrivă.

— Eu unul nu-ţi doresc să te măriţi, o asigură Sir Lawrence, şi să te văd plecând în cine ştie ce sălbăticie.

Prin mintea lui Dinny fulgeră gândul: „Unchiul Lawrence e enigmatic", şi ochii îi deveniră mai limpezi ca oricând.

— Blestematele astea de funcţii oficiale, continuă el, par să ne absoarbă toate neamurile. Cele două fiice ale mele, Celia şi Flora, sunt una în China, cealaltă în India; fratele tău Hubert în Sudan; sora ta Clare o să-şi ia zborul de îndată ce s-o cununa, Jerry Corven a căpătat un post în Ceylon. Aud că Charlie Muskham a fost numit ataşat la ambasada din Capetown; băiatul mai mare al lui Hilary intră în administraţia din India, iar cel mai tânăr pleacă în marină. Zău aşa, Dinny, tu şi cu Jack Muskham sunteţi singurii pelicani[7] din pustietatea mea. Bineînţeles, în afară de Michael.

— Deci îl vezi des pe domnul Muskham, unchiule?

— Destul de des la *Burton*, sau vine el la mine la *The Coffee House*; jucăm *piquet* — am rămas ultimii. Asta se întâmpla în afara sezonului, de aici înainte nu-l mai văd până după cursele din Cambridgeshire.

— Se pricepe bine să judece un cal?

— Da. Dar la nimic altceva, Dinny. Amatorii de cai, rar se pricep să mai judece şi altceva. Calul e un animal care pare să închidă porii spiritului. Prea te obligă să stai mereu la pândă. Trebuie să pândeşti nu numai calul, dar şi pe toţi cei care vin în legătură cu el. Cum arăta tânărul Desert?

— Oh! făcu Dinny luată prin surprindere, un fel de brun-gălbui.

— Asta-i reflexul nisipului. E un soi de beduin, ştii... Taică-su e un pustnic, aşa că are oarecum

înclinaţia în sânge. Cel mai bun lucru pe care-l ştiu despre el e că Michael îl îndrăgeşte, în ciuda celor ce s-au întâmplat.

— Şi poezia lui? se interesă Dinny.

— Contradictorie, distruge cu o mâna ce înalţă cu cealaltă.

— Poate că încă nu şi-a găsit făgaşul. Are ochi frumoşi, nu găseşti?

— De gura lui îmi amintesc cel mai bine, sensibilă şi amară.

— Ochii sunt ceea ce eşti, gura ceea ce ai devenit.

— Gura şi pântecul.

— N-are, am observat eu.

— Deprinderea de a te hrăni cu un pumn de curmale şi o ceaşcă de cafea! Nu că arabii ar bea cafea, slăbiciunea lor e ceaiul verde cu mentă. Dumnezeule! Uite-o pe mătuşa-ta. Când am spus „Dumnezeule!" m-am referit la ceaiul cu mentă.

Lady Mont îşi scosese scufa de hârtie şi îşi redobândise suflul.

— Scumpo, i se adresă Dinny, am uitat că-i ziua dumitale de naştere şi nu ţi-am adus nimic.

— Atunci dă-mi o sărutare, Dinny. Am spus întotdeauna că sărutările tale sunt cele mai dulci. De unde ai răsărit?

— Am venit să fac cumpărături pentru Clare.

— Ţi-ai adus lucrurile de noapte?

— Nu.

— Nu face nimic. Îţi împrumut eu. Mai porţi cămăşi de noapte?

— Da.

— Ce fată bună! Mie nu-mi plac femeile în pijama, nici lui unchi-tău de altfel. Îţi omoară talia, ştii. N-ai încotro, încerci, n-ai ce face. Michael şi Fleur rămân la cină.

— Mulţumesc, mătuşă Em. E mai bine să înnoptez aici. Azi n-am reuşit să cumpăr nici jumătate din lucrurile de care are nevoie Clare.

— Dinny, nu-mi place că soră-ta se mărită înaintea ta.

— Dar e firesc să se întâmple aşa, mătuşico.

— Aiurea! Clare e sclipitor de deşteaptă şi fetele de acest gen se mărită târziu. Eu m-am măritat la douăzeci şi unu de ani.

— Păi vezi, scumpo, că n-ai dreptate?

— Îţi râzi de mine. Eu n-am strălucit decât o singură dată. Îţi aduci aminte, Lawrence, când cu elefantul acela, am vrut să-l fac să se aşeze, şi el se lăsa în genunchi. Toate patru picioarele i se înclinau în aceeaşi direcţie, Dinny. Iar eu am spus că trebuie lăsat să-şi urmeze înclinaţiile.

— Mătuşă Em, chiar şi fără acel prilej eşti femeia cea mai sclipitoare pe care o cunosc. Femeile, în general, sunt prea coerente.

— Nasul tău e reconfortant, Dinny. M-am săturat de ciocuri, ca al mătuşi-ţi Wilmet, al lui Hen Bentworth şi că al meu.

— Al dumitale e numai uşor acvilin, iubito.

— În copilărie mă temeam să nu ajungă mai rău. Obişnuiam să-mi apăs vârful nasului de un dulap.

— Şi eu am încercat, mătuşico, numai că eu îl apăsam în jos.

— O dată, când mă lipisem în felul ăsta cu nasul de dulap, taică-tu, care se cinchise deasupra, ca un leopard, s-a năpustit peste mine şi şi-a muşcat buza. M-a umplut de sânge pe gât...

— Ce urât!

— Da. Lawrence, la ce te gândeşti?

— Mă gândeam că Dinny, probabil, n-a luat masa la prânz. Nu-i aşa?

— Îmi spuneam c-o s-o iau mâine, unchiule.

— Poftim! exclamă Lady Mont. Sună-l pe Blore. Niciodată n-ai să fii îndeajuns de trupeşă până nu te măriţi.

— Să treacă mai întâi Clare prin încercarea asta, mătuşă Em.

— La St. George! Bănuiesc că-i cunună Hilary.

— Desigur.

— Am să plâng.

— De ce plângi dumneata la cununii, mătuşico?

— Ea o să arate ca un înger. Şi el o să fie în frac cu cozi negre, şi c-o mustaţă ca o perie de dinţi, şi n-o să simtă ceea ce crede că simte. E deprimant.

— Dar poate că simte mai mult. Sunt sigură că aşa a simţit Michael când s-a căsătorit cu Fleur, sau unchiul Adrian cu Diana.

— Adrian are cincizeci şi trei de ani şi poartă barbă. Şi-apoi, e Adrian.

— Recunosc că asta e o mare deosebire. Dar eu cred că ar trebui mai curând să plângem pentru bărbat. Femeia trăieşte în fond cele mai frumoase clipe din viaţa ei, în schimb poţi fi sigură că pe bărbat îl strânge vesta.

— Pe Lawrence nu-l strângea. El a fost întotdeauna slab ca un tir, iar eu eram subţire ca tine, Dinny.

— Cred că arătai minunat cu văl de mireasă, mătuşă Em. Nu-i aşa, unchiule?

Expresia melancolică şi bizară care miji pe cele două chipuri mături din faţa ei o făcu să nu mai stăruie, şi adăugă:

— Unde v-aţi cunoscut prima oară?

— La vânătoare, Dinny. Eu mă aflam într-un şanţ, şi unchiului tău nu i-a plăcut şi a venit şi m-a scos de acolo.

— O, e mijlocul ideal!

— Prea mult noroi. Tot restul zilei n-am schimbat o vorbă unul cu celălalt.

— Atunci ce v-a unit?

— Una şi alta. Eu mă găseam la familia lui Hen Corderoy şi unchiul tău a venit să vadă nişte căţei. Dar de ce mă supui la interogatoriu?

— Voiam numai să ştiu cum se petreceau lucrurile pe atunci.

— N-ai decât să afli singură cum se petrec lucrurile azi.

— Unchiul Lawrence nu se grăbeşte să se descotorosească de mine.

— Toţi bărbaţii sunt nişte egoişti, cu excepţia lui Michael şi a lui Adrian.

— Şi-apoi n-aş vrea să te fac să plângi.

— Blore, un coctail şi un sandviş pentru domnişoara Dinny; n-a prânzit azi. Şi, Blore, domnul şi doamna Adrian, şi domnul şi doamna Michael rămân la cină. Şi, Blore, spune-i Laurei să pregătească una din cămăşile mele de noapte şi alte lucruri trebuincioase în odaia de oaspeţi albastră. Domnişoara Dinny înnoptează la noi. Ah, copiii ăştia!

Şi, legănându-se uşor, Lady Mont o luă spre uşă, înaintea feciorului.

— Ce scumpă e, unchiule!

— Niciodată n-am negat acest lucru, Dinny.

— Totdeauna mă simt mai bine după ce-o văd. I se întâmpla vreodată să-şi iasă din fire?

— Începe să-şi iasă, dar până să sfârşească a şi sărit la alt subiect.

— Ce binefacere...!

În seara aceea, la cină, Dinny pândi vreo aluzie a unchiului ei la reîntoarcerea lui Wilfrid Desert. Dar nu auzi nimic.

După-masă, se aşeză alături de Fleur, cu acea obişnuită admiraţie, vag derutată, pe care o purta acestei verişoare prin alianţă, a cărei graţioasă stăpânire de sine avea atâta prestanţă, al cărei chip şi trup se modelau atât de frumos, ai cărei ochi limpezi erau atât de clarvăzători, a cărei cunoaştere de sine părea atât de plină de dezamăgiri, şi a cărei purtare faţă de Michael părea să cuprindă în acelaşi timp o atitudine de inferioritate şi una de superioritate.

„Dacă m-aş mărita vreodată, gândi Dinny, n-aş putea să mă port în felul ăsta cu soţul meu. Eu l-aş privi drept în ochi, cum îl priveşte un păcătos pe celălalt.”

— Fleur, îţi aminteşti de nunta ta?

— Îmi amintesc, dragă. O ceremonie dezolantă.

— L-am văzut azi pe cavalerul vostru de onoare.

Ochii limpezi, cu albul frapant, ai lui Fleur se dilatară.

— Wilfrid? Cum de l-ai ţinut minte?

— Aveam pe atunci doar şaisprezece ani şi a făcut să-mi vibreze tinerii mei nervi.

— Ăsta e, de bună seamă, rolul unui cavaler de onoare. Ei, şi cum arată?

— Foarte întunecat şi dezagregant.

Fleur râse:

— Aşa a fost întotdeauna.

Aruncându-i o privire, Dinny hotărî să preseze în continuare.

— Da. Unchiul Lawrence mi-a povestit că a încercat să împingă dezagregarea prea departe.

Fleur păru surprinsă.

— N-am ştiut că Bart a observat acest lucru.

— Unchiul Lawrence e misterios.

— Wilfrid, murmură Fleur cu un zâmbet vag nostalgic, s-a comportat realmente foarte frumos. A plecat, ca un mieluşel, în Orient.

— Dar, fără îndoială, nu asta l-a ţinut acolo de atunci până acum?

— Nu mai mult decât te-ar obliga scarlatina să nu-ţi mai părăseşti camera pe veci. Oh, nu, a rămas pentru că îi place. Probabil că şi-a făcut un harem.

— Nu, răspunse Dinny, cred că e foarte pretenţios, m-ar mira să fie altfel.

— Adevărat, draga mea; unu la zero pentru tine, împotriva cinismului meu ieftin. Wilfrid e omul cel mai ciudat pe care-l cunosc, dar un om foarte drăguţ. Michael îl iubea. Dar, urmă Fleur uitându-se brusc la Dinny, nu e cu putinţă să fii în îndrăgostit de... dizarmonia personificată. L-am studiat cândva îndeaproape, am fost nevoită s-o fac, ştii... E insesizabil. Pătimaş, dar un pachet de nervi, impresionabil şi amar. Şi, chiar de-ai căuta la microscop, nu găseşti ceva în care să creadă.

— Cu excepţia, poate, a frumosului, se hazardă Dinny; şi a adevărului, dacă l-ar putea afla.

Fleur îi dădu un răspuns neaşteptat:

— Draga mea, cu toţii credem în frumos şi în adevăr, când se găsesc prin preajmă. Necazul e că nu se găsesc, doar dacă... doar dacă se ascund înlăuntrul fiinţei tale. Şi dacă eşti o făptură contradictorie, ce şansă mai ai? Unde l-ai întâlnit?

— Privindu-l pe Foch.

— Ah, îmi aduc aminte că-l idealiza pe Foch. Bietul Wilfrid, nu, el n-are prea multe şanse. Şoc de obuz, poezie, şi apoi ereditatea, un tată care a întors spatele vieţii; o mamă care era pe jumătate italiancă şi a fugit cu alt bărbat. Neastâmpăr. Ochii erau partea lui cea mai tare, te făceau să-ţi fie milă de el; şi-s frumoşi, o combinaţie oarecum fatală. Şi tinerii tăi nervi au vibrat din nou?

Fleur o privi pe Dinny drept în faţă.

— Nu, dar mă întrebam dacă ai tăi o să vibreze când o să-ţi amintesc de el.

— Ai mei? Copilule, am aproape treizeci de ani. Am doi copii, şi — faţa i se întunecă — am devenit imună. Dacă aş povesti vreodată cuiva despre aceste lucruri, Dinny, ţie ţi le-aş povesti, dar sunt chestiuni care nu se spun.

Sus, în camera ei, puţin stânjenită de amplitudinea cămăşii de noapte a mătuşii Em, Dinny privea la un foc aprins împotriva protestelor ei. Îşi spunea că ceea ce simţea era absurd, un zel ciudat, sfios şi cutezător în acelaşi timp, senzaţia unui imbold către o acţiune directă. Şi de ce? Revăzuse un om care cu zece ani în urmă o zăpăcise un pic; după toate probabilităţile, un om nesatisfăcător. Luând o oglindă, îşi scrută faţa, aşa cum se ivea pe deasupra broderiilor fastuoasei cămăşi. Văzu ceea ce ar fi putut s-o mulţumească, dar n-o mulţumi.

La un moment dat te saturi de acest mereu acelaşi artificiu botticellian:

Nasul cu vârf ridicat,
Ochii ca de albăstrea!
Păzeşte-te de tine, nimfă cu păr roşcat

Fereşte-te de însăşi imaginea ta!

Şi-apoi el era obişnuit cu Orientul, ochi negri, languroşi, pe după văluri; rotunjimi ispititoare camuflate; senzualitate, mister, dinţi ca perlele — hurii[8] planturoase. Dinny îşi privi dinţii în oglindă. În privinţa asta se afla pe teren sigur, cei mai sănătoşi dinţi din familie. Şi nici părul nu-i era propriu-zis roşu, nu mai mult decât ceea ce numea domnişoara Braddon acaju. Frumos cuvânt. Păcat că nu mai e la modă. Cu toate broderiile astea pe ea, nu avea rost să examineze şi ce se ascundea sub lenjeria victoriană. De ţinut minte acest lucru mâine, înainte de baie. Pentru ceea ce urma să examineze, Dinny putea fi cu adevărat recunoscătoare. Lăsând, cu un suspin, oglinda din mină, se vârî în pat.

III

Wilfrid Desert îşi păstrase locuinţa din Cork Street. Apartamentul era plătit, de fapt, de Lordul Mullyon, care-l folosea în rarele ocazii când îşi părăsea vizuina de la ţară. N-am exagera afirmând că sihăstritul nobil avea mult mai multe afinităţi cu cel de-al doilea fiu al său decât cu cel mai vârstnic, care era în Parlament. De aceea nu-l supăra o eventuală întâlnire cu Wilfrid; dar, de obicei, apartamentul era ocupat numai de Stack, ordonanţa lui Wilfrid din timpul războiului, şi care arbora faţă de stăpânul său o muţenie din acelea de sfinx, mai grăitoare în sine decât devotamentul exprimat. Când Wilfrid se întoarse, anunţându-şi sosirea doar cu un moment sau două înainte, îşi găsi camerele exact cum le lăsase, nici mai mult şi nici mai puţin prăfuite şi neaerisite decât înainte; aceleaşi haine atârnau pe aceleaşi cuiere, şi acelaşi cotlet şi aceleaşi ciuperci bine gătite îi potoliră prima foame. Ancestralul talmeş-balmeş de obiecte împodobite şi împestriţate de gusturi orientale, transplantate aici, împrumuta spaţiosului salon acelaşi aer de închistată şi statornică posesiune. Iar canapeaua din faţa focului de buşteni îl primi pe Wilfrid ca şi cum n-ar fi părăsit-o nici un moment. Acolo se aşeză a doua zi dimineaţa după ce-o întâlnise pe Dinny, mirându-se de ce nu putea bea o cafea bună decât atunci când era preparată de Stack. Orientul era patria cafelei, dar cafeaua turcească era un rât, un amuzament şi, ca orice rit şi amuzament, nu slujea decât ca să-ţi mângâie sufletul. Era cea de a treia zi de când sosise la Londra, după o absenţă de trei ani; iar în ultimii doi ani trecuse prin mai multe decât i-ar fi plăcut vreodată să povestească, sau decât ar fi dorit măcar să-şi amintească; printre acestea se număra o anumită experienţă care continua să-l stârnească împotriva lui însuşi, oricât

s-ar fi prefăcut că-i nesocoteşte importanţa. Cu alte cuvinte venise înapoi cu o taină, cu un cadavru ascuns în dulap. Mai adusese, de asemenea, destule poeme pentru a încropi o a patra plachetă de versuri. Şedea acolo, întrebându-se dacă volumul plachetei n-ar putea fi sporit prin includerea celui mai lung poem pe care-l scrisese vreodată, rodul acelei anumite experienţe; şi, după părerea lui, cel mai bun poem pe care-l scrisese vreodată, păcat să nu fie publicat, dar...! Şi acest „dar" era atât de important, încât în numeroase rânduri fusese pe punctul de a rupe poemul, de a-i nimici orice urmă, aşa cum ar fi dorit să anihileze cu totul din cuget şi amintirea. Însă din nou, „dar"... Poemul exprima apărarea lui pentru a-şi fi îngăduit ceea ce, spera Wilfrid, nimeni nu ştia că i se întâmplase. A-l rupe ar fi însemnat să se despartă de propria lui apărare. Pentru că niciodată n-ar mai fi fost în stare să reconstituie, în chip adevărat, senzaţiile prin care trecuse când înfruntase acel impas. Ar fi însemnat totodată să se despartă de cea mai bună armă de protecţie împotriva propriei sale conştiinţe; şi poate de singurul mijloc de a răpune o stafie. Deoarece îşi spunea uneori că, până nu va clama omenirii întregi ceea ce i s-a întâmplat, nu va izbuti să-şi redobândească propriu-i suflet.

Recitindu-l, gândi: „Mult mai bun şi mai profund decât blestematul ăla de poem al lui Lyall"[9]. Şi fără nici un fel de legătură evidentă începu să se gândească la fata pe care o întâlnise cu o zi înainte. Ciudat că o ţinuse minte de la cununia lui Michael, o fetişcană transparentă ca o Venus, ori ca un înger sau ca o Madonă de Botticelli, în fond se aseamănă atât de mult între ele! O copilă fermecătoare pe atunci! Da, şi o tânără fermecătoare acum, într-adevăr de calitate, cu simţul umorului şi cu o minte pătrunzătoare. Dinny Cherrell! Charwell se scrie, îşi aminti Wilfrid. N-ar avea nimic împotrivă să-i arate poemele; ar avea încredere în reacţiile ei.

În parte pentru că se gândise la ea, în parte pentru că luase un taxi, întârzie la întâlnirea de la prânz şi întâlni pe Dinny pe trepte la Dumourieux, tocmai când se pregătea să plece. Poate că nu există probă mai bună pentru încercarea caracterului unei femei, decât s-o laşi să te aştepte la prânz, într-un local public. Dinny îl salută cu un zâmbet.

— Credeam că, probabil, ai uitat.

— Circulaţia e de vină. Cum pot filozofii să vorbească despre timp că ar fi spaţiu, şi despre spaţiu că ar fi timp? E un lucru dezminţit ori de câte ori doi oameni iau masa împreună. Mi-am oferit zece minute pentru drumul din Cork Street până aici, adică pentru mai puţin de o milă, şi iată-mă în întârziere cu zece minute. Îmi pare teribil de rău.

— Tatăl meu spune că de când taxiurile au luat locul trăsurilor trebuie să adaugi zece la sută la orice calcul de timp. Îţi aduci aminte de trăsuri?

— Ba bine că nu!

— N-am fost niciodată la Londra pe vremea trăsurilor.

— Dacă ţi-e familiar localul, condu-mă. Mi s-a vorbit de acest restaurant, dar n-am intrat niciodată în el.

— E la subsol. Bucătărie franţuzească.

După ce-şi lăsară pardesiele, se îndreptară spre o masă din fundul sălii.

— Pentru mine foarte puţin, te rog, interveni Dinny. Să spunem pui rece, salată şi cafea.

— Suferi de ceva?

— Numai de deprinderea economiei.

— Înţeleg. O avem amândoi. Nu doreşti vin?

— Nu, mulţumesc. Crezi că a mânca puţin e un semn bun?

— Nu, dacă a devenit un principiu.

— Nu-ţi plac principiile?

— N-am încredere în oamenii care acţionează pe baza lor, justiţiarii.

— Găsesc că-i prea categoric. Eşti un categoric, nu?

— Mă gândeam la oamenii care nu mănâncă pentru că a mânca e o îndeletnicire senzuală. Nu asta-i raţiunea dumitale, nu-i aşa?

— O, nu! se apără Dinny. Numai că nu-mi place să mă simt sătulă. Şi-mi trebuie foarte puţin ca să mă satur. Socotesc că simţurile sunt un lucru foarte bun, dar eu nu ştiu prea multe despre ele.

— Singurul lucru bun, după toate probabilităţile.

— De asta scrii versuri?

Desert râânji.

— Cred că şi dumneata ai putea scrie versuri.

— Numai rime.

— Locul cel mai propice pentru poezie e deşertul. Ai văzut vreodată un deşert?

— Nu. Dar mi-ar plăcea.

După ce rosti aceste cuvinte, Dinny rămase uşor surprinsă, amintindu-şi de reacţia ei faţă de profesorul american şi de vastele spaţii deschise. Dar nici că putea exista contrast mai izbitor decât cel dintre Hallorsen şi tânărul acesta brun, frământat, care o fixa cu ochii aceia ai lui, până când simţi din nou un fior prin şira spinării. Fărâmiţându-şi cornul, îi spuse:

— I-am văzut aseară la masă pe Michael şi pe Fleur.

— O! Buzele i se răsfrânseră a dispreţ. Pe vremuri m-am prostit din cauza lui Fleur. E perfectă, nu-i aşa? — Perfectă în felul ei?

— Da; şi ochii lui Dinny adăugară: „N-o denigra!”

— Minunată înzestrare şi control de sine.

— Nu cred că o cunoşti, spuse Dinny, şi sunt sigură că nici eu n-o cunosc.

Deşert se înclină spre ea.

— Îmi face impresia că eşti o persoană leală. De pe unde ai cules lealitatea?

— Deviza familiei noastre este cuvântul „leal”. Asta ar fi fost de natură să mă vindece, nu-i aşa?

— Nu ştiu, răspunse el brusc, nu ştiu dacă înţeleg bine ce este lealitatea. Lealitatea faţă de ce?

De cine? în lumea asta nu există nimic imuabil; totul e relativ. Lealitatea este îndemnul unei minţi statice, sau o superstiţie, sau, în orice caz, negarea curiozităţii.

— Există unele lucruri faţă de care merită, fără îndoială să fii leal. Cafeaua, de pildă, sau religia ta.

O privi atât de ciudat, încât Dinny aproape că se sperie.

— Religia? Ai vreuna?

— Mă rog, în linii mari, presupun că da.

— Cum? Eşti în stare să înghiţi dogmele vreunei şedinţe religioase? Consideri vreo legendă mai adevărată decât alta? Poţi gândi că un anumit mănunchi de crezuri despre Necunoscut poate avea mai multă valoare decât toate celelalte? Religie! Doar ai simţul umorului. Te părăseşte la auzul acestui cuvânt?

— Nu; numai că religia ar putea fi, presupun, conştiinţa existenţei unui spirit atotcuprinzător, şi crezul etic care ar părea să-l slujească cel mai bine.

— Hm! O definiţie foarte îndepărtată de sensul care se atribuie în general, dar chiar şi aşa, cum ştii ce slujeşte cel mai bine un spirit atotcuprinzător?

— Asta o iau pe încredere.

— Ei, vezi, aici ne deosebim. Iată, începu el, şi Dinny avu senzaţia că emoţia îi inundase glasul: care-i rostul posibilităţii noastre de a raţiona, rostul facultăţilor noastre mintale? Iau problemele aşa cum mi se prezintă, fac suma, dau rezultatul, şi pe baza lui acţionez. Acţionez în acord cu o apreciere raţională a ceea ce este mai bun.

— Mai bun pentru cine?

— Pentru mine şi pentru lume în general.

— Cine vine mai întâi?

— E totuna.

— Oricând? Mira-m-aş. Şi, în orice caz, asta înseamnă, de fiecare dată, să faci un total atât de lung încât nu ştiu când mai ajungi să acţionezi. Şi, de bună seamă, normele de etică reprezintă exact totalurile unor nenumărate hotărâri, asupra aceloraşi

probleme, luate de oameni în trecut, aşa încât de ce să nu le luăm şi noi de bune?

— Nici una dintre aceste hotărâri nu a fost luată de oameni care să aibă exact temperamentul meu, sau care să se fi aflat în împrejurările în care m-am aflat eu.

— Nu, asta pot să înţeleg. Urmăreşti ceea ce se numeşte cazul particular. Dar cât de englez eşti!

— Îmi pare rău, răspunse Desert brusc; te plictisesc. Doreşti un dulce?

Dinny îşi rezemă coatele pe masă şi, culcându-şi bărbia în palme, îl privi cu seriozitate:

— Nu mă plictiseşti. Dimpotrivă, mă interesezi teribil. Numai că noi, femeile, acţionăm, cred, mai mult din instinct. Asta înseamnă, presupun, că acceptăm asemănarea dintre noi mai uşor decât o acceptă bărbaţii, şi suntem mai pregătite să ne încredem în simţul instinctiv al experienţei generale.

— Aceasta a fost caracteristica femeilor; dacă va mai fi încă multă vreme, nu ştiu.

— Cred că va fi, răspunse Dinny. Nu cred că ne vom sinchisi vreodată prea mult de totaluri. Aş vrea un dulce dacă eşti bun. Compot de prune, cred.

Deşert se uită la ea şi începu să râdă.

— Eşti minunată. O să luăm amândoi. Familia dumitale e foarte formalistă?

— Nu tocmai formalistă, dar e o familie care crede în tradiţie şi în trecut.

— Şi dumneata?

— Nu ştiu. Cert că-mi plac lucrurile vechi, şi locurile vechi, şi oamenii vechi. Îmi place tot ce e tocit ca o monedă. Îmi place să simt că am rădăcini. Întotdeauna am îndrăgit istoria. Şi, în acelaşi timp, nu te poţi abţine să nu-ţi vină să râzi. E ceva comic în felul cum suntem cu toţii legaţi, ca găinile cărora li se face un semn cu cretă pe plisc.

Desert întinse mâna şi Dinny îşi lăsă mâna în palma lui.

— Să ne strângem mâinile pentru acest har.

— Într-o zi, urmă Dinny, ai să-mi povesteşti ceva. Dar deocamdată la ce piesă mergem?

— Se joacă ceva, pe undeva, de unul pe care-l cheamă Shakespeare?

Cu oarecare dificultate, descoperiră că la un teatru de dincolo de fluviu se juca o operă a celui mai mare dramaturg al lumii. Se duseră şi, la sfârşitul spectacolului, Desert o întrebă cu şovăială:

— Ai primi să iei ceaiul la mine acasă?

Dinny zâmbi şi încuviinţă din cap şi, din clipa aceea, fu conştientă de o schimbare în purtarea lui. Devenise mai intim şi mai plin de respect în acelaşi timp, de parcă şi-ar fi spus în sinea lui: „E egală mea".

Această oră a ceaiului servit de Stack, un om cu ochi stranii, înţelegători, şi cu ceva monahal în înfăţişare, i se păru lui Dinny absolut perfectă. Nu semăna cu nici un alt ceas din câte petrecuse până atunci, şi la încheierea lui ştiu că e îndrăgostită. Sămânţa minusculă sădită cu zece ani în urmă dăduse roade. Era un asemenea miracol, atât de bizar pentru cineva care la vârsta de douăzeci şi şase de ani ajunsese să creadă că nu va cunoaşte niciodată iubirea, încât Dinny îşi reţinea tot mereu răsuflarea şi se uita la faţa lui, minunându-se. De ce, pentru numele lui Dumnezeu, simţea ce simţea? Era absurd! Şi va fi şi dureros pentru că el n-o s-o iubească. De ce-ar iubi-o? Şi dacă n-o s-o iubească, ea nu trebuie să-i arate că e îndrăgostită, şi cum să facă să nu-i arate?

— Când te mai pot vedea? întrebă Wilfrid când Dinny se ridică să plece.

— Doreşti să mă mai vezi?

— Extraordinar de mult.

— De ce?

— De ce nu? Eşti prima doamnă adevărată cu care am stat de vorbă de zece ani încoace, şi nu sunt deloc sigur că nu eşti prima doamnă adevărată cu care am stat de vorbă în viaţa mea.

— Dacă o să ne mai vedem, nu trebuie să râzi de mine.

— Să râd de dumneata? Cum aş putea! Aşadar, pe când?

— Uite ce-i, în prezent dorm într-o cămaşă de noapte străină în Mount Street. De drept ar trebui să mă aflu la Condaford. Dar sora mea se mărită la Londra, săptămâna viitoare, iar fratele meu soseşte luni din Egipt, aşa că poate am să trimit la Condaford după lucrurile mele şi am să mai rămân. Unde ai dori să mă vezi?

— Vrei să facem mâine o plimbare? N-am mai fost de ani de zile în Richmond sau în Hampton Court[10].

— Eu n-am fost niciodată.

— Perfect! Te iau din faţa lui Foch mâine la ora două, fie că plouă, fie că e frumos.

— Vin cu plăcere, tinere domn.

— Splendid!

Şi, înclinându-se brusc, îi ridică mâna şi-şi lipi buzele de ea.

— Cât de curtenitor! spuse Dinny. La revedere.

IV

Preocupată de această miraculoasă taină, primul impuls al lui Dinny ar fi împins-o spre singurătate, dar era invitată la cină la familia Adrian Cherrell. De la căsătoria unchiului ei cu Diana Ferse, renunţaseră la casa din Oakley Street, bântuită de — amintiri atât de dureroase, şi se instalaseră economic într-unul din scuarurile spaţioase din Bloomsbury, care îşi redobândea acum cu succes nobilimea pierdută prin o mie opt sute treizeci-patruzeci. Locul fusese ales pentru vecinătatea cu „oasele" lui Adrian, întrucât, la vârsta lui, acesta considera importante şi cinci minute pe care le putea cruţa pentru a le petrece în compania soţiei sale. Virilitatea robustă pe care Dinny o prezisese unchiului ei după un an petrecut în tovărăşia profesorului Hallorsen în New Mexico, se concretizase printr-o nuanţă mai închisă, de arămiu, a obrajilor brăzdaţi, şi printr-un zâmbet care apărea mai des pe faţa-i prelungă. Pentru Dinny însemna o continuă plăcere să se gândească la faptul că-i dăduse un sfat bun şi că el îl urmase. Diana, de asemenea, îşi recăpăta vizibil scânteierea care, înainte de căsătoria cu sărmanul Ferse, făcuse din ea o membră a „societăţii". Dar caracterul nefericit al ocupaţiei lui Adrian şi timpul suplimentar pe care acesta îl solicită soţiei sale o împiedicau să se reîntoarcă în acel cerc sacru. De fapt, înclina din ce în ce să devină soţie şi mamă. Situaţie care i se părea foarte naturală lui Dinny, cu subiectivismul ei în ceea ce-l privea pe Adrian. În drum spre ei, Dinny dezbătu cu ea însăşi dacă să le spună sau nu unde fusese. Întrucât nu-i plăceau ascunzişurile şi înşelătoriile, hotărî să fie sinceră. „Şi apoi, gândi ea, o fată îndrăgostită simte întotdeauna nevoia să vorbească despre obiectul afecţiunii ei." În plus, a nu avea un confident era prea obositor, iar unchiul

Adrian era, evident, confidentul pe care şi l-ar fi ales; în parte pentru că ştia, din proprie experienţă, câte ceva despre Orient, dar mai ales pentru că era unchiul Adrian.

Primele subiecte atacate la masă au fost, fireşte, căsătoria lui Clare şi întoarcerea lui Hubert. Dinny era oarecum familiarizată cu alegerea făcută de sora ei. Sir Gerald (Jerry) Corven era un bărbat de patruzeci de ani, vioi, de talie mijlocie, cu o faţă plină de îndrăzneală. Recunoştea că avea mult farmec şi temerile ei se întemeiau pe faptul că avea poate chiar prea mult. Ocupă un post de vază în Serviciul Colonial, şi făcea parte dintre cei despre care oamenii spun din instinct că vor ajunge departe. Dinny se mai întreba şi dacă Clare nu-i semăna prea mult, la fel de cutezătoare şi de sclipitoare, puţin aventurieră şi, desigur, cu şaptesprezece ani mai tânără. Diana, care-l cunoscuse bine, comenta:

— Diferenţa de şaptesprezece ani e lucrul cel mai bun din căsnicia asta. Jerry are nevoie să se aşeze. Dacă-i poate fi într-un fel şi tată, s-ar putea ca lucrurile să meargă bine. A avut un număr infinit de aventuri până acum. Mă bucur că pleacă în Ceylon.

— De ce?

— Acolo n-o să-şi întâlnească trecutul.

— Are un trecut atât de îngrozitor?

— Draga mea, în clipa de faţă e foarte îndrăgostit, dar cu oameni ca Jerry nu ştii niciodată cum stai; atât de mult farmec şi atâta atracţie pentru gheaţa subţire...

— Căsătoria face nişte laşi din noi toţi, murmură Adrian.

— Asupra lui Jerry Corven nu va avea asemenea efect; el se lasă atras de risc aşa cum se lasă atraşi peştişorii de aur de larvele de ţânţari. Clare e foarte fermecată de el, Dinny?

— Da, dar şi ei îi place gheaţa subţire.

— Şi totuşi, interveni Adrian, eu n-aş spune despre nici unul din ei că e cu adevărat modern.

Amândoi au minte şi le place s-o folosească.

— Asta-i foarte adevărat, unchiule. Clare stoarce tot ce poate din viaţă, dar crede cu fervoare în viaţă. Ar putea deveni o a doua Hester Stanhope[1].

— Bravo, Dinny! Dar ca să devină aşa ceva ar trebui să se debaraseze mai întâi de Gerald Corven. Şi, din cât o cunosc eu pe Clare, cred că ar avea scrupule.

Dinny se uită cu ochi mari la unchiul ei.

— Spui asta pentru că o cunoşti pe Clare sau pentru că eşti un Cherrell, unchiule?

— Probabil pentru că ea este o Cherrell, draga mea.

— Scrupule, murmură Dinny. Nu cred că mătuşa Em are scrupule. Şi totuşi e tot atât de Cherrell ca oricare dintre noi.

— Em, spuse Adrian, îmi evocă în cel mai înalt grad un zăcământ de oseminte care nu se încheagă între ele. Nu poţi defini al cui schelet ar putea fi. Scrupulele presupun în mod categoric o coordonare.

— Nu, Adrian, murmură Diana, te rog, fără oseminte la masă. Când soseşte Hubert? Abia aştept să-i văd pe el şi pe tânăra Jean. După optsprezece luni de fericire în Sudan, care dintre ei o fi cocoşul?

— Jean, fără îndoială, îşi dădu Adrian părerea.

Dinny clătină din cap.

— Nu cred, unchiule.

— E în joc mândria ta de soră.

— Nu. Hubert are mult mai multă continuitate. Jean se repede asupra problemelor şi ţine să le soluţioneze pe loc, dar Hubert e la cârmă, sunt convinsă. Unchiule, unde se găseşte un loc care se cheamă Darfur? Şi cum se scrie?

— Cu un „r” sau fără. E în vestul Sudanului; cea mai mare parte e deşert şi, cred, destul de inaccesibil. De ce întrebi?

— Am luat azi masa de prânz cu domnul Desert, cavalerul de onoare al lui Michael, dacă-ţi aduci aminte, şi mi-a vorbit de acest loc.

— A fost acolo?

— Cred că a fost pretutindeni în Orientul Apropiat.

— Îl cunosc pe fratele lui, spuse Diana, Charles Desert, unul dintre cei mai provocatori din tagma tinerilor politicieni. Cu certitudine că va fi numit ministrul Educaţiei Naţionale în viitorul guvern conservator. Şi acest lucru va pune capăt sihăstriei Lordului Mullyon. Pe Wilfrid nu l-am cunoscut niciodată. E drăguţ?

— Mă rog, spuse Dinny cu ceea ce intenţiona ea să fie detaşare, îl cunosc abia de ieri. E ca plăcinta cu carne de Anul Nou, guşti o îmbucătură şi speri. Dacă o poţi mânca toată, o să-ţi meargă bine tot anul.

— Mi-ar plăcea să-l cunosc, urmă Adrian. S-a remarcat în timpul războiului, şi i-am citit versurile.

— Zău, unchiule? Aş putea să vă aranjez o întâlnire; ne vedem zilnic.

— O! exclamă Adrian şi se uită la ea. Mi-ar plăcea să discut cu el despre tipul hitit. Cred că ştii că ceea ce obişnuim noi să considerăm drept caracteristici ale tipului evreiesc sunt trăsături pur hitite, conform cu anticele desene hitite?

— Dar de fapt nu era unul şi acelaşi trib?

— Nicidecum, Dinny. Israeliţii erau arabi. Ceea ce erau hitiţii, rămâne abia să descoperim. Evreul modern de la noi şi din Germania este, probabil, mai curând hitit decât semit.

— Unchiule, pe domnul Jack Muskham îl cunoşti?

— Numai din auzite. E văr cu Lawrence şi o autoritate în materie de rase pur-sânge. Cred că pledează pentru reintroducerea sângelui arab la caii noştri de curse. Ar fi ceva dacă am putea detecta rasa cea mai bună. Tânărul Desert a fost în Nejd[12]? Cred că acolo s-ar putea găsi.

— Nu ştiu. Unde vine Nejd?

— În centrul Arabiei. Dar Muskham nu are sorţi de izbândă cu ideea lui; nu există minte mai

îndărătnică decât cea a veritabilului om de curse. Las' că şi el e un asemenea specimen pur, cred, pe lângă faptul că are gărgăuni în cap.

— Jack Muskham, interveni Diana, a fost pe vremuri romantic îndrăgostit de una dintre surorile mele; şi asta l-a făcut misogin.

— Hm! O afirmare cam enigmatică.

— E un bărbat frumos, am impresia, aprecie Dinny.

— Ştie să-şi poarte admirabil hainele şi are reputaţia de a fi mereu în ton cu moda. Nu l-am mai întâlnit de ani şi ani de zile, dar îl cunoşteam bine. De ce te interesează, Dinny?

— L-am văzut ieri, din întâmplare, şi mă întrebam şi eu, aşa.

— Fiindcă veni vorba de hitiţi, continuă Diana, adeseori m-am gândit că familiile astea foarte vechi din Cornwall, cum e familia Desert, au ceva de fenicieni în ei. Uite, de pildă, Lordul Mullyon. Ciudat tip!

— Fantezie pură, iubita mea. Trăsături de fenicieni ai să găseşti mai curând la oamenii simpli. Cei din familia Desert trebuie să se fi căsătorit de sute de ani cu reprezentanţi ai unor familii din afara Cornwall-ului. Cu cât mergi mai sus pe treptele sociale, cu atât întâlneşti mai puţine şanse de prezervare a filonului originar.

— Sunt o familie foarte veche? se informă Dinny.

— Antici şi foarte bizari. Dar tu îmi cunoşti părerile în legătură cu familiile vechi, Dinny, aşa că n-am să mai stărui asupra acestui subiect.

Dinny dădu din cap. Îşi aducea foarte bine aminte de plimbarea aceea de-a lungul cheiului din Chelsea, când erau amândoi cu nervii istoviţi, după întoarcerea lui Ferse. Privi cu afecţiune la faţa unchiului ei. Era plăcut să-ţi spui că, în sfârşit, dobândise ceea ce i se cuvenea.

Când se întoarse în acea seară în Mount Street, unchiul şi mătuşa ei se duseseră la culcare, dar

feciorul o aştepta, aşezat în hol. De îndată ce intră Dinny, se ridică în picioare.

— N-am ştiut că aveţi o cheie, domnişoară.

— Vai, ce rău îmi pare că te-am trezit, Blore, trăgeai un pui de somn în lege.

— Da, domnişoară Dinny. De la o anumită vârsta o să vedeţi şi dumneavoastră, îţi tot vine să aţipeşti în cele mai nepotrivite momente. Uitaţi-vă chiar la Sir Lawrence, care nu prea are somn bun; vă dau cuvântul meu că dacă mă duc în biroul dumnealui când lucrează, aproape de fiecare dată îl prind cu ochii închişi. Şi doamnă, chiar dacă-şi face cele opt ore de somn, am surprins-o aţipind când cineva îi vorbeşte, mai cu seamă când vine pastorul din Lippinghall, domnul Tasburgh, un domn bătrân, foarte politicos, dar care are acest efect asupra doamnei. Chiar şi domnul Michael, doar dumnealui e în Parlament, şi acolo aşa sunt obişnuiţi. Totuşi, mă gândesc, domnişoară, nu ştiu dac-o fi din cauza războiului, sau poate pentru că oamenii nu mai speră nimic de nicăieri, şi-şi duc viaţa aşa, fără nici un rost, dar există, aşa cum se spune, o tendinţă spre somn. În orice caz, îţi face bine. Vă dau cuvântul meu, domnişoară, eram ca mort înainte de a mă fi furat somnul şi acuma aş putea sta ore întregi de vorbă cu dumneavoastră.

— Ar fi minunat, Blore. Numai că mie, după câte văd, la ora de culcare mi se lipesc ochii de somn.

— Aşteptaţi numai să vă măritaţi, domnişoară. Sper însă că n-o s-o faceţi aşa de repede, tocmai aseară îi spuneam doamnei Blore: „Dacă şi domnişoara Dinny, ziceam, se lasă răpită, o dată cu ea o să piară inima şi sufletul familiei!” Pe domnişoara Clare n-am prea văzut-o des, aşa că mă lasă rece; dar am auzit-o ieri pe doamna zicându-vă să aflaţi singură cum se petrec lucrurile, aşa că i-am spus doamnei Blore: „Domnişoara Dinny, e ca un copil al casei, şi...” mă rog... Îmi cunoaşteţi sentimentele, domnişoară.

— Dragul de Blore! Regret că trebuie să urc acum, am avut o zi obositoare.

— Da, domnişoară. Visuri plăcute!

— Noapte bună.

Visuri plăcute! Visurile s-ar putea să fie plăcute, dar cum va fi realitatea? Pe ce tărâm necunoscut păşea ea acum, călăuzită doar de o stea? Şi să fi fost o stea fixă, sau o vremelnică cometă? Cel puţin cinci bărbaţi îi ceruseră până acum mâna, şi la fiecare dintre ei avusese senzaţia că-l poate soluţiona atât de clar, încât o căsătorie nu ar fi prezentat cine ştie ce risc. De data asta ea voia să se mărite cu unul, dar iată că era vorba de o entitate absolut necunoscută, cu excepţia faptului că stârnea în ea un simţământ pe care nu-l mai încercase până atunci. Viaţa e perfidă. Îţi înfunzi mina în sacul cu numere de loterie şi scoţi afară, ce? Mâine o să se plimbe cu el. Or să privească împreună copacii şi pomii în floare. Va şti cel puţin cum li se armonizează gusturile în privinţa anumitor lucruri la care ea ţinea mult. Şi totuşi, chiar dacă va constata că gusturile nu se armonizează, se vor schimba cu ceva sentimentele ei? Nu se vor schimba.

„Acum înţeleg, gândi Dinny, de ce se spune că îndrăgostiţii sunt nătângi. Singura mea preocupare în clipa de faţă este doar ca şi el să simtă ce simt şi eu şi să fie şi el nătâng. Şi, desigur, n-o să fie — de ce ar fi?”

V

Plimbarea prin Richmond Park, peste Ham Common şi podul Kingston, până la Hampton Court şi apoi îndărăt prin Twickenham şi Kew, s-a remarcat prin alternanţa dintre tăcere şi volubilitate. Dinny era spectatorul şi-i lăsa lui Wilfrid rolul activ. Sentimentele noi o făceau sfioasă, şi apoi era evident că el devenea expansiv numai când era lăsat în voie — ultimul om din lume care ar fi suportat să fie tras de limbă. S-au rătăcit prosteşte în labirintul de la Hampton Court, unde, aşa cum a observat Dinny:

— Numai păianjenii care lasă în urma lor un fir din propria lor făptură, sau strigoii care-şi pot desfăşura coada ar mai putea descoperi drumul.

La întoarcere, coborâră din taxi la grădina Kensigton, plătiră şoferul şi se îndreptară spre chioşcul unde se servea ceai. În faţa băuturii chihlimbarii, Desert o întrebă brusc dacă ar avea ceva împotrivă să-i citească poeme noi în manuscris.

— Să am ceva împotrivă? Aş fi încântată.

— Vreau o părere sinceră.

— O vei avea. Când le pot căpăta?

— Ţi le aduc în Mont Street şi le introduc în cutia de scrisori, diseară, după cină.

— De data asta n-ai vrea să vii înăuntru?

Wilfrid clătină din cap.

Când se despărţi de ea la Stanhope Gate, îi spuse brusc:

— A fost o după-amiază minunată. Îţi mulţumesc.

— Eu trebuie să-ţi mulţumesc.

— Dumneata? Dumneata ai prieteni mai numeroşi decât ghimpii de pe spinarea ariciului zbârlit. Eu sunt pelicanul.

— La revedere, pelicanule.

— La revedere, pustietate în floare.

Muzica acestor cuvinte îi răsună în urechi tot drumul până în Mount Street,

Pe la nouă şi jumătate, ultimul curier îi aduse un plic gros, netimbrat. Dinny îl luă din mâna lui Blore şi, strecurându-l sub romanul *Podul de la Sân Luis Rey*[13], continuă să asculte spusele mătuşii Em.

— Dinny, când eram fată, îmi striveam talia. Sufeream pentru un principiu. Se zice că vine iar moda asta. Dar n-aş mai face-o, îţi ţine aşa de cald şi-i chinuitor; tu, însă, va trebui s-o faci.

— Eu, una, nu.

— Când o să se poarte iar talie, toată lumea o să şi-o strângă.

— Talia de viespe nu mai revine la modă, mătuşico.

— Şi pălăriile. În 1900 erau ca nişte cuibare de ouă gata să plesnească. Conopide şi hortensii, şi altele de acelaşi fel, enorme. Îţi săreau în ochi. În comparaţie cu ele, parcurile arătau golaşe. Verdele marin îţi stă bine, Dinny; ar trebui să-ţi faci rochia de mireasă în culoarea asta.

— Cred că mă duc la culcare, mătuşico. Sunt cam obosită.

— Din cauză că mănânci atât de puţin.

— Mănânc enorm. Noapte bună, scumpo.

Fără să se dezbrace, se aşeză să citească poemele, iritată de teama că n-or să-i placă, ştiind că va descoperi pe dată orice notă falsă. Spre uşurarea ei, poemele aveau tonul pe care şi-l amintea din celălalt volum al lui Wilfrid, numai că erau mai puţin amare şi mai plin de căutarea frumosului. După ce isprăvi teancul principal, dădu peste un poem mult mai lung, intitulat Leopardul, înfăşurat într-o foaie de hârtie albă. Fusese oare înfăşurat pentru a o împiedica să-l citească? Atunci de ce l-ar fi anexat? În cele din urmă hotărî că Wilfrid se îndoise de calitatea lui şi-i solicita verdictul. Sub titlu era scris versul:

Poate oare leopardul petele să-şi schimbe?

Era istoria unui călugăr tânăr, lipsit în străfundul inimii de credinţă, trimis ca misionar. Capturat de păgâni şi pus să aleagă între moarte şi renegare, se leapădă de religia lui şi acceptă credinţa capturatorilor. Poemul era sfâşiat de pasaje vibrând de o asemenea suferinţă, încât o duru. Avea o profunzime şi o fervoare care-i tăiau respiraţia; era un imn păgân ce ridica în slăvi dispreţuirea tuturor convenţiilor, faţă-n faţă cu adevărul plenar al bucuriei de a trăi, în care se infiltra însă geamătul obsesiv al conştiinţei trădării. O făcu să penduleze ba într-o direcţie, ba în cealaltă; şi lăsă poemul din mână ca un sentiment aproape de veneraţie pentru persoana care putuse da grai unui conflict spiritual atât de adânc şi de complex. În veneraţie se amesteca şi un fir de milă pentru tensiunea prin care trebuia să fi trecut înainte de a putea scrie un asemenea poem, şi, totodată, un simţământ înrudit cu cel matern, o dorinţă fierbinte de a-l ocroti împotriva propriilor lui conflicte şi violenţe.

Hotărâseră să se întâlnească a doua zi la Galeria Naţională, şi Dinny se duse acolo mai devreme, luând poemele cu ea. Wilfrid o găsi în faţa tabloului *Matematicianul*[14] de Gentile Bellini. Stătură câtva timp alături privind, fără să schimbe un cuvânt.

— Adevăr, calitate şi efect decorativ. Mi-ai citit materialul?

— Da. Haide să ne aşezăm. L-am luat cu mine.

Se aşezară şi Dinny îi dădu plicul.

— Ei? o întrebă; Dinny îi văzu buzele tremurând.

— Teribil de bune.

— Realmente?

— Realmente şi într-adevăr. Unul, mai ales, e cel mai bun.

— Care?

Zâmbetul lui Dinny părea să spună: „Mai întrebi?”

— Leopardul?

— Da. M-a străpuns aici...

— Să-l dau deoparte?

Intuitiv, Dinny îşi dădu seama că Wilfrid va proceda întocmai cum îi va spune ea, şi răspunse cu voce slabă:

— N-ai să acorzi atenţie părerilor mele, nu-i aşa?

— Am să fac exact cum îmi vei spune.

— Atunci fireşte că nu-l poţi da deoparte. Este poemul cel mai frumos pe care l-ai scris vreodată.

— *Inshallah*!

— Ce te face să ai dubii?

— E simţire nudă.

— Da, replică Dinny, nudă... dar frumoasă. Un lucru nud trebuie să fie frumos.

— Nu se prea potriveşte cu gândirea generală.

— Desigur că o fiinţă civilizată îşi acoperă diformităţile şi suferinţele. Nu-i nimic plăcut în a fi primitiv, nici măcar în artă.

— Rişti să fii excomunicată. Urâtul este azi obiectul unui cult sacru.

— Reacţia la pozele de pe cutiile de bomboane, murmură Dinny.

— Ah! Cine a inventat pozele de pe capacele acelea, a păcătuit împotriva Sfântului Duh, i-a insultat pe cei mici.

— Vrei să spui că artiştii sunt copii?

— Şi nu sunt? Altfel s-ar comporta cum se comportă?

— Da, s-ar părea că le plac jucăriile. Ce anume ţi-a inspirat poemul?

Faţa lui căpătă din nou expresia aceea de adâncuri de ape răscolite, ca atunci când li se adresase Muskham în faţa statuii lui Foch.

— Într-o zi, poate că o să-ţi spun. Mergem mai departe?

Când se despărţiră, Wilfrid o întrebă:

— Mâine e duminică. Te pot vedea?

— Dacă doreşti...

— Ce-ai zice de o vizită la Grădina Zoologică?

— Nu, nu la Zoo. Urăsc cuştile.

— Pe bună dreptate. Atunci Grădina Olandeză lingă Palatul Kensington?

— Da.

Aceasta a fost a cincea zi de întâlniri consecutive.

Pentru Dinny era ca vraja vremii frumoase, când în fiecare noapte adormi cu speranţa că o să mai dureze şi în fiecare dimineaţă te freci la ochi nevenindu-ţi a crede că într-adevăr durează.

În fiecare zi, când el o întreba: „Te văd mâine?" răspundea invariabil: „Dacă doreşti"; în fiecare zi ascundea cu grijă, faţă de toţi, cu cine se întâlneşte, cum şi când; şi totul i se părea că se potriveşte atât de puţin cu ea însăşi, încât se gândea: „Cine-i tânăra aceasta care pleacă de-acasă pe furiş, se întâlneşte cu un tânăr şi se întoarce cu senzaţia că pluteşte în nori? Oare visez un vis fără de sfârşit? Numai că în vis nu mănânci pui rece şi nu bei ceai.

Momentul cel mai grăitor pentru starea ei de spirit a fost acela când Hubert şi Jean păşiră în holul din Mount Street, unde urmau să locuiască până după nuntă lui Clare. Această primă revedere cu fratele ei iubit, după o absenţă de optsprezece luni, ar fi trebuit să-i dea un tremur de emoţie.

Totuşi îl primi neclintită ca o stâncă, ba chiar capabilă de aprecieri la rece. Hubert arăta extrem de bine, bronzat şi mai puţin slab, dar mai comun. Dinny încercă să-şi spună că aceasta se datora faptului că acum se afla în siguranţă, şi era căsătorit, şi revenise la viaţa ostăşească, dar în sinea ei ştia că de vină era numai comparaţia cu Wilfrid. Părea să-şi fi dat subit seama că în Hubert n-ar fi fost niciodată loc pentru un profund conflict spiritual; el aparţinea tipului de oameni care-i era atât de familiar: cei ce vedeau cărarea bătătorită şi o urmau fără vreo îndoială reală. Şi apoi, marea deosebire provenea din prezenţa lui Jean. Nu va mai putea fi niciodată faţă de fratele ei, şi Hubert nu va mai putea fi niciodată faţă de ea aşa cum fuseseră înainte de a se fi căsătorit. Jean era strălucitor de vioaie şi radioasă. Parcurseseră tot drumul de la Khartum la Croydon

în avion, cu patru escale. Dinny era tulburată de lipsa de interes care se ascundea de fapt sub concentrarea aparentă cu care urmărea relatările asupra vieţii lor de acolo, până când menţionarea numelui Darfur o făcu să ciulească urechile. Darfur era locul unde i se întâmplase ceva lui Wilfrid. Înţelese că mai existau încă urmaşi ai lui Mahdi[15] pe acolo. Se discută apoi personalitatea lui Jerry Corven. Hubert era entuziasmat de „o treabă bună" pe care o făcuse. Jean aduse completările de rigoare. Soţia unui împuternicit guvernamental îşi pierduse capul de dragul lui. Se spunea că Jerry Corven se purtase foarte prost.

— Mă rog, mă rog! interveni Sir Lawrence. Jerry e un pirat şi femeile n-ar trebui să-şi piardă capul din cauza lui.

— Da, întări Jean. În zilele noastre e o prostie să-i condamni pe bărbaţi.

— Altădată, murmură Lady Mont, bărbaţii făceau avansurile şi femeile erau condamnate; acum femeile fac avansurile şi bărbaţii sunt condamnaţi.

Nemaipomenita coerenţă a acestei enunţări îi amuză pe toţi de uimire, până când Em adăugă:

— Odată am văzut două cămile, îţi aminteşti, Lawrence, ce drăguţe erau?

Jean păru îngrozită, iar Dinny surâse.

Hubert reveni la subiect:

— Nu ştiu, spuse el; se căsătoreşte cu sora noastră.

— Clare va da şi va lua, preciză Lady Mont. Aşa se întâmplă când ai nasul coroiat. Păstorul, urmă ea adresându-se lui Jean, zice că există un nas Tasburgh. Tu nu-l ai. Se încreţeşte. Fratele tău Alan îl are un pic. Apoi privi la Dinny. Şi e în China, adăugă. Am spus eu c-o să se însoare cu fiica unui ofiţer de intendenţă.

— Dumnezeule mare, mătuşa Em, dar nu s-a însurat! strigă Jean.

— Nu. Fete foarte drăguţe, sunt convinsă. Nu că fiicele de preoţi.

— Mulţumesc.

— Mă refeream la acelea pe care la găseşti în Hyde Park. Când vor să agaţe un bărbat zic" că-s fiice de preot. Credeam că toată lumea ştie lucrul ăsta.

— Jean are o educaţie parohială, mătuşă Em, o apără Hubert.

— Dă-i de doi ani măritată cu tine. Cine a zis: „şi înmulţească-se ca frunza şi că iarba"?

— Moise? spuse Dinny.

— Şi de ce nu?

Ochii ei erau fixaţi asupra lui Jean, care roşi. Sir Lawrence remarcă în grabă:

— Sper că Hilary va fi la fel de concis la cununia lui Clare cum a fost şi la cununia voastră, Hubert. A bătut recordul.

— Hilary predică frumos, reluă Lady Mont. La moartea regelui Eduard şi-a compus predica pe psalmul Solomon în toată slava lui. Înduioşător! Şi când l-am spânzurat pe Casement[16], îţi aduci aminte, ce stupid din partea noastră, a vorbit despre bârna şi despre păi. O aveam în ochi.

— Dacă aş putea agrea vreodată o predică, aceea ar fi a unchiului Hilary, spuse Dinny.

— Da, întări Lady Mont, era în stare să înfulece mai mult zahăr candel decât orice alt băieţaş din câţi cunoşteam şi arăta ca un înger. Mătuşa ta Wilmet şi cu mine obişnuiam să-l ţinem cu capul în jos, ca pe căţei, ştii, tot sperând c-o să iasă ceva din el, dar niciodată nu ne căpătăm zahărul înapoi.

— Cred că eraţi o familie tare drăguţă, mătuşă Em.

— Istovitoare. Tatăl nostru carele nu era în ceruri avea grijă să ne vadă cât mai puţin. Mama n-avea încotro, biata de ea. Eram lipsiţi de orice simţ al datoriei.

— Şi acum aveţi cu toţii prea mult; nu-i curios?

— Lawrence, eu am simţul datoriei?

— Categoric nu, Em.

— Aşa gândeam şi eu.

— Dar nu-i aşa, unchiule Lawrence, că membrii familiei Cherrell au, în general, prea mult simţ al datoriei?

— Cum ar putea avea prea mult? întrebă Jean.

Sir Lawrence îşi fixă monoclul în orbită.

— Dinny, îmi miroase a erezie.

— Datoria, fără îndoială, îngustează viziunea asupra lucrurilor, nu-i aşa unchiule? Tata, şi unchiul Lionel, şi unchiul Hilary, chiar şi unchiul Adrian, se gândesc întotdeauna, în primul rând, la ceea ce ar trebui să facă. Îşi dispreţuiesc propriile dorinţe. Foarte frumos, desigur, dar cam plicticos.

Sir Lawrence scăpă monoclul din orbită.

— Familia ta, Dinny, răspunse el, ilustrează perfect concepţia mandarinatului. Ei la un loc ţin în spate imperiul. Şcoli publice Osborne, Sandhurst[17]; oh! oh! şi multe altele. Din generaţie în generaţie, avându-şi sursa în căminul părintesc. Sug astea toate o dată cu laptele mamei. Slujbe în sânul Bisericii, slujbe la Stat: foarte interesant, foarte rar în zilele noastre, foarte vrednic de admiraţie.

— Mai ales când i-a ajutat să se menţină în vârful societăţii, murmură Dinny.

— Aiurea! exclamă Hubert. De parcă cineva se gândeşte la aşa ceva când îşi îndeplineşte slujba.

— Nu te gândeşti pentru că n-ai nevoie; dar dacă ai avea, te-ai gândi numaidecât.

— Cam criptic, Dinny, comentă Sir Lawrence; vrei să spui că în momentul când i-ar ameninţa ceva, ar gândi: „Noi nu trebuie să fim daţi la o parte, noi suntem Totul.”

— Dar sunt într-adevăr, unchiule?

— Cu cine ai venit în contact, draga mea?

— O, cu nimeni. Dar uneori mai trebuie să şi gândeşti.

— Vai, e prea deprimant, se văicări Lady Mont. Revoluţia rusă şi toate astea.

Dinny era conştientă că Hubert o privea de parc-ar fi gândit: „Ce-o fi apucat-o pe Dinny?”

— Poţi oricând să scoţi o osie, dacă vrei, dar atunci cade şi roata.

— Bine spus, Hubert, aprecie Sir Lawrence; e o greşeală să gândeşti că poţi înlocui tipul clasic, sau că poţi crea la repezeală. Stăpânul e născut, nu făcut — asta dacă consideri atmosfera căminului ca făcând parte din „naştere”. Şi, dacă mă întrebi pe mine, tipul se stinge repede. E păcat că nu-l putem conserva în vreun fel; ar trebui să avem Parcuri Naţionale pentru ei, aşa cum avem rezervaţii pentru bizoni.

— Nu, îl întrerupse Lady Mont. Eu nu vreau.

— Ce anume, mătuşă Em?

— Să beau şampanie miercurea, o băutură infectă, cu băşici.

— Dar e nevoie să bem, dragă?

— Mi-e teamă de Blore. E atât de obişnuit... Pot să-i spun eu mult şi bine că nu, tot o s-o aducă.

— Dinny, ai mai auzit ceva de Hallorsen în ultima vreme? întrebă Hubert deodată.

— Nu, de când s-a reîntors unchiul Adrian. Cred că-i prin America Centrală.

— Era mare, comentă Lady Mont. Cele două fete ale lui Hilary, Sheila, Celia şi cu mica Anne, fac cinci, îmi pare bine că nu eşti şi tu, Dinny. E o superstiţie, desigur.

Dinny se lăsă pe speteaza scaunului şi lumina îi căzu din plin pe gât.

— Îmi ajunge că am fost o dată domnişoară de onoare, mătuşă Em...

Când a doua zi dimineaţă îl întâlni pe Wilfrid la Galeria Wallace, Dinny îi spuse:

— Ţi-ar plăcea să vii mâine la nunta lui Clare?

— N-am joben şi redingotă; le-am dat cadou lui Stack.

— Îmi aduc aminte cum arătai, perfect. Aveai o cravată cenuşie şi o gardenie.

— Iar tu erai îmbrăcată în verde marin.

— *Eau-de-Nil*. Mi-ar fi plăcut să-mi vezi familia, şi vor fi cu toţii acolo; după aceea i-am fi putut bârfi.

— Am să mă strecor printre „au mai luat parte şi...” şi o să caut să nu fiu văzut.

„Dar nu şi de mine” gândi Dinny. Va să zică nu va trebui să treacă o zi întreagă fără să-l vadă!

La fiecare dintre întâlniri, Wilfrid părea tot mai puţin pornit împotriva lui însuşi; şi uneori o privea atât de intens, încât inima lui Dinny pornea să bată cu furie. Când se uita la el, ceea ce se întâmplă rar şi numai când Wilfrid nu observa, avea grijă să-şi păstreze privirea foarte limpede. Ce bine că poţi avea avantajul acesta asupra bărbaţilor, ştii întotdeauna când se uită ei la tine, dar tu te poţi uita la ei fără ca să-şi dea măcar seama.

De astă dată, când se despărţiră, Wilfred îi spuse:

— Hai să mergem marţi din nou la Richmond. Te iau de la Foch, la ora două ca şi până acum.

Iar ea răspunse: „Da”.

VI

Nunta lui Clare Charwell, care a avut loc în Hanover Square, a fost „elegantă” şi avea să ocupe cu lista participanţilor, câte un sfert de coloană în ziarele tradiţionale. Şi, cum spunea Dinny:

— Ce plăcere pentru ei!

Clare, însoţită de tatăl şi mama ei, veni de la Condaford să petreacă noaptea în Mont Street. Ocupată până în ultimul moment cu sora ei mai mică şi încercând o emoţie pe care o camufla cu umor, Dinny sosi la biserică, împreună cu Lady Cherrell, cu puţin timp înainte de apariţia miresei. Rămase mai în urmă ca să adreseze câteva cuvinte unui bătrân intendent, în capătul naosului, şi-l zări pe Wilfrid. Se afla în partea rudelor miresei, departe, şi se uita la ea. Dinny îi dărui un zâmbet fugar, apoi străbătu naosul şi se aşeză lângă mama ei, în strană din stânga, în faţă. Michael îi şopti, când trecu pe lângă el:

— Invitaţii s-au „desfăşurat”, nu glumă!

Se desfăşuraseră. Clare era foarte cunoscută şi populară, Jerry Corven era şi mai cunoscut, chiar dacă nu atât de popular. Dinny privi de jur împrejur la „public”, când e vorba de o nuntă, niciodată nu poţi folosi termenul „congregaţie”. Lipsite de regularitate şi având multă personalitate, chipurile lor refuzau generalizări. Arătau ca oameni cu convingeri şi vederi proprii. Bărbaţii nu se conformau nici unui tip special, neavând nimic din acea uniformitate dezolantă ce caracteriza pe vremuri casta militară germană. În strană din faţă, alături de ea şi de mama ei, se aflau Hubert şi Jean, unchiul Lawrence şi mătuşa Em; în strană din spate se găseau Adrian şi Diana, doamna Hilary şi Lady Alison. Dinny îl zări pe Jack Muskham la capătul unui şir de strane, cu două sau trei rânduri în spate, înalt, bine îmbrăcat, cu o figură cam plictisită. Făcu

un semn din cap către ea, şi Dinny gândi: „Ciudat că-şi aduce aminte de mine!”

În şirul de strane al familiei Corven se putea vedea aceeaşi diversitate de chipuri şi expresii. Cu excepţia lui Jack Muskham, a mirelui şi a cavalerului său de onoare, cu greu puteai găsi un bărbat care să dea impresia că-i bine îmbrăcat sau că s-a preocupat de aspectul său vestimentar. Dar privindu-le feţele, Dinny avu senzaţia că se statorniciseră în acceptarea unui anumit crez. Nici unul dintre ei nu-i stârnea simţământul acela pe care-l trezea faţa lui Wilfrid: de conflict spiritual, frământare, visare, suferinţă şi revelaţie. „Scornesc aiureli”, gândi Dinny. Şi-şi odihni privirile pe chipul lui Adrian. Zâmbea calm pe deasupra bărbuţei lui de ţap, care-i prelungea faţa îngustă, bronzată. „Ce faţă plăcută are, îşi spuse Dinny; nu îngâmfata ca feţele celor ce poartă cioc din principiu. O să fie întotdeauna cel mai drăguţ om din lume.” Şi-i şopti:

— Frumoasă colecţie de oase avem aici, unchiule.

— Aş vrea să am scheletul tău, Dinny.

— Am de gând să cer să fiu incinerată şi împrăştiată în cele patru vânturi. Şşşşt...

Intră corul, urmat de preoţii oficiali. Jerry Corven se întoarse spre ei. Buzele acelea cu zâmbet de pisică pe sub mustaţa subţire, trăsăturile dure şi ochii sfidători, iscoditori! Dinny, năpădită brusc de groază, îşi spuse: „Cum a putut Clare! Dar, la urma urmei, probabil că eu aş gândi acum la fel despre oricare faţă în afară de una singură. Devin nătânga.” Apoi intră Clare, plutind printre strane, la braţul tatălui ei. „Arată divin! Fie binecuvântată!” O rafală de emoţii sugrumară gâtlejul lui Dinny; îşi strecură mâna în mâna mamei ei. „Biata mamă! E îngrozitor de palidă. Zău aşa, întreaga ceremonie e stupidă! Oamenii ţin s-o facă lungă, şi obositoare, şi sentimentală. Slavă Domnului că redingota cea veche a tatei arată încă decent, îi scosese petele cu amoniac; şi tata stătea în poziţia în care-l văzuse când trecea trupele în revistă. Dacă unchiul Hilary o

să aibă vreun nasture descheiat, tata o să-l observe pe dată. Numai că veşmintele lui n-au nasturi.” Tânjea cu ardoare să fie lângă Wilfrid, acolo departe, în spatele mulţimii. Probabil că-l bat tot felul de gânduri neortodoxe, şi s-ar fi consolat unul pe celălalt prin zâmbete.

Iată domnişoarele de onoare! Cele două fete ale lui Hilary, verişoarele ei Monica şi Jean, suple şi agere, mica Celia Moriston, blondă ca un serafim (dacă serafim e de sex feminin), Sheila Ferse, brună şi strălucitoare; şi răţuşca de Anne, cu mersul legănat, o găluşcă perfectă.

Când îngenunche, Dinny se mai linişti. Îşi aminti cum îngenuncheau amândouă, lângă pat, în cămăşuţele de noapte, pe când Clare era un nod de fetiţă de trei ani, iar ea, „o fată mare” de şase ani. Obişnuia să se rezeme cu bărbia de marginea patului, ca să-şi cruţe genunchii; şi ce dulce era Clare când îşi înălţa minutele, asemenea copilului din tabloul lui Reynolds[18]. „Bărbatul ăsta, continuă Dinny să-şi spună, o s-o facă să sufere. Ştiu că aşa va fi!” Gândurile i se întoarseră la nunta lui Michael, de la care trecuseră toţi aceşti zece ani. Acolo stătuse, alături de o fată pe care n-o cunoştea, o rudă a lui Fleur. Şi ochii ei, plimbându-se dintr-un loc în altul cu vioiciunea tinereţii, poposiseră asupra lui Wilfrid, care stătea într-o parte, cu privirile aţintite asupra lui Michael. Bietul Michael! Arătase cam aiurit în ziua aceea, năucit de atâta triumf, îşi aducea aminte distinct că gândise: „Michael şi îngerul său pierdut!” Era în chipul lui Wilfrid ceva ce sugera că fusese izgonit de pe tărâmul fericirii, o expresie în care se amestecau dispreţul şi jindul. Trecuseră abia doi ani de la încheierea armistiţiului şi, acum, Dinny ştia ce cumplită dezamăgire şi ce senzaţie de ruină îi lăsase războiul. În ultimele zile îi vorbise fără nici o reţinere; discutase chiar, cu un dispreţ amuzat, despre pasiunea pe care o făcuse pentru Fleur, la un an şi jumătate după acea cununie, pasiune care l-a proiectat de-a dreptul în

Orient. Dinny fusese în vârstă doar de zece ani când izbucnise războiul, care nu însemnase pentru ea altceva decât că mama era îngrijorată din pricina tatei, că şedea tot timpul împletind, şi că ajunsese un fel de depozit de ciorapi de lână; că toată lumea îi ura pe nemţi; că nu avea voie să mănânce dulciuri pentru că erau preparate cu zaharină şi, în cele din urmă, zarvă şi durerea când Hubert plecase pe front şi scrisorile lui soseau destul de rar. În aceste câteva zile din urmă înţelesese de la Wilfrid, mai limpede şi mai pregnant decât oricând până acum, ce însemnase războiul pentru cei care, asemenea lui Michael, îi simţiseră din plin gustul pe parcursul unor ani şi ani de zile: Cu darul lui de a reda, o făcuse să simtă ce înseamnă smulgerea din rădăcină, disperată răsturnare a valorilor, neîncrederea profundă şi crescânda în tot ceea ce au decretat şi au sanctificat epoca şi tradiţia. Pretindea că acum izbutise să depăşească urmările războiului. Se poate să fi gândit astfel, totuşi se mai găseau în el capete de nervi sfârtecaţi care încă nu fuseseră cârpiţi. Nu-l văzuse niciodată fără să simtă nevoia de a-l alina cu o mână răcoroasă pe frunte.

Verigheta fusese trecută în deget, cuvintele sacre rostite, exortaţia terminată; se îndreptau spre sacristie. Mama şi Hubert îi urmau. Dinny rămase nemişcată, cu ochii pironiţi pe fereastra dinspre răsărit. Căsnicie! Ce servitute imposibilă, doar… doar cu excepţia căsătoriei cu o unică persoană.

Un glas îi şopti în ureche:

— Dinny, dă-mi batista ta. A mea-i muiată toată, şi a unchiului tău e albastră.

Dinny îi trecu un pătrăţel de muselină şi profită ca să-şi pudreze pe furiş nasul.

— Ar fi trebuit făcută la Condaford, Dinny, continuă mătuşa ei. Atâta lume... e atât de obositor să-ţi aduci aminte cine nu este. Asta-i maică-sa, nu? Deci n-a murit.

Dinny se gândea: „Să-i mai arunc o privire lui Wilfrid?”

— Când m-am măritat eu, toată lumea m-a sărutat, îi şopti mătuşă-sa. Ce promiscuitate! Am cunoscut o fată care s-a măritat numai ca să fie sărutată de cavalerul de onoare al mirelui. Aggie Tellusson. Mă întreb ce-o fi devenit. Uite-i că vin înapoi!

Da! Cât de bine cunoştea Dinny zâmbetul acesta al miresei! Cum putea oare Clare să simtă ce simţea, din moment ce nu se măritase cu Wilfrid? îşi luă locul în spatele tatălui şi mamei ei, lingă Hubert, care-i murmură: „Capul sus, fetiţo, putea să fie şi mai rău!" Despărţită de el printr-o taină care o absorbea în întregime, Dinny îi strânse braţul. Şi apoi, chiar în clipa acestui gest, îl văzu pe Wilfrid, cu braţele împreunate la piept, privind-o fix. Îi dărui din nou un zâmbet fugitiv, şi apoi totul se învălmăşi într-un soi de talmeş-balmeş, până când se pomeni înapoi în Mount Street, cu mătuşa Em zicându-i, chiar în uşa salonului:

— Stai lângă mine, Dinny, şi trage-mi câte o ciupitură când crezi că e nevoie.

Urmă apoi sosirea musafirilor şi comentariile neîntrerupte ale mătuşă-şi:

— Da, e maică-sa — pusă la conservat. Uite-o pe Hen Bentworth!... Hen, Wilmet e aici, are acum din ce se înfrupta... Ce mai faci? Da, nu-i aşa?... Foarte obositor... Ce mai faceţi? Trecerea verighetei în deget a fost făcută atât de dibaci, nu găsiţi? Scamatori!... Dinny, cine-i ăsta?... Bună seara. Fermecători! Nu! Cherrell. Nu se pronunţă cum se scrie, ştiţi... e atât de plictisitor!... Darurile sunt acolo, lingă omul cu cizme[19] care se străduie să arate că nu e ce e. Stupid, aşa mi se pare mie. Dar se obişnuieşte... Ce mai faceţi?... Dumneata eşti Jack Muskham? Lawrence a visat azi-noapte că erai gata să plesneşti... Dinny, adu-mi-o şi pe Fleur, ea cunoaşte pe toată lumea.

Dinny se duse în căutarea lui Fleur şi o găsi discutând cu mirele.

Când se întoarseră împreună spre uşă, Fleur îi spuse:

— L-am văzut pe Wilfrid Desert la biserică. De unde şi până unde?

Realmente, lui Fleur nu-i scăpa nimic!

— Iată-te, strigă Lady Mont. Care din astea trei din uşă e ducesă? Aia jigărită. Ah!... Bună seara. Da, încântători! Ce plictiseală, nunţile astea! Fleur, condu-o pe ducesă să ia nişte daruri[20]... Ce mai faceţi?... Nu, fratele meu Hilary. Le execută de minune, nu găsiţi? Lawrence zice că stă tot timpul cu ochii pe minge. Luaţi o îngheţată... Dinny, crezi că ăsta caută să se pricopsească cu ceva?... Oh! Ce mai faceţi, Lord Beevenham? Cumnată-mea ar trebui să fie în locul meu... A dat bir cu fugiţii. Jerry e înăuntru... Dinny, cine a zis: „Băutura, băutura!”[21] Hamlet? Ăsta a spus atâtea! Nu Hamlet?... Ah! Ce mai faceţi?... Bună seara... Ce mal faci, sau ce nu mai faci?... Ce aglomeraţie!...Dinny dă-mi batista ta!

— Am pus puţină pudră pe ea, mătuşico.

— Poftim! M-am pătat!... Ce mai faceţi? Nu-i o tâmpenie toată treaba asta? De parcă i-ar mai interesa şi altcineva în afară de propria lor persoană, ştii... Oh! Uite-l pe Adrian! Ţi-ai legat strâmb cravata, dragă; Dinny, îndreaptă-i-o! Ce mai faci? Da, aşa sunt. Nu-mi plac florile la înmormântare... bietele de ele zac acolo pe catafalc şi pe urmă mor... Ce-ţi mai face câinele, drăguţul de el? N-ai nici un câine? într-adevăr!... Dinny ar fi trebuit să mă ciupeşti... Ce mai faceţi? Ce mai faceţi? Tocmai îi spuneam nepoatei mele să mă ciupească. Dumneavoastră reţineţi feţele? Nu. Ce drăguţ! Ce mai faci? Ce mai faceţi? Ce mai faci?... Ăştia au fost trei! Dinny, cine-i arătarea care intră acum? Oh!... Ce mai faceţi? Va să zică v-aţi întors? Credeam că sunteţi în China... Dinny, adu-mi aminte să-l întreb pe unchi-tău dacă de China era vorba. S-a uitat la mine să mă înghită, nu alta! N-aş putea să mă lipsesc de rest? Cine spune mereu asta?

Aminteşte-i lui Blore de „băutură”, Dinny. Uite, un cârd întreg!... Ce mai faceţi?... Ce faceţi?... Faceţi!... Faceţi!... Ce mai... Atât de dulci!... Dinny, aş vrea să le spun: „Fire-aţi să fiţi!” .

Îndreptându-se spre Blore, Dinny trecu pe lângă Jean care stătea de vorbă cu Michael, şi se miră cum de cineva atât de plin de viaţă şi ars de soare suporta să zacă în învălmăşeala asta. După ce-l găsi pe Blore, se întoarse la ei. Faţa ciudată a lui Michael, care i se părea lui Dinny că devine tot mai simpatică pe măsură ce treceau anii, înnobilată parcă de amprenta adâncă a simţămintelor lui frumoase, arăta acum încordată şi nefericită.

— Nu pot să cred, Jean, îl auzi spunând.

— Mă rog, spuse Jean, bazarele colcăie de zvonuri. Totuşi, fără foc nu iese fum.

— Oh! Da, fum este destul! Oricum, s-a întors în Anglia. Fleur l-a văzut azi la biserică. Am să-l întreb.

— În locul tău, n-aş face-o, îl sfătui Jean. Dacă-i adevărat, probabil c-o să-ţi spună singur, şi dacă nu, înseamnă să-l amărăşti de pomană.

Aşa! Deci vorbeau despre Wilfrid. Cum să afle despre ce-i vorba fără să se demaşte că o interesează în mod special? Şi deodată se gândi: „Chiar dacă aş putea, n-aş face-o. Dacă e un lucru important, trebuie să mi-l mărturisească el singur. Nu vreau să-l aud de la nimeni altcineva”. Dar se simţea tulburată, pentru că instinctul îi spusese întotdeauna că pe cugetul lui atârnă ceva nepăsător şi straniu.

Când se isprăvi cu tot acest lung holocaust al sincerităţii şi după ce mireasă plecă, Dinny se prăbuşi într-un fotoliu din biroul unchiului ei, singura încăpere care rămăsese netulburată. Tatăl şi mama ei se înapoiaseră la Condaford, miraţi că nu-i însoţeşte. Nu era în firea lui Dinny să se agaţe de Londra, când acasă înfloriseră lalelele, îmbobocise liliacul, iar merii păreau tot mai ninşi de floare. Dar gândul de a nu-l vedea zilnic pe Wilfrid devenise de-a dreptul dureros.

„M-am prins rău de tot, îşi spunea Dinny, mai rău decât aş fi crezut vreodată că e cu putinţă. Şi ce-o să se întâmple acum cu mine?”

Zăcea într-un fotoliu, cu ochii închişi, când auzi vocea unchiului ei:

— Ah, Dinny, ce plăcut e acum după retragerea acestor hoarde de midieni[22]! Mandarinatul în floare. Ai cunoscut măcar un sfert din ei? De ce fac oamenii nunţi? Sau la ofiţerul stării civile, sau sub cerul liber, o a treia cale de păstrare a bunei-cuviinţe nu există. Biata mătuşa-ta s-a dus la culcare. Ar fi multe de spus în favoarea mahomedanismului, cu excepţia faptului că acum e şi la ei modă să se limiteze la o singură soţie şi aia nu-i închisă în purdah[23]. Apropo, circulă un zvon că tânărul Desert a trecut la mahomedanism. Ţi-a vorbit ceva despre asta? Dinny îşi înălţă capul cu o tresăltare. — Până acum am auzit numai de două cazuri similare, petrecute în Orient, dar ăia erau francezi şi doreau haremuri.

— Pentru aşa ceva ar fi fost suficient să aibă bani, unchiule.

— Dinny, devii cinică. Oamenilor le place să aibă consfinţirea religiei. Dar cu Desert n-ar putea să fie acelaşi caz; e o făptură foarte exigentă, după câte îmi amintesc.

— Unchiule, religia are vreo importanţă atâta timp cât oamenii nu-şi fac rău unul altuia?

— Mă rog, ideile unor mahomedani în legătură cu drepturile femeii sunt puţin cam primitive. Dacă femeia e necredincioasă, mahomedanul e în stare s-o zidească de vie. Când am fost în Maroc, era acolo un şeic oribil!

Dinny se cutremură.

— Din vremuri imemoriale, după cum vine vorba, continuă Sir Lawrence, religia s-a făcut vinovată de cele mai înfiorătoare isprăvi care s-au petrecut pe acest pământ. Mă întreb dacă tânărul Desert s-o fi convertit ca să aibă acces la Mecca. N-

aş zice să-i în stare să creadă în ceva. Dar nu se ştie niciodată, e o familie bizară.

Dinny gândi: „Nu pot şi nu vreau să vorbesc despre el.”

— Ce procent din omenire mai practică azi religia, unchiule?

— În ţările nordice? Dificil de spus. La noi, zece-cincisprezece la sută din adulţi, poate. În Franţa şi în ţările meridionale, unde există ţărănime, poate ceva mai mult, cel puţin la suprafaţă.

— Dar despre oamenii care au fost aici în după-amiaza de azi, ce ai de spus?

— Cea mai mare parte dintre ei s-ar simţi şocaţi dacă le-ai spune că nu sunt buni creştini, şi cea mai mare parte ar fi şi mai şocaţi dacă le-ai cere să-şi împartă jumătate din avere la săraci, ceea ce-i transformă în nişte joviali farisei, sau saduceni[24], ce erau?

— Dar dumneata, unchiule Lawrence, eşti un bun creştin?

— Nu, draga mea; dacă sunt ceva, sunt un soi de adept al lui Confucius, care, după cum ştii, a fost pur şi simplu un filozof etic. Cea mai mare parte din casta noastră, în ţara asta, sunt mai curând confuceni decât creştini, dar fără să ştie. Credinţă în strămoşi şi în tradiţie, respect pentru părinţi, onestitate, cumpătare în comportament, blândeţe faţă de animale şi faţă de cei ce depind de noi, teama de a nu supăra pe alţii şi stoicism în faţa durerii şi a morţii.

— Şi de ce altceva ar mai fi nevoie, murmură Dinny încreţindu-şi nasul, în afară de dragostea pentru frumos?

— Frumosul? Asta-i o chestiune de temperament.

— Şi totuşi îi divizează pe oameni mai mult decât orice altceva!

— Da, dar fără voia lor. Nu te poţi sili să-ţi placă un apus de soare.

— Eşti înţelept, unchiule Lawrence, îi declară tânăra-i nepoată. O să fac o plimbare, ca să se ducă în jos tortul de nuntă.

— Şi eu o să rămân aici, Dinny, ca să risipesc în somn aburii şampaniei.

Dinny merse şi merse la nesfârşit. I se părea curios să se plimbe singură. Dar florile din Hyde Park erau plăcute şi apele lacului străluceau şi erau molcome, iar castanii radiau lumină. Se lăsă în voia dispoziţiei de moment, care era dispoziţia unei îndrăgostite.

VII

Când se gândea la cea de-a doua după masă petrecută în Richmond Park, Dinny nu ştia niciodată dacă se trădase cu ceva înainte ca Wilfrid să-i fi spus pe neaşteptate:

— Dinny, dacă crezi în lucrurile astea, vrei să te măriţi cu mine?

I se tăiase în asemenea măsură respiraţia, încât rămase locului, devenind din ce în ce mai palidă, până când culoarea îi năvăli din nou, cu furie, în obraji.

— Mă mir de ce mi-o ceri. Nu ştii nimic despre mine.

— Tu eşti asemenea Orientului. Sau te îndrăgosteşti de el la prima vedere, sau nu-ţi place deloc, dar niciodată n-ajungi să-l cunoşti prea bine.

Dinny clătină din cap:

— Oh! Eu nu sunt misterioasă.

— N-am să reuşesc niciodată să te descifrez; nu mai mult decât aş izbuti să cunosc una dintre statuile de pe scara muzeului Luvru. Te rog dă-mi un răspuns, Dinny.

Îşi puse mâna în mâna lui, dădu din cap şi spuse:

— Batem un record.

Pe dată, buzele lui se lipiră de ale ei, şi când se îndepărtară, Dinny se simţi cuprinsă de un leşin.

Acesta era, fără excepţie, lucrul cel mai neobişnuit din viaţa ei şi, când îşi reveni, aproape în aceeaşi clipă, în simţiri, i-o spuse.

— A fost reacţia cea mai dulce pe care ai fi putut s-o ai.

Dacă înainte faţa lui i se păruse stranie, cum era acum? Buzele, în general dispreţuitoare, îi erau întredeschise şi-i tremurau, ochii fixaţi asupra ei străluceau; îşi ridică mâna şi îşi îndepărtă părul,

astfel încât Dinny observă pentru prima oară că avea o cicatrice la marginea frunţii. Soarele, luna, stelele şi toate vietăţile rămase încremenite în timp ce ei doi se priviră în ochi.

În cele din urmă, Dinny spuse:

— Toată situaţia e absolut nereglementară. Nu mi-ai făcut nici un pic de curte; nici măcar nu m-ai sedus.

Wilfrid râse şi o cuprinse cu braţul. Dinny şopti:

— Şi astfel cei doi tineri rămaseră învăluiţi în propria lor fericire. Biată maică-mea!

— E o femeie drăguţă?

— O scumpete. Din fericire e moartă după tata.

— Şi tatăl tău cum e?

— Cel mai drăguţ general pe care-l cunosc.

— Al meu e un pustnic. Nu va fi nevoie să-l cunoşti îndeaproape. Frate-meu e un măgar. Maică-mea a fugit când aveam trei ani, şi n-am nici o soră. O să-ţi vină destul de greu să te deprinzi cu o brută nomadă şi necioplită ca mine.

— „Unde vei merge tu, te voi urma.” Se pare că suntem foarte vizibili pentru domnul acela bătrân de acolo. O să scrie la ziar în legătură cu priveliştile dezgustătoare care pot fi văzute în Richmond Park.

— N-are nici o importanţă.

— Pentru mine nu. Nu trăieşti decât o singură dată acest prim ceas. Şi ajunsesem să cred că eu n-o să-l trăiesc niciodată.

— N-ai fost niciodată îndrăgostită?

Dinny clătină din cap.

— Ce minunat! Şi pe când fixăm cununia, Dinny?

— Nu crezi că s-ar cuveni să ştie şi familiile noastre mai înainte?

— Presupun că da. N-or să te lase să te măriţi cu mine.

— Din punct de vedere social, îmi sunteţi superior, sir.

— Nu poţi fi superior unei familii care îşi întinde rădăcinile în trecut până-n secolul al

doisprezecelea. Noi mergem îndărăt numai până într-al paisprezecelea. Un vagabond şi un scriitor de versuri amare. Vor şti că o să vreau să te răpesc în Orient. Şi-apoi, venitul meu se urcă doar la o mie cinci sute pe an, şi practic n-am alte perspective.

— O mie cinci sute pe an! Posibil ca tata să-mi poată da şi mie două sute, pentru Clare o face.

— Bun, slavă Domnului că averea ta nu va constitui un obstacol.

Dinny se întoarse spre dânsul şi în ochi i se oglindea o emoţionantă încredere.

— Wilfrid, am auzit ceva despre faptul că ai fi trecut la mahomedanism. Pentru mine asta n-are nici o importanţă.

— Pentru ei va avea.

Faţa i se trase şi i se întunecă. Dinny îi cuprinse strâns mâinile în mâinile ei.

— Poemul acela, Leopardul, era în legătură cu tine?

Wilfrid încercă să-şi desprindă mâinile dintr-ale ei.

— Asta era?

— Da. În Darfur. Arabi fanatici, Mi-am renegat religia ca să-mi salvez pielea. Acum poţi să-mi dai un picior.

Adunându-şi toată puterea, Dinny îl trase mina şi şi-o aşeză pe inimă.

— Nu-mi pasă de ce ai făcut sau de ce n-ai făcut. Tu eşti tu!

Spre groaza, dar şi spre uşurarea lui Dinny, Wilfrid se lăsă în genunchi şi-şi îngropă faţa în poala ei.

— Iubita mea! şopti el.

Tandreţea ocrotitoare aproape că înecă celelalte sentimente mai sălbatice şi mai dulci din inima ei.

— În afară de mine mai ştie cineva de treaba asta?

— Prin bazare s-a răspândit vestea că am trecut la mahomedanism, dar se presupune că am făcut-o de bună voie.

— Wilfrid, ştiu că există lucruri pentru care ţi-ai da viaţa, şi asta mi-e de-ajuns. Sărută-mă!

În timp ce stăteau acolo, după-amiaza se retrăgea încet. Umbrele stejarilor se răsfrângeau până la buşteanul pe care erau aşezaţi; marginea zimţată a luminii solare se aduna de pe frunzele de ferigă tânără; câte o căprioară trecea, păşind agale spre apă. Cerul, de un albastru clar, luminos, cu pufuri de nori albi, plini de făgăduinţe, lua o înfăţişare vesperală; mireasma reavănă a tufelor de ferigă şi a castanilor se răspândea în adieri uşoare; şi roua serii începuse să cadă. Aerul proaspăt şi îmbălsămat, iarba atât de verde, depărtarea albastră, masivitatea rămuroasă, lipsită de graţie, a stejarilor, alcătuiau acestui ceas cel mai englezesc decor în care s-au iubit vreodată doi îndrăgostiţi.

— Dacă mai rămânem mult aici, încep, să vorbesc ca fetele de mahala, spuse Dinny în cele din urmă; dealtfel, iubitule arăbit se lasă înserarea înrourată...

Târziu, în aceeaşi seară, în salonul din Mount Street, mătuşa ei spuse brusc:

— Lawrence, ia uite-te la Dinny! Dinny, tu eşti îndrăgostită.

— Îmi iei piuitul, mătuşă Em. Sunt.

— De cine?

— Wilfrid Desert.

— Îi spuneam eu lui Michael că tânărul ăsta o să dea de bucluc. Te iubeşte şi el?

— Are amabilitatea să spună că da.

— Oh, Doamne! Daţi-mi puţină limonadă! Care din voi l-a cerut pe celălalt în căsătorie?

— Ca să spun adevărul, el m-a cerut.

— Frate-su n-are nici un urmaş, aşa se spune.

— Pentru numele lui Dumnezeu, mătuşă Em!

— Şi de ce nu? Sărută-mă!

Dar peste umărul mătuşii, Dinny îl privea pe unchiul ei. El nu spusese nimic.

Mai târziu, când dădu să iasă din salon, unchiul ei o opri.

— Dinny, procedezi cu ochii deschişi?

— Da, e a nouă zi de când îl cunosc.

— Nu vreau să fac pe unchiul sâcâitor; dar îi cunoşti handicapurile?

— Religia lui; Fleur; Orientul. Ce altă mai e?

Sir Lawrence înălţă din umerii lui înguşti.

— Povestea cu Fleur îmi stă în gât, cum ar fi spus bătrânul Forsyte. Cineva care poate face una ca asta prietenului pe care l-a condus la altar, nu poate avea prea mult simţ al loialităţii.

Roşeaţa năvăli în obrajii lui Dinny.

— Nu te mânia, draga mea, noi cu toţii ţinem foarte mult la tine.

— Unchiule, mi-a povestit totul cu multă sinceritate.

Sir Lawrence oftă.

— Atunci bănuiesc că nu mai e mare lucru de spus. Dar te implor să deschizi bine ochii înainte de a face un pas irevocabil. Există un anumit soi de porţelan care nu mai poate fi lipit dacă se sparge. Şi cred că tu eşti făcută din asemenea porţelan.

Dinny surâse, urcă în camera ei şi pe dată începu să privească îndărăt.

Dificultatea de a-şi imagina beţia pe care ţi-o dă iubirea se spulberase. Nu i se mai părea cu neputinţă să-şi deschidă sufletul în faţa altei fiinţe. Poveştile de dragoste pe care le citise, iubirile altora la care asistase, toate i se păreau insipide în comparaţie cu a ei. Şi doar nu-l cunoştea decât de nouă zile, dacă făcea abstracţie de strălfulgerarea aceea de acum zece ani. Să fi fost oare stăpânită, în tot acest timp, de ceea ce s-ar putea numi un complex? Sau iubirea vine întotdeauna aşa, pe neaşteptate? O sămânţă sălbatică sădită de un vânt sălbatic?

Stătu mult timp astfel, pe jumătate dezbrăcată, cu mâinile încleştate prinse între genunchi, cu bărbia în piept, ameţită de narcoticul amintirilor, şi cu strania senzaţie că toţi îndrăgostiţii din lume se adunaseră acolo, lângă ea, pe patul acela cumpărat la Tothenham Court Road.

VIII

Condaford resimţea această poveste de iubire şi, cu ploaia fină care cădea, părea să jelească pierderea celor două fiice.

Dinny îi găsi pe taică-su şi pe maică-sa hotărâţi să nu facă mare caz de pierderea lui Clare, şi spera că vor adopta aceeaşi atitudine şi în ceea ce-o privea pe ea. Simţindu-se, cum spunea singură, foarte „orăşenizată", începu să se pregătească pentru încercarea dezvăluirii tainei, îmbrăcându-şi impermeabilul şi ieşind să dea o raită prin împrejurimi. Hubert şi Jean erau aşteptaţi la cină, şi Dinny voia să-şi împuşte toţi iepurii deodată. Ploaia care-i răcorea obrajii, aroma pătrunzătoare, chemarea nostalgică a cucului, pomii împodobiţi cu frunzuliţe sau în diverse stadii de înmugurire îi înviorau trupul, dar îi picurau puţină tristeţe în suflet. Intrând într-un desiş, înaintă de-a lungul unei alei. Era o pădurice de fagi şi frasini, printre care apărea câte un arbore de tisă răzleţ, pământul fiind calcaros. Ţăcănitul constant al unei ciocănitoare era singurul sunet care se auzea, ploaia nefiind încă destul de deasă că stropii să picure de pe frunze. În toată viaţa ei, Dinny nu fusese decât de trei ori în străinătate: în Italia, la Paris şi în Pirinei, şi de fiecare dată se întorsese acasă mai îndrăgostită de Anglia şi de Condaford ca oricând. De aici încolo însă, drumul ei va duce cine ştie unde; va fi presărat, desigur, cu nisip, smochini, siluete adăstând pe lângă fântâni, acoperişuri turtite, glasuri de muezin, priviri furişate pe după văluri. Dar, de bună seamă, Wilfrid se va lăsa pătruns de farmecul Condafordului, şi nu va avea nimic împotrivă să petreacă din când în când câte un răstimp aici. Tatăl lui locuia într-un muzeu, pe jumătate închis şi niciodată vizitat, care-ţi dădea o senzaţie sinistră. Acesta, în afară de Londra şi de Eton, era tot ce

părea să cunoască Wilfrid în Anglia, pentru că patru ani fusese pe front şi opt ani în Orient.

„Eu trebuie să-l fac să descopere Anglia, gândi Dinny, iar el va trebui să mă facă să descopăr Orientul."

În noiembrie trecut, o vijelie doborâse câţiva fagi. Privindu-le rădăcinile groase şi turtite, Dinny, îşi aminti de vorbele lui Fleur cum că vânzarea lemnului de pădure era singura cale de a face faţă taxelor de moştenire. Dar tata n-avea decât şaizeci şi doi de ani. Flăcările din obrajii lui Jean, în seara sosirii, când mătuşa Em citase: „Înmulţească-se că iarba şi ca frunza!" Un copil se afla pe drum! Fără îndoială un băiat. Jean era soiul de femeie care naşte băieţi. O altă generaţie de Cherrelli în linie directă. De-ar avea şi ea un copil cu Wilfrid! Ce-ar fi atunci? Doar nu poţi vagabonda cu plozii după tine. O săgetă un fior de nesiguranţă. Viitorul, ce tărâm necunoscut. O veveriţă trecu razant pe lângă siluetă ei nemişcată şi se căţără pe un trunchi. O urmări zâmbind, sprintenă, roşie, cu coada stufoasă. Slavă Domnului, Wilfrid iubea animalele! „Când la *fondouk-ul*[25] lui Dumnezeu, măgarii sunt primiţi..." Condaford cu lumea lui de păsări, cu pădurile şi pâraiele, coamele, magnoliile, porumbeii rotaţi, păşunile verzi, nu se poate să nu-i placă! Dar tatăl şi mama ei, Hubert şi Jean, or să-i placă oare? El o să le placă? N-o să le placă, e prea spontan, prea labil, prea amar; ascundea cu grijă tot ce era mai bun în el, de parcă s-ar fi ruşinat; nu vor înţelege jinduirea lui după frumos! Şi faptul că-şi schimbase religia, chiar dacă nu vor cunoaşte ceea ce-i povestise ei, totuşi o să le apară ciudat şi derutant.

Condaford Grange nu avea nici fecior, şi nici lumină electrică; Dinny alese momentul când slujnicele aşezară carafele cu vin şi desertul pe masa din lemn de castan lustruit, în care se răsfrângea lumină lumânărilor:

— Îmi pare rău că intervin cu o chestiune personală, începu ea brusc, dar m-am logodit.

Nimeni nu scoase o vorbă. Fiecare dintre cei patru aflaţi de fată era deprins să gândească şi să spună că Dinny ar fi soţia ideală, dar nici unul dintre ei nu se simţi, mai fericit la gândul că avea să se mărite. Apoi Jean rupse tăcerea.

— Cu cine, Dinny?

— Wilfrid Desert, al doilea fiu al Lordului Mullyon, a fost cavalerul de onoare al lui Michael.

— O! dar...

Dinny îi privi cu înverşunare pe ceilalţi trei. Faţa tatălui ei era impasibilă pentru că nu-l cunoştea pe tânăr din moşi strămoşi; trăsăturile blânde ale mamei ei exprimau tulburare şi curiozitate; Hubert avea un aer scandalizat.

Apoi, Lady Cherrell întrebă:

— Dar bine, Dinny, când l-ai cunoscut?

— Cu numai zece zile în urmă, dar m-am întâlnit cu el în fiecare zi de atunci încoace. Cred că-i vorba de o dragoste la prima vedere, cum a fost cazul şi cu tine, Hubert. Ne-am adus aminte unul de celălalt de la nunta lui Michael.

Hubert îşi aţinti ochii în farfurie.

— Ştii că a trecut la mahomedani, cel puţin aşa se spune la Khartum.

Dinny încuviinţă din cap.

— Cum? strigă generalul.

— Asta este, sir.

— Dar de ce?

— Nu ştiu. Eu nu l-am văzut niciodată. A locuit multă vreme în Orient.

Lui Dinny îi stătea pe buze să răspundă: „Din moment ce nu eşti credincios, e totuna dacă eşti mahomedan sau creştin”, dar se înfrâna. Nu prea ar fi fost o dovadă în favoarea lui.

— Eu nu pot înţelege pe un om care-şi schimbă religia, declară generalul deschis.

— S-ar zice că vestea mea n-a stârnit prea mare entuziasm, murmură Dinny.

— Draga mea, cum ar putea fi altfel, din moment ce nu-l cunoaştem?

— Da, desigur, mamă. Pot să-l invit aici? Poate să întreţină o soţie; şi mătuşa Em spune că fratele lui n-are nici un urmaş.

— Dinny! o mustră generalul.

— Am glumit, dragule.

— Dar ce nu-i glumă, adăugă Hubert, e faptul că pare să fie un soi de beduin, mereu rătăcitor.

— Şi doi pot rătăci împreună, Hubert.

— Ai spus întotdeauna că deteşti să te desparţi de Condaford.

— Îmi aduc aminte că şi tu spuneai că însurătoarea nu te atrage deloc, Hubert. Sunt sigură, mamă, că şi tu şi tata aţi afirmat cândva acest lucru. L-aţi mai afirmat vreodată de când v-aţi căsătorit?

— Vicleano!

Cu acest singur cuvânt, Jean puse capăt scenei.

Dar la ora culcării, în dormitorul mamei ei, Dinny o întrebă:

— Deci pot să-l invit pe Wilfrid aici?

— Desigur, oricând vrei. Suntem mai mult decât doritori să-l cunoaştem.

— Ştiu că e un şoc, mamă, mai ales că vine atât de curând după Clare; totuşi te-ai aşteptat că şi eu o să plec într-o bună zi.

Lady Cherrell oftă:

— Bănuiesc că aşa e.

— Am uitat să spun că e poet, un poet adevărat.

— Poet? repetă mama ei, ca şi cum acest lucru adăugase ultima picătură la cupa neliniştii ei.

— Sunt doar atâţia la catedrala Westminster. Dar nu te necăji, el n-o să fie niciodată acolo.

— Deosebirea de religie e o chestiune serioasă, Dinny, mai ales când apăr copiii.

— De ce, mamă? Nici un copil nu are o religie de care să merite să vorbeşti, până nu creşte mare, şi atunci poate alege singur. Şi apoi, până când copiii mei, dacă o să am vreunul, vor creşte mari, chestiunea religiei va fi o problemă pur academică.

— Dinny!

— De pe acum e aşa, cu excepţia cercurilor ultrareligioase. Religia oamenilor obişnuiţi se confundă din ce în ce mai mult cu normele de etică.

— Eu nu ştiu destul ca să discut acest lucru, şi cred că nici tu nu ştii.

— Măicuţă scumpă, dezmiardă-mă pe cap.

— Oh, Dinny, sper că ai ales cu înţelepciune!

— Iubito, cea aleasă am fost eu.

Îşi dădu seama că nu aceasta era calea de a o îmbărbăta pe maică-sa, dar cum nu cunoştea o alta, îi dădu sărutul de noapte bună şi plecă.

În camera ei, se aşeză şi aşternu pe hârtie:

Condaford Grange; vineri

Iubitule,

Aceasta este, în mod categoric şi absolut, prima mea scrisoare de dragoste, aşa că, vezi bine, nu prea ştiu cum să mă exprim. Cred că o să-ţi spun pur şi simplu „te iubesc”, şi-o să las lucrurile aici. Am dat în vileag vestea cea bună. Fireşte că sunt cu toţii curioşi şi doritori să te vadă cât mai repede cu putinţă. Când vii? Când te vei afla aici, întreaga poveste n-o să-mi mai pară atât de mult un vis foarte ireal şi foarte frumos. Aici, la noi, e foarte simplu. Nu ţi-aş putea spune dacă am trăi „în stil mare”, în cazul că ne-ar îngădui-o mijloacele. Dar întreg personalul nostru e alcătuit din trei servitoare, un rândaş-şofer şi doi grădinari. Bănuiesc că maică-mea o să-ţi placă, nu cred că ai să te înţelegi prea bine cu taică-meu şi cu fratele meu, deşi mă aştept ca soţia lui, Jean, să-ţi aţâţe imaginaţia poetică, e o făptură atât de plină de vitalitate! Sunt convinsă că ai să îndrăgeşti Condafordul în sine. Are adevărata „patină” veche. Vom putea călări, şi vreau să merg mult cu tine, şi să vorbim mult, şi să-ţi arăt colţişoarele şi cotloanele mele dragi. Sper că va fi soare, pentru că tu îl iubeşti atât de mult. Mie îmi plac toate zilele aici, indiferent de vreme; şi dacă aş putea fi cu tine, chiar că mi-ar fi indiferentă orice fel de vreme.

Camera pe care o vei avea e izolată şi supranatural de liniştită; ajungi la ea urcând o scăriţă răsucită, cu cinci trepte, şi se numeşte „odaia preotului” pentru că Anthony Charwell, fratele lui Gilbert care a stăpânit Condafordul în timpul reginei Elisabeta, a fost zidit aici, şi hrănit prin mijlocirea unui coş pe care-l lăsa noaptea în jos, pe fereastră. Anthony era un catolic fervent, iar Gilbert era protestant, dar a ţinut seama mai întâi de frate-su, aşa cum ar fi procedat orice om cu scaun la cap. Dar după ce a zăcut trei luni ferecat acolo, într-o noapte au dărâmat zidul şi l-au slobozit ducându-l spre miazăzi până la râul Beaulieu şi apoi „pe corabie”. Zidul a fost ridicat la loc, pentru salvarea aparenţelor, şi dărâmat apoi numai de străbunicul meu, ultimul din familia noastră care a mai avut ceva bani. Se părea că-l călca pe nervi şi l-a făcut să dispară. Oamenii din sat încă mai vorbesc de acest străbunic, probabil pentru că avea un atelaj cu patru cai. La capătul scăriţei răsucite e o baie. Fereastră a fost, de bună seamă, lărgită, şi dă spre o privelişte foarte frumoasă, mai ales acum, la timpul liliacului şi al merilor înfloriţi. Camera mea, dacă doreşti să ştii, e oarecum monahală şi îngustă, dar dă de-a dreptul spre pajişte şi spre coline şi spre pădurile dindărătul lor. Am aceeaşi cameră de la vârsta de şapte ani, şi n-aş schimba-o pentru nimic în lume, până când tu n-ai să-mi făureşti:

„jucării şi juvaeruri pentru bucuria mea,
Din cântec de păsări ziua, iar noaptea din rază de stea”.

Aş spune că acest mic „Stevenson”[26] *e poemul meu favorit; vezi, aşadar, că în ciuda tendinţelor mele casnice, am şi eu, pasămite, o vână de nomadă în mine. Fiindcă veni vorba, tata e un mare îndrăgostit de natură, îi plac animalele, păsările şi copacii. Cred că cei mai mulţi ostaşi sunt astfel, e curios. Dar, fireşte, dragostea lor se referă la latura concretă şi strict cognoscibilă a naturii, şi nu la cea*

estetică. Ei înclină să vadă în orice visare o dovadă de „ţăcăneală'. M-am întrebat dacă să nu le vâr sub nas poemele tale. Dacă stau să chibzuiesc, nu cred c-ar fi bine; s-ar putea să te ia prea în serios. O persoană câştiga mai mult prin contact direct, decât prin scrierile sale. Nu prea cred că pot dormi din noaptea asta, pentru că azi e prima zi când nu te-am văzut, de la începutul lumii. Noapte bună, dragul meu, şi primeşte-mi sărutul

A ta, Dinny.

P.S. Caut pentru tine fotografia în care mă asemuiesc cel mai mult cu îngerii sau, mai bine zis, în care nasul meu o porneşte mai puţin în vânt, ţi-o trimit mâine. Până atunci, îţi trimit două instantanee. Şi pe când o fotografie de la dumneavoastră?

D.

Şi aşa s-a sfârşit această departe de-a fi fost perfectă zi a lui Dinny.

IX

Sir Lawrence Mont, de curând ales membru al clubului „Burton”, în timp ce se retrăsese de la „Aeroplane”, reţinând doar aşa-numitul „Snooks”, „The Coffee House”, şi „Parthenaeum”, se deprinsese să-şi facă socoteala că, dacă ar fi să mai trăiască încă zece ani, fiecare vizită într-unul din aceste cluburi l-ar costa câte doisprezece şilingi şi şase pence.

Totuşi, în după-amiaza de a doua zi după ce Dinny îi făcuse cunoscută logodna ei, Sir Lawrence intră la „Burton”, luă o listă a membrilor şi o parcurse până ajunse la litera D: „Hon. Wilfrid Desert”. Era şi firesc ţinând seama de pretenţiile clubului de a deţine monopolul călătorilor.

— Domnul Desert vine vreodată pe aici? îl întrebă pe portar.

— Da, Sir Lawrence, în ultima săptămână a fost pe aici; dar înainte, n-a dat cu anii.

— De obicei e plecat. În general, pe la ce oră vine?

— Mai ales la cină, Sir Lawrence.

— Aha! Domnul Muskham e aici?

Chelnerul scutură din cap.

— Azi sunt curse la Newmarket, Sir Lawrence.

— Oh! Ah! Cum faci de le ţii minte pe toate?

— Chestie de deprindere, Sir Lawrence.

— Mi-ar plăcea s-o am şi eu.

Atârnându-şi pălăria în cui, rămase o clipă locului, în faţa bandei[27] din hol. Şomajul şi urcarea continuă a impozitelor, şi mai mult bani ca oricând cheltuiţi pe maşini şi pe sporturi.

Frumuşică problemă! Apoi se îndreptă spre bibliotecă, socotind-o încăperea unde era cel mai puţin probabil să dea peste cunoscuţi; şi prima persoană pe care îi căzură ochii fu Jack Muskham, care discuta într-un colţ, pe un ton înăbuşit, pentru a

fi în armonie cu mediul, cu un omuleţ slab şi negricios!

„Aşa se explică, gândi enigmatic Sir Lawrence, de ce nu reuşesc niciodată să găsesc un buton de guler rătăcit. Prietenul meu portarul era atât de sigur că Jack trebuie să fie la Newmarket, şi nu sub scrin încât l-a luat drept un altul când l-a văzut intrând”.

Scoţând din raft un volum din *O mie şi una de nopţi*, în traducerea lui Burton[28], Sir Lawrence sună să i se aducă ceaiul. Nu dăduse atenţie încă nici cărţii, nici ceaiului, când îi văzu pe cei doi din colţ ridicându-se şi venind spre el.

— Nu te ridica, Lawrence, i se adresă Jack Muskham pe un ton lenevos. Telfourd Yule, vărul meu Sir Lawrence Mont.

— Am citit romanele dumneavoastră de aventuri, domnule Yule, spuse Sir Lawrence, gândind în sinea lui: „Caraghioasă mutră!”

— Omul sfrijit, negru, pipernicit, cu o faţă ca de maimuţă, rânji:

— Realitatea biruie ficţiunea şi o alungă din domeniul ei.

— Yule, lămuri Jack Muskham cu aerul lui de a se afla deasupra spaţiului şi timpului, a fost în Arabia în vederea sustragerii unei iepe sau două, arăbeşti, pur sânge, pentru a fi folosite aici. A fost întotdeauna o chestiune fără ieşire, ştii... Armăsari ni s-au dat; iepe niciodată. În Nejd e şi acuma la fel ca pe vremea când a scris Palgrave[29]. Totuşi, cred că am făcut un pas înainte. Proprietarul celei mai pure rase vrea un aeroplan, şi dacă-i mai vârâm şi o masă de biliard pe deasupra, sperăm să accepte să se despartă de cel puţin una dintre fiicele soarelui.

— Dumnezeule mare! exclamă Sir Lawrence. Prin ce mijloace josnice! Suntem cu toţii nişte iezuiţi, Jack.

— Yule a văzut acolo, însă, câteva lucruri tare ciudate. Fiindcă veni vorba, e unul despre care aş vrea să discutăm. Putem lua loc?

Se întinse cât era de lung într-un fotoliu, iar omuleţul tuciuriu se cocoţă pe un altul, cu ochii lui negri şi scăpărători fixaţi asupra lui Sir Lawrence, care asculta cu o atenţie stingherită, fără să ştie de ce.

— Când Yule a fost în deşertul arab, începu Jack Muskham, a auzit nişte beduini împăunându-se că un englez ar fi fost atacat de nişte arabi şi silit să devină mahomedan. Yule aproape că s-a încăierat cu ei, spunându-le că nici un englez n-ar face una ca asta. Dar, după ce s-a înapoiat în Egipt, a zburat până în deşertul Libiei, şi acolo a întâlnit alt convoi de beduini, venind dinspre sud, exact cu aceeaşi poveste, numai că mai amănunţită, pentru că puteau localiza întâmplarea la Darfur, ba chiar cunoşteau şi numele englezului, Desert. Pe urmă, când sosi la Khartum, Yule constată că se discuta curent despre faptul că tânărul Desert se convertise. Bineînţeles că a pus lucrurile cap la cap. Dar, desigur, e o deosebire capitală între a-ţi schimba religia de bună voie, şi a o face sub ameninţarea pistolului. Şi un englez care face aşa ceva înseamnă că ne trădează pe noi toţi.

Sir Lawrence, care în tot timpul acestui recitativ încercase toate mişcările pe care le cunoştea pentru a-şi menţine monoclul, îl lăsă în cele din urmă să-i scape şi răspunse:

— Dar, dragul meu Jack, dacă un om e destul de nesăbuit încât să se convertească la mahomedanism într-o ţară mahomedană, te îndoieşti un singur minut că o să se răspândească imediat zvonul că a fost forţat s-o facă?

Yule, care se închircise de ajunsese pe marginea fotoliului, spuse:

— Şi eu m-am gândit la asta; dar cea de a doua relatare a fost cât se poate de precisă. Mi s-a precizat până şi luna, şi numele şeicului care a forţat convertirea; şi am descoperit că, într-adevăr, domnul Desert s-a întors din Darfur curând după luna menţionată. S-ar putea să nu fie nimic adevărat; dar fie că e sau nu, inutil să vă spun că o

poveste ca aceasta, dacă rămâne nedezminţită, ia proporţii, trecând din gură în gură, şi aduce un mare prejudiciu nu numai persoanei în cauză, dar şi prestigiului nostru. Consider că avem obligaţia să aducem la cunoştinţa domnului Desert ce zvonuri anume răspândesc beduinii pe seama lui.

— Ei bine, se află la Londra, replică Sir Lawrence cu gravitate.

— Ştiu, răspunse Jack Muskham. L-am văzut mai deunăzi şi este membru al acestui club.

Sir Lawrence era năpădit de valuri de groază. Ca urmare a acelui anunţ nefericit făcut de Dinny! Această persoană ironică, detaşată, cu gusturi capricioase, ţinea mult la Dinny. Fata asta înnobila, într-o manieră curioasă, sentimentele lui prozaice în legătură cu femeile; dacă ar fi fost tânăr, s-ar fi putut îndrăgosti de ea, mai curând decât să-i fi fost unchi prin alianţă.

În timpul tăcerii ce urmă, îşi putu da seama că ceilalţi doi se simţeau foarte stânjeniţi. Şi faptul că era conştient de cauza îngrijorării lor adâncea şi mai neplăcut semnificaţia chestiunii.

În cele din urmă, vorbi:

— Desert a fost cavalerul de onoare al fiului meu. Aş vrea să discut cu Michael povestea asta, Jack. Nădăjduiesc că domnul Yule n-o să-i dea deocamdată nici un fel de curs.

— Pentru nimic în lume, se grăbi Yule să răspundă. Sper că nu-i nimic adevărat. Îmi plac versurile lui.

— Şi tu, Jack?

— Nu mă sinchisesc eu de el; dar refuz să cred o treabă ca asta despre un englez, până când nu mi se arată dovezile negru pe alb. Yule, dumneata şi cu mine trebuie s-o luăm din loc dacă vrem să prindem trenul spre Royston.

Spusele acestea ale lui Jack Muskham îl tulburară şi mai mult pe Sir Lawrence, rămas singur în fotoliul său. Păreau să excludă categoric orice posibilitate de indulgenţă în judecata „*pukka*

sahibilor[30]”, în caz că ce-i mai rău ar fi fost adevărat.

În cele din urmă se ridică, luă un volumaş, se aşeză din nou şi începu să-i răsfoiască paginile. Era placheta lui Sir Alfred Lyall, intitulată *Versuri scrise în India*, şi Sir Lawrence căută poemul: *Teologie în extremis*.

După ce-l citi, puse volumul la loc şi rămase pe gânduri, scărpinându-şi bărbia. Scris, fără îndoială, cu mai bine de patruzeci de ani în urmă, şi totuşi sentimentele pe care le exprimă nu se schimbaseră nici cu o iotă.

Uite, poemul ăsta de Doyle[31] despre caporalul din *The Buffs*[32], care, adus în faţa unui general chinez şi pus să aleagă între a se prosterna cu fruntea la pământ în faţa capturatorului sau a muri, a răspuns: „Noi în Buffs nu facem asemenea lucruri”, şi a preferat să moară. Ei bine! Printre oamenii de oarecare rang social şi de oarecare tradiţie, exista şi azi aceeaşi mentalitate. Războiul oferise exemple cu duiumul. E posibil ca tânărul Desert să fi trădat într-adevăr tradiţia? Neverosimil. Şi totuşi, în pofida comportamentului său excelent din timpul războiului, s-ar putea să aibă în el şi o vână de laşitate? Sau poate că, din când în când, îl invadează un val de revoltă amară care-l împinge spre un cinism total, aşa că-şi bate joc de tot numai de dragul de a-şi bate joc?

Printr-un puternic efort mintal, Sir Lawrence încercă să se plaseze într-un impas similar. Nefiind un om credincios, tot ce izbuti să simtă se limită la gândul: „Într-o asemenea chestiune nu mi-ar plăcea ca altul să-mi dicteze ce trebuie să fac.”

Conştient că nu aceasta era starea de spirit care se aplica situaţiei, intră într-o cabină telefonică şi formă numărul lui Michael. Apoi, dându-şi seama că dacă mai zăbovea mult la club ar fi putut da nas în nas cu însuşi Desert, luă un taxi şi porni spre South Square.

Michael tocmai se întorsese de la Parlament; se întâlniră în hol: simţind că Fleur, oricât ar fi fost ea de ageră, nu era persoana potrivită să asiste la o atare consultaţie, Sir Lawrence ceru să se retragă în biroul fiului său. Acolo, începu prin a-i anunţa logodna lui Dinny, veste pe care Michael o primi cu cea mai vizibilă îmbinare de mulţumire şi de nelinişte pe care o poate oglindi un chip omenesc.

— Ce pisicuţă vicleană, să ţină totul în secret! exclamă el. Spunea Fleur că prea pare nevinovată tocmai acum; dar nici prin cap nu mi-ar fi trecut! Ne-am deprins până-ntr-atâta cu Dinny celibatară. Şi încă cu Wilfrid? Ei, sper că holteiul ăsta s-o fi săturat de Orient.

— Se pune problema religiei lui, anunţă Sir Lawrence cu gravitate.

— Nu văd de ce-ar avea atâta importanţă; Dinny nu-i evlavioasă. Dar n-aş fi crezut niciodată că Wilfrid dă atâta atenţie religiei încât să şi-o schimbe. M-a uimit.

— E o întreagă poveste...

După ce tatăl lui i-o istorisi, Michael rămase cu urechile ciulite şi cu faţa răvăşită.

— Tu îl cunoşti mai bine decât oricare altul, urmă Sir Lawrence. Ce părere ai?

— Mi-e neplăcut s-o recunosc, dar s-ar putea ca totul să fie adevărat. S-ar putea chiar ca lui să i se pară absolut firesc; dar nimeni n-ar putea înţelege de ce. E o poveste urâtă, tată, mai ales că acum e şi Dinny amestecată.

— Înainte de a ne scandaliza, dragul meu, trebuie să ne convingem dacă e adevărat sau nu. N-ai putea să te duci să stai de vorbă cu el?

— Pe vremuri... cu cea mai mare uşurinţă.

Sir Lawrence dădu din cap.

— Da, ştiu totul, dar a trecut mult timp de atunci.

Michael zâmbi şters.

— N-am fost sigur dacă ai mirosit povestea, dar bănuiam eu că aşa o fi. Nu l-am mai văzut aproape deloc pe Wilfrid de când a plecat în Orient.

Totuşi, aş putea... Se opri şi adăugă: Dacă e adevărat, trebuie să-i fi mărturisit lui Dinny. Nu e cu putinţă să-i fi cerut să se mărite cu el, ascunzându-i asemenea lucru.

Sir Lawrence ridică din umeri:

— Dacă a putut fi laş într-o direcţie, de ce n-ar fi şi-n altele?

— Wilfrid este una dintre firile cele mai capricioase, mai complexe şi mai de neînţeles pe care le poţi întâlni. E zadarnic să încerci a-l judeca după normele obişnuite. Dar dacă i-a povestit lui Dinny, ea n-o să ne spună niciodată.

Se priviră unul pe celălalt, ochi în ochi.

— Nu te supăra, felul lui de a fi e străbătut de o vână de eroism. Numai că acesta apare unde nu trebuie. Iată pentru ce-i poet.

Sir Lawrence începu să se tragă de o sprânceană, semn infailibil că luase o hotărâre.

— Chestiunea trebuie atacată pieptiş; nu-i omeneşte să laşi aşa ceva în plata Domnului. De tânărul Desert îmi pasă prea puţin...

— Ba mie îmi pasă, îi curmă Michael vorba.

— Eu mă gândesc numai la Dinny.

— Şi eu. Dar, tată, Dinny va proceda cum o s-o taie capul, şi n-are rost să-ţi imaginezi c-o vei putea abate din drum.

— E unul dintre lucrurile cele mai neplăcute, rosti Sir Lawrence încet, dintre cele mai neplăcute cu care am avut vreodată de-a face. Ei, băiete, te duci tu să stai de vorbă cu el, sau să mă duc eu?

— Mă duc eu, răspunse Michael cu un oftat.

— Crezi că o să-ţi spună adevărul?

— Da. Nu rămâi la masă?

Sir Lawrence făcu semn din cap că nu.

— N-am curaj să dau ochii cu Fleur atâta timp cât gândul ăsta îmi stă pe cuget. N-am nevoie să-ţi spun că până nu-l vezi, nimeni nu trebuie să afle nimic, nici măcar Fleur.

— Nu. Dinny e încă la voi?

— S-a înapoiat la Condaford.

— Când mă gândesc la familia ei! exclamă Michael şi scoase un şuierat printre dinţi.

Familia ei! Gândul îl urmări tot timpul cinei, la care Fleur discută planurile de viitor pentru Kit. Ea opina să-l trimită la colegiul Harrow, pentru că Michael şi tatăl lui urmaseră Winchester. Michael nu avea nimic nici împotriva unuia, nici a celuilalt, şi chestiunea nu fusese încă decisă.

— Toţi din familia mamei tale au urmat la Harrow, pledă Fleur. Winchester mi se pare superior şi arid. Şi cei care-l frecventează nu se prea bucură de notorietate. Dacă tu n-ai fi urmat la Winchester, ai fi fost de mult răsfăţatul gazetelor.

— Îi doreşti lui Kit notorietate?

— Da, o notorietate decentă, de bună seamă, ca a unchiului tău Hilary. Ştii, Michael, Bart e adorabil, dar prefer latura Cherrell a familiei tale.

— Tocmai mă întrebam, urmă Michael, dacă Cherrellii nu sunt prea ţepeni şi prea conştiincioşi slujbaşi.

— Da, aşa sunt, dar au şi un anumit substrat în ei, şi apoi sunt foarte gentlemeni.

— Cred că tu preferi Harrow pentru Kit fiindcă acolo fac pe lorzii.

Fu rândul lui Fleur să devină ţeapănă.

— Ei bine, aşa e. Aş fi ales Eton, numai că-i prea ostentativ şi detest uniformele albastru-deschis.

— Mă rog, continuă Michael, sigur că sunt subiectiv în ce priveşte şcoala la care am urmat, aşa că alegerea îţi revine ţie. Oricum, nu pot avea nici o obiecţie împotriva unei şcoli care l-a format pe unchiul Adrian.

— Pe unchiul Adrian nu l-a format nici o şcoală, dragule. El e paleolitic. Cherrellii sunt ramura cea mai veche din genealogia lui Kit, o ramură pe care aş ţine s-o părăsesc, cum ar spune domnul Jack Muskham. Ceea ce-mi aminteşte că ne-a invitat, când l-am întâlnit la nunta lui Clare, să-i vizităm crescătoria de cai de la Royston. Mi-ar plăcea. Muskham e ca o reclamă pentru mantale de

vânătoare — încălţăminte superbă şi extraordinar control al muşchilor faciali.

Michael aprobă.

— Jack e un asemenea exemplu de chip săpat într-o medalie, încât ai impresia că nici n-a mai rămas medalie sub chip.

— Nu te amăgi, dragul meu. Păstrează încă o mare cantitate de metal dedesubt.

— Adevăratul *pukka sahib*. Nu pot niciodată să-mi dau seama dacă acest produs e spre binele sau spre răul nostru. Cherrellii sunt reprezentanţii cei mai tipici ai acestei specii, pentru că ei n-au căzut în manierism ca Jack; dar chiar şi când e vorba de ei, am senzaţia că prea sunt multe în cer şi pe pământ la care filozofia lor nici măcar nu visează.

— Nu am fost toţi hărăziţi cu înţelegere divină, Michael.

Michael o privi fix. Hotărî însă că vorbele ei fuseseră lipsite de maliţiozitate, şi urmă:

— Nu ştiu niciodată unde trebuie să sfârşească înţelegerea şi îngăduinţa.

— În această chestiune voi, bărbaţii, ne sunteţi inferiori. Noi, femeile, aşteptăm ca graniţa să se fixeze singură; avem încredere în nervii noştri. Bărbaţii n-au, bieţii de ei. Noroc că tu ai ceva de femeie în tine, Michael. Sărută-mă. Fii atent să nu intre Coaker, vine când nu te aştepţi. Deci chestiunea e lămurită: Kit merge la Harrow.

— Dacă va mai exista un Harrow în momentul când va împlini el vârsta potrivită.

— Nu fi prost. Nici o galaxie nu e mai fixă decât cea a şcolilor publice. Aminteşte-ţi cum au înflorit în timpul războiului trecut.

— În timpul războiului viitor nu vor mai înflori.

— Atunci, nu trebuie să mai fie un viitor război.

— Atâta timp cât dăinuie *pukka sahib-ismul*, războiul nu poate fi evitat.

— Dragul meu, doar nu-ţi închipui că respectarea cuvântului dat şi alte de-alde astea au

însemnat altceva decât lustru de suprafaţă. Am făcut război pur şi simplu pentru că ne-am temut de preponderenţa Germaniei.

Michael îşi ciufuli părul.

— În orice caz, a fost o bună ilustrare a celor ce-am spus, că există mai multe lucruri în cer şi pe pământ decât visează *pukka sahib-ii*; da, şi multe situaţii pe care aceştia nu-s chemaţi să le rezolve.

Fleur căscă.

— Avem urgentă nevoie de un serviciu nou de masă, Michael.

X

După cină, Michael plecă de acasă fără să spună unde se duce. De la moartea socrului său şi după dezvăluirea legăturii lui Fleur cu Jon Forsyte, relaţiile dintre soţi rămăseseră aceleaşi, cu o uşoară şi totuşi adânca diferenţă. Michael nu mai era un sclav în propria lui casă, ci îşi asumase o libertate de acţiune. Soţii nu schimbaseră un cuvânt între ei cu privire la acea poveste de la care se scurseseră patru ani, şi nici o bănuială nu mai tulburase de atunci încoace mintea lui Michael; infidelitatea fusese uitată şi îngropată. Dar, deşi aparent Michael rămăsese neschimbat, în forul său interior se emancipase, şi Fleur o ştia. De pildă în chestiunea cu Wilfrid, taică-su n-ar fi avut nevoie să-l prevină. În nici un caz n-ar fi discutat-o cu Fleur. Nu pentru că n-ar fi avut încredere în discreţia ei, din acest punct de vedere se putea oricând bizui pe ea, ci pentru că simţea în chip tainic că în asemenea situaţie Fleur nu-i putea fi de real ajutor.

Mergea de zor. „Wilfrid e îndrăgostit, îşi spunea în gând, aşa că la ora zece seară trebuie să fie acasă, doar dacă nu l-a apucat vreun atac de poezie; dar chiar şi în acest caz, nu poţi scrie poezii în plină aglomeraţie a străzii sau într-un club: atmosfera ar stăvili fluxul.” Traversă Pall Mall şi-şi croi drum printr-un labirint de străduţe înguste, cu stabilimente destinate burlacilor, până ajunse în Piccadilly, liniştit acum, înainte de invazia publicului care avea să iasă de la spectacole.

Străbătând o stradă laterală închinată acelor îngeri ai bărbaţilor care sunt croitorii, bookmaker-ii şi cămătarii, dădu colţul în Cork Street. Era zece fix când se opri în faţa bine-amintitei case. Peste drum era galeria de tablouri unde o cunoscuse prima dată pe Fleur, şi rămase un moment locului, aproape ameţit de năvala sentimentelor din trecut. Timp de

trei ani fusese un *fidus Achates*[33] pentru Wilfrid, înainte de izbucnirea ciudatei pasiuni a acestuia pentru Fleur. „O adevărată performanţă demnă de David şi Jonathan”, gândi Michael şi când porni să urce scările, toate vechile sentimente îl cotropiră din nou.

Figura monastică a scutierului Stack se înmuie când dădu ochi cu Michael.

— Domnul Mont? Ce plăcere să vă văd, domnule!

— Cum mai merge, Stack?

— Puţin mai bătrân, domnule; încolo toate merg strună, mulţumesc. Domnul Desert e acasă.

Michael îşi lăsă pălăria şi intră. Wilfrid, care zăcea pe divan, înfăşurat într-o haină de casă de culoare închisă, se ridică în picioare.

— Hello!

— Ce mai faci, Wilfrid?

— Stack! Băuturi!

— Felicitări, bătrâne!

— Am întâlnit-o prima dată la ceremonia nunţii tale, ştii...

— Aproape cu zece ani în urmă. Ai cules floarea familiei noastre, Wilfrid; noi cu toţii suntem îndrăgostiţi de Dinny.

— Nu vreau să vorbesc despre ea, dar de gândit, mă gândesc cu atât mai mult.

— Ceva versuri noi, bătrâne?

— Da, o plachetă pe care o expediez mâine, la acelaşi editor. Îţi aminteşti de prima?

— Sigur! Unica mea lovitură.

— Asta-i mai bună. Conţine ceva care este într-adevăr un poem.

Stack reveni cu o tavă cu băuturi.

— Serveşte-te, Michael.

Michael îşi turnă puţin coniac şi-l diluă foarte uşor. Apoi îşi aprinse o ţigară şi se aşeză.

— Şi pe când urmează să aibă loc?

— Cununia civilă cât mai curând posibil.

— Ah! Şi după aceea?

— Dinny vrea să-mi arate Anglia. Cât mai e vreme însorită, cred că mai rămânem pe aici.

— Ai de gând să te înapoiezi în Siria?

Deşert se răsuci pe perna lui.

— Nu ştiu; poate o s-o luăm razna, ea va decide.

Michael îşi privi încălţările, alături de care, pe carpeta persană, căzuse puţin scrum de ţigară.

— Bătrâne, începu el.

— Da?

— Cunoşti o pasăre care se numeşte Telfourd Yule?

— După nume, un fel de scriitor.

— A făcut recent o călătorie în Arabia şi Sudan; a revenit aducând un zvon cu el.

Fără să-şi ridice ochii, Michael fu conştient că Wilfrid îşi îndreptase spinarea.

— E ceva ce te priveşte; şi e un zvon ciudat şi dăunător. Socoteşte că e cazul ca tu să afli.

— Şi?

Lui Michael îi scăpă fără voie un suspin.

— Pe scurt; beduinii pretind că trecerea ta la mahomedanism a avut loc sub ameninţarea pistolului. A auzit acest zvon în Arabia, şi apoi în deşertul libanez, unde a aflat numele şeicului şi al locului, Darfur, şi al englezului.

Continuând să nu ridice ochii, Michael ştiu că privirile lui Wilfrid erau aţintite asupra lui şi că broboane de transpiraţie îi acoperiseră fruntea.

— Şi?

— Voia ca tu să ştii, aşa că i-a comunicat azi tatălui meu la club, şi Bart mi-a transmis mie. I-am răspuns că am să stau de vorbă cu tine. Iartă-mă.

Apoi, în tăcere, Michael îşi înălţă ochii. Ce faţă stranie, frumoasă, torturată, stânjenitoare!

— N-am ce să-ţi iert. E adevărat!

— Sărmanul meu prieten!

Cuvintele izbucniseră de pe buzele lui Michael, dar nu le mai urmară altele.

Deşert se sculă în picioare, se îndreptă spre un sertar şi scoase un manuscris.

— Uite, citeşte asta!

În timpul celor douăzeci de minute cât îi trebui lui Michael să citească poemul, tăcerea nu fu ruptă de nici un sunet, în afara foşnetului paginilor întoarse. În cele din urmă, Michael îi lăsă din mină.

— Magnific!

— Da, dar tu n-ai fi făcut-o niciodată!

— Habar n-am cum aş fi reacţionat.

— Ba da, ştii prea bine. Tu n-ai fi lăsat niciodată ca gândirea sofisticată sau mai ştiu eu ce să-ţi înăbuşe prima pornire, aşa cum s-a întâmplat cu mine. Prima mea pornire a fost să le răspund: „Trageţi şi dracu să mă ia!" şi regret că n-am urmat-o, căci n-aş mai fi acum unde sunt. Lucrul ciudat e că dacă m-ar fi ameninţat cu tortura, aş fi rezistat. Şi totuşi e preferabil să fii ucis decât torturat.

— Tortura-i ticăloasă.

— Fanaticii nu-s ticăloşi. L-aş fi trimis la dracu, dacă realmente îi repugnă că trebuie să mă împuşte; m-a implorat, stătea cu pistolul în faţa mea şi mă imploră să nu-l oblig s-o facă. Fratele lui mi-era prieten. Fanatismul religios e o chestiune foarte ciudată. Stătea acolo gata să tragă şi implorându-mă. Îngrozitor de uman. Parcă-i văd şi acum ochii. Făcuse un legământ. În viaţa mea n-am văzut un om mai uşurat ca dânsul, după aceea.

— N-ai pomenit nimic despre asta în poem.

— A-ţi fi milă de călăul tău nu prea seamănă a o justificare. Nu sunt mândru de lucrul ăsta, mai ales că mi-a salvat viaţa. Şi apoi, nu ştiu sigur dacă acesta a fost adevăratul motiv. Religia, atunci când nu crezi în ea, e o înşelătorie. Să păşeşti în bezna eternităţii de dragul unei înşelătorii! Dacă e nevoie să mor, vreau să mor pentru o realitate.

— Nu crezi întrebă jalnic Michael, că ai fi îndreptăţit să negi totul?

— N-am să neg nimic. Dacă a ieşit la iveală, va trebui să înfrunt totul.

— Dinny ştie?

— Da. A citit şi poemul. Nu aveam de gând să-i spun, dar i-am spus. S-a comportat aşa cum nu se vor comporta oamenii. Minunat!

— Da. Nu ştiu dacă n-ar trebui să negi de dragul ei.

— Nu, dar ar trebui să renunţ la ea.

— Aici va avea şi ea un cuvânt de spus. Dacă Dinny e îndrăgostită, atunci e îndrăgostită până peste urechi, Wilfrid.

— La fel şi eu.

Copleşit de amărăciunea situaţiei, Michael se ridică şi-şi mai turnă puţin coniac.

— Exact! urmă Desert, urmărindu-l din priviri. Imaginează-ţi ce-ar fi dacă povestea ar încăpea pe mâna presei! Şi râse.

— Îmi imaginez, răspunse Michael, cu un efort de duioşie; dar Yule a auzit povestea, de ambele dăţi, numai în deşert.

— Ce se întâmpla azi în deşert, circulă mâine prin bazare. N-are nici un rost, va trebui să înfrunt furtuna.

Michael îi puse o mână pe umăr.

— Oricum, pe mine te poţi bizui. Bănuiesc că singura cale e să iei taurul de coarne. Dar îmi dau seama prin ce va trebui să treci.

— Laş. Eticheta: „laş” — aş putea să renunţ de pe acum la orice luptă. Şi vor fi îndreptăţiţi să mă considere astfel.

— Pe dracu! făcu Michael.

Wilfrid continuă, fără să-i dea atenţie:

— Şi totuşi, întreaga mea fiinţă se revoltă împotriva gândului de a muri pentru o cauză în care nu cred. Un mănunchi de legende şi superstiţii — le detest! Mi-aş jertfi viaţa mai curând ca să Le dau o lovitură de moarte, decât să ajut la menţinerea lor. Dacă cineva m-ar forţa să torturez un animal, să spânzur un om, să violez o femeie, fără îndoială că aş prefera să mor decât s-o fac. Dar de ce dracu să mor ca să le fac o bucurie celor pe care-i dispreţuiesc, pentru că cred în nişte dogme răsuflate, care au adus lumii mai multă nenorocire

decât orice alt lucru înfăptuit de muritori? De ce? Spune-mi?

Michael se retrăsese în faţa acestei izbucniri de pasiune, şi stătea abătut şi mohorât.

— Un simbol, mormăi el.

— Un simbol! Pentru normele de conduită în numele cărora merită să lupţi sper că aş lupta şi eu; pentru onestitate, umanitate, curaj; oricum, am făcut războiul; dar de ce să lupt în numele unei cauze care pentru mine nu valorează nici cât o ceapă degerată?

— Pur şi simplu, povestea nu trebuie dată în vileag, strigă Michael cu violenţă. Urăsc ideea unei adunături de îmbuibaţi care să se uite la tine de sus.

Wilfrid ridică din umeri.

— Te asigur că şi eu mă uit la mine de sus. Niciodată să nu-ţi înăbuşi prima pornire, Michael.

— Dar ce ai de gând să faci?

— Ce importanţă are ce fac? Lucrurile se vor desfăşura de la sine. Nimeni nu mă va înţelege, sau chiar dacă mă va înţelege nu-mi va lua partea. De ce-ar face-o? Eu singur nu-mi au partea.

— Gândesc că astăzi s-ar putea ca o mulţime de oameni s-o facă.

— Cei care nu mi-ar conveni. Nu, sunt un proscris.

— Şi Dinny?

— Am s-o lămuresc cum stau lucrurile.

Michael îşi luă pălăria.

— Dacă-ţi pot fi de folos cu ceva, contează pe mine. Noapte bună, bătrâne.

— Noapte bună, şi mulţumesc.

Michael se trezi în stradă înainte de a fi fost în stare să se gândească din nou. Wilfrid fusese prins într-o capcană. Era lesne de imaginat cum dispreţul lui răzvrătit faţă de convenţionalism şi de tot ceea ce presupuneau convenţiile îi orbise viziunea firească. Dar când judeci un englez, nu poţi disocia cutare sau cutare aspect de imaginea lui integrală; trădarea unei singure laturi va fi considerată că trădarea întregului. Cât despre acel bizar acces de milă faţă de virtualul lui ucigaş, cine dintre cei care

nu-l cunoşteau pe Wilfrid ar putea înţelege aşa ceva? Cazul era dureros şi tragic. Eticheta „laş” va fi lipită astfel ca să poată fi văzută de toţi ochii, fără discriminare.

„Desigur, îşi spuse Michael, se vor găsi şi unii să-l apere — egomaniacii şi alţii, ceea ce o să-l facă să se simtă cu atât mai prost. Nimic mai agasant decât să fii susţinut de oameni care nu înţeleg, care nu te pot înţelege. Şi un sprijin de acest fel cum ar putea-o ajuta pe Dinny? întreaga chestiune este...”

Reflectând cu sinceritate în felul ăsta, traversă Bond Street şi coborî Hay -Hill până-n Berkeley Square. Dacă nu-l vedea pe tatăl lui, simţea că n-o să poată dormi toată noaptea.

În Mount Street, maică-sa şi taică-su tocmai luau din mâna lui Blore o infuzie gălbuie, menită să provoace somn.

— Catherine? strigă Lady Mont. Pojar?

— Nu, mamă; vreau să discut ceva cu tata.

— Despre tânărul acela, şi-a schimbat religia. Ori de câte ori îl vedeam, mă întrista — să sfidezi „trăsnetul” şi toate alea...

Michael se holbă la ea.

— Într-adevăr, despre Wilfrid.

— Em, interveni Sir Lawrence, e o chestiune strict confidenţială. Ei, Michael?

— Povestea e adevărată; nu o neagă şi nu vrea s-o nege. Dinny ştie.

— Ce poveste? întrebă Lady Mont.

— S-a convertit în faţa câtorva arabi fanatici, sub ameninţarea cu moartea.

— Ce plicticos!

Lui Michael îi fulgeră prin minte: „Dumnezeule! Măcar de-ar reacţiona toţi în felul ăsta!”

— Vrei să spui, urmă grav Sir Lawrence, că trebuie să-i comunic lui Yule că nu există nici o apărare?

Michael încuviinţă.

— Dar dacă-i aşa, dragul meu, lucrurile n-or să se oprească aici.

— Nu, dar lui nu-i pasă.

— Trăsnetul, murmură brusc Lady Mont.

— Exact, mamă. A scris un poem în legătură cu întâmplarea, şi încă unul teribil de bun. Îl trimite mâine, în cadrul unui nou volum de versuri, la editură. Dar tată, fă-i pe Yule şi pe Jack Muskham să-şi ţină gura. La urma urmei ce-i priveşte pe ei?

Sir Lawrence înălţă din umerii lui înguşti, care la şaptezeci şi doi de ani abia începeau să dea semne de bătrâneţe.

— Michael, există două chestiuni cu totul distincte, din câte îmi pot da eu seama. Prima este cum să înăbuşim bârfa de la club. A doua e în legătură cu Dinny şi cu ai ei. Spui că Dinny ştie; dar ai ei nu ştiu, cu excepţia noastră; şi aşa cum nu ne-a spus nouă, nu le va spune nici lor. Ceea ce nu e drept. Şi nu e nici înţelept, urmă el fără să aştepte răspuns, pentru că, mai mult ca sigur, povestea va ieşi ulterior la iveală, şi n-or să-i ierte niciodată lui Desert că s-a căsătorit cu Dinny fără să-i încunoştiinţeze în prealabil de cele întâmplate. Nici eu nu i-aş ierta-o, e un lucru mult prea serios.

— Ce agitaţie! murmură Lady Mont. Cere-i părerea lui Adrian!

— Mai bine a lui Hilary, spuse Sir Lawrence.

Michael interveni.

— Tată, cred că această de-a doua chestiune trebuie lăsată exclusiv în seama lui Dinny. E necesar să i se spună că povestea a transpirat, şi atunci sau ea sau Wilfrid o vor aduce la cunoştinţa familiei.

— De l-ar determina să renunţe la ea! Desigur că Desert nu se mai gândeşte să meargă înainte cu această povară pe umeri?

— Eu n-o văd pe Dinny renunţând la el, şuşoti Lady Mont. A aşteptat prea mult până să-l găsească. Visul tineresc al iubirii!

— Wilfrid a mărturisit că ar trebui să renunţe la ea. Oh! Fire-ar să fie!

— Atunci să ne întoarcem la chestiunea numărul unu, Michael. Eu o să încerc, dar mă

îndoiesc de reuşită, mai ales dacă poemul acela o să vadă lumina tiparului. Ce e, o justificare?

— Mai curând o explicare.

— Amar şi răzvrătit ca şi poezia lui de până acum?

Michael aprobă din cap.

— Mă rog, s-ar fi putut să-şi ţină gura dintr-un soi de caritate dar, dacă-l cunosc eu bine pe Jack Muskham, nu va înghiţi niciodată o atare atitudine. Urăşte de moarte bravada scepticismului modern.

— Nu putem şti cum vor evolua lucrurile în nici una dintre direcţii, dar am impresia că ceea ce trebuie să facem e să întârziem cât mai mult deznodământul.

— Să ne punem speranţa în pustnic, murmură Lady Mont. Noapte bună, băiete, mă duc la culcare. Băgaţi de seamă, câinele n-a fost dus afară.

— Mă rog, o să fac tot ce-o să pot, încheie Sir Lawrence.

Michael primi sărutul mamei lui, scutură mâna tatălui său şi plecă.

Merse pe jos până acasă, stingherit şi îndurerat, pentru că povestea privea două persoane care-i erau nespus de dragi şi pentru că nu vedea nici o soluţie care să nu fie plină de suferinţă pentru amândoi. Şi, stăruitor, îi revenea întrebarea: „Ce-aş fi făcut eu în locul lui Wilfrid?” Ajunse la concluzia, în timp ce mergea, că nici un om n-ar putea spune cum ar fi procedat dacă s-ar fi aflat în pielea altuia. Şi astfel, în adierea primăvăratică a unei nopţi pline de frumuseţe, ajunse în South Square şi intră în casă.

XI

În apartamentul său, Wilfrid şedea cu două scrisori în faţă, una pe care tocmai i-o scrisese lui Dinny, şi una pe care tocmai o primise de la ea. Se uita la fotografii şi încerca să gândească limpede şi, cum se străduise să se gândească limpede tot timpul începând de la vizita lui Michael încoace, izbutea din ce în ce mai puţin. De ce-o fi ales oare tocmai acest moment ca să se îndrăgostească de-adevăratelea, ca să simtă că întâlnise unica făptură alături de care putea concepe gândul unei tovărăşii permanente? Nu avusese niciodată intenţia să se căsătorească, nu bănuise nicicând că va putea simţi faţă de femei altceva decât o dorinţă trecătoare, care se consuma curând în satisfacere. Chiar şi în momentele cele mai arzătoare ale pasiunii pentru Fleur, nu gândise că sentimentele lui vor dura. În general, nutrea acelaşi profund scepticism în privinţa femeilor, ca şi în privinţa religiei, a aşa-zisului patriotism sau a calităţilor îndeobşte atribuite bunului englez. Gândise că s-a oţelit în acest scepticism, dar armura lui avea pe undeva o fisură prin care primise lovitură fatală. Cu un amuzament amar, îşi dădu seama că adânca singurătate care-l împresurase în urma experienţei din Darfur iscase în el o involuntară sete de tovărăşie spirituală, de care se prevalase Dinny, la fel de involuntar. Tocmai lucrul care ar fi trebuit să-i despartă, îi unise.

După ce Michael îl părăsise, Wilfrid petrecuse o jumătate de noapte rumegând problema în fel şi chip, şi de fiecare dată ajungând la aceeaşi concluzie că, după ce totul se va consuma, el va rămâne categorisit pe vecie că laş. Şi totuşi, dacă n-ar fi fost Dinny, ce importanţă ar fi avut? Ce-i păsa lui de societate şi de opinia publică? Ce-i păsa de Anglia şi de *pukka-sahibi*? Chiar dacă Anglia avea prestigiu, cu ce-l merita mai mult decât oricare altă

ţară din lume? Războiul arătase că toate ţările şi toate popoarele semănau destul de mult între ele, că toate erau capabile de aceleaşi eroisme, de aceleaşi josnicii, de aceeaşi putere de îndurare, de aceleaşi absurdităţi. Războiul arătase că opinia publică din fiecare ţară era la fel de limitată, lipsită de discernământ, vrednică de dispreţ. El era un hoinar din fire, şi chiar dacă Anglia şi Orientul Apropiat îşi vor închide porţile în faţa lui, lumea e destul de întinsă, soarele străluceşte în multe locuri, stelele ţi se rotesc deasupra creştetului, cărţile aşteaptă să fie citite, femeile au frumuseţe, florile parfum, tutunul aromă, muzica îşi are puterea ei de a înnobila, cafeaua e un balsam, caii şi câinii şi păsările rămân făpturi la fel de atrăgătoare, gândul şi simţământul te îmboldesc să le dai expresie poetică, în oricare loc te-ai afla. Dacă n-ar fi fost Dinny, ar fi putut să-şi strângă cortul şi să plece mai departe, lăsând gura lumii să împroaşte cu venin în urma lui. Dar acum nu-i era cu putinţă. Nu însemna o datorie de onoare pentru el? Cum putea să o lege de un tovarăş de viaţă spre care se îndrepta acuzator degetul mulţimii? Dacă n-ar fi nutrit pentru ea decât o dorinţă aprinsă, totul ar fi fost mult mai simplu: ar fi putut să-şi trăiască împreună experienţa şi să se despartă fără ca nici unul dintre ei să sufere prea mult. Dar Dinny îi inspirase un cu totul altfel de sentiment. Era pentru el ca un izvor de apă dulce care-ţi iese în cale într-un deşert; o floare a cărei mireasmă se răspândeşte peste vegetaţia uscată a pustietăţii. Îl umplea de acea nostalgie înălţătoare pe care ţi-o inspiră uneori muzică sau pictural stârnea în el aceeaşi plăcere dureroasă ca mireasma de iarbă proaspăt cosită. Era ca o adiere răcoroasă peste un spirit pârjolit de soare, zbicit de vânturi, îndoliat de întuneric. Şi va trebui să renunţe la ea din pricina acestei poveşti blestemate?

Se deşteptă dimineaţa, pradă aceluiaşi conflict, confuz. Îşi petrecuse după-amiaza scriindu-i o scrisoare, pe care abia o terminase când îi sosi

prima ei epistolă de iubire. Şi acum şedea cu cele două scrisori în faţă.

„Nu pot să i-o trimit, îşi spuse subit, bat apa în piuă şi nu ajung la nimic. E infectă!”

Rupse scrisoarea lui şi o reciti pe a ei pentru a treia oară.

„Imposibil să plec la ei, acolo! Dumnezeu şi regele şi tot calabalâcul! Imposibil!” Şi luând o foaie de hârtie aşternu pe ea:

Cork Street — sâmbătă

Fii binecuvântată pentru scrisoarea ta. Vino aici luni la prânz. Trebuie să stăm de vorbă.

Wilfrid

După ce-l trimise pe Stack să expedieze această misivă, se simţi puţin mai împăcat.

Dinny primi rândurile lui abia luni dimineaţa şi încercă o uşurare. În ultimele două zile evitase orice aluzie la Wilfrid şi-şi petrecuse timpul ascultând relatările lui Hubert şi ale lui Jean asupra vieţii din Sudan, inspectând grajdurile împreună cu tatăl ei, copiindu-i recipisele de plată a impozitelor, sau întovărăşindu-l pe tatăl şi pe mama ei la biserică. Acordul tacit de a nu se discuta despre logodna ei era foarte caracteristic pentru o familie ai cărei membri îşi erau devotaţi unii altora şi obişnuiţi să-şi cruţe, unii altora, sentimentele; dar cu atât mai mult, tăcerea era de prost augur.

După ce citi biletul lui Wilfrid, îşi spuse deschis: „Pentru o scrisoare de dragoste, nu prea e scrisoare de dragoste”. Apoi i se adresă maică-şi:

— Wilfrid se sfieşte să vină, draga mea. Trebuie să plec eu să stau de vorbă cu el. Dacă reuşesc, îl aduc cu mine. Dacă nu, am să aranjez în aşa fel ca să-l cunoşti în Mount Street. A trăit atâta amar de vreme singur, încât a ieşi în lume e un adevărat calvar pentru el.

Lady Cherrell răspunse doar printr-un suspin, care pentru Dinny însemna însă mult mai mult decât cuvintele; luă mâna maică-şi în mâna ei şi-i spuse:

— Nu te amărî, draga mea mamă. Faptul că eu sunt fericită înseamnă ceva, nu?

— Asta ar însemna totul, Dinny.

Dinny era prea conştientă de implicaţiile condiţionalului „ar însemna”, pentru ca să mai încerce să răspundă.

Merse pe jos până la gară, ajunse la Londra la prânz şi se îndreptă direct spre Cork Street, traversând Hyde Park. Era o zi frumoasă, cu soare strălucitor; primăvara se instalase cu toată recuzita de liliac, lalele, verdele fraged al frunzelor de platan, cântec de păsărele şi prospeţimea ierbii. Dar Dinny, deşi se armoniza cu decorul era măcinată de presimţiri. N-ar fi putut spune de ce se simţea astfel, când era în drum spre iubitul ei, cu care urma să ia masa în *tète-à-tète*. Nu se găseau mulţi oameni, în marele oraş, la acea oră, pe care să-i aştepte o perspectivă atât de plăcută; dar Dinny nu se lăsă furată de amăgiri; ceva nu era în regulă, ştia.

Întrucât era prea devreme se opri în Mount Street să se mai dichisească un pic. După cum o informă Blore, Sir Lawrence era în oraş, dar doamna se găsea acasă. Dinny lăsă vorbă că s-ar putea să se întoarcă la ora ceaiului.

Inhalând aromă plăcută când dădu colţul pe Burlington Street[34], avu senzaţia aceea ciudată, pe care o încercăm uneori fiecare dintre noi, că a mai fost cândva pe acolo, sub o altă înfăţişare, senzaţie care-i îndreptăţeşte pe cei ce cred în transmigraţie.

„Nu înseamnă decât ceva ce-am uitat, gândi ea. Ah! iată cotitură!” Şi inima porni să-i bată cu putere.

Respiraţia i se tăiase aproape cu totul când Stack îi deschise uşa.

— Masa va fi gata în cinci minute, domnişoară.

Ochii lui întunecaţi, bulbucându-se uşor deasupra nasului proeminent, şi totuşi îngânduraţi, şi buzele binevoitoare, răsfrânte, îi dădeau întotdeauna impresia că-i asculta destăinuirile, cu

aer de duhovnic, chiar înainte de a fi avut ceva de destăinuit. Îi deschise uşa interioară, o închise în urma ei, şi se trezi în braţele lui Wilfrid. Ceea ce însemna o totală respingere a presimţirilor; cel mai lung şi cel mai fermecător moment de acest fel, din toate câte le gustase până acum. Atât de lung, încât se temu că n-o s-o lase din braţe la timp. În cele din urmă îi şopti blând:

— Prânzul va fi gata într-un minut, iubitule, din câte mi-a spus Stack.

— Stack e plin de tact.

Numai după masă, când se găsiră din nou singuri în faţa cafelelor, veni dezumflarea cu bruscheţea unui trăsnet din senin.

— Afacerea a ieşit la iveală, Dinny.

— Cum! Chestia aceea? Aceea? îşi struni disperarea care o năpădise. În ce fel?

— Cineva care se numeşte Telfourd Yale a adus povestea cu el. Se discută prin triburi. La ora actuală s-o fi răspândit prin bazare, şi mâine va face ocolul cluburilor din Londra. Nimic nu poate opri un lucru de acest fel.

Fără o vorbă, Dinny se ridică şi apăsă capul lui Wilfrid pe umărul ei, apoi se aşeză din nou lângă el, pe divan.

— Mi-e teamă că n-ai înţeles, îi spuse Wilfrid cu duioşie.

— Că asta ar schimba lucrurile între noi? Nu, aşa ceva n-am înţeles. Dacă ar fi schimbat ceva, aceasta s-ar fi întâmplat în momentul când mi-ai mărturisit. Atunci n-a schimbat nimic. Cum ar putea-o face acum?

— Dar cum te mai pot lua în căsătorie?

— Asemenea chestii se întâmplă numai în romane, Wilfrid. Nu ne vom supune la o lungă şi îndoită suferinţă.

— Dar nici falsele eroisme nu se potrivesc cu mine; încă nu cred că ai înţeles bine.

— Ba da. Acum poţi înfrunta totul cu capul sus, şi cei care nu pot înţelege, ei bine, ăştia nu contează!

— Atunci nici familia ta nu contează?

— Ba ei contează.

— Doar nu-ţi închipui, măcar un minut, că ei ar înţelege?

— O să-i determin eu.

— Sărmana mea iubită!

O surprinse, ca un semn rău, faptul că era atât de liniştit şi blând. Wilfrid urmă:

— Nu-ţi cunosc familia, dar dacă sunt genul pe care l-ai descris, nu te amăgi că n-or să se opună. Nu e cu putinţă, e împotriva convingerilor lor înrădăcinate.

— Ţin mult la mine.

— Asta îi va face cu atât mai mult să nu poată accepta căsătoria ta.

Dinny se trase puţin într-o parte şi-şi sprijini bărbia în palme. Apoi, fără să-l privească, întrebă:

— Wilfrid, vrei să te descotoroseşti de mine?

— Dinny!

— Da, da; deci asta urmăreşti!

O strânse în braţe. După aceea, Dinny continuă:

— Înţeleg. Atunci, dacă nu doreşti acest lucru, trebuie să laşi totul în seama mea. Şi oricum, nu e bine să le-o iei necazurilor înainte. În Londra încă nu s-a aflat. Aşteptăm până se află. Ştiu că nu vei primi să te însori cu mine până atunci, aşa încât sunt nevoită să aştept. După aceea soluţia o să fie mai simplă, dar nu vă trebuie să faci pe eroul, Wilfrid, pentru că m-ar durea prea tare, prea tare.

Într-un impuls subit, îl strânse în braţe; Wilfrid rămase tăcut.

— Vrei să fiu a ta înainte de căsătorie? Dacă o doreşti tu, o doresc şi eu.

— Dinny!

— Concepţii foarte înaintate, nu?

— Nu. Dar vom aştepta. Îmi inspiri prea mult respect.

Dinny oftă:

— Poate că e mai bine aşa. După care adăugă: Vrei să-mi încredinţezi mie misiunea de a

mărturisi totul alor mei, sau nu?

— Ţi-aş încredinţa orice misiune.

— Şi dacă o să vreau să te întâlneşti cu vreunul dintre ei, ai să accepţi?

Wilfrid încuviinţă din cap.

— N-o să-ţi cer să vii la Condaford, nu încă. Deci totul e stabilit. Acum povesteşte-mi exact cum ai aflat.

După ce-i relată, Dinny murmură gânditoare:

— Michael şi unchiul Lawrence. Asta-mi uşurează situaţia. Acum, iubitule, plec. Stack o să fie bucuros, şi eu vreau să reflectez. Nu pot gândi decât când mă aflu departe de tine.

— Eşti un înger!

Dinny îi luă capul în mâini:

— Nu fi tragic şi n-o să fiu nici eu. Vrei să mergem joi undeva să ne distrăm? Bun! La Foch, la ora prânzului! Sunt departe de a fi un înger, sunt iubita ta.

Acum că se afla singură, coborî scările buimăcită, conştientă de grozăvia care-i aştepta. Dădu brusc colţul spre Oxford Street. „Mă duc să-l văd pe unchiul Adrian", gândi.

Gândurile lui Adrian, la muzeul său, fuseseră tulburate în ultima vreme de preconizarea că deşertul Gobi ar fi leagănul lui Homo Sapiens. Ideea fusese brevetată şi lansată pe piaţă şi făgăduia să se impună. Adrian medita la această labilitate a modei antropologice, când îi fu anunţată Dinny.

— Ah, Dinny! Toată după-amiaza am fost în deşertul Gobi şi acum tocmai mă gândeam ce bună ar fi o ceaşcă de ceai fierbinte. Ce părere ai?

— Ceaiul chinezesc îmi dă întotdeauna un soi de ameţeală, unchiule.

— Nu ne permitem noi luxuri din astea. Menajera mea de aici prepară un ceai bun, bătrânesc, de Dover, cu frunze în el, şi avem cornuri de casă.

— Perfect! Am venit să-ţi spun că mi-am dăruit tânăra-mi inimă.

Adrian se holbă la ea.

— E o poveste teribilă, aşa că aş face bine să-mi scot pălăria.

— Draga mea, scoate-ţi tot ce vrei, răspunse Adrian. Bea-ţi mai întâi ceaiul. Iată-l.

În timp ce Dinny îşi sorbea ceaiul, Adrian o privea cu un zâmbet trist, prins între mustaţă şi bărbuţă. De când cu tragica poveste a lui Ferse, Dinny fusese mai mult decât oricând idealul lui de nepoată; şi acum îşi dădea seama că era într-adevăr tulburată.

Aşa cum şedea rezemată de spătarul unicului fotoliu, picior peste picior, cu vârfurile degetelor împreunate, arăta, gândi Adrian, eterică, de parc-ar fi putut în orice clipă să înceapă a pluti; ochii lui poposiră cu plăcere pe cască ei de păr castaniu. Dar faţa lui Adrian se lungi văzând cu ochii pe măsură ce Dinny îi istorisi povestea, fără să omită nici un amănunt. În cele din urmă se opri, după ce adăugă:

— Unchiule, te rog, nu face mutra asta.

— Făceam mutră?

— Da.

— Ei, bine, Dinny, e de mirare?

— Vreau să cunosc „reacţia" dumitale, cum se spune, la ceea ce a făcut.

Şi-l privi drept în ochi.

— Reacţia mea? Fără să-l cunosc, îmi rezerv aprecierea.

— Dacă n-ai nimic împotrivă, ai să-l cunoşti.

Adrian dădu din cap şi Dinny urmă:

— Pregăteşte-mă pentru tot ce-i mai rău. Ce vor gândi şi ce vor face cei care nu-l cunosc?

— Care a fost reacţia ta, Dinny?

— Eu îl cunoşteam.

— Doar de o săptămână...

— Şi zece ani.

— Oh! Nu-mi spune că un schimb de priviri şi de trei cuvinte la o nuntă...

— Bobul de muştar, dragă. Şi-apoi, eu citisem poemul şi îi cunoşteam din el simţirile. Nu e un

credincios: toată povestea trebuie să-i fi apărut ca o glumă monstruoasă.

— Da, da, i-am citit versurile, scepticism şi dragoste de frumos. Tipul lui înfloreşte după perioadele de mari eforturi naţionale, în cursul cărora individul este devalorizat, iar Statul a vlăguit totul. Ego-ul ţâşneşte la suprafaţă şi doreşte să-i ardă un picior Statului şi tuturor doctrinelor sale discreditate. Înţeleg toate astea. Dar... Tu n-ai ieşit niciodată din Anglia, Dinny.

— Am fost numai în Italia, Paris şi Pirinei.

— Astea nu contează. N-ai fost niciodată în locurile în care Anglia e obligată să păstreze un oarecare prestigiu. În acele Părţi ale lumii, englezii sunt toţi pentru unul şi unul pentru toţi.

— Nu cred că în acel moment şi-a dat seama de acest lucru, unchiule.

Adrian se uită la ea şi clătină din cap.

— Continui să nu cred, unchiule. Şi, slavă Domnului că nu şi-a dat seama, pentru că altfel nu ajungeam să-l mai cunosc. E necesar oare să te jertfeşti pentru nişte false valori?

— Nu aşa se pune problema, draga mea. În Orient, unde religia înseamnă încă totul, o convertire are o însemnătate covârşitoare. Şi nimic nu poate dăuna mai mult noţiunii orientalului asupra englezului, decât o convertire efectuată sub ameninţarea pistolului. Întrebarea care i se punea lui era următoarea: „E destul de important pentru mine felul cum sunt privite ţara mea şi poporul meu încât să prefer să mor decât să înjosesc această concepţie?” Iartă-mă Dinny, dar, în mod brutal, asta era dilema.

Dinny rămase tăcută timp de un minut, apoi reluă:

— Sunt perfect convinsă că Wilfrid ar fi preferat mai curând să moară decât să facă o mulţime de alte lucruri care ar fi înjosit această concepţie; dar, pur şi simplu, nu a putut admite că noţiunea orientalului asupra omului englez se bazează pe faptul dacă e creştin sau nu.

— Asta-i o formă specioasă de argumentare; el nu numai că a renunţat la creştinism, dar a acceptat mahomedanismul, adică a schimbat o colecţie de superstiţii pentru o alta.

— Dar, unchiule, nu poţi să-ţi dai seama că pentru el totul nu a însemnat decât o farsă monstruoasă?

— Nu, draga mea, nu pot să-mi dau seama.

Dinny se lăsă pe spate şi Adrian gândi că arăta epuizată.

— Ei bine, dacă dumneata nu poţi, atunci nimeni altul nu va putea. Vreau să spun că nimeni din categoria noastră. Asta am vrut să ştiu.

Adrian se simţi săgetat de o durere ascuţită la plex.

— Dinny, ai în spate două săptămâni de când eşti îndrăgostită, şi tot restul vieţii tale înainte; mi-ai spus că el e gata să renunţe la tine, atitudine pentru care îl respect. Nu crezi că ar fi cazul unei smulgeri, dacă nu de dragul tău, măcar de dragul lui?

Dinny zâmbi.

— Unchiule, dumneata ai renumele că-ţi părăseşti cei mai buni prieteni când se găsesc la ananghie? Şi-apoi ce ştii dumneata despre dragoste? Dumneata n-ai făcut decât să aştepţi optsprezece ani. Nu găseşti că ai haz?

— Atins. Bănuiesc că noţiunea de „unchi” a fost mai tare decât mine. Dacă aş şti că Desert îţi va fi tot atât de leal cum îi eşti şi tu, ţi-aş spune: „Dă-i înainte şi împliniţi-vă blestemul, cu binecuvântarea mea!”

— Atunci înseamnă pur şi simplu că trebuie să-l cunoşti.

— Da; dar am cunoscut oameni atât de perfect îndrăgostiţi, încât după un an au şi divorţat. Am cunoscut un bărbat atât de satisfăcut de luna să de miere, încât două luni mai târziu şi-a luat o amantă.

— Noi nu facem parte din rasa aceasta atât de devoratoare, replică Dinny. Faptul că am văzut atâtea perechi pe ecran, examinându-şi reciproc dinţii, m-a spiritualizat, ştiu bine.

— Cine a mai aflat de toate astea?

— Michael şi unchiul Lawrence şi, posibil, mătuşa Em. Nu ştiu dacă să le spun sau nu la Condaford.

— Lasă-mă să stau mai întâi de vorbă cu Hilary. El va avea un alt punct de vedere; şi nu va fi cel ortodox.

— O, da! N-am nimic împotrivă să afle unchiul Hilary. Dinny se ridică în picioare. Atunci pot să-l aduc pe Wilfrid să te cunoască?

Adrian făcu semn din cap că da, şi după plecarea lui Dinny se aşeză din nou în faţa hărţii — Mongoliei, unde deşertul Gobi părea înflorit ca un trandafir în comparaţie cu pustietatea prin care evolua nepoata lui cea mai dragă.

XII

Dinny rămase la cină în Mount Street, ca să-l întâlnească pe Sir Lawrence.

Se afla în biroul unchiului ei când îl văzu intrând. I se adresă pe dată:

— Unchiule Lawrence, mătuşa Em ştie ce ştiţi dumneata şi Michael?

— Ştie, Dinny. De ce întrebi?

— A fost atât de discretă! I-am povestit unchiului Adrian; el gândeşte că Wilfrid a înjosit prestigiul englezului în Orient. De fapt, ce-i acest prestigiu englez? Eu credeam că în străinătate suntem priviţi ca o rasă de ipocriţi triumfători. Şi că India vede în noi nişte tirani aroganţi.

Sir Lawrence se răsuci în fotoliu.

— Confunzi reputaţia naţională cu reputaţia individuală. Cele două noţiuni sunt total distincte. În Orient, continuă Sir Lawrence, englezul individual este privit ca un om ce nu trebuie scos din sărite, ca un om care-şi ţine cuvântul dat şi e solidar cu neamul lui.

Dinny roşi. Sesizase aluzia.

— În Orient, urmă Sir Lawrence, englezul, sau mai bine zis britanicul, pentru că de cele mai multe ori e sau scoţian, sau velş, sau din nordul Irlandei, duce în general o viaţă izolată. E călător, sau arheolog, militar, slujbaş de stat, funcţionar civil, plantator, medic, inginer sau misionar, dar e întotdeauna personajul principal în propriul său mic spectacol; se menţine, împotriva vicisitudinilor, prin forţa reputaţiei englezului. Dacă un singur englez este prins în culpă, se prăbuşeşte tot stocul de englezi izolaţi. Poporul ştie acest lucru şi recunoaşte importanţa. Împotriva acestui fapt lupţi tu acum, şi n-are rost să-l subestimezi. Nu te poţi aştepta că orientalii, pentru care religia are însemnătate, să înţeleagă că pentru unii dintre noi n-are nici o

însemnătate. Pentru ei, un englez este un creştin cucernic şi dacă se converteşte, înseamnă că şi-a renegat cel mai preţios crez.

Dinny replică uscat:

— În acest caz, deci, Wilfrid nu poate avea nici o şansă în ochii lumii noastre.

— În ochii clasei care conduce Imperiul, mi-e teamă că nici una, Dinny. Cum ar putea fi altfel? Dacă nu ar exista o totală încredere reciprocă între toţi aceşti indivizi izolaţi, că nici unul dintre ei nu va admite să se dicteze, nu va accepta să fie provocat şi nu se va desolidariza de ceilalţi, întregul eşafodaj n-ar mai ţine. Cum altfel?

— Niciodată n-am văzut lucrurile în acest fel.

— Ei bine, poţi să mă crezi că aşa e. Michael mi-a explicat cum a funcţionat gândirea lui Desert; şi din punctul de vedere al unui necredincios, aşa cum sunt şi eu, se găsesc multe de spus. Mi-ar displăcea profund să mă aflu vreodată într-un asemenea impas. Dar nu a adoptat soluţia dreaptă; şi dacă ai să-mi spui: „Nu şi-a dat seama de toate acestea", atunci mi-e teamă c-am să-ţi răspund că nu şi-a dat seama pentru că are prea multă trufie spirituală. Şi aceasta nu-i va sluji ca apărare, pentru că trufia spirituală este anatema pentru Serviciile Publice şi, de fapt, pentru lume în general. Este însuşirea, dacă-ţi aduci aminte, care l-a vârât pe Lucifer în bucluc.

Dinny, care ascultase cu ochii pironiţi pe trăsăturile mobile ale unchiului ei, zise:

— E extraordinar câte poţi face şi fără.

Sir Lawrence se zgâi intrigat prin monoclu.

— Te-ai molipsit de la mătuşa-ta să vorbeşti în dodii?

— Dacă nu poţi avea aprobarea lumii, te poţi descurca şi fără ea.

— Fericirea lumească, sacrificată pentru iubire, are o rezonanţă plină de bravură, Dinny, dar au mai încercat-o şi alţii Şi nu le-a mers bine. Sacrificiul făcut de una dintre părţi constituie

fundamentul cel mai şubred pentru o tovărăşie, fiindcă cealaltă parte va ajunge să-l resimtă...

— Nu am pretenţia la mai multă fericire decât le e dat oamenilor în general să aibă.

— Eu aş dori mult mai multă pentru tine, Dinny.

— La masă! strigă Lady Mont din prag. Dinny, tu ai un aspirator? Acum se folosesc aspiratoarele pentru căi, continuă ea în drum spre sufragerie.

— De ce nu pentru oameni, murmură Dinny, ca să-i cureţe de temeri şi de prejudecăţi? Deşi unchiul n-ar fi de acord.

— Asta înseamnă că aţi discutat. Blore, pleacă!

După ce Blore se execută, Lady Mont adăugă:

— Dinny, mă gândesc la tatăl tău.

— Şi eu.

— Eu obişnuiam să trec peste părerea lui. Dar ca s-o facă chiar fiică-sa! Totuşi, va trebui s-o înghită...

Dinny, muindu-şi buzele în sherry, privi la faţa mătuşii ei. Era o faţă reconfortantă, cu sprâncenele uşor ridicate, pleoapele puţin căzute, nasul acvilin, părul pudrat, deasupra unui gât, a unor umeri şi a unui bust plin de armonie.

În taxi, gonind spre gara Paddington, avu o viziune atât de acută a lui Wilfrid, singur, cu tot acest dezastru atârnând asupra-i, încât fu gata să se aplece spre şofer, ca să-i spună: „Ia-o spre Cork Street”. Maşina dădea un colţ. Praed Street? Da, asta trebuie să fie. Toate necazurile din lume provin din conflictul iubire contra iubire. Dacă familia n-ar iubi-o, şi ea nu i-ar iubi la rândul ei, ce simplu ar fi totul!

Un hamal o întrebă:

— Aveţi bagaj, domnişoară?

— Nu, mulţumesc.

În copilărie visase să se mărite cu un hamal. Asta înainte ca profesorul ei de muzică să fi venit de la Oxford. Plecase la război pe când ea avea zece ani. Dinny cumpără o revistă ilustrată şi-şi luă locul în tren. Dar era prea obosită şi se lăsă pe spate, în

colţul ei din vagonul de clasa a treia; călătoriile cu trenul constituiau un impozit sever pentru punga ei străvezie. Cu bărbia în piept, se lăsă furată de somn.

Când coborî din tren, pe cer trona o lună aproape plină, iar noaptea era înfiorată de briză şi de parfumuri dulci. Va trebui să meargă pe jos. Era destulă lumină ca s-o poată lua pe scurtătură, şi sări peste primul pârleaz, ajungând pe potecă ce tăia câmpul. Se gândi la noaptea aceea, cu doi ani în urmă, când se întorsese acasă cu acelaşi tren, aducând vestea eliberării lui Hubert, şi-l găsise pe tatăl ei treaz, cenuşiu şi măcinat de griji, în biroul lui; cât de subit păruse să întinerească la aflarea veştilor fericite! Şi acum îi aducea veşti menite să-l îndurereze. De înfruntarea cu tatăl ei se temea cel mai mult!

O bufniţă cafenie se deplasă de pe gardul viu pe nişte căpiţă Nopţile cu lună sunt nopţile bufniţelor, şi curând or să răsune ţipetele acelea de victime, atât de înfiorătoare în inima întunericului! Şi totuşi cui nu-i plac bufniţele, zborul lor retezat, lin şi plutitor, chemările lor mocnite şi răscolitoare? Următorul pârleaz o aduse pe domeniile proprii. Exista o şură pe câmpul ăsta, unde se adăpostea noaptea bătrână ordonanţă a lui taică-su. Cine, Plutarh sau Pliniu, a spus că: „În ce mă priveşte, eu n-aş vinde nici măcar o vită bătrână care a trudit pentru mine”. Simpatic om! Acum că uruitul trenului se mistuise în vale, totul era cufundat în tăcere; doar freamătul frunzelor tinere mângâiate de adierea vântului şi tropăitul bătrânului Kismet în şură. Străbătu un al doilea teren şi ajunse la podeţul îngust alcătuit dintr-o buturugă. Dulceaţa nopţii era ca simţământul ei, care acum n-o mai părăsea. Traversă podeţul şi pătrunse printre meri. Păreau să palpite de viaţă între ea şi cerul unduios, bătut de lună, măturat de vânt. Păreau să respire, să cânte un imn de slavă propriei lor izbucniri de floare. Lumina modela într-o mie de forme crengile ninse, care de care mai frumoase, de parcă cineva stătuse să le filigraneze, într-un extaz şi o frenezie de

lunatic, şi le poleise cu pulbere de stele. Şi miracolul acesta se înfăptuia în fiecare primăvară de o sută de ani şi mai bine. Pe o noapte ca aceasta, întreaga lume părea vrăjită, dar miracolul anual al înfloririi merilor era întotdeauna pentru Dinny cel mai impresionant dintre toate. Miracolele fără număr ale Angliei îi năvăliră în gând, în timp ce stătea printre trunchiurile bătrâne, inhalând aerul pulverizat cu aromă de licheni. Iarba din ţinuturile înalte şi cântul ciocârliilor; picurul de stropi în desişuri când iese soarele după ploaie; tufele de răchită pe plaiurile suflate de vânt; caii de arăt rotindu-se la capătul brazdelor lunguieţe de culoarea cârtiţei; apele râului când sclipitoare ca argintul, când verzi pe sub sălcii; acoperişurile de stuf şi fumul lemnului de pădure, ieşind pe horn; păşunile cu fân cosit, lanurile de grâu rumenite de soare; depărtările sinilii; şi cerul mereu schimbător, toate acestea se înşirau ca giuvaerurile în mintea, ei, dar peste toate precumpănea alba magie a primăverii. Îşi dădu seama că iarba înaltă era udă şi umezeala îi pătrunsese prin pantofi şi ciorapi; era destulă lumină ca să desluşească în iarbă stelele narciselor galbene; trebuie să fie şi primule, albăstrele şi ciuboţica cucului, câteva. Porni mai departe, ieşi dintre pomi şi stătu locului o clipă privind îndărăt la plenitudinea strălucirii. „Parcă s-ar fi desprins din lună, îşi spuse Dinny. Şi la fel şi ciorapii mei cei mai buni.”

Străbătu livada împrejmuită de ziduri joase, şi pajiştea, şi urcă pe terasă. Unsprezece trecute! Doar o singură fereastră luminată la parter, cea de la biroul tatălui ei. Întocmai ca în noaptea aceea!

„N-am să-i spun”, gândi Dinny şi ciocăni în geam.

Îi dădu drumul în casă.

— Hello, Dinny, deci n-ai rămas să dormi în Mount Street?

— Nu, tăticule, am şi eu o limită la împrumutatul cămăşilor de noapte.

— Aşază-te şi bea un ceai. Tocmai aveam de gând să-mi fierb unul.

— Iubitule, am venit prin livadă şi m-am udat până la genunchi.

— Scoate-ţi ciorapii; uite o pereche de papuci vechi.

Dinny îşi scoase ciorapii şi rămase în contemplarea picioarelor ei, luminate de lampa de gaz, în timp ce generalul aprinse spirtiera. Îi plăcea să facă singur anumite lucruri. Dinny îl urmări aplecându-se peste uneltele de preparat ceaiul şi-l admiră cât era de îngrijit şi cât de iuţi şi de precise îi erau mişcările. Mâinile lui arse de soare, acoperite cu peri scurţi, negri, aveau degete lungi şi îndemânatice. Se îndreptă din şale şi rămase nemişcat, urmărind flacăra.

— Trebuie să-i schimb fitilul, spuse el. Mi-e teamă c-or să fie mari tulburări în India.[35]

— În India asta sunt atâtea tulburări, că zău dacă merită să ne mai sinchisim.

Generalul îşi întoarse spre ea faţa cu pometii înalţi dar mici; ochii îi zăboviră asupră-i, iar buzele subţiri zâmbiră pe sub mustaţa scurtă şi căruntă.

— Aşa se întâmpla adeseori cu coloniile, Dinny. Ai picioare foarte frumoase.

— Aşa s-ar cuveni scumpule, ţinând seama de dumneata şi de mama.

— Ale mele sunt bune pentru cizme, musculoase. L-ai invitat pe domnul Desert aici?

— Nu, azi nu l-am invitat.

Generalul îşi vârî mâinile în buzunare. Îşi scosese vestonul smochingului în care cinase şi-şi îmbrăcase o veche haină de vânătoare, de culoarea tutunului; Dinny observă că manşetele îi erau cam tocite şi că unul din nasturii de piele lipsea. Arcadele înalte şi întunecate ale sprincenelor i se contractară până când în centrul frunţii i se iviră trei brazde; i se adresă cu blândeţe:

— Ştii, Dinny, eu nu înţeleg schimbarea asta de religie. Ce doreşti, lapte sau lămâie?

— Lămâie, te rog.

În sinea ei, Dinny îşi spunea: „În fond, acum e momentul. Curaj!”

— Două bucăţi de zahăr?

— Trei, şi lămâie, tăticule.

Generalul luă cleştele. Lăsă să cadă în ceaşcă trei bucăţi de zahăr şi o felie de lămâie, aşeză cleştele la loc şi se aplecă peste ceainic.

— Fierbe, murmură el şi umplu ceaşca; apoi cufundă în apă fiartă o linguriţă cu capac perforat, plină cu ceai; după ce scoase linguriţa, îi înmâna fiicei sale ceaşca.

Dinny amestecă lichidul auriu. Bău o înghiţitură, îşi aşeză ceaşca în poală şi-şi întoarse privirea spre tatăl ei.

— Eu pot să-ţi explic, tată, îi spuse, dar în sinea ei gândi: „Şi-o să înţeleagă cu atât mai puţin”.

Generalul îşi umplu şi ceaşca lui şi se aşeză. Dinny îşi încleşta linguriţa.

— Uite ce-i, când Wilfrid se găsea undeva departe, în Darfur, a nimerit într-un viespar de arabi fanatici, rămăşiţe din timpurile lui Mahdi. Şeful acestora l-a adus în cortul lui şi l-a pus să aleagă între viaţă şi islamism.

Văzu la taică-su o uşoară mişcare convulsivă, care făcu să i se verse puţin ceai în farfurioară. Ridică ceaşca şi-l turnă înapoi Dinny urmă:

— În ceea ce priveşte credinţa, Wilfrid e la fel cu cea mai mare parte dintre noi, oamenii de azi, numai că mult mai mult. Nu numai că nu crede în creştinism, dar aş putea spune că urăşte orice formă de religie statornicită, gândeşte că religia desparte oamenii, că a făcut omenirii mai mult rău şi i-a pricinuit mai multă suferinţă decât orice altceva. Şi apoi, ştii, sau ai fi ştiut dacă i-ai fi citit poeziile, tată, războiul l-a umplut de amărăciune, după ce-a văzut felul în care se zvârle cu vieţile oamenilor, pur şi simplu irosite, vărsate ca apa, la ordinele unora care nu ştiu ce fac.

Din nou generalul avu o uşoară mişcare convulsivă.

— Da, tată, dar l-am auzit şi pe Hubert vorbind în felul ăsta. În orice caz, războiul i-a lăsat lui Wilfrid un soi de oroare în ceea ce priveşte irosirea vieţilor şi o profundă neîncredere în ce înseamnă credincioşi şi credinţe. Nu i s-au acordat decât cinci minute în care să decidă. Nu a fost laşitate, a fost doar un dispreţ amar pentru faptul că oamenii îşi pot lua unii altora viaţa în numele unor crezuri care lui i se par toate la fel de deşarte. Şi, pur şi simplu, a ridicat din umeri şi a acceptat. Din momentul în care a acceptat, a trebuit să-şi ţină cuvântul şi să treacă prin toate formele. Desigur, dumneata nu-l cunoşti, aşa că tot ce-ţi spun e zadarnic.

Dinny oftă şi-şi bău ceaiul cu sete.

Generalul îşi lăsase jos ceaşca lui; se ridică, îşi umplu pipa, o aprinse şi rămase în picioare lângă cămin. Faţa îi era ridată, întunecată şi gravă. În cele din urmă, vorbi:

— Sunt răscolit până-n străfunduri. Va să zică religia strămoşilor noştri, de sute de ani, nu mai are nici o valoare? Va să zică tot ce-a făcut din nou cel mai mândru popor din lume trebuie zvârlit la gunoi în faţa provocării unui arab. Va să zică oameni că Lawrence, John Nicholson, Chamberlayne, Sandeman[36] şi o mie alţii, care şi-au petrecut şi şi-au dat viaţa, ca nişte bărbaţi viteji şi adevăraţi, pentru a făuri ideea despre omul englez, trebuie aruncaţi la coş de fiecare englez ameninţat cu un pistol?

Ceaşca lui Dinny clănţăni pe farfurioară.

— Da, şi dacă nu de fiecare englez, Dinny, atunci de ce de unul? De ce de ăsta?

Străbătută de un fior, Dinny nu răspunse. Nici Adrian şi nici Sir Lawrence n-o făcuseră să simtă ce simţea acum — pentru prima oară, argumentele părţii adverse o atinseseră şi-o impresionaseră. O coardă străveche fusese făcută să vibreze în ea, sau poate că i se comunicase emoţia acestui om pe care îl admirase şi-i iubise întotdeauna şi pe care rareori

îl văzuse atât de stârnit încât să devină elocvent. Lui Dinny îi pieri glasul.

— Eu nu ştiu dacă sunt un om cucernic, adăugă generalul, mie mi-e suficientă credinţa strămbunilor mei, şi făcu un gest de parc-ar fi vrut să spună: „pe mine mă las la o parte”, dar, Dinny, eu n-aş îndura să mi se impună în felul ăsta şi nu pot înţelege cum de a îndurat el.

Dinny răspunse liniştit:

— N-am să încerc să te fac să înţelegi, tată; hai să spunem că nu poţi. Cei mai mulţi oameni au făcut în viaţa lor câte ceva ce alţi oameni n-ar fi putut înţelege, dacă ar fi ştiut. Deosebirea constă în faptul că această întâmplare a lui Wilfrid este cunoscută.

— Vrei să spui că se ştie despre ameninţare... despre pricina...

Dinny dădu din cap.

— Cum?

— Un oarecare domn Yule a adus povestea o dată cu întoarcerea sa din Egipt; unchiul Lawrence gândeşte că nu poate fi muşamalizată. Am vrut să ştii ce-i mai rău. Dinny îşi luă în mina pantofii şi ciorapii uzi. Tată, ai vrea să le povesteşti dumneata mamei şi lui Hubert în locul meu?

Se ridică. Generalul trase cu putere din pipa care scoase un soi de leorcăit.

— Pipa trebuie curăţată, dragule. Ţi-o curăţ eu mâine.

— Va fi un paria, izbucni generalul, va fi un paria! Dinny! Dinny!

N-ar fi putut exista alte cuvinte care s-o mişte mai mult. Dintr-o dată, acestea făceau că opoziţia lui, din personală, să devină altruistă.

Dinny îşi muşcă buza de jos şi spuse:

— Tată, dacă mai rămân aici cu dumneata mi se închid ochii. Şi picioarele mi-s îngheţate. Noapte bună, dragule!

Se întoarse şi se îndreptă pripit spre uşă, pentru că-l văzu stând ca un cal abia înhămat.

Urcă în camera ei şi se aşeză pe pat, frecându-şi picioarele reci unul de celălalt.

O făcuse! Acum nu-i mai rămânea decât să înfrunte sentimentul care, de aici înainte, o va împresura asemenea unui zid ce va trebui escaladat, pentru împlinirea iubirii ei. Şi ce-o mira cel mai mult, în timp ce-şi freca de zor picioarele, era conştiinţa că vorbele tatălui ei în smulseseră o tainică aprobare, care nu încălcase însă cu nimic sentimentul ei pentru Wilfrid. Să fi fost oare dragostea atât de detaşată de raţiune? Era adevărată vechea ei reprezentare sub chipul unui zeu orb? Să fi fost chiar adevărat că defectele celui iubit ţi-l fac şi mai drag? Asta, în orice caz, pare să fi izvorât din dezgustul pe care ţi-l provoacă personajele prea desăvârşite din romane; din revoltă împotriva figurilor prea eroice; din iritarea stârnită de tabloul virtuţii recompensate. „Să fie oare nivelul de gândire al familiei mele mai înalt decât al meu, se întrebă Dinny, sau pur şi simplu îl doresc pe Wilfrid alături de mine şi nu-mi pasă ce e sau ce face atâta timp cât îl am în preajmă?” Şi o parcurse un straniu şi subit simţământ că-l cunoştea pe Wilfrid până-n miezul lui, cu toate cusururile şi neajunsurile, dar având şi ceva care le răscumpără şi le compensa în întregime, ceva ce avea să menţină iubirea ei vie, pentru că în acest element, şi numai în acesta, sălăşluia un mister. Şi, cu un zâmbet melancolic îşi spuse: „Răul îl cunosc din instinct; binele, adevărul, frumosul îmi sunt necunoscute”. Şi prea obosită să se mai dezbrace, se vârî în aşternut.

XIII

„Mărăciniş”, reşedinţa lui Jack Muskham la Royston, era o clădire de modă veche joasă, lipsită de pretenţii pe dinafară, confortabilă pe dinăuntru. Era tapetată toată cu efigiile curselor de cai şi cu gravuri pe teme de sport. Doar într-o singură încăpere, rar folosită, existau semne ale unei existenţe antecedente.

„Aici — după cum se exprimase un jurnalist american venit să-i ia ultimului dandy un interviu pe tema curselor de cai pur sânge — aici pot fi văzute dovezi ale perioadei timpurii pe care acest aristocrat a petrecut-o în gloriosul nostru Sud-Vest. Găseşti aici covoare indiene Nevaho în unicat, şi argintărie; împletituri din fir de cal din El Baso; pălării mari de cowboy; şi un ham mexican ţintuit în argint. Am pus gazdei mele o întrebare în legătură cu această fază a carierei sale.

Ah, mi-a răspuns cu accentul său britanic, trăgănat, în tinereţe am petrecut cinci ani minând cirezi de vite. Vezi dumneata, eu nu aveam decât un singur gând — caii — şi tatăl meu a socotit că-i preferabil pentru mine să fac orice, decât să călăresc în ţară la curse cu obstacole.

Aţi putea localiza în timp această activitate? l-am întrebat pe patricianul înalt şi subţire, cu ochi iscoditori şi gesturi apatice.

Cum să nu, m-am întors în ţară în 1901 şi, cu excepţia anilor de război, am crescut de atunci întruna cai.

Şi în timpul războiului? am întrebat.

Oh! făcu el, şi am avut senzaţia că am pus o întrebare importantă. Lucrurile obişnuite; garda naţională, cavalerie, tranşee şi altele de felul ăsta.

Spuneţi-mi, domnule Muskham, am stăruit eu, v-a plăcut viaţa de acolo, de la noi?

Dacă mi-a plăcut? Aş spune că da, ştiţi...”

Interviul publicat într-o gazetă din vest, a fost botezat cu următorul titlu:

Dandy englez

Afirmă

Că i-a plăcut viaţa în Sudul Statelor Unite.

Crescătoria de cai se afla aşezată la o milă depărtare de statul Royston şi, în fiecare zi, la ora zece fără un sfert precis, când nu era plecat la curse, vânzări de cai de rasă sau altele de felul ăsta, Jack Muskham încăleca pe poneiul lui şi o pornea în buiestru spre ceea ce gazetarul denumise „pepiniera ecvestră”. Se deprinsese să ofere prin acest ponei un exemplu de ce ar putea deveni caii dacă ar fi trataţi numai cu blândeţe. Era o iepuşoară inteligentă, de trei ani, pe trei sferturi de rasă, cu o piele fină, de culoarea şoarecelui, peste care s-ar fi zis că cineva vărsase o sticlă cu cerneală încercând apoi fără succes, să şteargă petele. În afară de o semilună albă şi ciufulită pe frunte, nu mai avea nici o urmă de alb; coama îi era retezată şi coada lungă i se bălăbănea până la glezne. Avea ochi liniştiţi şi luminoşi, iar dinţii, pentru un cal, erau ca perlele. Se mişca într-un elegant trap mărunt, redresându-se iute după orice poticnire. Călărită cu un singur hăţ, aplicat pe gât, botul îi era întotdeauna liber.

Era foarte scundă şi picioarele lui Jack Muskham, care folosea scări de şa din piele, foarte lungi, atârnau jos de tot. Când o călărea, obişnuia el să spună, avea senzaţia că şade într-un fotoliu foarte comod. În afară de el, mai avea voie s-o mânuiască doar un singur băiat, ales pentru calmul glasului, mâinilor, nervilor şi firii sale.

Descălecând de pe ponei la poarta curţii pătrate unde se găseau grajdurile, Jack Muskham intra, fumând una din ţigările lui speciale, vârâta într-un ţigaret scurt de chihlimbar, şi era întâmpinat, pe turful din centru, de îngrijitorul crescătoriei. Îşi stingea ţigara şi făceau împreună un tur de inspecţie a boxelor, unde nou-născuţii stăteau împreună cu mamele lor şi cu mânjii de un an, şi cerea ca ăsta

sau celălalt să fie scos afară şi plimbat pe cărarea gudronată ce înconjura boxele şi curtea. După această inspecţie, treceau pe sub arcada de peste drum de intrare şi se duceau la padoc să vadă iepele, mânjii şi caii de un an, la iarbă. În „pepiniera lui ecvestră" domnea o disciplină perfectă; după toate aparenţele, rândaşii lui erau la fel de liniştiţi, de curaţi, de manieraţi că înşişi caii pe care-i aveau în grijă. Din clipa când intra în crescătorie şi până când încăleca din nou pe poneiul său, Jack Muskham nu vorbea decât despre cai, concis şi precis. Şi, zi de zi, apăreau atâtea mărunţişuri noi de observat şi de comunicat, încât rareori se întorcea acasă înainte de ora unu. Nu discuta niciodată cu îngrijitorul latura ştiinţifică a creşterii cailor, deşi acest slujbaş era înzestrat cu considerabile cunoştinţe în materie, dar pentru Jack Muskham subiectul respectiv reprezenta o chestiune de înaltă politică, aşa cum ar fi pentru un ministru de externe relaţiile statului său cu străinătatea. Deciziile sale în ce privea împerecherile erau luate în secret, pe baza concluziilor unor studii atente, coroborate cu ceea ce el numea „flairul" său, iar alţii denumeau prejudecăţile sale. Stelele puteau să se desprindă de pe cer, primii miniştri să fie ridicaţi la rangul de cavaleri, arhiducii să fie instauraţi, oraşele înghiţite de cutremure şi de tot felul de alte calamităţi, lui Jack Muskham nu-i păsa, atâta timp cât putea să împreuneze un St. Simon cu Speculum, având trăsăturile caracteristice de Hampton şi Bend Or; sau, conform cu o teorie originală a sa, să treacă bătrâna rasă Herod prin Le Sancy, chiar la extremă de sus sau la extremă de jos a unui pedigri având pe la mijloc şi ceva sânge Carbine şi Barcaldine. De fapt, Jack Muskham era un idealist. Idealul său era să realizeze calul perfect, ideal la fel de greu de înfăptuit ca şi idealurile altor oameni şi mult mai pasionant, după părerea lui. N-ar fi vorbit niciodată despre el, asemenea lucruri nu se discută. Şi nici nu paria niciodată la curse, astfel încât raţionamentele nu-i erau niciodată deformate de dorinţe pământeşti.

Înalt, în paltonul lui de culoarea trabucului, căptuşit cu păr de cămilă, cu pantofii din antilopă de culoare gălbuie şi cu faţa de aceeaşi culoare gălbuie, era probabil figura cea mai familiară la cursele de la Newmarket; de asemeni, nu există alt membru al Jockey-Club-ului, cu excepţia doar a trei, ale cărui păreri să fie mai respectate. Era, de fapt, un exemplu evident al acelui fel de viaţă strălucit, care nu poate fi atins decât de omul ce s-a pus în slujba unui scop unilateral, cu deplină şi tăcută fidelitate. Într-adevăr, îndărătul acestui ideal al „calului perfect" se ascundea tiparul propriului său suflet. Jack Muskham era un formalist, unul dintre puţinii supraveghetori ai geniului, într-o epocă în care formele erau făcute ţăndări; şi faptul că formalismul său se axase, pentru a-şi găsi expresie concretă, pe domeniul creşterii cailor se datora în parte legăturii perfecte dintre calul de cursă şi preceptele crescătoriei, în parte simetriei esenţiale a animalului în sine, şi în parte refugiului1 pe care acest cult i-l oferea în vâltoarea, dezordinea, lumina orbitoare, larmă asurzitoare, scepticismul ilimitat, vulgaritatea agresivă a ceea ce numea el „epoca noastră corcită". La „Mărăciniş" întreaga muncă era efectuată de doi bărbaţi, cu excepţia spălatului şi a frecatului pe jos, pentru care venea zilnic o femeie. Dar în afara acesteia, în toată casa nu găseai un semn care să-ţi indice că pe această lume existau şi femei. Reşedinţa era monahală ca un club care nu a cedat acceptând personal feminin şi, cu atât mai confortabilă, cu cât era mai mică. Odăile erau scunde şi două scări spaţioase duceau la catul de sus, cu încăperi şi mai joase. Cărţile, cu excepţia volumelor referitoare la caii de curse, erau fie notaţii de călătorie, fie romane istorice sau romane poliţiste; orice literatură, cu scepticismul ei, limbajul argotic, descrierile, sentimentele şi senzaţiile ei, era absentă, cu excepţia operelor complete ale lui Surtees[37], White-Melville şi Thackeray.

Cum oamenii care-şi urmăresc idealurile au întotdeauna un grăunte de ironie salvatoare, Jack Muskham îşi avea partea lui. Acest om a cărui unică năzuinţă în viaţă era producerea unei rase perfecte, se străduia acum să zvârle la gunoi, caracteristicile de rasă pură, de la bot la crupă, aşa cum fuseseră ele concepute până în prezent şi să le substituie un animal rezultat dintr-o încrucişare de sânge despre care Almanahul crescătorului de cai nu pomenea o vorbă.

Inconştient de această contradicţie, se găsea la masă cu Telfourd Yule, discutând tot despre posibilităţile de transport a iepelor arabe, când fu anunţat Sir Lawrence Mont.

— Iei masa cu noi, Lawrence?

— Am mâncat, Jack. Dar o cafea mi-ar prinde bine; şi un strop de coniac.

— Atunci hai să trecem în camera cealaltă.

— Regăsesc aici, spuse Sir Lawrence, ceea ce nu credeam c-o să mai văd vreodată, cămăruţa de burlac din tinereţea mea. Jack e un tip remarcabil, domnule Yule. Un om care reuşeşte astăzi să persiste în trecut e un geniu. Văd bine sau nu? Surtees şi White-Melville în întregime? Domnule Yule, ce-a spus domnul Waffles în „Turul sportiv al domnului Sponge”[38] când îl ţineau pe Caingey cu capul în jos ca să i se scurgă apa din buzunare şi din cizme?

Mutra hazoasă a lui Yule se lăţi într-un surâs, dar el rămase tăcut.

— Exact! făcu Sir Lawrence. Nimeni nu mai ţine azi minte. A spus: „Vai, Caingey, băiete, arăţi ca un delfin fiert, cu sos de pătrunjel”. Da, şi ce-a răspuns domnul Sawyer în „Market Harlow” când onorabilul Crasher s-a oprit la portiţa rotitoare şi a întrebat: „E deschisă, cred?”

Faţa lui Yule se lăţi şi mai mult, de parc-ar fi fost de cauciuc, dar el rămase şi mai mut.

— Vai, vai! Jack, tu ştii?

— A răspuns: „Nu cred”.

— Bun! Sir Lawrence se lăsă pe un scaun. Şi era? Nu. Ei, aţi aranjat să furaţi iapa aceea? Straşnic! Şi când o aduceţi?

— Am s-o împerechez cu cel mai bun armăsar existent. Odrasla am s-o împerechez cu cel mai bun armăsar sau cea mai bună iapă pe care o să-i pot găsi. Apoi am să împreunez, în secret, rezultatul acestei împerecheri cu cel mai bun produs din rasele actuale, care va trebui să fie de aceeaşi vârstă. Dacă se va dovedi că am avut dreptate, ar trebui ca iepele mele arabe să fie înregistrate în Almanahul crescătorului de cai. Apropo, încerc să obţin trei iepe.

— Câţi ani ai, Jack?

— Merg pe treizeci şi trei.

— Scuză-mă. Cafeaua asta-i foarte bună.

După aceea, cei trei bărbaţi rămaseră tăcuţi, aşteptând să fie rostit adevăratul motiv al vizitei.

— Domnule Yule, începu brusc Sir Lawrence, am venit în legătură cu cazul tânărului Desert.

— Sper că nu-i nimic adevărat!

— Din păcate, este. Nu se fereşte să recunoască.

Şi, întorcându-şi monoclul spre faţa lui Jack Muskham, citi pe ea exact ce se aştepta.

— Un om, rosti Muskham rar, ar trebui să-şi păstreze mai bine formă chiar dacă e poet.

— Jack, n-are rost să începem să comentăm ce e bine şi ce e rău. Fie aşa cum spui tu. Cu toate acestea, şi înfăţişarea lui Sir Lawrence căpătă o ciudată gravitate, vreau să vă cer, amândurora, să păstraţi tăcere. Dacă povestea va fi dată în vileag, n-avem ce-i face, dar vă rog ca nici unul dintre voi să nu spună nimic.

— Nu-mi place mutra individului, declară Muskham scurt.

— Asta se aplică la nouă zecimi din oamenii pe care-i vedem în jur; nu-i o raţiune potrivită.

— Face parte din tinerii ăştia moderni, amari şi sceptici, lipsiţi de o reală cunoaştere a lumii şi de oricare urmă de respect faţă de orice.

— Ştiu că tu pledezi pentru trecut, Jack, dar nu amesteca această înclinaţie în chestiunea de faţă.

— De ce?

— Mă rog, n-aş fi vrut să pomenesc de acest lucru, dar e logodit cu nepoata mea cea mai dragă, Dinny Cherrell.

— Fata aceea drăguţă?

— Da. Nici unuia dintre noi nu ne vine la îndemână, cu excepţia fiului meu, Michael, care încă îşi mai pune mâna în foc pentru Desert. Dar Dinny e prinsă până peste cap, şi nu cred că poate exista ceva care s-o clintească.

— Nu poate fi lăsată să se mărite cu un om care va fi izgonit din societate de îndată ce adevărul va ieşi la iveală.

— Cu cât va fi mai tabu, cu atât mai mult nu-l va abandona.

— Îmi place asta, exclamă Muskham. Ce zici, Yule?

— Nu-i treaba mea. Dacă Sir Lawrence doreşte să nu spun nimic, nu voi spune nimic.

— Sigur că nu ne priveşte pe noi; totuşi, dacă dând povestea în vileag aş opri-o pe nepoata ta, aş face-o. Socotesc că-i o mare ruşine!

— Ar avea exact efectul contrar, Jack. Domnule Yule, dumneata cunoşti bine presa. Să presupunem că povestea asta transpiră în rândurile presei, ceea ce e foarte posibil; ce se întâmplă atunci?

Ochii lui Yule scăpărară.

— Întâi vor relata întâmplarea în linii vagi, referindu-se la un anumit călător englez; apoi vor aştepta să vadă dacă povestea e dezminţită de Desert; după aceea se vor referi la el, dând o sumedenie de detalii false dar nu chiar atât de false. Dacă el recunoaşte faptul, nu va putea obiecta la detalii. Presa e foarte dreaptă, şi cumplit de inexactă.

Sir Lawrence aprobă din cap.

— Dacă aş cunoaşte pe cineva care vrea să îmbrăţişeze cariera jurnalistică, i-aş spune: „Fii

foarte exact şi atunci vei fi unic”. De la război încoace n-am mai citit în ziare un paragraf care să fie absolut exact.

— Ăsta-i vicleşugul lor, replică Yule; dau o lovitură dublă: întâi relatarea inexactă şi apoi corectarea ei.

— Urăsc presa, rosti Muskham. M-a vizitat şi pe mine aici un ziarist american. Şedea, uite colo, pentru că nu l-am zvârlit pe uşă afară, şi nu ştiu ce naiba a făcut din mine.

— Da, tu persişti în trecut, Jack. Pentru tine, Marconi şi Edison sunt cei mai mari răufăcători ai omenirii. Ne-am înţeles, deci, în legătură cu tânărul Desert?

— Da, răspunse Yule; iar Muskham încuviinţă din cap.

Sir Lawrence sări cu repeziciune la alt subiect.

— Frumos ţinutul ăsta. Rămâi mai mult, domnule Yule?

— Mă întorc azi după-amiază la Londra.

— Dă-mi voie să te însoţesc.

— Cu plăcere.

O jumătate de oră mai târziu porniseră.

— Vărul meu Jack, începu Sir Lawrence vorba, ar trebui donat naţiunii. La Washington există un muzeu în care sunt expuse în vitrine de sticlă grupuri de americani primitivi fumând pipa obştească, ameninţându-se cu tomahawk-uri şi aşa mai departe. Ar trebui să-l prezerve şi pe Jack. Sir Lawrence se opri. Întrebarea e în ce atitudine îl poţi conserva pe Jack? E atât de greu să perpetuezi inexpresivitatea. Poţi prinde o atitudine care iese în evidenţă; dar când ai de-a face numai cu un gol total de atitudine, în afara unei lascivităţi atente... şi totuşi un om cu un Dumnezeu al lui.

— Forma este Dumnezeu şi Muskham profetul său.

— Ar putea fi, desigur, imortalizat în actul unei lupte în duel, murmură Sir Lawrence. Asta este, poate unica activitate umană suficient de formală.

— Forma e sortită pierzaniei, spuse Yule.

— Hm! Nimic mai greu de distrus decât simţul conturului. Căci ce-i viaţa, domnule Yule, decât simţul contururilor...?

Încearcă să reduci totul la o uniformitate de moarte şi conturul va ieşi totuşi la suprafaţă.

— Da, replică Yule, dar „forma" este conturul ridicat la nivelul perfecţiunii şi standardizat; iar perfecţiunea îi irită pe tinerii noştri sclipitori.

— Frumoasă expresie. Dar există din aceştia şi în afara romanelor, domnule Yule?

— Ba bine că nu! Şi plicticoşi de-ţi vine să caşti, cum ar spune ei. Mai curând aş accepta să particip tot restul vieţii mele la dineurile din City[39], decât să-mi petrec un week-end în compania acestor tineri sclipitori.

— Mă îndoiesc dacă am întâlnit vreunul, spuse Sir Lawrence.

— Ar trebui să-i mulţumiţi lui Dumnezeu. Nu le mai tace gură o clipă, fie zi sau noapte, nu se opresc din trăncănit nici în timp ce se împerechează.

— Nu s-ar zice că-ţi plac.

— Mă rog, răspunse Yule, cu o mutră ca de sperietoare, nici ei nu mă înghit pe mine mai mult decât îi înghit eu pe dânşii. O mică adunătură agasantă, dar, din fericire, lipsită de importanţă.

— Sper, urmă Sir Lawrence, că Jack nu face greşeala de a-l considera pe tânărul Desert ca făcând parte dintre aceştia.

— Muskham n-a cunoscut în viaţa lui un tânăr sclipitor. Nu; ceea ce-l întăreită la Desert e faţa acestuia. Are o faţă al naibii de stranie.

— Înger căzut, comentă Sir Lawrence. Trufie spirituală, bătrâne! E ceva frumos în asta!

Yule dădu din cap.

— Eu unul n-am nimic împotrivă-i; şi scrie versuri bune. Dar pentru Muskham, orice răzvrătire e anatema. Lui îi place mentalitatea încorsetată, cu coama frumos împletită, virându-şi delicat, botul în căpăstru.

— Nu ştiu, murmură Sir Lawrence, cred că ăştia doi s-ar agrea unul pe altul dacă ar putea mai întâi să se împuşte unul pe celălalt. Ciudaţi oameni mai suntem noi, englezii!

XIV

Când, în aceeaşi după-masă şi la aceeaşi oră, Adrian pătrundea în parohia fratelui său şi străbătea strada sordidă ce ducea la vicariatul St. Augustine's-in-the-Meads, la vreo şase case mai încolo de colţ se putea vedea o desăvârşită ilustrare a poporului englez.

În faţa unei case mizere se afla o ambulanţă, şi toţi cei care ar fi avut ceva mai bun de făcut stăteau şi căscau gura. Adrian se amestecă în mulţime. Din clădirea prăpădită ieşiră doi bărbaţi şi o infirmieră, purtând pe o targă trupul unui copil, urmat de văicărerile unei femei de vârstă mijlocie, cu faţa roşie, şi de bombănelile unui bărbat alb la faţă şi cu o mustaţă pleoştită.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Adrian pe un poliţist.

— Copila trebuie să fie operată. Ai zice c-o duce la spânzurătoare, şi nu la cel mai bun ajutor care li se poate da. Uite-l pe vicar. Dacă nici el nu-i poate linişti, apoi nimeni n-o mai poate face.

Adrian îl văzu pe fratele său ieşind din casă şi apropiindu-se de omul alb la faţă. Bombănelile încetară, dar văicărerile femeii se înteţiră. Copila fusese aşezată în ambulanţă, şi mama ei se repezi la uşile vehiculului.

— Ce-o fi în capul lor? întrebă poliţistul, făcând un pas înainte.

Adrian îl văzu pe Hilary lăsându-şi mâna pe umărul femeii. Ea se răsuci furioasă, gata parcă să împroaşte un potop de blesteme, dar nu-i ieşi din gură decât un scâncet slab. Hilary o luă de umeri şi o trase binişor în casă. Ambulanţa porni. Adrian se îndreptă spre omul alb la faţă şi-i oferi o ţigară. O luă cu un „mulţumesc domnule”, şi intră după nevastă-sa în casă.

Spectacolul se terminase. Mica gloată se risipise, poliţistul rămăsese singur.

— Vicarul ăsta-i minunea lui Dumnezeu, comentă el.

— E fratele meu, se grăbi Adrian să adauge.

Poliţistul îl privi cu respect.

— O făptură rară, vicarul ăsta, domnule.

— De acord cu dumneata. Copila era în stare gravă?

— Dacă n-o operează de urgenţă, n-apucă ziua de mâine. Au ţinut toată treaba în ascuns de-ai zice c-au vrut să isprăvească cu copila. Numai printr-o întâmplare a descoperit vicarul toată tărăşenia. Unii oameni mai curând şi-ar da duhul decât să se ducă la spital, darămite când e vorbă să-şi trimită copiii.

— Spirit de independenţă, murmură-Adrian, înţeleg ce simt.

— Mă rog, dac-o luaţi aşa, domnule, apoi înţeleg şi eu. Numai că ei au o casă paradită, şi la spital au tot ce le trebuie.

— „Fie vatra cât de rea”[40] ... cită Adrian.

— Asta-i drept, Şi, dacă vreţi să ştiţi părerea mea, e vina lor, a ăstora din mahalalele astea. Mare mizerie prin părţile astea, dar încearcă numai de-i mişcă pe oameni din loc, că nu te mai spală toate apele pământului. Vicarul face treabă bună, recondiţionează casele, cum se spune. Dacă doriţi să-l vedeţi, mă duc să-l chem.

— Nu, mai bine îl aştept.

— Nu v-ar veni să credeţi dacă aţi şti ce mizerie preferă să înghită oamenii ăştia, decât să te lase să te amesteci în treburile lor. Spuneţi-i cum doriţi: socialism, comunism, guvernarea poporului de către popor, la asta ajungi până la urmă, dacă îi stârneşti. Hei! întinde-o! Negoţul ambulant nu-i permis aicea!

Un om cu o roabă, care fusese pe punctul de a striga: „Pui de baltă!” îşi închise iute gura. Adrian, aţâţat de filozofia confuză a poliţistului, aştepta în

speranţa să mai audă ceva, dar în clipa aceea Hilary ieşi din casă şi se îndreptă spre ei.

— Dacă fetiţa va trăi, sigur că n-o să fie datorită părinţilor, spuse el şi apoi, răspunzând la salutul poliţistului, adăugă: Au prins petuniile alea, Bell?

— Da, domnule vicar; nevastă-mea nu mai poate după ele.

— Bravo! Uite ce-i: în drum spre casă, treci pe la spital şi întreabă de copil în numele meu; dacă veştile-s proaste, telefonează-mi imediat.

— Da, domnule vicar, cu plăcere.

— Mulţumesc, Bell. Şi-acum, bătrâne, hai la mine să bem un ceai.

Doamna Hilary aflându-se la un miting, fraţii luară ceaiul în doi.

— Am venit în legătură cu Dinny, începu Adrian, şi-i depănă totul de-a fir a păr.

Hilary îşi aprinse o pipă. În cele din urmă, vorbi:

— Zicala aia: „Nu judecă pe alţii pentru ca alţii să nu te judece pe tine” e extrem de reconfortantă atâta timp cât nu eşti nevoit s-o pui în practică. Din acest moment, nu mai face doi bani; orice acţiune e bazată pe judecată, tacită sau nu. Dinny e foarte îndrăgostită?

Adrian încuviinţă. Hilary trase cu putere din pipă.

— Atunci nu-mi place treaba deloc. Am dorit întotdeauna un cer senin pentru Dinny; ori toate astea îmi apar ca un ciclon. Presupun că oricât i-ar lămuri ceilalţi punctul lor de vedere, nu ajută la nimic...

— La absolut nimic.

— Doreşti ca eu să întreprind ceva?

Adrian clătină din cap.

— Am vrut numai să-ţi cunosc reacţia.

— Doar mâhnirea că Dinny o să aibă de înfruntat mari necazuri. În ce priveşte convertirea, mi se încrâncenează sutana de pe mine, dar dacă asta se întâmplă pentru că sunt preot, sau pentru că

sunt englez educat în şcoli publice, n-aş putea să-ţi spun. Bănuiesc c-aşa-i firea omenească, de la Adam încoace.

— Dacă Dinny are de gând să nu abandoneze, atunci nici noi nu trebuie s-o abandonăm pe ea, spuse Adrian. Am gândit întotdeauna că atunci când unei persoane pe care o iubeşti i se întâmpla un lucru pe care-l urăşti, nu ai altceva de făcut decât să înghiţi totul ca atare. O să mă străduiesc să-l îndrăgesc pe Desert şi să înţeleg punctul lui de vedere.

— Probabil că n-are nici unul. Au fond, ca şi Lordul Jim[41], a plonjat cu ochii închişi; şi în inima lui o ştie.

— Cu atât mai tragic pentru amândoi; şi cu atât mai necesar să-i sprijinim.

Hilary făcu un semn aprobator.

— Pentru bietul Con va fi o lovitură amarnică. O să fie un vast prilej pentru oameni să-şi desfăşoare fariseismul. Parcă-i văd cutremurându-se de indignare!

— Poate că scepticismul modern o să se mulţumească să ridice din umeri şi să spună: „Încă o superstiţie spulberată în vânt!”

Hilary clătină din cap.

— Firea omenească, în general, va înclina să adopte punctul de vedere că s-a târât în genunchi ca să-şi salveze viaţa. Oricât de sceptici ar fi oamenii de azi în legătură cu religia, patriotismul, Imperiul britanic, noţiunea de „gentleman” şi toate astea, totuşi nimeni nu aprobă laşitatea, ca să vorbim pe faţă. Nu vreau să spun prin asta că o bună parte din ei n-ar fi laşi, dar nu înghit laşitatea la alţii; şi dacă aflându-se în siguranţă, vor putea să-şi manifeste dezaprobarea, o vor face din plin.

— Poate că povestea n-o să se răspândească.

— Într-un fel sau altul, e inevitabil; şi cu cât se va răspândi mai devreme, cu atât mai bine pentru tânărul Desert. Îi va da prilejul să se regăsească. Dinny, sărăcuţa de ea! Treaba asta o să-i pună la

grea încercare simţul umorului! Vai, vai! Parcă mă simt mai bătrân. Ce spune Michael?

— Încă nu l-am văzut.

— Lawrence şi Em au aflat?

— Probabil.

— Şi în rest, trebuie ţinut totul sub tăcere?

— Da! Ei, trebuie să plec.

— Eu, spuse Hilary, o să-mi îngrop sentimentele cioplind la corabia mea romană; am să-mi petrec o jumătate de oră cu această îndeletnicire, doar dacă nu s-o fi întâmplat ceva cu copilul acela.

Adrian o porni spre Bloomsbury. Şi în timp ce mergea, încerca să se plaseze în locul cuiva ameninţat cu o moarte bruscă. Nici o speranţă într-o viaţă viitoare, nici o şansă de a-i mai revedea pe cei dragi; nici o făgăduială, sigură sau chiar vagă, că vei mai trăi conştient, vreodată, o experienţă analogă vieţii actuale. „Numai când îţi cade pe cap, din senin, o asemenea calamitate, îşi spuse Adrian, şi te afli singur în faţa ei, numai atunci te poţi supune la probă. Altfel, nici unul dintre noi nu poate şti cum ar reacţiona."

Fraţii lui, militarul şi preotul, ar fi acceptat moartea ca pe o chestiune de simplă datorie; chiar şi fratele lui judecătorul, deşi acesta din urmă s-ar fi lansat în argumentări şi poate că l-ar fi convertit până la urmă pe călău. „Dar eu? gândi Adrian. Ce stupid să mori în felul ăsta pentru o credinţă în care nu crezi, într-un colţ uitat al lumii, fără să ai măcar satisfacţia de a şti că moartea ta poate fi de folos cuiva, sau că va fi măcar cunoscută!" Pus în faţa unui asemenea impas, nevoit să iei o hotărâre pe loc, atunci când nu ai de apărat vreun prestigiu profesional său oficial, nu stai să cumpăneşti şi să chibzuieşti, ci te laşi în voia instinctului de conservare. Temperamentul tău e cel care ia hotărârea. Şi dacă temperamentul lui, al lui Adrian, ar fi fost ca acel al tânărului Desert, judecând după versurile sale; dacă ar fi fost deprins să se afle în contradicţie cu semenii săi sau cel puţin lipsit de

punct comune cu aceştia; dispreţuind convenţionalismul şi capetele pătrate englezeşti; simpatizând, poate, în taină, mai curând cu arabii decât cu compatrioţii săi, n-ar fi luat şi el, fără greş, hotărârea pe care o luase Desert? „Dumnezeu ştie cum aş fi reacţionat, gândi Adrian, dar îl înţeleg şi, într-un fel, îl compătimesc. Oricum, în toată istoria asta sunt de partea lui Dinny, şi am s-o ajut să iasă cu bine la capăt; aşa cum m-a ajutat şi ea pe mine în chestiunea cu Ferse.” Şi, întrucât reuşise să ajungă la o concluzie, se simţi uşurat...

Dar Hilary cioplea de zor la corabia lui romană. Studiile astea clasice, pe care le neglijase atât de mult în ultima vreme, îl împinseseră să îmbrăţişeze cariera preoţească, deşi acum nu mai înţelegea de ce. Ce fel de tânăr o fi fost el de s-a socotit potrivit să fie preot? De ce nu s-o fi ocupat de pădurărit, de ce nu s-o fi făcut cowboy, sau să fi ales orice meserie care l-ar fi obligat să trăiască în aer liber, în loc să-l ţină în inima mahalalelor unui oraş mohorât! Hotărârea lui fusese sau nu fusese bazată pe o revelaţie? Şi dacă nu, pe ce fusese bazată? Proiectând o punte din acelea cu al căror secret romanii, aceşti meşteri timpurii, au făcut ulterior pe mulţi străini să transpire din abundenţă, Hilary îşi spuse: „Eu slujesc o cauză a cărei suprastructură nu rezistă la o cercetare amănunţită. Totuşi, binele umanităţii e o cauză pentru care merită să trudeşti! Un medic o face cu toate şarlataniile şi întreg ceremonialul. Un om de stat o face , deşi ştie că acea democraţie care l-a ridicat pe el la rangul de om de stat nu e decât ignoranţa personificată. Te foloseşti de forme în care nu crezi, ba chiar ceri altora să creadă în ele. Viaţa nu e decât pur şi simplu o chestiune de compromisuri. Cu toţii suntem nişte iezuiţi, gândi Hilary, şi ne slujim de mijloace îndoielnice în vederea unor scopuri bune. Eu unul, în locul lui, ar fi trebuit să-mi dau viaţă apărând veşmintele preoţeşti, aşa cum un ostaş şi-o dă apărând uniforma. Dar asta n-are nici în clin, nici în mânecă cu adevărul.”

Telefonul ţârâi şi o voce spuse în receptor:

— Domnul vicar?... Da, domnule!... În legătură cu fetiţa. Boala e prea avansată ca s-o mai poată opera. Aşa că dacă aţi putea veni pe aici...

Hilary agăţă receptorul în furcă, îşi înhăţă pălăria şi ieşi din casă alergând! Dintre numeroasele sale îndatoriri, patul de moarte îi era cel mai neplăcut şi, când coborî din taxi în faţa spitalului, masca ridată a chipului său ascundea groază. Un copil! Şi să nu-i poţi face nimic decât să-i ţii mâna şi să bolboroseşti câteva rugăciuni. Felul în care părinţii copilului lăsaseră să se ajungă până aici era de-a dreptul criminal. Dar a-i băga pentru aşa ceva la închisoare, ar fi însemnat să închizi întreaga rasă britanică, fiindcă niciodată nu-şi mişcă un deget pentru a nu încălca aşa-zisa ei independenţă, până în ultimul minut, şi atunci e prea târziu.

— Pe aici, vă rog, îl pofti o infirmieră.

În albul şi ordinea unei săliţe preoperatorii, Hilary văzu mica siluetă, în cearşafuri albe, vlăguită, cu o paloare mortală pe chip. Se aşeză lângă pat, scormonindu-şi creierul în căutarea cuvintelor cu care-ar putea îndulci ultimele clipe ale copilului.

„N-am să mă rog, îşi spuse Hilary, e prea tânără."

Ochii copilei, zbătându-se sub fixitatea morfinei, se roteau, îngroziţi, de jur împrejurul camerei, oprindu-se cu spaimă întâi asupra siluetei albe a infirmierei, apoi asupra doctorului în halat. Hilary ridică o mină.

— Aţi vrea să mă lăsaţi singur cu ea un minut?

Cei doi trecură într-o cămăruţă alăturată.

— Loo! o strigă Hilary încetişor.

Rechemaţi de glasul lui în rătăcirea lor plină de spaime, ochii fetiţei poposiră pe zâmbetul preotului.

— Loo, nu-i aşa că-i curat şi drăguţ aici? Ia spune-mi tu, ce-ţi place ţie cel mai mult pe lume?

Răspunsul se desprinse aproape inaudibil de pe buzele livide, pungite:

— Poze.

— Ei, exact asta o să ai de-acum înainte în fiecare zi, ba chiar de două ori pe zi. Ia gândeşte-te! Închide ochii, trage un puişor de somn, şi când ai să te trezeşti or să înceapă şi pozele. Ai închis ochii? Aşa, acuma o să-ţi spun o poveste. N-o să ţi se întâmple nimic rău. Doar vezi, sunt lângă tine...

Hilary gândi că fetiţa închisese ochii, dar pe dată durerea o crispă iarăşi; începu să scâncească şi apoi să ţipe.

— Doamne! murmură Hilary. Doctore, încă o injecţie! Repede!

Doctorul îi făcu injecţia cu morfină.

— Te rog, lasă-ne din nou singuri.

Doctorul se strecură afară, iar ochii copilului se întoarseră încet la zâmbetul lui Hilary. Îşi lăsă degetele pe mânuţa ei străvezie.

— Şi acum, Loo, ascultă!

Pe plajă, Morsa şi Dulgherul mână-n mână se plimbau,

Şi munţii de nisip văzând, lacrimi amare vărsau.

Şapte femei cu şapte mături, juma de an de-ar mătura,

Crezi c-ar putea, întrebă Morsa, nisipul tot a-l curăţa?

Mă îndoiesc, zise Dulgherul, în timp ce-o lacrimă-i curgea.

Hilary îi recită înainte din *Sindrofia Pălărierului Nebun*[42]. Şi, în timp ce murmură, ochii copilei se închiseră şi minuta îşi pierdu căldura.

Hilary simţi răceala pătrunzând în propria-i mina şi gândi: „Dumnezeule, dacă exişti într-adevăr, dă-i poze!”

XV

Când Dinny se deşteptă a doua zi dimineaţa după mărturisirea făcută tatălui ei, nu-şi putu da seama pe moment ce anume o apăsa pe inimă. Când îşi aduse aminte, se ridică în capul oaselor, cu un sentiment de groază. Dacă Wilfrid întorcea spatele la tot şi pleca înapoi în Orient, sau mai departe? Ar fi în stare s-o facă, spunându-şi că va fi spre binele ei! „N-am răbdare să aştept până joi, gândi Dinny. Trebuie să plec la el. Ah, numai de-aş avea ceva bani în caz că...!" Scotoci în grabă prin casetele ei de bijuterii şi adună o grămăjoară de giuvaeruri. Cei doi domni din South Milton Street! S-au purtat foarte frumos atunci când cu povestea pandantivului de smaragde al lui Jean. Făcu un pacheţel din bijuteriile care puteau fi amanetate, păstrându-şi doar cele două-trei pe care le purta în mod obişnuit. Nici una dintre ele nu era de mare valoare, şi dacă i-ar fi oferit o sută de lire pe toate, gândi Dinny, ar fi însemnat să întreacă limita bunăvoinţei.

La micul dejun, toţi se comportară ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Aşadar, înseamnă că toţi cunoşteau ce era mai rău.

„Ne jucăm de-a îngerii!" gândi Dinny.

Când tatăl ei anunţă că avea de gând să plece la Londra, Dinny îi spuse că-l va însoţi.

Generalul îi aruncă o privire asemenea maimuţei care l-ar întreba pe om cu ce drept nu-i şi el maimuţă. Cum de nu observase, până acum că ochii lui cafenii puteau avea un licăr atât de îmbufnat?

— Foarte bine, spuse în cele din urmă.

— Să vă duc cu maşina? întrebă Jean.

— Se acceptă cu mulţumiri, murmură Dinny.

Nimeni nu scoase o vorbă în legătură cu subiectul care îi preocupă pe toţi.

În maşina decapotată, Dinny şedea alături de taică-su. Părură de flori a pomilor, înfloriţi destul de târziu în acest mai, era în plină splendoare şi parfumul pe care-l răspândeau îndulcea desele răbufniri de fum de benzină. Cerul avea acel cenuşiu intens, greu, al ploii reţinute. Drumul lor ducea peste colinele Chiltern, prin Hampden, Great Missenden, Chalfort şi pădurea Chorley; un ţinut atât de englezesc, încât nimeni, deşteptat brusc în orice moment al parcursului, n-ar fi putut gândi că se află în vreo altă ţară. Era un drum de care Dinny nu se sătura niciodată; dar astăzi, nici verdele primăvăratic cu splendoarea lunii mai şi a florilor de măr, nici şerpuielile şi înfundările şoselei prin sate bătrâneşti nu-i puteau abate atenţia de la figură impasibilă alături de care şedea. Ştia instinctiv că tatăl ei avea de gând să încerce să-l vadă pe Wilfrid şi, dacă aşa stăteau lucrurile, atunci îl va vedea şi ea. Dar când bătrânul deschise în sfârşit gura, vorbi despre India. Şi când Dinny deschise gura, vorbi despre păsări. Iar Jean conducea cu furie şi nu întoarse o dată capul. Abia când ajunseră în Finchley Road, generalul întrebă:

— Unde doreşti să te lăsăm, Dinny?

— În Mount Street.

— Rămâi deci şi peste noapte?

— Da, până vineri.

— Bine, te lăsăm acolo, şi apoi mă duc la club. Jean, mă transporţi diseară înapoi?

Jean dădu din cap fără să se întoarcă şi se strecură printre două autobuze roşiatice, astfel încât doi şoferi folosiră simultan aceeaşi înjurătură.

Dinny era prinsă într-un vârtej de gânduri. Să-i telefoneze oare lui Stack, cerându-i s-o cheme de îndată ce tatăl ei va sosi acolo? În cazul ăsta, ar putea să-şi potrivească vizita la secundă. Dinny făcea parte dintre persoanele care stabilesc pe dată o comunicare cu „personalul de serviciu”. Nu putea să-şi ia, vorba aceea, un cartof în farfurie fără să-i sugereze celui ce-i oferea platoul că e foarte interesată de personalitatea lui. Îi adresă întotdeauna

un „mulţumesc”, şi rareori trecea de acea prezenţă fără să fi făcut o remarcă ce trăda solidaritatea umană. Pe Stack îl văzuse doar de trei ori, dar ştia că el o consideră om, chiar dacă nu venea din Barnstaple. Revedea în minte silueta lui trecută de prima tinereţe, chipul monastic, cu părul negru şi nasul proeminent, ochii expresivi şi buzele răsfrânte într-un surâs ştiutor şi binevoitor în acelaşi timp. Mergea foarte drept şi aproape la trap. Îl văzuse măsurând-o, ca şi cum şi-ar fi spus în gând: „Dacă asta ne e soarta, voi putea să mă împac cu ea? Voi putea”. Dinny simţea că-i era devotat fără rezerve lui Wilfrid. Hotărî să rişte. Când maşina o depuse în Mount Street şi se îndepărtă, Dinny îşi zise: „Sper să nu fiu niciodată tată!”

— Blore, pot să dau un telefon?

— Desigur, domnişoară.

Îi dădu numărul lui Wilfrid.

— Cine e, Stack? Aici e domnişoara Cherrell... Vrei să-mi faci un mic serviciu? Tatăl meu îl va vizita astăzi pe domnul Desert, e vorba de generalul Sir Conway Cherrell; nu ştiu la ce oră va sosi, dar aş dori să vin şi eu cât se găseşte acolo... Ai vrea să-mi dai un telefon de îndată ce soseşte? O să aştept aici... îţi mulţumesc foarte mult... Domnul Desert e bine?... Te rog, nu le spune nimic despre venirea mea nici lui, nici tatălui meu. Îţi mulţumesc mult de tot.

„Acum, gândi Dinny, doar dacă nu-l cunosc eu pe tata! Peste drum de Wilfrid e o galerie de tablouri, am să-l pândesc pe fereastră până-l văd plecând”.

— Nici un telefon nu sosi înainte de prânzul pe care-l luă cu mătuşa ei.

— Unchiu-tău a fost la Jack Muskham, o anunţă Lady Mont pe la jumătatea mesei; la Royston, ştii; şi l-a adus acasă pe celălalt, taman ca o maimuţă, n-o să scoată o vorbă! Dar Michael zice că n-ar trebui s-o facă, Dinny.

— N-ar trebui, ce, mătuşă Em?

— Să publice poemul ăla.

— O! Dar o să-l publice!

— De ce? E bun?

— Cel mai bun din tot ce-a scris vreodată.

— Atât de inutil!

— Wilfrid nu se ruşinează de ce-a făcut, mătuşă Em.

— Ce plictiseală pe capul tău, îmi închipui, dragă! Presupun că una din căsătoriile alea de probă n-ar merge între voi, nu?

— Eu i-am făcut oferta, dragă.

— Mă mir de tine, Dinny.

— Dar el n-a acceptat.

— Slavă Domnului! Aş fi avut oroare să te văd dată pe la ziare.

— Şi eu la fel, mătuşico.

— Fleur a fost dată la ziar, pentru calomnie.

— Îmi aduc aminte.

— Cum se cheamă chestia aia care-ţi vine înapoi şi te loveşte tot pe tine?

— Bumerang.

— Ştiam eu că-i australiană. De ce au un accent atât de imposibil australienii, Dinny?

— Habar n-am, scumpo.

— Şi marsupialele? Blore, paharul domnişoarei Dinny.

— Nu mai vreau, mulţumesc, mătuşă Em. Pot să cobor?

— Să coborâm amândouă. Ridicându-se de pe scaun, Lady Mont îşi examină nepoata, înclinându-şi capul pe un umăr. Trebuie să respiri adânc, şi să mănânci morcovi, ca să-ţi răcoreşti sângele. De ce Golf Stream, Dinny? Ce golf e ăsta?

— În Mexic, dragă.

— Am citit că de acolo vin ţiparii. Ieşi în oraş?

— Aştept un telefon.

— Când pronunţă „der-r-ranjat”, mă apucă durerea de dinţi. Da-s fete drăguţe, fără îndoială. Cafea?

— Da, te rog!

— Are efect. După o cafea, simţi că te închegi, ca o gelatină. Dinny îşi spuse: „Mătuşa Em vede

mult mai mult decât s-ar spune”.

— Când eşti îndrăgostită, continuă Lady Mont, e mai rău să stai la ţară, acolo-ţi cânta cucul. Mi-a spus cineva că în America n-au cuci. Poate că acolo oamenii nu se îndrăgostesc. Unchiul tău trebuie să ştie. S-a întors cu o poveste despre „un popă la Nooport”[43]. Dar asta a fost cu ani şi ani în urmă. Eu simt ce se petrece înăuntrul altor oameni, continuă misterios mătuşa ei. Unde s-a dus taică-tu?

— La club.

— I-ai spus, Dinny?

— Da.

— Eşti fiica lui preferată.

— Nu! Clare este.

— Aiurea!

— Mătuşă Em, calea dragostei dumitale s-a desfăşurat lin, fără piedici?

— Aveam corp frumos, poate chiar prea frumos, replică mătuşa ei; aşa aveam noi pe atunci. Lawrence a fost prima mea iubire.

— Zău?

— În afară de nişte băieţi din corul bisericii, de valetul nostru şi de un militar sau doi. Era un căpitan micuţ cu o mustăcioară neagră. La paisprezece ani n-ai prea multă minte.

— Presupun că „curtea” pe care ţi-a făcut-o era foarte cuviincioasă?

— Nu; unchiul tău era foarte pasionat. În opt sute nouăzeci şi unu! Nu mai plouase de treizeci de ani.

— Cu ploaie de pasiune?

— Nu! Nu plouase deloc, dar nu mai ţin minte unde. Sună telefonul!

Dinny ajunse la telefon chiar înaintea lui Blore.

— E pentru mine, Blore, mulţumesc.

Luă receptorul cu o mână tremurândă.

— Da?... Înţeleg... mulţumesc, Stack... mulţumesc foarte mult... Blore, vrei să-mi chemi un taxi?

Dădu şoferului adresa galeriei de tablouri de peste drum de casa lui Wilfrid; ajunsă acolo, cumpără un catalog şi urcă la fereastra de sus. Aici, sub pretextul de a analiza atent tabloul nr. 35, intitulat *Ritm*, un titlu ce se potrivea ca nuca-n perete, din câte îşi dădea ea seama, ţinu sub supraveghere uşa de vizavi. Nu era posibil că taică-su să fi şi plecat de la Wilfrid, pentru că nu trecuseră decât şapte minute de când primise telefonul. Peste foarte scurt timp însă, îl văzu ieşind pe uşă şi-l urmări cu privirea în timp ce cobora strada. Mergea cu bărbia în piept şi, o dată sau de două ori, scutură din cap; nu-i putea vedea faţa, dar îşi imagina expresia ei.

Îşi roade mustaţa, bietul de el!" gândi Dinny.

În clipa în care-l văzu dând colţul, alergă jos, traversă strada şi, ţuşti! la primul etaj. În faţa uşii lui Wilfrid, rămase o clipă cu mâna ridicată pe butonul soneriei. Apoi sună.

— Am venit prea târziu, Stack?

— Domnul general tocmai a plecat, domnişoară.

— Ah! Pot să-l văd pe domnul Desert? Nu mă anunţa, te rog.

— Nu, domnişoară, răspunse Stack.

Au exprimat vreodată doi ochi mai multă înţelegere?

Umplându-şi plămânii cu aer, Dinny deschise uşa. Wilfrid stătea în faţa consolei căminului cu capul rezemat de braţele-i încrucişate. Dinny se strecură uşurel înăuntru, aşteptându-l să-şi dea seama de prezenţa ei.

Deodată, Wilfrid îşi înălţă fruntea şi o văzu.

— Iubitule, şopti ea, îmi pare rău că te-am speriat.

Şi-şi lăsă capul pe spate, cu buzele uşor întredeschise şi gâtul expus, urmărind lupta care se oglindea pe chipul lui.

În cele din urmă, Wilfrid cedă şi o sărută.

— Dinny, tatăl tău...

— Ştiu. L-am văzut ieşind. „Domnul Desert, cred? Fiica mea mi-a vorbit despre o logodnă, şi... hm... În situaţia dumneavoastră... Eu... hm... am venit în legătură cu aceasta. Dumneavoastră... hm... aţi ţinut seama de ce se va întâmpla când... hm... escapadă dumneavoastră de acolo va deveni... hm... de notorietate publică. Fiica mea este majoră, poate proceda cum crede de cuviinţă, dar noi cu toţii ţinem foarte mult la ea, şi cred că sunteţi de acord că în faţa unui asemenea... hm... scandal, ar fi cu totul nedrept din partea dumneavoastră... hm... să continuaţi a vă considera în prezent logodit cu ea.”

— Exact, aproape cuvânt cu cuvânt.

— Şi tu ce i-ai răspuns?

— Că o să mă mai gândesc. Are perfectă dreptate.

— N-are deloc dreptate. Ţi-am mai spus-o şi înainte: *Nu e dragoste aceea ce se schimbă când de-o schimbare dă*[44]. Michael e de părere că n-ar trebui să publici *Leopardul*.

— Ba trebuie. Vreau să-mi descarc inima de el. În clipele când nu sunt împreună cu tine, aproape că-mi ies din minţi.

— Ştiu. Dar, iubitule, cei doi n-au de gând să sufle o vorbă: în cazul ăsta, e necesar să iasă totul la iveală? Lucrurile care nu se află repede, deseori nu se mai află deloc. De ce să cauţi necazul cu lumânarea?

— Nu-i vorba de asta. A încolţit în mine o teamă blestemată că am fost într-adevăr laş. Vreau să dau tot adevărul în vileag. Şi atunci, laş sau nu, îmi pot ţine capul sus. Nu înţelegi, Dinny?

Înţelegea. Expresia de pe faţa lui era de ajuns. „E de datoria mea, îşi spunea Dinny, să simt aşa cum simte şi el, indiferent de ce gândesc; numai în felul acesta îl pot ajuta; poate că numai în felul acesta îl pot păstra.”

— Înţeleg perfect. Michael nu are dreptate. Vom înfrunta furtuna şi capetele noastre vor fi

„cumplite, dar neîncovoiate”. Dar nu vom ajunge *căpitanii sufletelor noastre*[45], orice s-ar întâmpla.

Şi, după ce izbuti să-l facă să zâmbească, îl trase jos, lângă ea, pe divan. După lungă tăcere intimă care urmă, Dinny deschise ochii cu acea privire languroasă pe care toate femeile ştiu s-o aibă.

— Mâine e joi, Wilfrid. Ai ceva împotrivă să-i facem o vizită unchiului Adrian, în drum spre casă? El e de partea noastră. Şi în legătură cu logodnă, putem spune că nu suntem logodiţi, şi totuşi să fim. La revedere, dragostea mea.

Jos, în vestibul, în timp ce deschidea uşa de la intrare, auzi vocea lui Stack:

— Scuzaţi-mă, domnişoară.

— Da?

— Eu sunt de mult vreme la domnul Desert, şi stăteam şi mă gândeam. Dacă nu greşesc, sunteţi logodită cu dumnealui, domnişoară?

— Da şi nu, Stack. Totuşi, sper să mă mărit cu el.

— Tocmai, domnişoară. Şi faceţi foarte bine, dacă-mi daţi voie să vă spun. Dar domnul Desert e un gentleman care ia hotărâri foarte neaşteptate, şi mă gândeam că dacă aş putea fi în legătură cu dumneavoastră, ca să spun aşa, ar fi spre binele dumnealui.

— Sunt cu totul de acord. De asta ţi-am telefonat azi dimineaţă.

— Am cunoscut eu multe domnişoare la vremea mea, dar niciodată n-am întâlnit una cu care să fi voit să-l văd însurat, domnişoară, de asta mi-am luat libertatea de a vă vorbi.

Dinny îi întinse mâna.

— Mă bucur teribil că ai făcut-o; este exact ce-am dorit şi eu; pentru că împrejurările sunt grele şi mi-e teamă că vor fi din ce în ce mai grele.

După ce-şi şterse degetele, Stack i le luă pe ale ei şi schimbară o puternică strângere de mină.

— Ştiu eu că are ceva pe inimă, spuse Stack. Dar asta nu-i treaba mea. Însă ştiu că are obiceiul să ia hotărâri neprevăzute. Şi dacă mi-aţi da numărul dumneavoastră de telefon, domnişoară, aş putea să vă fiu de folos la amândoi.

Dinny îi scrise numerele.

— Acesta e numărul din Londra, la unchiul meu, Sir Lawrence Mont, în Mount Street; iar acesta e numărul de la ţară, la Condaford Grange, în Oxfordshire. La unul sau altul mă găseşti cu siguranţă. Şi-ţi mulţumesc foarte mult. Mi s-a luat o greutate de pe suflet.

— Şi de pe al meu, domnişoară. Domnul Desert are dreptul la orice din partea mea. Şi-i doresc tot binele. Nu-i îndrăgit el de mulţi, dar de mine e.

— Şi de mine, Stack.

— Domnişoară, nu vreau să fac risipă de complimente, dar dacă-mi daţi voie ca să spun aşa, domnul Desert o să fie un om norocos.

Dinny zâmbi.

— Nu, eu o să fiu cea norocoasă. La revedere şi îţi mulţumesc din nou.

Plecă, ţopăind, ca să spunem aşa, pe Cork Street. Avea un aliat în gura leului; o iscoadă în tabăra duşmanului şi un trădător fidel! Amestecând astfel metaforele în minte se îndreptă grăbită spre locuinţa mătuşii ei. Fără îndoială că taică-su avea să treacă pe acolo înainte de a se înapoia la Condaford.

Văzând în hol gambeta lui veche şi de neconfundat, Dinny avu grijă să-şi scoată pălăria înainte de a intra în salon. Tatăl ei îi vorbea mătuşii Em, şi amândoi se opriră din discuţie când intră Dinny. De acum înainte, toţi îşi vor curma discuţiile ori de câte ori va intra ea într-o cameră. Privindu-i calm şi deschis, se , aşeză.

Ochii generalului îi întâlniră pe ai ei.

— Am fost să-l văd pe domnul Desert, Dinny.

— Ştiu, dragă. El chibzuieşte la cele ce i-ai spus. Oricum, vom aştepta până ce toată lumea va afla totul.

Generalul se foi stingherit.

— Şi dacă acest lucru îţi poate da vreo satisfacţie, află că nu suntem logodiţi oficial.

Generalul se înclină uşor, iar Dinny se întoarse spre mătuşă-sa, care îşi răcorea faţa rozã, făcându-şi vânt cu o sugativă liliachie.

Urmă o tăcere, apoi generalul întrebă:

— Când pleci la Lippinghall, Em?

— Săptămâna viitoare, răspunse Lady Mont, sau să fie peste două săptămâni? Lawrence ştie. Vreau să expun doi grădinari la Expoziţia de flori din Chelsea. Pe Boswell şi Johnson, Dinny.

— Ah! Îi mai ai încă?

— Mai mult ca oricând. Con, ar trebui să cultivi pestifera, nu, altfel se cheamă, anemonele acelea fioroase.

— Pulsatilla, mătuşico.

— Flori minunate. Dar e nevoie de var.

— Nu prea avem var la Condaford, răspunse generalul, ar trebui să ştii, Em.

— Azaleele noastre au fost un vis anul ăsta, mătuşă Em.

Lady Mont lăsă sugativa din mină.

— Dinny, i-am spus lui taică-tu că n-are nici un rost să facă agitaţie din cauza ta.

Dinny, privind faţa întunecată a tatălui ei, zise:

— Mătuşico, cunoşti atelierul acela frumos din Bond Street, unde se fabrică bibelouri? Am luat de acolo un grup încântător, o vulpe cu pui, ca să-l fac pe tata să îndrăgească vulpile.

— Vânătoarea, suspină Lady Mont. Când îi vezi căţărându-se pe hornurile dintre stânci e de-a dreptul înduioşător.

— Nici tatei nu-i place să scormonească prin vizuini sau să le astupe, nu-i aşa, tată?

— N-nu! făcu generalul; de obicei, nu.

— Sau asmuţirea câinilor la sânge, exclamă lady Mont. Pe tine te-am văzut asmuţind, Con.

— Treabă urâtă şi inutilă. Azi n-o mai fac decât cei din şcoala veche, brutală.

— Arăta atât de urâcios, Dinny!

— N-ai mutra potrivită pentru aşa ceva, tată... Aş vedea un puştan cârn, pistruiat şi cu păr roşu, căruia îi place să ucidă de dragul de a ucide.

Generalul se ridică.

— Trebuie să mă întorc la club. Jean mă ia de acolo. Când te vedem înapoi, Dinny? Mama ta... şi îşi curmă vorba.

— Mătuşa Em mă ţine până sâmbătă.

Generalul dădu din cap. Se supuse la sărutul surorii şi fiicei lui, cu o figură ce părea să spună: „Da, dar...”

Dinny îi urmări de la fereastră silueta pierzându-se în josul străzii şi simţi că i se strânge inima.

— Tatăl tău! şoptea în spatele ei glasul mătuşii Em. Toate astea sunt foarte epuizante, Dinny!

— Găsesc foarte elegant din partea tatei faptul de a nu fi menţionat că materialiceşte depind de el.

— Con e un om drăguţ, spuse Lady Mont; a recunoscut că tânărul a fost foarte respectuos; cine a spus „Goroo-goroo?”

— Bătrânul evreu din *David Copperfield*.

— Ei bine, asta-i ce simt eu.

Dinny se întoarse de la fereastră.

— Mătuşico! Mă simt o cu totul altă făptură decât cea care am fost în urmă cu două săptămâni. Sunt totuşi schimbată, înainte se pare că nu aveam dorinţe defel, acum sunt toată numai o dorinţă şi nu-mi prea pasă dacă sunt cuviincioasă sau nu. Te rog, nu-mi recomanda săruri Epsom.

Lady Mont o mângâie pe braţ.

— „Cinsteşte pe tatăl şi pe mama ta”, spuse ea, dar pe de altă parte mai e şi „Părăseşte totul şi urmează-mă”, aşa că nu poţi şti niciodată.

— Eu pot şti, replică Dinny. Să-ţi spun în ce-mi pun eu acum toată nădejdea? Că totul o să iasă la iveală mâine. Dacă s-ar da odată în vileag, ne-am putea căsători imediat.

— Hai să luăm un ceai, Dinny. Blore, ceaiul! Indian şi cât mai tare!

XVI

A doua zi, Dinny îşi conduse iubitul până la uşa lui Adrian, la muzeu, şi-l lăsă acolo. Privind îndărăt la silueta lui înaltă, fără pălărie, încinsă cu un cordon în talie, îl văzu cutremurându-se violent. Dar Wilfrid îi zâmbi, şi chiar de la distanţa aceea se simţi încălzită de ochii lui.

Adrian, anunţat că tânărul va veni, îl primi cu ceea ce stigmatiză în proprii lui ochi drept o „curiozitate morbidă", şi-l plasă pe dată, într-o poziţie mintală, alături de Dinny. Vor alcătui un cuplu ciudat de diferit. Totuşi, cu o percepţie poate nu străină de preocuparea lui pentru schelete, simţi că din punct de vedere fizic nepoata lui nu dădea deloc greş. Avea în faţă o siluetă care putea sta perfect în picioare sau întins lângă ea. Graţia musculaturii lui şi eleganţa alcătuirii osoase se armonizau cu stilul şi zvelteţea ei; iar faţa arsă de soare, cu trăsăturile-i încordate şi amare, era luminată de doi ochi despre care până şi Adrian, cu antipatia specifică englezului educat în şcolile publice faţă de vedetele masculine de cinema, îşi putea da seama cât de atrăgători puteau fi pentru speţa feminină. Osemintele lui Adrian sparseră în oarecare măsură gheaţa dintre ei; iar când ajunseră să discute despre identitatea unui prezumtiv hitit, nu prea grozav prezentat, deveniră aproape cordiali. Locuri şi persoane, pe care amândoi le cunoscuseră în condiţii stranii, constituiră un nou stimulent al simpatiei omeneşti. Dar numai când se pregăti de plecare, Wilfrid îl întrebă brusc pe Adrian:

— Ei, domnule Cherrell, *dumneavoastră* ce aţi face?

Adrian, care-şi înălţase privirile, se opri şi-l măsură, mijindu-şi ochii.

— Eu nu-s prea priceput la sfaturi, dar Dinny e o fată preţioasă...

— Aşa este.

Adrian se aplecă şi închise uşa unui dulăpaş.

— Azi dimineaţă, îi spuse el, am urmărit în camera mea de baie o furnică solitară, care încerca să-şi croiască drum şi să descopere lumea. Îmi pare său să spun că am scuturat puţin scrum din pipă peste ea, ca să văd cum o să reacţioneze. Asta face şi Dumnezeu întruna, îşi scutură scrumul din pipă în capul nostru, ca să vadă rezultatul. Am trecut prin felurite stări de spirit, dar am ajuns la concluzia că dacă eşti într-adevăr îndrăgostit de Dinny — îi răspunse o mişcare a lui Wilfrid care tresări şi îşi încleştă pumnii — şi după cum văd, eşti, şi cum ştiu că ea e îndrăgostită de dumneata, atunci ţineţi-vă tari şi cu dumneata, decât într-un vagon de lux cu noi, ceilalţi. Cred, şi faţa lui Adrian era iluminată de seriozitate, că Dinny este unul dintre acei oameni despre care încă nu s-a scris, *şi cei doi vor alcătui un singur spirit*[46].

Faţa tânărului zvâcni.

„E sincer!” gândi Adrian.

— Aşa încât, rosti el cu glas tare, gândeşte-te la ea, dar nu în sensul: „Te iubesc atât de mult încât nimic nu mă va putea determina să mă însor cu tine”. Procedează aşa cum doreşte ea — atunci când doreşte ceva — nu e o fiinţă iraţională. Şi, ca să fiu sincer, nu cred că vreunul din voi o să aibă de regretat.

Desert făcu un pas spre el şi Adrian văzu că era stăpânit de o emoţie intensă. Dar îşi frâna orice expresie cu excepţia unui zâmbet tremurat, făcu o mişcare cu mâna, se întoarse şi ieşi.

Adrian continuă să încuie uşile dulapurilor ce conţineau relicve. „Faţa lui, gândea el, este faţa cea mai dificilă şi, într-un fel, cea mai frumoasă pe care am văzut-o vreodată. Spiritul pluteşte peste apele ei şi uneori e gata să fie înecat. Mă întreb dacă i-am dat un sfat criminal, pentru că, dintr-o raţiune sau alta, îmi face impresia că are de gând să-l urmeze.”

Adrian se întoarse la lectura unui magazin geografic, lectură din care-l întrerupsese vizita lui Wilfrid. Conţinea o relatare însufleţită asupra unui trib indian de pe Amazoane care reuşise, fără ajutorul inginerilor americani stipendiaţi de capitalism, să realizeze un comunism primitiv. Nici unul dintre ei nu posedă nimic în proprietate personală. Procesul întregii lor existenţe, ca şi procesele naturii, erau proprietate obştească. Nu purtau îmbrăcăminte, nu aveau legi restrictive; unica pedeapsă existentă — ceva legat de furnicile roşii — era aplicată numai în cazurile de însuşire a bunurilor obşteşti. Se hrăneau cu turte din făină de manila alternate cu carne de maimuţă şi alcătuiau o ideală comunitate primitivă.

„Iată un minunat exemplu, gândi Adrian, că viaţa omului se desfăşoară ciclic. În ultimii douăzeci de mii de ani, omenirea n-a făcut decât să se străduie să îmbunătăţească — sau cel puţin aşa gândea că face — principiul de bază care călăuzeşte viaţa acestor indieni."

Adrian stătu o bucată de vreme cu un zâmbet adânc îngropat în şanţurile ce-i mărgineau gura. Doctrinari, extremişti! Fanaticul acela care înfipsese pistolul în tâmplă tânărului Desert croiţi-vă calea prin scrum. Dinny ar prefera să se afle în căruţă constituia o întruchipare a trăsăturilor celor mai negative din firea omenească. Dogme şi credinţe, ce altceva sunt acestea decât adevăruri incomplete, folositoare numai în măsura în care ajută să dea un echilibru vieţii? Magazinul geografic îi lunecă pe genunchi.

În drum spre casă, se opri în grădiniţa de lângă locuinţa lui, ca să simtă dezmierdarea soarelui pe obraz şi să asculte o mierlă. Obţinuse tot ce dorise de la viaţă: femeia pe care o iubea, sănătate deplină, un salariu frumos, şapte sute de lire pe an şi perspectiva unei pensii, doi copilaşi adorabili, care nu erau ai lui, aşa încât se putea elibera de exagerările părinţilor direcţi; o muncă interesantă,

dragoste pentru natură, şi încă treizeci de ani, poate, în faţa lui.

„Şi dacă în acest moment, gândi el, ar veni cineva şi mi-ar înfige un pistol în tâmplă şi mi-ar spune: „Adrian Cherrel, renunţă la creştinism sau îţi zbor creierii!", ar răspunde oare cum a răspuns Clive[47] în India: „Trage şi du-te dracului!"? Adrian nu-şi putu da nici un răspuns. Mierla continua să cânte, frunzele tinere să freamăte în adierea după-amiezii, soarele să-i dezmierde obrazul, iar viaţa să fie foarte ispititoare în liniştea grădiniţei demodate...

După ce-i lăsase pe Wilfrid şi pe Adrian la marginea cunoştinţei, Dinny se oprise o clipă, având de ales între două îndemnuri, apoi se îndreptă spre partea nordică a oraşului, către St. Augustine's-in-the-Meads. Instinctul o mână să neutralizeze mai întâi opoziţia ramurilor laterale ale familiei ei, astfel încât să poată izola împotrivirile celor din imediata ei apropiere. Se îndrepta deci spre inima creştinismului activ, animată de o veselie plină de temeri.

Mătuşa May era pe punctul de a servi ceai la doi foşti studenţi înainte de plecarea acestora la un club din vecinătate, unde supravegheau jocurile de popice, şah, dame şi ping-pong.

— Dinny, dacă-l cauţi pe Hilary, are două şedinţe de comitet, dar s-ar putea să fie anulate, pentru că în ambele el este prezenţa de bază.

— Mătuşico, presupun că dumneata şi unchiul aţi aflat povestea mea.

Doamna Hilary aprobă din cap. Arăta foarte proaspătă, într-o rochie imprimată cu rămurele.

Ai vrea să-mi spui ce gândeşte unchiul despre toată această istorie?

— Aş prefera să-ţi spună el singur, Dinny. Nici unul, nici altul nu ni-l amintim prea bine pe domnul Desert.

— Oamenii care nu-l cunosc bine or să-l judece întotdeauna greşit. Dar nici dumitale, şi nici unchiului Hilary nu vă va păsa ce gândeşte lumea.

Rosti cele de mai sus cu o înfăţişare nevinovată, dar doamna Hilary, obişnuită cu institutele pentru tinerele fete, nu se lăsă amăgită.

— După cum ştii, Dinny, noi nu suntem, nici unul, nici altul, prea ortodocşi, dar amândoi credem cu tărie în principiile creştinismului, şi n-are rost să negăm acest fapt.

Dinny rămase un moment pe gânduri..

— Aceste principii propagă altceva decât bunătate, curaj şi abnegaţie? Ori e nevoie să fii creştin că să deţii aceste calităţi?

— Aş prefera să nu discut. Mi-ar părea rău să spun ceva care m-ar situa într-o atitudine diferită faţă de cea a lui Hilary.

— Mătuşico, ce soţie model!

Doamna Hilary zâmbi. Şi Dinny ştiu că în acest sector, aprecierile erau categoric pline de rezerve.

Aşteptă, discutând despre altele, până se întoarse Hilary. Arăta palid şi îngrijorat. Mătuşa May îi servi un ceai, îi trecu o mână peste frunte şi ieşi din cameră.

Hilary îşi bău ceaiul şi-şi umplu pipa cu un ghemotoc de tutun înfăşurat într-o hârtie.

— De ce-i nevoie de societăţi, Dinny? N-ar fi mai bine trei medici, trei ingineri, trei arhitecţi, o maşină de calculat şi un om cu imaginaţie care să-i pună pe toţi în mişcare şi să-i supravegheze?

— Ai necazuri, iubitule?

— Da, restaurarea caselor pe bază de credit bancar înseamnă destulă bătaie de cap, chiar fără să mai ai de-a face cu birocratismul societăţilor.

Privindu-i faţa obosită, dar zâmbitoare, Dinny gândi: „Nu pot să-l mai plictisesc şi eu cu micile mele supărări.” Apoi adăugă cu glas tare:

— Bănuiesc că n-o să-ţi poţi face timp să vii împreună cu mătuşa May marţi, la Expoziţia de flori de la Chelsea?

— Dumnezeule mare! exclamă Hilary implântând capătul unui chibrit aprins în centrul ghemotocului de tutun; ce mult mi-ar plăcea să zac într-un cort şi să inspir parfum de azalee!

— Noi ne-am gândit să mergem pe la ora unu, aşa o să evităm grosul aglomeraţiei. Mătuşa Em o să trimită maşina să te aducă.

— Nu pot să promit, aşa că nu trimiteţi nimic. Dacă nu voi fi la ora unu la intrarea principală, înseamnă că s-a amestecat providenţa în planurile mele. Şi acum, ce se aude cu tine? Adrian mi-a povestit.

— Nu vreau să-ţi mai bat capul cu ale mele, unchiule.

Ochii albaştri, vicleni, ai lui Hilary aproape că se făcuseră nevăzuţi. Pufăi un nor de fum.

— Nimic din ce te priveşte nu înseamnă bătaie de cap pentru mine, draga mea, decât în măsura în care ar putea să-ţi pricinuiască ţie suferinţe. Presupun că trebuie s-o faci, Dinny?

— Da, trebuie.

Hilary oftă.

— În cazul ăsta nu ne rămâne decât să dăm lucrurilor întorsătura cea mai bună. Dar oamenilor le place martiriul altora. Mi-e teamă că tânărul o să aibă o presă foarte proastă, cum se spune.

Dinny zâmbi.

— Nu asta-i latura care mă interesează pe mine acum.

— Vreau să cred, urmă Hilary, că nu e bântuit de ceea ce se numeşte „pasiuni devoratoare”?

— Din câte am observat eu, nu.

— Vreau să spun, Dinny, că acest tip de om, din momentul în care a muşcat din măr, îţi trezeşte în minte, cu deosebită virulenţă, toate păcatele bătrânului Adam. Mă înţelegi?

— Da. Dar cred că la noi e vorba de „împerecherea a două spirite.”

— În acest caz, draga mea, mult noroc! Numai că atunci când oamenii vor începe să zvârle cu pietre în voi, nu vă lăsaţi impresionaţi. Voi procedaţi

cu ochii deschişi, aşa încât nu veţi avea dreptul să vă plângeţi. E mai greu de suportat să vezi că i se dă în cap cuiva care ţi-e drag decât atunci când eşti tu însuţi lovit. Aşa că de la început oţeleşte-te bine, şi încearcă să te oţeleşti din ce în ce, ca să nu înrăutăţeşti starea lucrurilor pentru el. Dacă nu mă înşel, Dinny, tu te înfierbânţi cam repede.

— Am să încerc să mă stăpânesc. Când o să apară volumul de versuri al lui Wilfrid, te rog să citeşti poemul intitulat „Leopardul"; redă starea lui de spirit în legătură cu întreaga întâmplare.

— Ah, făcu Hilary cu o voce ştearsă. O justificare? în cazul ăsta, greşeşte.

— Aşa spune şi Michael. Nu ştiu dacă face o greşeală sau nu; până la urmă, cred că nu. Oricum, poemul o să apară.

Şi atunci se va năpusti haită de câini. „Întoarce şi obrazul celălalt" şi „prea mândru pentru a lupta", nu sunt decât vorbe goale. În orice caz, îşi caută singur necazuri, asta-i tot ce am de spus.

— Nu pot face nimic, unchiule.

— Îmi dau seama, Dinny; tocmai fiindcă mă gândesc la câte va trebui să înghiţi fără să poţi face nimic, de asta îmi fac atâta inimă rea. Şi ce-i cu Condaford? Te va rupe definitiv de ai tăi?

— Ei, numai în romane se găsesc oameni care nu cedează deloc; şi chiar şi în romane până la urmă se îmbunează, sau mor, astfel ca eroina să poată fi fericită. Vrei să pui un cuvânt bun pentru noi la tata, dacă-l vezi, unchiule?

— Nu, Dinny; Un frate mai vârstnic nu uită niciodată cât îţi era de superior când el era mare şi tu mic.

Dinny se ridică.

— Bine, unchiule; îţi mulţumesc mult că nu crezi în blesteme, şi mai mult încă pentru că nu vorbeşti de ele. O să-mi aduc aminte de toate câte mi le-ai recomandat. Marţi, la ora unu, la intrarea principală; nu uita să mănânci ceva înainte; e o treabă obositoare.

După plecarea lui Dinny, Hilary îşi reumplu pipa.

„Şi mai mult încă pentru că nu vorbeşti, de ele! repetă el în gând. Fata asta ştie să fie caustică. Mă întreb cât de des, oare, pe parcursul îndatoririlor mele profesionale, vorbesc despre lucruri în care nu cred.” Văzându-şi soţia în uşă, adăugă:

— May, tu crezi că, din punct de vedere profesional sunt un farsor?

— Da, dragă. Ce altceva ai putea fi?

— Vrei să spui că formele folosite de un preot nu sunt destul de extinse ca să poată corespunde variaţiilor firii omeneşti? Dar nu văd cum ar putea fi. Vrei să mergem marţi la Expoziţia de flori de la Chelsea?

Doamna Hilary, spunându-şi în gând: „Dinny ar fi putut să mă invite pe mine”, răspunse cu voioşie:

— Ţin foarte mult.

— Hai să aranjăm astfel treburile ca să putem fi acolo la unu fix.

— Aţi discutat despre povestea ei?

— Da.

— E de neclintit?

— Absolut.

Doamna Hilary suspină.

— Ce păcat! Crezi că un om va putea vreodată supravieţui unei asemenea chestiuni?

— Acum douăzeci de ani ţi-aş fi răspuns: „Nu”. Acum nu mai sunt la fel de sigur. O să-ţi pară ciudat, dar nu oamenii cu adevărat credincioşi sunt cei care contează în cazul lor.

— De ce?

— Pentru că ei nu vin în contact cu asemenea persoane. Dar vor veni în permanenţă în contact cu oameni din armată, din guvernământ, cu englezi de dincolo de hotare. Şi apoi, focarul necruţării se găseşte în însuşi sinul familiei ei. Îi vor pune eticheta laşităţii. Şi cleiul pe care-l vor folosi la lipirea acestei etichete e mai puternic decât cel de pe etichetele hotelurilor care-şi fac reclamă.

— Mă întreb ce părere vor avea copiii despre toată întâmplarea asta?

— Ciudat că nu ştim.

— Noi ştim mai puţine despre copiii noştri decât oricare dintre prietenii lor. Oare la fel de enigmatici am fost şi noi pentru părinţii noştri?

— Părinţii noştri ne priveau ca pe nişte specimene biologice; ne ţineau la distanţă, dar ştiau o mulţime de lucruri despre noi. Noi am încercat să ne situăm la acelaşi nivel cu tinerii noştri, să facem pe fraţii şi surorile mai mari, şi nu ştim nimic despre dânşii. Am ratat un gen de cunoaştere, şi nu l-am dobândit pe celălalt. E puţin umilitor, dar tinerii sunt cumsecade. Nu de tineri mă tem eu în cazul lui Dinny, ci de cei cu experienţă în ceea ce priveşte valoarea prestigiului englez, şi care sunt justificaţi să protesteze; şi de cei cărora le va plăcea să-şi spună că Desert a făcut ceva ce ei n-ar fi făcut niciodată, şi care nu sunt deloc justificaţi să gândească astfel.

— Hilary, cred că Dinny îşi supraestimează tăria.

— Nici o femeie îndrăgostită cu adevărat nu ar fi procedat altfel. E treaba ei să descopere dacă s-a supraestimat sau nu. Mă rog, o să aibă de furcă.

— Vorbeşti de parcă nu-ţi displace toată treaba asta.

— Zarurile au fost aruncate şi nu mai are nici un rost să ne frământăm. Hai să redactăm apelul acela nou. O să aibă loc o scădere bruscă a acţiunilor de bursă. Norocul nostru! Toţi oamenii cu bani or să-i ţină cu dinţii!

— Aş fi dorit ca oamenii să nu devină mai strânşi la pungă când timpurile sunt grele. Pentru că asta înseamnă şi mai puţin de lucru. Negustorii au început de pe acum să se vaiete.

Hilary întinse mâna după un carnet şi începu să scrie. Nevastă-sa se uita peste umăr la ce aşternea şi citi:

Către toţi cei pe care-i poate interesa:

Şi pe cine s-ar putea să nu intereseze că în mijlocul nostru trăiesc mii de oameni atât de lipsiţi, din născare, de cele mai elementare bunuri ale vieţii, încât nu ştiu ce înseamnă adevărata curăţenie, adevărata sănătate, adevăratul aer curat, adevărata hrană omenească?

— Dragă, un singur „adevărata” ajunge pentru toate.

XVII

Sosind la expoziţia de flori de la Chelsea, Lady Mont şopti îngândurată:

— Am întâlnire cu Boswell şi Johnson la cortul cu calceolaria, Dinny. Vai, ce îngrămădeală de oameni!

— Da, şi toţi urâţi. Oare vin aici, mătuşico, pentru că tânjesc după frumuseţea de care sunt lipsiţi?

— Pe Boswell şi Johnson nu-i pot face să tânjească. Uite-l pe Hilary! De zece ani poartă acelaşi costum! Ia banii ăştia şi du-te fugă să scoţi bilete, altfel o să încerce să plătească el pentru noi toţi.

Cu o bancnotă de cinci lire în mină, Dinny se furişă spre ghişeu, evitând să fie zărită de unchiul ei. Luă patru bilete şi le prezentă zâmbind.

— Am văzut cum te furişai ca un şarpe, spuse unchiul ei. Unde mergem mai întâi? La azalee? La o expoziţie de flori, ţin să-mi satisfac simţurile din plin.

Prezenţa deliberată a Lady-ei Mont provocă oarecare agitaţie în mulţime, în timp ce privirile ei, filtrate pe sub pleoapele uşor căzute, cântăreau înfăţişarea oamenilor aleşi să expună flori.

Cortul în care intrară se înfierbântase de omenire şi de parfum, deşi era o zi umedă şi răcoroasă. Frumuseţea, ingenios pusă în valoare, a fiecărui grup de flori era digerată de cele mai felurite tipuri de oameni, legaţi însă prin acel tainic aer de înrudire pe care ţi-l dă slujirea unui scop comun. Se afla acolo marea oaste a cultivatorilor de flori — crescători — de primule în ghivece, cultivatorii de brâncuţe, gladiole şi irişi în grădinile din spatele caselor londoneze; cei de garoafe, nalbe şi garofiţe în răzoarele mici ale caselor de provincie; grădinarii marilor" parcuri; proprietarii de sere şi de

laboratoare experimentale — dar nu prea mulţi dintre aceştia, pentru că unii fuseseră şi plecaseră, iar alţii urmau să vină mai târziu. Toţi se învârteau cu un aer iscoditor, de parcă-şi studiau viitoarele riscuri, şi zăboveau pe lângă îngrijitori, angajându-se în discuţii, ca şi cum urmăreau să facă pariuri. Şi murmurul înăbuşit de voci, cu accent de mahala, de provincie, sau cultivat, toate discutând despre flori, alcătuia un zumzet ca de albine, sau poate mai puţin plăcut. Această expresie înăbuşită a unei pasiuni naţionale, concentrată între pânzele cortului, precum şi parfumul florilor exercitau un efect hipnotic asupra lui Dinny, care se mişca de la un mănunchi superb implantat la altul, tăcută, fremătând delicat din nasul ei cu vârful uşor în vânt.

O trezi vocea mătuşii ei.

— Uite-i, zise Lady Mont, arătând cu bărbia.

Dinny văzu doi oameni stând atât de nemişcaţi, încât se întrebă dacă nu cumva uitaseră pentru ce se aflau acolo. Unui din ei avea o mustaţă roşcovană şi ochi trişti ca de vacă; celălalt arăta ca o pasăre vânătă; purtau haine de sărbătoare, ţepene de atâtea duminici în câte fuseseră îmbrăcate. Nu vorbeau, nu se uitau la flori, stăteau acolo de parcă fuseseră plasaţi de providenţă, care uitase să le dea şi instrucţiuni de funcţionare.

— Care din ei e Boswell, mătuşico?

— Fără mustaţă, răspunse Lady Mont; Johnson are pălărie verde. E surd. Nici nu se putea altfel.

Trecură acum în cortul trandafirilor, şi Dinny îşi aruncă ochii pe ceasul ei de mină. Avea întâlnire cu Wilfrid la intrare.

Furişă o privire grăbită peste umăr. Iată-l! Observă că Hilary se lua după miros, mătuşa May se lua după Hilary, iar mătuşa Em discuta cu un îngrijitor. Mascată de un minunat grup de roze *K of K*[48], se strecură înapoi spre intrarea în cort şi când mâinile ei fură în mâinile lui Wilfrid, uită cu totul unde se găseşte.

— Te simţi destul de tare, iubitule? Sunt aici mătuşa Em, unchiul Hilary şi soţia lui. Aş dori atât de mult să te cunoască! pentru că ei toţi ocupă locuri importante în ecuaţia noastră.

Wilfrid îi făcea în clipa aceea impresia unui cal supraîncordat, căruia i se cerea să sară un obstacol peste care nu mai sărise.

— Dacă tu o doreşti, Dinny...

O găsiră pe Lady Mont prinsă în discuţie cu reprezentanţii serelor „Plantem”.

— Asta de aici — aspect exotic şi pământ calcaros. Thenemesias nu prinde. Vine de peste câmpuri şi se usucă îngrozitor. Iar fuxiile răsar gata uscate. Cel puţin aşa pretind ei; nu poţi şti niciodată. Ah, iat-o pe nepoata mea. Dinny, ţi-l prezint pe domnul Plantem. Cel care ne trimite de multe ori... Oh! Ah! Domnul Desert? Ce mai faceţi? îmi aduc aminte când l-aţi ţinut pe Michael de braţ, la nunta lui.

Îşi lăsase mina în mâna lui Wilfrid şi părea s-o fi uitat acolo, în timp ce ochii ei, pe sub sprâncenele înălţate, îi cercetau faţa, cu o blândă surpriză.

— Unchiule Hilary, îl strigă Dinny.

— Da, făcu Lady Mont, revenindu-şi. Hilary, May, domnul Desert.

Hilary, desigur, se comportă foarte natural, dar mătuşa May dădea impresia că salută un decan. Şi aproape pe dată, printr-un acord tacit, Dinny fu lăsată singură cu iubitul ei.

— Ce impresie îţi face unchiul Hilary?

— Pare un om pe care te poţi bizui la necaz.

— Aşa şi e. Ştie din instinct cum să nu dea cu capul de pereţi, deşi e mereu în plină acţiune. Cred că e un rezultat al faptului că trăieşte într-o mahala. E de acord cu Michael că a publica „Leopardul” ar fi o greşeală.

— Ar însemna să mă izbesc cu capul de pereţi, da?

— Da.

— Zarurile au fost aruncate. Îmi pare rău dacă te fac să-ţi pară rău, Dinny.

Mâna lui Dinny o căută pe a lui.

— Nu. Să navigăm sub propriul nostru pavilion, numai că Wilfrid, încearcă de dragul meu să primeşti cu calm tot ce-o să se abată asupra noastră, şi aşa voi face şi eu. Vrei să ne pitim pe după fuxiile astea, care parcă-s un foc de artificii, şi apoi s-o întindem? Cred că la asta se aşteaptă cu toţii.

O dată plecaţi din cort, se îndreptară spre ieşirea de pe chei şi trecură pe lângă grădinile de pe stânci; în faţa fiecăreia dintre ele, afară, în umezeală, stătea constructorul respectiv, care parcă spunea: „Priviţi la opera mea şi recurgeţi la serviciile mele!”

— Să execuţi lucrări frumoase şi să le cerşeşti oamenilor de jur împrejur să le ia în seamă! exclamă Dinny.

— Unde mergem, Dinny?

— Battersea Park?

— Deci traversăm podul.

— Ai fost o comoară că m-ai lăsat să ţi-i prezint, dar arătai ca un cal care încearcă să-şi scoată capul din ham. Îmi venea să te mângâi pe grumaz.

— M-am dezobişnuit de societate.

— E bine să nu fii obligat să depinzi de oameni.

— Sunt cel mai inadaptabil om din lume. Dar tu, aş fi crezut că...

— Eu nu te vreau decât pe tine; cred că am o fire de câine. Fără tine, acum, aş fi pierdută.

Zvâcnetul gurii lui însemna mai mult decât un răspuns.

— Ai vizitat vreodată azilul câinilor rătăciţi? E pe undeva pe aici...

— Nu. E îngrozitor să te gândeşti la câinii rătăciţi. Poate că totuşi ar trebui să-l vizităm. Da, haide!

Aşezământul avea obişnuita aparenţă spitalicească, dând impresia că totul merge cât se poate de bine, când de fapt totul merge cât se poate

de prost. Fură întâmpinaţi de un număr considerabil de lătrături şi de privirile întrebătoare din ochii unui considerabil număr de câini. Cozi fluturau ori de câte ori se apropiau. Câinii de rasă păreau mai liniştiţi şi mai trişti decât cei obişnuiţi, care alcătuiau majoritatea. Un prepelicar negru şedea într-un colţ al ţarcului de sârmă, cu capul îngropat între urechile lungi. Se duseră spre el.

— Cum e posibil ca un câine atât de frumos să zacă aici nereclamat? se miră Dinny. Şi ce trist e!

Wilfrid îşi trecu degetele printre sârme. Câinele îl privi. Îi văzură marginile roşii ale ochilor şi un ciuf de păr moale şi mătăsos pe frunte. Se ridică încet, din poziţia cinchită, şi-l auzi gâfâind uşor, de parcă îşi făcea un calcul, sau se dădea o luptă în sufletul lui.

— Vino aici, băiete!

Câinele se apropie agale, negru ca tăciunele, bine înfipt pe picioarele-i cu franjuri. Avea toate semnele rasei, ceea ce făcea şi mai misterioasă abandonarea lui. Stătea atât de aproape de ei, încât îl puteau atinge; coada scurtată i se mişcă încet, apoi se pleoşti din nou, ca şi cum ar fi spus: „Sunt eu atent la orice şansă mi s-ar ivi, dar nu sunteţi voi aceia!”

— Ei, băiete! i se adresă Wilfrid.

Dinny se aplecă.

— Dă-mi o sărutare.

Câinele ridică ochii spre ei. Mai dădu o dată din coadă, apoi iar o lăsă în jos.

— Nici el nu prea-i om de societate, observă Wilfrid.

— E prea trist ca să poată vorbi. Dinny se aplecă şi mai jos şi, de astă dată, îşi strecură mâna printre sârme. Hai, vino, drăguţule!

Câinele îi mirosi mănuşa. Din nou coada i se agită uşor; o limbă roză se ivi o clipă, ca şi cum ar fi vrut să se asigure că buzele sunt la locul lor. Cu mare efort, degetele lui Dinny îi atinseră botul neted ca mătasea.

— E o rasă foarte curată, Wilfrid.

— A fost furat, presupun, şi apoi abandonat. Probabil de prin vreo cuşcă de la ţară.

— Pe hoţii de câini aş fi în stare să-i spânzur!

În colţurile ochilor cafenii ai câinelui se vedeau urme de lacrimi. O privea pe Dinny cu o însufleţire stăpânită, de parcă i-ar fi spus: „Tu nu eşti trecutul meu, iar viitor nu ştiu dacă mai am."

Dinny înălţă privirile:

— Vai, Wilfrid!

El dădu din cap şi o lăsă cu câinele. Rămase ghemuită pe călcâie, scărpinând uşurel câinele pe după urechi, până când se înapoie Wilfrid, urmat de un om care purta o lesă şi o zgardă.

— L-am luat, o anunţă Wilfrid. Ieri i-a expirat termenul de păstrare, dar se hotărâseră să-l mai ţină o săptămână, de dragul înfăţişării lui.

Dinny se întoarse cu spatele, pentru că ochii i se umeziseră. Îi uscă în grabă şi-l auzi pe om spunând:

— Îi pun lanţul înainte să-l scot din cuşcă, domnule, că nu cumva să fugă; nu s-a adaptat nici o clipă aici.

Dinny se întoarse:

— Dacă se iveşte stăpânul lui, îl restituim imediat.

— Nu prea cred că sunt şanse, domnişoară. După părerea mea, ăsta-i câinele cuiva care-a murit. S-a descotorosit de zgardă, se vede, şi-a plecat să-şi caute stăpânul, s-a rătăcit, şi nimeni nu s-a sinchisit să-l caute aici. Frumos câine. Aţi luat un chilipir. Dă-mi pare bine. Nu-mi plăcea să mă gândesc că asemenea câine va fi dat la hingheri; e şi tânăr.

Îi puse zgarda, îl scoase şi-i dădu lesa lui Wilfrid, care-i înmâna o carte de vizită.

— Pentru cazul că s-ar ivi stăpânul lui. Haide, Dinny; să-l facem să meargă puţin! Vino, băiete!

Câinele fără nume, auzind cuvântul cel mai dulce din vocabularul lui, o porni înainte, atâta cât îi îngăduia lungimea lesei.

— Probabil că teoria omului e adevărată, spuse Wilfrid, şi sper să fie aşa. O să-l îndrăgim pe băiatul

ăsta.

Ajunşi la iarbă, se străduiră să pătrundă în conştiinţa lăuntrică a câinelui. Le acceptă atenţiile de răbdare, fără să răspundă, ţinându-şi ochii şi coada în jos, rezervându-şi aprecierile.

— Am face mai bine să-l ducem acasă, spuse Wilfrid. Rămâi aici, mă duc să caut un taxi.

Şterse cu batista o bancă din grădină, îi dădu lesa lui Dinny şi plecă.

Dinny se aşeză, urmărind reacţiile câinelui. Încercase să-l urmeze pe Wilfrid, atât cât îi îngăduise lungimea lesei, apoi se ghemuise din nou în atitudinea în care-l văzuseră prima oară.

Câinele se apropie din nou de ea, dar îşi ţinea capul întors în direcţia în care dispăruse Wilfrid, şi începu să scâncească.

Un taxi trase în faţa lor. Câinele încetă scâncitul şi porni să gâfâie. „Vine stăpânul!" Se smuci din lesă. Wilfrid se îndreptă spre ei. Prin lesa care se pleoşti, Dinny îi putu simţi deziluzia: apoi lesa se învârtoşa, şi coada începu să penduleze rapid, în timp ce câinele adulmeca manşetele pantalonilor lui Wilfrid.

În maşină, câinele se aşeză pe jos, cu botul rezemat pe pantoful lui Wilfrid. Când ajunseră în Piccadilly, începu să dea semne de nelinişte şi se răsuci cu botul pe genunchii lui Dinny. Pentru ea, împărţită între Wilfrid şi câine, drumul în maşină însemnă un teribil amestec de emoţii, şi când călătoria se sfârşi, trase aer curat în plămâni.

— Mă întreb ce mutră o să facă Stack, spuse Wilfrid. Un prepelicar în Cork Steet nu-i mare pricopseală.

Câinele urcă scările cu calm.

„E crescut în casă", gândi Dinny uşurată.

În salon, câinele porni să adulmece covorul. După ce constată că picioarele mobilelor erau neinteresante şi că încăperea fusese lipsită de alte exemplare canine, îşi sprijini botul pe divan, furişând priviri prin colţurile ochilor.

— Sus! porunci Dinny. Câinele sări pe divan.

— Dumnezeule! Miroase! strigă Wilfrid.

— Să-i facem o baie. Până umpli tu cada, eu îl caut de purici.

Reţinu câinele, care se repezise să-l urmeze pe Wilfrid, şi

Începu să-i despartă părul. Găsi câţiva purici, dar nici un fel de altă insectă.

— Da, dragule, puţi.

Câinele întoarse capul şi o linse pe nas.

— Dinny, baia-i gata!

— N-am găsit decât purici.

— Dacă vrei să-mi ajuţi, îmbracă halatul ăsta de baie ca să nu-ţi strici rochia.

Trecând în spatele lui Wilfrid, Dinny îşi scoase rochia şi se înfăşură în halatul de baie albastru, sperând, pe jumătate, că Wilfrid o să se întoarcă spre ea, dar respectându-l pentru că nu o făcu.

Îşi suflecă mânecile şi veni lângă el. Ţinut în sus, deasupra căzii, câinele scoase o limbă lungă.

— Sper că n-o să i se facă rău?

— Nu; întotdeauna fac aşa. Încetişor, Wilfrid, să nu stropească, asta-i sperie. Acuma!

Cufundat în cada cu apă, câinele, după câteva smuceli, stătu liniştit, cu capul îndoit, concentrat să-şi ţină echilibrul pe suprafaţa lunecoasă.

— Uite nişte şampon de păr, tot e mai bun decât nimic. Eu îl ţin şi tu freacă-l.

După ce turnă puţin şampon în mijlocul spatelui lung şi negru, Dinny adună apa în mâini şi udă bine coastele câinelui, apoi se puse pe frecat. Această primă ispravă domestică, realizată împreună cu Wilfrid, însemna bucurie pură; nu presupunea nici un contact fizic cu el. În cele din urmă, se îndreptă din şale.

— Of! Spinarea mea! Şterge-i blana şi dă drumul la apă. Îl ţin eu.

Wilfrid îl şterse, şi câinele nu păru prea neconsolat de pierderea puricilor. Se scutură cu putere şi amândoi săriră îndărăt.

— Nu-l lăsa să iasă, strigă Dinny; trebui să-l uscăm în cadă.

— Foarte bine. Ţine-l de gât şi fă-l să stea liniştit.

Înfăşurat într-un uriaş prosop de baie, câinele îşi înălţă faţa spre Dinny; arăta amărât şi pierdut.

— Săracul băieţaş, îndată-i totul gata, şi ce frumos o să mai miroşi!

Câinele se scutură încă o dată.

Wilfrid îi scoase prosopul.

— Ţine-l o clipă, mă duc să iau un cearşaf vechi; o să-l facem să stea încovrigat până se usucă.

Singură cu câinele, care se muncea să iasă din baie, Dinny îl ţinu strâns, cu labele din faţă pe marginea căzii, contribuind la sporirea durerii oglindite în ochii lui.

— Aşa! Acum e mai bine!

Cărară pe divan câinele aproape neînsufleţit, înfăşurat într-un cearşaf vechi.

— Cum o să-l botezăm, Dinny?

— Hai să încercăm să-i strigăm câteva nume, poate nimerim peste al lui.

Nu răspunse la nici un nume.

— Bun, conchise Dinny, atunci să-i spunem „Foch”. Dacă n-ar fi fost Foch, noi doi nu ne-am fi întâlnit niciodată.

XVIII

După întoarcerea generalului, cei din Condaford căzură pradă unui amestec de indignare şi stingherealã. Dinny spusese că se va înapoia sâmbăta, dar se făcuse miercuri şi tot nu părăsise Londra. Vorbele ei: „Nu suntem logodiţi oficial” nu-i liniştiseră prea tare deoarece generalul adăugase: „Asta-i praf în ochi!” Presat de Lady Cherrell să descrie exact întrevederea cu Wilfrid, se arătă foarte laconic.

— Aproape că n-a scos un cuvânt, Liz. A fost politicos şi aşa mai departe, dar trebuie să spun că nu arată a individ care să se dea uşor bătut. Conduita în trecut a fost foarte bună. Toată povestea e inexplicabilă.

— I-ai citit versurile, Con?

— Nu. Unde sunt?

— Dinny le are pe undeva. Foarte amare. Dar se pare că o mulţime de scriitori sunt aşa în ziua de azi. Eu aş putea închide ochii la orice dacă aş şti că Dinny va fi fericită.

— Dinny zice că urmează să apară acum un poem al lui despre istoria cu convertirea. Se vede că-i un tip vanitos.

— Aşa sunt de obicei poeţii.

— Nu ştiu cine ar putea-o clinti pe Dinny. Hubert spune că s-a înstrăinat de el. Să-ţi începi viaţa matrimonială sub un asemenea nor!

— Aşteptăm până ce situaţia o să ajungă, într-un fel, la o criză. Dezmoştenirea nu mai e la modă azi, şi nici nu poate fi vorba de aşa ceva, prea ne e dragă tuturor. Stai tu de vorbă cu ea, Liz, dacă ţi se iveşte vreun prilej, bineînţeles...

Între Hubert şi Jean, discutarea cazului luase o cu totul altă turnură.

— Doamne, ce bine ar fi fost, Jean, dacă Dinny s-ar fi îndrăgostit de fratele tău.

— Alan s-a vindecat. Am primit ieri o scrisoare de la el. Se află în Singapore. Bănuiesc că are o legătură pe-acolo. În Orient sunt atât de puţine fete tinere.

— Nu cred eu că s-a încurcat cu o femeie măritată. Mai curând cu o băştinaşă; se pare că fetele malaieze sunt drăguţe.

Jean făcu o grimasă.

— O fată malaieză în locul lui Dinny? Apoi murmură: Mi-ar plăcea să-l cunosc pe acest domn Desert. Cred că aş reuşi să-i sugerez, Hubert, ce va gândi lumea despre dânsul dacă o va târî pe Dinny în toată această încurcătură.

— Trebuie să fii foarte prudentă cu Dinny.

— Dacă maşina e liberă, m-aş duce mâine să stau de vorbă cu Fleur. Ea îl cunoaşte, probabil, foarte bine; a fost cavalerul lor de onoare.

— În locul tău, aş prefera să discut cu Michael; dar, pentru numele lui Dumnezeu, fii atentă, fetiţo!

Jean, obişnuită să-şi traducă ideile în fapte, plecă a doua zi dimineaţă, înainte de a se fi sculat ceilalţi şi, la ora zece, se înfiinţa în South Square, Westminster. Michael era plecat în circumscripţia sa electorală.

— Cu cât locul său în Parlament e mai consolidat, o lămuri Fleur, cu atât mai mult simte nevoia să-i viziteze. E un complex de gratitudine. Cu ce-ţi pot fi de folos?

Jean îşi desprinse privirea, filtrată prin genele-i lungi, de la tabloul lui Fragonard, pe care-l contemplase cu o mină ce părea să spună că e prea franţuzesc pentru gustul ei, şi Fleur aproape că tresări. Într-adevăr, arăta ca un leopard.

— Fleur, am venit în legătură cu Dinny şi cu tânărul ei. presupun că ai auzit de păţania lui?

Fleur dădu din cap.

— Se poate face ceva?

Fleur o pândi o clipă. E adevărat că ea avea douăzeci şi nouă de ani şi Jean douăzeci şi trei. Dar n-avea nici un rost să facă pe matroana mai în vârstă.

— Eu nu l-am mai văzut pe Wilfrid de foarte multă vreme.

— Cineva trebuie să-i spună pe şleau ce va gândi lumea despre el dacă o târăşte pe Dinny în tot tărăboiul ăsta.

— Nu sunt sigură deloc că va fi tărăboi; chiar dacă o să-i apară poemul. Lumii îi place figura lui Ajax[49].

— N-ai fost în Orient.

— Ba am fost. Am făcut înconjurul lumii.

— Nu-i acelaşi lucru.

— Draga mea, ripostă Fleur, scuză-mă că ţi-o spun, dar Cherrelli sunt cu treizeci de ani în urma vremurilor noastre.

— Eu nu sunt o Cherrell.

— Nu, eşti o Tasburgh, ceea ce, dacă-i posibil, e şi mai rău. Vicariate de ţară, cavalerie, marină, slujbe administrative în India, câte dintre astea toate îţi imaginezi că mai contează azi?

— Contează pentru cei ce aparţin acestei societăţi; ori dânsul îi aparţine şi Dinny de asemenea.

— Cine iubeşte cu adevărat, nu aparţine nici unui fel de lume. Te-ai sinchisit de cineva când te-ai măritat cu Hubert, pe capul căruia atârna o acuzaţie de omor?

— Asta-i cu totul altceva. Hubert n-a făcut nimic de care să se ruşineze.

Fleur zâmbi.

— Judeci conform cu prejudecăţile. Te-ar surprinde, ca să vorbesc ca la tribunal, dacă ţi-aş spune că în acest oraş nu se găseşte nici unul la douăzeci de oameni care să-ţi răspundă altfel decât printr-un căscat, când i-ai cere să condamne fapta lui Wilfrid? Şi nu se găseşte nici unul la patruzeci care, până-n două săptămâni, să nu uite complet de toată întâmplarea?

— Nu te cred, răspunse Jean, scurt şi cuprinzător.

— Nu cunoşti societatea modernă, draga mea.

— Societatea modernă nu contează, răspunse Jean şi mai categoric.

— Mă rog, nu ştiu să conteze prea mult; dar în cazul ăsta, ce altceva contează?

— Unde locuieşte?

Fleur râse.

— În Cork Street, peste drum de galeriile de tablouri. Doar nu te gândeşti să dai piept cu el?

— Nu ştiu.

— Wilfrid ştie să muşte.

— Bine, îţi mulţumesc. Trebuie să plec.

Fleur o privi cu admiraţie. Fata se îmbujorase şi roşeaţa aceasta în obrajii arămii o făcea să arate mai însufleţit ca oricând.

— Mă rog, la revedere, draga mea, şi vino să-mi povesteşti şi mie cum au decurs lucrurile. Ştiu că ai curajul diavolului.

— Nici nu ştiu încă dacă mă duc. La revedere.

Destul de furioasă, trecu în maşină pe lângă Camera Comunelor. Firea ei o îndemna atât de mult spre acţiune, încât raţionamentele moderne ale lui Fleur o iritaseră. Totuşi, nu era chiar atât de simplu să se ducă la Wilfrid Desert şi să-i spună: „Dă-te la o parte şi restituie-mi cumnată!” Oricum, o luă în direcţia Pall Mall, îşi parcă maşina lângă Parthenaeum şi o porni pe jos spre Piccadilly. Oamenii care treceau pe lângă ea, în special bărbaţii, întorceau capetele, frapaţi de armonioasa supleţe a gambelor ei şi de coloritul luminos al feţei. Habar n-avea pe unde vine Cork Street, decât că era pe undeva pe lângă Bond Street. Când o descoperi, o parcurse în sus şi-n jos, în căutarea galeriei. „Asta trebuie să fie casa de peste drum”, gândi Jean. Şovăia încă în faţa unei uşi fără nici o indicaţie de nume, când un om, ţinând un câine în lesă, coborî scările şi se opri lângă ea.

— Domnişoara caută pe cineva?

— Sunt doamna Hubert Cherrell. Domnul Desert locuieşte aici?

— Da, doamnă; dar nu ştiu dacă vă poate primi acum. Stai, Foch, fii cuminte! Dacă aşteptaţi un

minut, mă duc să văd.

Un minut mai târziu, Jean, înghiţind un nod, se afla în prezenţa lui Wilfrid. „În fond, se încurajă singură, nu poate fi mai rău decât o întrunire parohială de la care încerci să storci nişte bani.”

Wilfrid stătea în picioare lângă fereastră, cu sprâncenele înălţate.

— Eu sunt cumnata lui Dinny, începu Jean. Vă rog să mă scuzaţi că am venit, dar am dorit să vă văd.

Wilfrid se înclină.

— Vino aici, Foch!

Prepelicarul, care adulmecă pe lângă rochia lui Jean, nu răspunse până ce chemarea nu fu repetată. Îi linse mina lui Wilfrid şi se aşeză în spatele lui. Jean se aprinsese la faţă.

— E o neobrăzare din partea mea, dar am gândit că n-o să vă supăraţi. Noi ne-am întors de curând din Sudan.

Faţa lui Wilfrid era ironică şi ironia o dezarma întotdeauna. Continuă, aproape bâlbâindu-se:

— Dinny nu a fost niciodată în Orient.

Wilfrid îi răspunse din nou printr-o înclinare. Întrevederea nu se prea desfăşura ca o întrunire parohială.

— Nu doriţi să luaţi loc? rosti el.

— O, nu, mulţumesc; nu vreau să vă reţin. Ştiţi, ceea ce voiam, eu să vă spun e că Dinny nu-şi poate da seama de ceea ce înseamnă anumite lucruri acolo.

— Ştiţi, la acest lucru m-am gândit şi eu.

— Oh!

Urmă un minut de tăcere, în care atât roşeaţa din obrajii ei, cât şi zâmbetul lui Wilfrid se înteţiră. După care, el adăugă:

— Vă mulţumesc mult pentru vizita dumneavoastră. Mai doriţi să-mi spuneţi ceva?

— Hm... nu! La revedere!

Tot drumul în jos pe scări, Jean se simţi mai mică decât se simţise vreodată în viaţa ei. Primul om pe care-l întâlni pe stradă tresări puternic, pentru

că privirea ei îl săgetase ca un şoc electric. Se curentase cândva în Brazilia, şi senzaţia de atunci i se păruse mai plăcută decât cea de acum. Şi totuşi, în chip ciudat, în timp ce se înapoia la maşină, deşi se ştia înfrântă, Jean nu-i purta pică lui Wilfrid. Şi mai curios încă, o părăsise simţământul că Dinny s-ar afla în pericol.

Ajunsă la maşină, se ciorovăi puţin cu un poliţist şi o luă îndărăt spre Condaford. Conducând tot drumul ca o nesăbuită, ajunse acasă la ora prânzului. Nu relată nimic în legătură cu aventura ei, decât că, făcuse o plimbare lungă. Numai sub baldachinul patului din odaia mare de oaspeţi, îi mărturisi lui Hubert:

— Am fost şi l-am văzut. Ştii, Hubert, cred că n-o să fie rău pentru Dinny. Tânărul are farmec.

— Şi ce legătură are una cu alta? întrebă Hubert răsucindu-se şi rezemându-se într-un cot.

— Mare legătură, răspunse Jean. Sărută-mă şi nu mai argumentă...

După plecarea ciudatului său vizitator, Wilfrid se aruncă pe canapea şi rămase cu faţa în sus şi privirile aţintite în tavan. Se simţea ca un general ce obţinuse o victorie, şi era cu atât mai stingherit. După ce trăise treizeci şi patru de ani, datorită unor împrejurări foarte diverse, într-o condiţie de egoism net, era foarte neobişnuit cu sentimentele pe care Dinny le stârnise în el de la bun început. Demodatul cuvânt „adoraţie” nu prea mai era admisibil, dar nici un alt cuvânt nu-l putea înlocui în chip potrivit. Când se afla alături de ea se simţea atât de împăcat şi de împrospătat, încât atunci când nu era cu ea avea senzaţia unui om care şi-ar fi scos afară sufletul şi l-ar fi spânzurat într-un cui. Paralel cu această beatitudine necunoscută până acum, creşte într-însul convingerea că fericirea lui nu va putea fi deplină decât atunci când va fi şi a ei. Dinny îi spunea întotdeauna că nu se simte fericită decât în prezenţa lui. Dar asta era o absurditate, el nu va putea nicicând să-i înlocuiască tot ce o interesa şi toate afecţiunile de care fusese înconjurată înainte

ca statuia lui Foch să-i fi apropiat. Şi dacă aşa stăteau lucrurile, atunci la ce o ducea? Tânăra cu ochi teribili, care tocmai plecase, stătuse acolo, în faţa lui, ca o personificare a acestei întrebări. Deşi o pusese pe fugă, lăsase în urmă întrebarea, impregnată în aer.

Prepelicarul, care sesiza imponderabilul mai bine decât stăpânul său, îşi pusese botul lung pe genunchii lui. Îi datora lui Dinny până şi acest câine. Se dezvăţase de societatea oamenilor. Cu povestea care atârna asupră-i, era de-a dreptul un exilat. Dacă se căsătorea cu Dinny, însemna s-o tragă după el în izolare. Era cinstit? Dar, cum peste o jumătate de oră avea întâlnire cu ea, apăsă pe butonul soneriei.

— Ies în oraş, Stack.

— Foarte bine, domnule.

Cu câinele în lesă, se îndreptă spre Hyde Park. Peste drum de Monumentul Cavaleriei, se aşeză să o aştepte, dezbătând în sinea lui dacă să-i vorbească sau nu despre vizita primită. Şi în clipa aceea, o zări sosind.

Mergea cu pas iute, venind dinspre Park Line, şi încă nu-l văzuse. Părea atât de eterică, de suplă, cum spun afurisiţii ăştia de romancieri, mlădioasă ca o salcie! Avea o înfăţişare primăvăratică şi zâmbea de parcă tocmai i se întâmplase ceva foarte plăcut. Înfăţişarea ei, neştiutoare încă de prezenţa lui, îl linişti pe Wilfrid. Dacă Dinny putea arăta atât de mulţumită şi de lipsită de griji, atunci el n-avea pricină să se frământe. Se oprise lângă calul de bronz, pe care-l botezase „butoiul nărăvaş” şi, fără îndoială, se uita după Wilfrid. Deşi îşi întorcea drăgălaş capul într-o parte şi-n alta, pe faţă i se aşternu oarecare îngrijorare. Wilfrid se ridică în picioare. Dinny îşi flutură mâna spre el şi o porni iute pe alee.

— Dinny, i-ai pozat până acum lui Botticelli?

— Nu, unui cămătar. Dacă ai vreodată nevoie de unul, ţi-l recomand pe Frewens din South Molton Street.

— Tu, la un cămătar?

— Da, iubitule. Am asupră-mi mai mulţi bani, care-mi aparţin, decât am avut vreodată în viaţa mea.

— Şi ce nevoie ai de ei?

Dinny se aplecă să mângâie câinele.

— De când te cunosc pe tine, am înţeles care e adevărata valoare a banilor.

— Şi care-i?

— Aceea de a nu fi despărţită de tine din cauza absenţei lor. Acum, avem nevoie de vastele spaţii deschise, Wilfrid, scoate-l pe Foch din lesă; o să vină după noi, sunt sigură.

XIX

Într-un centru literar de dimensiunile Londrei, unde aproape zilnic apare câte o jumătate de duzină de cărţi noi, publicarea unei plachete de versuri constituie, de obicei, un eveniment de proporţii reduse. Dar împrejurările s-au combinat ca să creeze din apariţia volumului *Leopardul* şi alte poeme un eveniment literar. Era prima producţie a lui Wilfrid de patru ani încoace. În cercurile literare, el constituia o figură aparte, marcată de faptul că talentul poetic apare atât de rar în rândurile vechii aristocraţii, de caracterul cinic şi coroziv al versurilor sale de mai înainte de lunga sa şedere în Orient şi izolarea de cercurile literare şi, în sfârşit, de zvonurile că ar fi trecut la religia musulmană. În urmă cu patru ani, la apariţia celui de-al treilea volum, cineva îl poreclise „un Byron în faşă”; fraza prinsese.

În sfârşit, găsise un editor tânăr care înţelegea ceea ce numea el „arta de a vinde cărţile”. În cele două săptămâni care trecuseră de când citise manuscrisul lui Wilfrid, editorul fusese aferat, participând la fel de fel de dejunuri şi dineuri şi recomandând tuturor să citească numaidecât *Leopardul*, cel mai senzaţional poem de la *Dulăul cerului*[50] încoace. La întrebarea „de ce?” răspundea cu clătinări din cap, semne cu ochiul şi surâsuri misterioase. „E adevărat că tânărul Desert a devenit musulman?” „Oh, da.” „Se găseşte acum la Londra?” „Oh, da, însă, desigur, e pasărea cea mai singuratică şi mai rară din tot stolul literar.”

Cel care era „Compson Grice Ltd.” mirosise din prima clipă că va da o lovitură cu „Leopardul”. Lumii n-o să-i placă, dar se va discuta aprins despre acest poem. N-avea decât să lanseze bulgărele de zăpadă de-a rostogolul, pe pârtie, şi nimeni nu se pricepea mai bine decât el s-o facă atunci când era

într-adevăr convins de un anumit lucru. Cu trei zile înainte de apariţia volumului, printr-un soi de presentiment al coincidenţei, se întâlni cu Telfourd Yule.

— Hello, Yule, te-ai întors din Arabia?

— După cum vezi bine.

— Ascultă, luni îmi apare o plachetă de versuri, colosală! *Leopardul*, de Wilfrid Desert. Vrei un exemplar? Primul poem e rupere de gură.

— Oh!

— Pur şi simplu ia apa de la moară poemului ăluia de Alfred Lyall, din „Versuri scrise în India", în care-i vorba de un om care a preferat să moară decât să-şi schimbe credinţa. Îţi aduci aminte?

— Da.

— Care-i adevărul cu trecerea lui Desert la mahomedanism?

— Întreabă-l pe el.

— Poemul ăsta e atât de autentic în simţire, s-ar putea să fie vorba despre el însuşi.

— Zău?

Şi Compson Grice gândi subit: „Vai, de-ar fi aşa! Ce lovitură!"

— Yule, îl cunoşti pe Desert?

— Nu.

— Trebuie să-i citeşti poemul; nu pot să ţi-l descriu.

— Ah!

— Dar s-ar apuca oare un om să publice aşa ceva despre o experienţă proprie?

— N-aş putea să-ţi răspund.

Şi mai subit, Compson Grice gândi: „Vai, dac-ar fi aşa, aş putea vinde o sută de mii de exemplare!"

Şi ajuns aici, îi veni una dintre acele inspiraţii care îi vizitează atât de des pe oamenii loiali, când au perspectiva banilor în faţă.

„Va trebui să-i atrag atenţia asupra riscului ca lumea să considere că-i vorba de propriul său caz.

Mai bine s-o fac chiar în ziua apariţiei volumului. Între timp, pregătesc o a doua ediţie mare."

Cu o zi înainte, un critic proeminent, Mark Hanna, care deţinea o rubrică săptămânala în revista *The Carillon*, îl informa că-i plăcuse poemul la nebunie. Un recenzent mai tânăr, bine cunoscut pentru un anumit spirit de corsar, nu suflă o vorbă, dar scrise un articol. Ambele cronici apărură în ziua lansării volumului. Compson Grice le tăie din reviste şi le luă cu el la restaurantul „Jessamine", unde-l invitase pe Wilfrid la masă.

Se întâlniră la intrare şi se îndreptară spre o masă mică din capătul cel mai îndepărtat al sălii. Restaurantul era înţesat de oameni din domeniul literar, dramatic şi artistic, care se cunoşteau toţi unii pe alţii. Compson Grice, cu experienţa omului care avusese de-a face cu mulţi scriitori, aşteptă până când fu golită o sticlă de Mouton Rotschild 1870. Apoi, scoţând cele două reviste din buzunar, puse articolul lui Mark Hanna sub ochii invitatului său, spunându-i:

— Ai văzut asta? E bine scris.

Wilfrid citi.

Criticul, într-adevăr, deborda de entuziasm. Recenzia se referea aproape numai la *Leopardul*, pe care îl cataloga drept cea mai profundă dezvăluire, în versuri, a sufletului omenesc, care s-a făcut de la Shelley încoace.

— Aiurea! Shelley nu se dezvăluie decât în poezia sa lirică.

— Ah da, făcu Compson Grice, la Shelley sentimentele trebuie să fermenteze.

Recenzia clama că poemul *smulge ultimele rămăşiţe ale vălului de ipocrizie, care, de-a lungul întregii noastre literaturi, a sufocat muza ori de câte ori era vorba de religie. Se încheia cu cuvintele: Acest poem, care înregistrează ferm zbaterile unui suflet torturat de o cumplită dilemă, este, într-adevăr, cea mai uluitoare pildă de ficţiune psihologică pe care am întâlnit-o în creaţia secolului XX.*

Urmărindu-şi invitatul care lăsa din mina tăietura de ziar, Compson Grice grăi cu blândeţe:

— Foarte bun. Tocmai fervoarea poemului îi câştiga pe toţi.

Wilfrid se cutremură, străbătut de un fior.

— Ai un cuţitaş de trabucuri?

Compson Grice îi întinse unul, o dată cu cealaltă recenzie.

— Cred că ar trebui s-o citeşti şi pe asta apărută în „Daily Phase".

Recenzia era intitulată: *O provocare: Bolşevismul şi imperiul.*

Wilfrid o luă în mina.

— Geoffrey Coltham? întrebă el. Cine-i ăsta?

Articolul debuta cu câteva date personale exacte, privind antecedentele poetului, viaţa şi opera sa de până atunci, terminând cu convertirea sa la religia musulmană. Apoi, după câteva remarci favorabile asupra celorlalte poeme, se năpustea asupra „Leopardului", mai bine zis îi sărea bietei creaturi în beregată, scuturând-o, cum ar fi făcut un buldog. Apoi, după ce cita următoarele versuri:

Orice dogmă te înfundă în noroaie puturoase!
Blestemate fie, dară, credinţe superstiţioase,
Buruieni crescute-n voie-n minţile nesănătoase!
Cel ce mintea-şi vrea întreagă soarbă-o singură licoare!
Soarb-o pân-la fundul cupei; scepticismului-nchinare!
Lui a cărui spadă taie drum în creier pentru soare!"

urmă cu brutalitate:

Străvezia disimulare oferită de trama poemului e menită să camufleze cinismul eruptiv al poetului, pe care suntem ispitiţi să-l punem în legătură cu mândria rănită şi cu infatuarea cuiva care s-a trădat şi pe sine şi lumea britanică. Dacă domnul Desert a intenţionat sau nu ca prin acest poem să-şi releve propria experienţă şi propriile-i sentimente

legate de convertirea sa la mahomedanism, o religie de care, în treacăt fie spus, judecând după versurile sărace şi cinice mai sus citate, este cu totul nedemn, nu am putea să ne pronunţăm, dar l-am sfătui să iasă la lumină şi s-o declare făţiş. Din moment ce avem în mijlocul nostru un poet care-şi înfige cu violenţă cuţitul în măruntaiele noastre, şi ne răneşte adânc în religia şi în prestigiul nostru, avem şi noi dreptul să ştim dacă, asemenea eroului nostru, domnul Desert este un renegat.

— Socotesc, rosti liniştit Compson Grice, că e o calomnie.

Wilfrid îi aruncă o astfel de privire, încât mai târziu editorul avea să spună: „N-am ştiut niciodată că Desert are asemenea ochi."

— Sunt un renegat, m-am convertit sub ameninţarea pistolului, şi poţi s-o spui oricui pofteşti.

Înăbuşindu-şi cuvintele: „Slavă Domnului!", Compson Grice îi întinse mâna. Dar Wilfrid se lăsase pe speteaza scaunului şi-şi învăluise faţa în norul de fum al trabucului. Editorul se aplecă spre el.

— Vrei să spui că doreşti să trimit o scrisoare la „Daily Phase" în care să le declar că „Leopardul" consemnează propria dumitale existenţă?

— Da.

— Dragul meu, dar socotesc că-i minunat din partea dumitale. Asta înseamnă curaj, dacă vrei.

Zâmbetul care se ivi pe faţa lui Wilfrid îl făcu pe Compson Grice să se tragă înapoi, pe scaun, şi să-şi înghită cuvintele: „Va avea o influenţă colosală asupra vânzărilor", înlocuindu-le cu:

— Acest lucru îţi va întări colosal poziţia. Dar aş dori să-l depistăm pe individul care a scris.

— Lasă-l să fiarbă în zeama lui.

— Foarte bine, făcu Compson Grice.

N-avea nici un chef să se pună rău cu cei de la importantul „Daily Phase" şi să-şi vadă toţi autorii defăimaţi în paginile ziarului.

Wilfrid se ridică.

— Îţi mulţumesc foarte mult. Trebuie să plec.

Compson Grice îl urmări din priviri cum se îndepărta cu capul sus şi pasul rar.

„Bietul de el! îşi spuse editorul. Dar am dat lovitura!”

„Când se întoarse la biroul său, Compson Grice petrecu câtva timp ca să găsească în cronica lui Coltham măcar un rând pe care să-l poată izola de context şi folosi că reclamă. Până la urmă extrase următoarele:

Daily Phase: *Nici unul dintre poemele apărute în ultimii ani avut asemenea forţă... (omiţând cuvintele următoare, care sunau astfel: ...de a tăia craca de sub picioarele principiilor pe care le susţinem cu toţii.”)*

Apoi, compuse o scrisoare către ziar. Scria, afirma el, la cererea domnului Desert, care, departe de a avea nevoie de o provocare pentru a ieşi la lumină, nu dorea decât că toată lumea să ia cunoştinţă de faptul că „Leopardul” se bazează într-adevăr pe o experienţă personală. În ceea ce-l priveşte pe el, continua Compson Grice, considera că această mărturisire făţişă constituie o pildă de curaj mai izbitoare decât tot ce i-a fost dat să cunoască până acum. Era mândru că avusese privilegiul de a publica un poem care, din punct de vedere al conţinutului psihologic, al măiestriei artistice şi al interesului uman direct, putea fi socotit drept cea mai remarcabilă creaţie a actualei generaţii de poeţi.

Semnă: *Al dumneavoastră devotat, Compson Grice*. După care mări comanda de tiraj pentru ediţia a doua, dispuse să se tipărească banderole cu cuvintele: „Prima ediţie total epuizată; ediţia a doua de mare tiraj”, pentru ca să le aibă la îndemână în orice moment, şi se duse la club să joace bridge.

Era membru al clubului „Polyglot”, şi în hol dădu peste Michael. Părul fostului său coleg de breaslă era ciufulit, urechile păreau să-i sară din cap şi, de cum îl văzu, îl şi apostrofă:

— Grice, ce-ai de gând să faci cu bruta aceea de Coltham?

Compson Grice surise blajin şi răspunse:

— Nu te necăji! i-am arătat recenzia lui Desert, care mi-a cerut s-o neutralizez printr-o mărturisire completă.

— Dumnezeule mare!

— De ce? Nu ştiai?

— Ba da, ştiam, dar...

Lui Compson Grice i se luă o piatră de pe inimă, deoarece încă îl mai munceau temeri cu privire la adevărul celor recunoscute de Wilfrid. Cine s-ar încumeta să dea la lumină un asemenea poem, dacă ar relata o experienţă personală? E posibil să dorească într-adevăr ca lumea să afle? Dar cuvintele lui Michael fuseseră concludente, doar Mont îl descoperise pe Desert şi îi era prieten intim.

— Aşa încât am scris ziarul şi i-am lămurit.

— Wilfrid ţi-a cerut să procedezi astfel?

— Da.

— Însăşi publicarea poemului a fost o nebunie. „Quem deus”[51]... Michael se opri brusc, zărind expresia de pe faţa lui Grice. Da, adăugă el cu amărăciune, îţi spui că ai dat lovitura!

Compson Grice răspunse cu răceală:

— Rămâne de văzut dacă va fi spre avantajul său spre dezavantajul meu.

— Vax! făcu Michael. Toată lumea o să se năpustească acuma pe carte, fire-ar să fie! L-ai văzut azi pe Wilfrid?

— A luat prânzul cu mine.

— Cum arăta?

Gata să răspundă: „Ca Asrael”, Compson Grice înlocui replica:

— O, foarte bine, foarte calm.

— Calm ca dracu! Ascultă-mă, Grice! Dacă n-ai să-l sprijini şi n-ai să-l ajuţi în tot tămbălăul ăsta, să ştii că nu-ţi mai vorbesc câte zile oi avea.

— Dragul meu, dar ce-ţi închipui? răspunse Compson Grice, cu oarecare demnitate.

Şi, îndreptându-şi vesta, intră în sala de joc. Michael, bolborosind: „Reptilă cu sânge rece!", se precipită în direcţia Cork Street. „Oare o fi vrând să mă vadă?" se întrebă.

Dar când ajunse în capătul străzii, făcu cale întoarsă şi o luă spre Mount Street. Aici, fu informat că părinţii săi ieşiseră

În oraş, dar că domnişoara Dinny sosise azi-dimineaţă de la Condaford.

— În regulă, Blore. Dacă-i în casă, o găsesc eu.

Urcă şi deschise fără zgomot uşa de la salon. În nişă, sub colivia papagalului mătuşii ei, Dinny şedea dreaptă şi perfect nemişcată, ca o fetiţă la lecţie, cu mâinile împreunate în poală şi ochii pironiţi în gol. Nu-l văzu până nu-şi lăsă mâna pe umărul ei.

— Dau un bănuţ ca să-ţi ghicesc gândurile!

— Michael, cum poţi învăţa să ucizi?

— Ah! Mică bestie sângeroasă ce eşti! Ai tăi au citit „The Phase"?

Dinny făcu din cap că da.

— Şi care a fost reacţia?

— Tăcere, buze strânse... Michael dădu din cap.

— Sărăcuţa de tine! Aşa că ai venit aici!

— Da, mă duc cu Wilfrid la teatru.

— Salută-l din partea mea şi spune-i că oricând doreşte să mă vadă îi stau la dispoziţie. Ah, Dinny, şi încearcă să-l faci să simtă că noi îl admirăm c-a răsturnat şiştarul.

Dinny înălţă ochii spre el, şi Michael fu înduioşat de expresia feţei ei.

— Michael, să ştii că n-a făcut-o numai din mândrie. Mi-e teamă că e ceva ce-l fierbe pe dinăuntru. În străfundurile conştiinţei lui, nu-i sigur dacă nu laşitatea l-a minat să renunţe. Ştiu că nu-şi poate scoate gândul ăsta din minte. Şi simte nevoia să se verifice, să dovedească faptul că nu e laş, nu

atât altora, cât lui însuşi. Ah! Eu ştiu că nu este. Dar atâta timp cât nu şi-o dovedeşte lui şi celorlalţi, e în stare de orice.

Michael încuviinţă. Din întrevederea lui cu Wilfrid, rămăsese, într-un fel, cu aceeaşi impresie.

— Ştiai că i-a cerut editorului să facă o mărturisire deschisă?

— Oh! făcu Dinny cu voce albă. Şi ce-o să mai fie?

Michael înălţă din umeri.

— Michael, crezi că cineva o să poată sesiza situaţia în care s-a aflat Wilfrid?

— Oamenii cu imaginaţie sunt rari. Eu unul nu pretind că o pot sesiza. Tu, da?

— Numai pentru că e vorba de Wilfrid.

Michael îi strânse braţul.

— Mă bucur, Dinny, că iubirea ta îmbracă forma bolii demodate, şi nu a modernei „necesităţi fiziologice”.

XX

În timp ce se îmbrăca, Dinny primi vizita mătuşii ei,

— Unchiul tău mi-a citit articolul ăla, Dinny. Stau şi mă întreb...

— Ce te întrebi, mătuşă Em?.

— Cunoşteam eu un Coltham — dar ăla a murit.

— Şi ăsta o să moară, probabil.

— Dinny, de unde-ţi procuri corsetele? Sunt atât de comode.

— De la Harridge.

— Unchiul tău e de părere că ar trebui să se retragă de la club.

— Wilfrid nici nu se sinchiseşte de clubul lui; nu ştiu dacă a dat în total de douăsprezece ori pe acolo. Dar nu cred că se va retrage.

— Mai bine fă-l tu să se retragă.

— Nici prin cap nu-mi trece „să-l fac” să facă ceva.

— E aşa de penibil când recurg la bilele negre...

— Mătuşico, îmi dai voie să trec la geam?

Lady Mont se desprinse de lângă fereastră, traversă camera şi luă volumaşul de pe noptieră.

— „Leopardul”! Dar şi-a schimbat petele, Dinny.

— Ba nu, mătuşico; Wilfrid n-are pete.

— Botezul şi toate astea...

— Dacă botezul ar avea într-adevăr vreo însemnătate, atunci ar constitui o nedreptate făcută pruncilor înainte de a-şi da seama pe ce lume sunt...

— Dinny!

— Vorbesc serios! Nu poţi angaja la anumite îndatoriri pe cineva care se află în totală necunoştinţă de cauză; e un lucru lipsit de cuviinţă.

Când Wilfrid a crescut îndeajuns de mare ca să poată raţiona, nu a mai crezut în nici o religie.

— Nu-i vorba c-a renunţat, ci că a preluat altă credinţă.

— Asta ştie şi el.

— Mă rog, zise Lady Mont întorcându-se spre uşă, cred că i-a dat o lecţie arabului ăluia; ce tip inoportun! Dacă vrei o cheie de la uşa de jos; cere-i lui Blore.

Dinny isprăvi iute cu îmbrăcatul şi alergă jos. Blore se afla în sufragerie.

— Blore, mătuşa Em spune că-mi poţi da o cheie, şi te-aş ruga să-mi chemi un taxi.

După ce telefonă la staţia de taximetre şi-i înmână o cheie, valetul i se adresă:

— Ştiţi, domnişoară, cu Lady Mont care spune cu voce tare tot ce gândeşte, sunt obligat şi eu să aflu lucrurile, şi tocmai îi ziceam azi-dimineaţă lui Sir Lawrence: „Dacă domnişoara Dinny ar vrea să-l ia acum pe tânăr şi să facă împreună o plimbare prin munţii Scoţiei, sus, acolo unde n-au cum vedea ziarele, ar fi scutiţi de o mulţime de neplăceri”. În ziua de azi, domnişoară, aţi observat şi dumneavoastră, noutăţile se alungă una pe alta şi oamenii nu mai au ţinerea de minte pe care o aveau în trecut. Mă scuzaţi că intervin.

— Îţi mulţumesc, Blore. Mie una mi-ar plăcea la nebunie; numai că mi-e teamă că dânsul n-ar fi de acord.

— În ziua de azi, o tânără doamnă poate obţine tot ce doreşte, domnişoară.

— Dar bărbaţii trebuie să fie totuşi prudenţi, Blore.

— Da, domnişoară, desigur, e greu cu familia; dar lucrurile se pot aranja.

— Cred că va trebui să înfruntăm furtuna

Valetul clătină din cap.

— După părerea mea, cine spune una ca asta îşi ia în spinare răspunderea a o sumedenie de supărări inutile. A sosit taxiul, domnişoară.

În taxi, se aplecă în faţă, ca să simtă, prin ambele ferestre, aerul străzii pe obrajii înfierbântaţi. În plăcuta efervescenţă de acum, până şi mânia şi indignarea stârnită de cronica aceea păreau să se spulbere. La colţ cu Piccadilly, citi un afiş: „Sosirea cailor pentru derby”. Mâine avea loc derby-ul! Pierduse cu totul noţiunea evenimentelor! Hotărâseră să ia cina la restaurantul Blafard în Soho, dar înaintarea taxiului era îngreunată de traficul unui oraş aflat în ajunul unei sărbători naţionale. În uşa restaurantului se afla Stack, cu prepelicarul în lesă. Îi înmână un bilet.

— Domnişoară, domnul Desert mi-a cerut să vi-l dau. Am luat şi câinele ca să facă o plimbare.

Dinny desfăcu biletul cu o senzaţie de rău fizic.

Dinny, iubito,

Iartă-mă că nu am venit în seara asta. Întreaga zi am petrecut-o într-o agonie de îndoieli. Fapt este că până nu ştiu cum va primi opinia publică povestea mea, mă munceşte sentimentul copleşitor că nu am voie să te târăsc şi pe tine în nimic din toate astea; şi tocmai o ieşire în public, ca cea de astă seară, este lucrul pe care vreau să-l evit. Presupun că ai citit „The Daily Phase”, este începutul comediei. În cursul săptămânii viitoare, va trebui să trec, de unul singur, prin tot ce mă aşteaptă, şi să-mi cântăresc bine situaţia. N-am de gând să fug, şi ne putem scrie. Ai să înţelegi. Câinele e o binefacere, şi ţi-l datorez ţie. La revedere pentru scurt timp, dragostea mea.

Al tău devotat

W.D.

Tot ce reuşi să facă fu să-şi înfrâneze gestul de a-şi duce mâna la inimă, sub ochii şoferului. Tot timpul se temuse de acest lucru, îşi dădea seama acum, şi anume de a se trezi izolată tocmai când bătălia era în toi. Cu un efort, îşi controlă tremurul buzelor, rosti: „Aşteaptă o clipă” şi se întoarse spre Stack:

— Urcaţi în maşină, dumneata şi Foch.

— Vă mulţumesc, domnişoară.

Dinny se aplecă spre câine. Groaza i se zvârcolea în piept. Câinele ăsta! Era o legătură între ei.

— Vârâ-l în maşină, Stack!

Pe drum, îl întrebă liniştită:

— Domnul Desert e acasă?

— Nu, domnişoară, mi-a dat biletul şi a plecat.

— Cum arăta?

— Puţin necăjit, aşa cred, domnişoară. Vreau să vă spun că tare mi-ar plăcea să-l învăţ cum să se poarte pe domnul acela de la „The Daily Phase”.

— Ah! Ai citit articolul?

— Da; şi eu sunt de părere că n-ar trebui să se dea drumul la aşa ceva.

— Libertatea presei, murmură Dinny. Câinele îşi lipi botul de genunchii ei. Foch e cuminte?

— Nu ne supără de fel, domnişoară. E un gentleman câinele ăsta; nu-i aşa, băiete?

Câinele continua să stea cu botul lipit de genunchii lui Dinny şi senzaţia era reconfortantă.

Când maşina opri în Cork Street, Dinny scoase un creion din geantă, rupse jumătatea de filă albă a biletului lui Wilfrid şi scrise:

Iubitule,

Cum doreşti tu. Dar în aceste împrejurări, te rog să ştii, sunt a ta pe vecii vecilor. Nimic nu poate sau nu va putea să mă despartă de tine, decât dacă vei înceta să mă iubeşti.

A ta

Dinny

Şi nu vei înceta, nu-i aşa? Oh, te rog să n-o faci!

Umezind ceea ce mai rămăsese din lipiciul de pe plic, vârî înăuntru jumătatea ei de filă şi-l apăsă până se închise. Dându-i-l lui Stack, sărută câinele pe cap şi-i indică şoferului:

— Capătul parcului, în Mount Street, te rog. Noapte bună, Stack!

— Noapte bună, domnişoară!

Ochii şi gura valetului, rămas locului, nemişcat, i se părură atât de pline de înţelegere, încât Dinny îşi întoarse faţa. Şi acesta fu sfârşitul escapadei pe care o aşteptase cu atâta nerăbdare.

De sus, din Mount Street, intră în Hyde Park şi se aşeză pe banca pe care şezuse cu Wilfrid, fără să-i pese de faptul că era singură, fără pălărie, în rochie de seară, şi că trecuse de ora opt. Îşi ridică gulerul pardesiului până se împreună cu părul ei castaniu, şi rămase astfel, încercând să privească lucrurile din punctul lui de vedere. Îl înţelegea foarte bine. Mândrie! Avea şi ea destulă ca să-l poată înţelege. A nu dori să amesteci pe alţii în necazurile tale era un lucru elementar. Cu cât ţineai mai mult la ei, cu atât mai puţin doreai să-i tragi după tine. Cu câtă ironie îi despărţea iubirea pe îndrăgostiţi, exact când aveau mai multă nevoie unul de altul! Şi, din câte îşi putea da ea seama, nu exista nici o ieşire! îi ajunseră vag la ureche acordurile fanfarei. Ce cântau, „Faust”? Nu, „Carmen”! Opera preferată a lui Wilfrid. Se ridică şi o porni prin iarbă, după sunet. Ce înghesuială! îşi luă un scaun, ceva mai depărtişor, şi se aşeză din nou, lingă tufele de rhododendroni. Habanera din opera „Carmen”! Ce fior îţi dădeau întotdeauna primele note! Cât de sălbatică, de neaşteptată, stranie şi ineluctabilă e iubirea! „L'amour est enfant de Bohème...!”[52] Rhododendronii înfloriseră târziu anul ăsta. Iată-l pe cel roz aprins! Aveau şi ei la Condaford... Unde era oare... ah! Oare unde să fi fost Wilfrid în clipa asta? De ce nu putea iubirea străpunge vălurile, aşa ca măcar în gând să poată păşi alături de el, să-şi strecoare mina în mâna lui! O mina spirituală tot e mai bună decât nimic! şi Dinny avu acea acută senzaţie de singurătate pe care numai un îndrăgostit o poate încerca atunci când îşi imaginează viaţa fără celălalt. Aşa cum se ofilesc florile pe lujere, tot astfel s-ar ofili şi ea, dac-ar fi smulsă de lângă el. „Să facă singur faţă lucrurilor! Şi cât o să dureze? De-a pururi?” La acest gând, tresăltă; şi un trecător,

care-şi închipui că gestul era menit să-i atragă lui atenţia, se opri locului şi o privi. Expresia feţei ei îl făcu să-şi schimbe părerile, şi-şi văzu mai departe de drum. Mai avea de spânzurat încă două ore până să se poată întoarce acasă, nu voia să le dea a înţelege alor ei că seara se încheiase în suferinţă. Fanfara termină selecţiunile din „Carmen” cu Marşul toreadorului. O pată pe operă respectivă, această melodie atât de populară! Nu, nu era o pată, căci fusese scrisă, desigur, cu intenţia de a spulbera, prin sunete de trâmbiţă, tristeţea tragicului sfârşit, aşa cum trâmbiţează lumea în jurul pasiunii îndrăgostiţilor. Lumea e o scenă nepăsătoare şi nesimţitoare pe care vieţile păşesc ţanţoş, sau se furişează şi se adună prin ungherele-i întunecate... Ce ciudat răsună aplauzele în aer liber. Îşi privi ceasul de mină. Nouă şi jumătate. Încă o oră până să se întunece cu totul. Dar se lăsase o boare răcoroasă, o mireasmă de iarbă şi de frunze; culorile rhododendronilor păleau treptat, cântecele păsărilor se stinseseră. Oamenii treceau întruna prin faţa ei; nu vedeau nimic deosebit la dânşii şi, la rându-le, păreau să nu găsească nimic deosebit la ea. Şi Dinny îşi spuse: „Toate lucrurile şi-au pierdut hazul, şi eu n-am mâncat nimic”. Un local! Prea devreme, dar or fi unele restaurante unde ar putea lua ceva. Nici tu cină, aproape nimic la prânz, nici ceai — o condiţie potrivită pentru suferinţele din dragoste. Porni în direcţia Knightsbridge, mergând repede, mai curând din instinct decât din experienţă, pentru că era prima dată când rătăcea singură prin Londra la asemenea oră. Ajunse fără nici un fel de peripeţii la poarta parcului, ieşi şi porni să coboare pe Sloane Street. Se simţea mai bine când mergea şi-şi creionă în minte sloganul: „Leac împotriva suferinţelor din amor, mersul pe jos!” Pe străduţa aceea strimta nu era ţipenie de om. Casele zăvorite cu grijă şi cu obloanele trase păreau să confirme, prin expresia feţelor lor prelungi, înguste şi formale, indiferenţa lumii înregimentate faţă de dorurile celor ce

hoinăresc pe străzi, aşa că ea. La colţ cu King's Road stătea o femeie.

— Mi-aţi putea indica, îi ceru Dinny, vreun local prin apropiere unde se poate mânca?

Abia acum observă că femeia căreia i se adresase avea o faţă grosolană, cu pometi proeminenţi, puternic fardaţi, ca şi ochii. Buzele-i erau binevoitoare, puţin cam groase; nasul, de asemenea, borcănat; ochii aveau privirea aceea care rezultă din nevoia de a fi când împietriţi, când ademenitori, de parcă-şi pierduseră orice contact cu sufletul. Purta o rochie neagră, mulată pe rotunjimile trupului, şi un şirag mare de perle artificiale. Dinny nu se putu împiedica să-şi spună că întâlnise în înalta societate multe femei semănând cu aceasta.

— Pe stânga e un local drăguţ.

— Vrei să vii cu mine să mâncăm ceva? întrebă Dinny mânată de un impuls sau de foamea zugrăvită pe faţa femeii.

— Vai! Cum să nu! Adevărul e că am ieşit fără să pun nimic în gură. Şi-apoi e plăcut să nu fii singură.

O porni pe Kings's Road, şi Dinny i se alătură. Îi trecu prin minte că dacă ar întâlni vreun cunoscut, situaţia ar fi tare caraghioasă; şi acest gând o făcu să se simtă cu atât mai bine. „Pentru numele lui Dumnezeu, îşi spuse, fii naturală!”

Femeia o conduse într-un mic restaurant, sau mai curând cârciumă, pentru că avea şi un bar. Nu se afla nimeni în sala de mese, care avea o intrare separată, şi se aşezară la o măsuţă pe care se găsea un serviciu de oţet şi untdelemn, un clopoţel, o sticlă cu sos Worcester şi, într-un vas, câteva flori anemice, care nu fuseseră niciodată proaspete. Plutea un uşor miros de oţet.

— N-aş zice nu la o ţigară, spuse femeia.

Dinny n-avea ţigări. Scutură clopoţelul.

— Ai vreo preferinţă?

— Oh! Ieftine!

Apăru o chelneriţă, o măsură pe femeie, o măsură pe Dinny şi emise un:

— Da?

— Un pachet de „Players” te rog. O cafea mare pentru mine, tare şi proaspătă, cu cozonac, sau cu cornuri, sau cu orice vreţi. Dumneata ce doreşti?

Femeia se uită la Dinny, de parcă-i măsura capacitatea, se uită apoi la chelneriţă şi răspunse cu o voce şovăielnică:

— Mă rog, ca să spun adevărul, mie mi-e foame. Friptură rece de vacă şi o sticlă de bere neagră?

— Ceva legume? întrebă Dinny. O salată?

— Da, o salată, mulţumesc.

— Bun! Şi nişte nuci murate? Vrei să ne aduci cât mai repede ce-am comandat?

Chelneriţa îşi trecu limba peste buze, dădu din cap şi plecă.

— Nu, zău, începu femeia dintr-o dată, e grozav de drăguţ din partea dumitale, ştii?

— A fost un gest prietenesc din partea dumitale că ai acceptat să vii. Fără dumneata, m-aş fi simţit cam pierdută.

— Ea nu poate deloc să priceapă, adăugă femeia cu capul spre locul unde dispăruse chelneriţă. Şi ca să spun adevărul, nici eu nu pricep...

— De ce? Ne e foame amândurora.

— De asta nici nu încape îndoială; să mă vezi când o veni mâncarea! Mă bucur că ai comandat nuci murate, eu mă dau în vânt după ceapă murată, dar nu se face.

— Ar fi trebuit să mă gândesc la cocktailuri, murmură Dinny, dar poate că nu se prepară aici.

— Merge şi câte un sherry. Mă duc eu să le iau.

Femeia se ridică şi dispăru în bar.

Dinny profită de ocazie ca să-şi pudreze nasul. De asemenea, îşi cufundă mâna în sân, în buzunarul sutienului, unde era depozitată comoara obţinută în

South Molton Street, şi scoase o bancnotă de cinci lire. Se simţea cuprinsă de o tristă aţâţare.

Femeia sosi cu cele două pahare.

— Le-am spus să le treacă la socoteală. Aici au băutură bună.

Dinny înălţă paharul ei şi sorbi. Femeia îl dădu pe gât dintr-o înghiţitură.

— De-aşa ceva aveam nevoie. Ia gândeşte-te, o ţară în care să nu poţi face rost de-o băutură!

— Las' că şi-n America fac rost şi beau.

— Te cred! Dar se spune că băutura-i îngrozitoare.

Dinny văzu că privirea femeii se plimba în sus şi-n jos, pe pardesiul, pe rochia, pe faţa ei, cu insaţiabilă curiozitate.

— Scuză-mă, începu femeia pe neaşteptate, ai o întâlnire?

— Nu. După ce mâncăm, mă duc acasă.

Femeia oftă.

— Nu mai aduce o dată blestematele alea de ţigări!

Chelneriţă reapăru cu o sticlă de bere şi cu ţigările. Privind la părul lui Dinny, deschise sticla.

— Oooof! făcu femeia trăgând un fum cu nesaţ, de-aşa ceva aveam nevoie.

— Într-un minut vin şi celelalte, zise chelneriţă.

— Nu te ştiu de pe scenă; nu-i aşa? sondă femeia.

— Nu. Nu sunt actriţă.

Sosirea mâncării sparse tăcerea care urmă. Cafeaua era mai bună decât sperase Dinny şi foarte fierbinte. O băuse aproape pe toată şi mâncase o felie mare de cozonac cu stafide, când femeia, virându-şi o nucă murată în gură, vorbi din nou:

— Locuieşti la Londra?

— Nu. În Oxfordshire.

— Ei, şi mie îmi place la ţară; dar acuma nu mă mai duc deloc. De felul meu sunt din Maidstone, tare frumos pe-acolo. Scoase un suspin, cu iz de bere neagră. Cică în Rusia, comuniştii au pus capăt

prostituţiei, nu-i nostim? Mi-a spus un ziarist american. Niciodată până acu n-am pomenit că votarea unui buget să aibă la noi asemenea urmări. A crescut îngrozitor şomajul.

— Da, şi am impresia că asta-i afectează pe toţi.

— Pe mine una ştiu că mă afectează. Apoi îi aruncă o privire de gheaţă: Presupun că eşti şocată.

— E greu să mai şochezi azi oamenii, nu găseşti?

— Mă rog, de regulă eu nu prea mă învârtesc printre episcopi.

Dinny râse.

— Cu toate astea, continuă femeia sfidător, am dat peste un preot care mi-a vorbit cu mai mult bun simţ decât mi-a vorbit cineva vreodată; numai că, bineînţeles, n-am putut să mă ţin de ce mi-a spus.

— Pun rămăşag că-i cunosc numele, râse Dinny; Cherrell?

— Exact! făcu femeia holbându-şi ochii.

— E unchiul meu.

— Ei, asta-i! Nu zău! Ce caraghioasă-i lumea! Şi nici prea mare nu-i! Dar era un om foarte drăguţ, urmă ea.

— Mai e încă.

— E un om între oameni.

Dinny, care aşteptase aceste cuvinte inevitabile, îşi spuse: „Aici trebuie să intervină ajutorul dat „Sorei noastre rătăcite”.

Femeia scoase un suspin de ghiftuială.

— Mi-a părut foarte bine, spuse ea şi se ridică. Îţi mulţumesc mult de tot. Acum trebuie să plec, că altfel întârzii la treabă.

Dinny sună clopoţelul. Chelneriţa apăru cu o suspectă promptitudine.

— Nota te rog; poţi să-mi schimbi asta?

Chelneriţa luă bancnotă cu oarecare precauţie.

— Mă duc să mă aranjez un pic, spuse femeia. Mă întorc îndată.

Ieşi pe o uşă.

Dinny bău ultimele picături de cafea. Încerca să-şi dea seama ce trebuie să însemne o astfel de viaţă. Chelneriţa se întoarse cu restul, îşi primi bacşişul, rosti un: „Mulţumesc, domnişoară” şi plecă. Dinny îşi reluă gândul curmat.

— Ei bine, glăsui femeia în spatele ei. Nu cred că o să ne mai întâlnim vreodată. Dar vreau să-ţi spun părerea mea, că eşti un soi tare bun.

Dinny ridică privirea spre ea.

— Când mi-ai spus că ai plecat de acasă fără nimic în gură, însemna că nu aveai nimic de pus în gură?

— Te cred.

— Atunci vrei să fii drăguţă să primeşti restul ăsta? E îngrozitor să nu ai un ban în Londra.

Femeia îşi muşcă buzele şi Dinny văzu că îi tremurau.

— N-aş vrea să-ţi iau banii, după ce c-ai fost atât de bună.

— Ei, fleacuri! Te rog!

Şi luându-i mâna, îi îndesă banii cu sila. Spre oroarea ei, femeia se smiorcăi zgomotos. Se pregătea să iasă în fugă pe uşă, când femeia strigă după ea:

— Ştii ce fac acum? Mă duc acasă să mă culc. Dumnezeule, asta fac! Mă duc să dorm!

Dinny ieşi în goană în Sloane Street. Păşind pe lângă casele înalte, cu pleoapele obloanelor lăsate, simţi, cu recunoştinţă, că suferinţele de dragoste i se potoliseră mult. Dacă mergea încet, nu avea să ajungă prea devreme în Mount Street. Se întunecase de-a binelea şi, în ciuda luminii înceţoşate a oraşului, cerul scânteia de stele. Nu intră din nou în Hyde Park, ci merse de-a lungul grilelor exterioare. I se părea că se scursese o grămadă de timp de când îşi luase rămas bun de la Stack şi de la câine în Cork Street. Când dădu colţul în Park Lane, traficul se înteţi. Mâine, toate aceste vehicule se vor scurge spre colinele Epsom[53]; Londra o să rămână aproape părăsită. Şi, cu un junghi în inimă, se lăsă fulgerată

de gândul cât de părăsită o să i se pară Londra când nu-l va mai întâlni sau nu va mai aştepta să-i întâlnească pe Wilfrid.

Ajunse la poartă, trecând pe lângă „butoiul nărăvaş" şi, deodată, de parcă întreaga seară nu fusese decât un vis, îl văzu pe Wilfrid stând după statuie. Avu senzaţia că se înăbuşă şi fugi spre el. Wilfrid întinse braţele şi o strânse la piept.

Clipă nu putea fi prelungită pentru că maşinile şi pietonii treceau în sus şi-n jos; aşa încât, braţ la braţ, porniră spre Mount Street. Dinny se mulţumea să se lipească de el, iar Wilfrid părea la fel de mut; dar gândul că venise acolo ca să fie mai aproape de ea era nespus de mângâietor.

Se conduseră unul pe celălalt, timp de un sfert de oră, trecând de poarta casei şi reîntorcându-se, ca un fecior cu o slujnicuţă. Rangul şi ţara, tradiţiile şi credinţele, toate pieriseră. Şi poate că în toată Londra, printre cei şapte milioane de locuitori, nu se găseau în clipele acelea două suflete mai înduioşate şi mai îngemănate!

În cele din urmă, se deşteptă simţul umorului.

— Iubitule, nu ne putem conduce toată noaptea unul pe celălalt acasă. Aşa că încă un sărut... şi încă un sărut... şi încă... un sărut!

Dinny alergă pe scări şi răsuci cheia în broască.

XXI

Starea de spirit a lui Wilfrid când se despărţise de editorul său la restaurantul „The Jessamine" fusese împărţită între furie şi confuzie. Fără să fi pătruns subtilităţile anatomiei mintale a lui Compson Grice, Wilfrid simţea că fusese manevrat; şi în tot restul acelei neliniştite după-amieze, vagabondă, pendulând între uşurarea că în sfârşit dăduse totul pe faţă şi resentimentul pe care ţi-l inspiră irevocabilul. Astfel muncit de gânduri, nu-şi dăduse realmente seama de şocul pe care biletul lui i-l va provoca lui Dinny şi numai când, întorcându-se acasă, îi găsi răspunsul, inima se îndreptă către ea şi, o dată cu inima, se îndreptă şi el însuşi spre locul întâlnirii neaşteptate. În cele câteva minute cât defilaseră împreună pe Mount Street, tăcuţi şi aproape îmbrăţişaţi, Dinny reuşise să-i infuzeze sentimentul că erau doi şi nu unul singur împotriva lumii. De ce s-o ţină deoparte şi s-o facă şi mai nefericită decât era necesar? Şi a doua zi dimineaţă îi trimise un bilet prin Stack, invitând-o la o excursie.

Uitase de derby şi maşina lor fu pe dată înghiţită într-un puhoi de vehicule.

— Eu n-am văzut niciodată derby-ul, spuse Dinny. N-am putea merge?

Existau cu atât mai multe raţiuni să se ducă la derby cu cât se părea că nu aveau nici o şansă raţională de a nu se duce. Dinny era mirată de sobrietatea generală. Nici urmă de băuturi, steaguri, cărucioare trase de măgăruşi, note discordanţe, trăncăneală. Nici o urmă de trăsură, cotigă sau cărucior de negustor ambulant, nimic decât un şuvoi compact şi mobil de autocare şi automobile, cele mai multe închise.

Când, în cele din urmă, parcară la coline, îşi mâncară sandvişurile şi se lăsară duşi de mulţime,

se întoarseră, instinctiv, spre şansa de a vedea un cal.

Derby Day a lui Frith[54] părea să nu fie real, dacă fusese vreodată. În acel tablou oamenii par să aibă o viaţă a lor pe care o trăiesc; în această mulţime, fiecare nu părea decât să încerce să se ducă în alt loc decât cel în care se afla.

În padoc, care la prima vedere părea să adăpostească numai oameni şi nici un cal, Wilfrid spuse deodată:

— Dinny, e o nebunie; cu siguranţă că vom fi văzuţi.

— Şi ce dacă? Uite un cal!

Într-adevăr, un număr de cai erau aduşi într-o arenă. Dinny se îndreptă grăbită spre ei.

— Toţi mi se par la fel de frumoşi, îi şopti cu voce înăbuşită, şi la fel de buni, cu excepţia ăstuia. Nu-mi place spatele lui.

Wilfrid consultă catalogul.

— Ăsta-i favoritul.

— Şi totuşi nu-mi place. Nu observi? Spinarea se apropie precipitat de coadă, până la un anumit punct, şi pe urmă se lasă brusc în jos.

— De acord, totuşi caii aleargă indiferent de forma lor.

— Pariez şi eu pe calul pe care-l alegi tu, Wilfrid.

— Atunci lasă-mi puţin timp.

Oamenii din dreapta şi din stânga ei rosteau numele cailor, pe măsură ce aceştia defilau. Dinny găsise un loc la bară, cu Wilfrid alături, strâns lipit de ea.

— E-un porc de cal, exclamă un om în stânga ei. În viaţa mea nu mai pariez pe bestia asta.

Dinny aruncă o privire celui care vorbise. Era o matahală de om, cu un colac de grăsime la ceafă, o gambetă şi un trabuc în gură. Soarta calului i se păru mai puţin înspăimântătoare.

O doamnă aşezată pe un scăunaş pliant, în dreapta ei, zise:

— Ar trebui să degajeze aleea pentru caii care ies. Chestia asta mi-a păpat bănişorii acum doi ani.

Mâna lui Wilfrid se opri pe umărul lui Dinny.

— Ăsta îmi place, spuse. Blenheim! Hai să mergem să pariem pe el.

Se duseră în locul unde şiruri de oameni stăteau la coadă în faţa unui soi de porumbare, sau cel puţin aşa păreau.

— Stai aici, îi spuse Wilfrid. Mă duc să-mi depun formularul şi mă întorc.

Dinny rămase locului, privind.

— Bună ziua, domnişoară Cherrell. Un domn înalt, cu un cilindru cenuşiu şi cu tocul lung al unui binoclu de câmp atârnat de gât, se oprise în faţa ei. Ne-am întâlnit la statuia lui Foch şi la nunta surorii dumitale, dacă-ţi aduci aminte.

— Ah! Da, domnul Muskham.

Inima începu să-i bată cu putere şi se strădui să nu privească în direcţia lui Wilfrid.

— Aveţi veşti de la sora dumneavoastră?

— Da, ne-au scris din Egipt. Cred că au suferit îngrozitor de căldură pe Marea Roşie.

— Aţi făcut vreun pariu?

— Încă nu.

— Eu nu m-aş aventura la favorit, n-o să reziste.

— Ne-am gândit la Blenheim.

— Mă rog, e un cal frumos şi ia bine curbele. Dar în grajdul lui e un altul care se bucură de mai multă apreciere. Înţeleg că sunteţi o neofită, domnişoară Cherrell. La un cal trebuie să urmăriţi unul din următoarele două lucruri, sau chiar ambele: pârghia crupei şi personalitatea, nu frumuseţea, ci personalitatea.

— Pârghia crupei? Vreţi să spuneţi că trebui să fie mai înalt în spate decât în faţă?

Jack Muskham zâmbi.

— Asta-i. Dacă observaţi acest lucru la un cal, mai ales când trebuie să urce o înălţime, pariaţi pe el.

— Dar personalitatea? Când îşi înalţă capul şi priveşte în depărtare, peste capetele oamenilor? Am văzut un cal făcând asta.

— Mi-ar plăcea să-mi fiţi elevă, o jur! Exact la aşa ceva m-am referit.

— Dar nu ştiu ce cal era, răspunse Dinny.

— Păcat.

Apoi, deodată, Dinny îi văzu interesul binevoitor îngheţându-i pe faţă. Îşi ridică cilindrul şi se întoarse. Vocea lui Wilfrid rosti în spatele ei:

— Ei, am pus o hârtie de zece lire pe el.

— Hai să mergem la tribună să urmărim cursa.

Wilfrid nu părea să-l fi remarcat pe interlocutorul ei; simţindu-i mâna sub braţ, Dinny se străduia să uite înţepenirea subită a feţei lui Jack Muskham. Strădaniile multiple ale mulţimii de a-şi „prognostica viitorul" contribuiră să-i distragă atenţia, astfel încât ajunse la potou într-o dispoziţie de totală indiferenţă faţă de tot ce nu era Wilfrid sau caii. Găsiră un loc în picioare, lingă bookmakeri, în apropiere de bară.

— Culorile verde şi şocolatiu, asta pot ţine minte. Şocolata cu fistic îmi place cel mai mult. Cât câştig dacă am să câştig, iubitule?

— Ascultă!

Reuşiră să izoleze cuvintele: „Optsprezece la unu, Blenheim!"

— O sută optzeci! exclamă Dinny. Splendid.

— Mă rog, înseamnă că nu e prea apreciat în grajdurile lui; mai au şi alt cal în cursă. Uite-i că vin! Sunt doi cu verde şi şocolatiu. Al nostru-i al doilea!

Paradă, care-i încânta pe toţi cu excepţia cailor, îi oferi prilejul să vadă calul cafeniu pe care pariaseră, înnobilând călăreţul cocoţat pe el.

— Cum îl găseşti, Dinny?

— Aproape toţi îmi plac la fel. Cum îşi poate da seama cineva care-i cel mai bun, numai privindu-i?

— Nici nu se poate.

Caii se întorceau acum în galop mărunt pe lângă tribune.

— Ai impresia că Blenheim e mai înalt în spate decât în faţă? murmură Dinny.

— Nu. Frumoasă mişcare. De ce?

Dar Dinny se mulţumi să-i strângă braţul şi se înfioră uşor.

Cum nici unul din ei nu aveau binoclu, când cursa începu, totul le apăru învălmăşit. Cineva din spate repeta întruna:

— Favoritul conduce! Favoritul conduce!

Când caii făcură curbă la Tattenham Corner, acelaşi om bolborosi:

— Paşa... Paşa e în frunte... ba nu, favoritul... favoritul câştiga!... nu, nu el... Iliada... Iliada e în frunte.

Dinny simţi mâna lui Wilfrid strângându-i braţul.

— Al nostru, strigă el, de partea asta... priveşte!

Dinny văzu la capătul mai îndepărtat al şirului un cal roz şi cafeniu, şi în partea dinspre ea, unul şocolatiu şi verde. Era în frunte, în frunte! Câştigaseră!

În mijlocul tăcerii şi dezamăgirii generale, cei doi îşi zâmbeau unul altuia. Părea un bun augur.

— Mă duc să scot banii, şi apoi direct la maşină şi-o întindem!

Wilfrid insistă ca Dinny să ia toţi banii, iar ea îi depozită laolaltă cu restul comorii, cu atât mai multă asigurare împotriva oricărei hotărâri bruşte de a o lipsi de prezenţa lui.

În drum spre casă trecură din nou prin Richmond Park şi rămaseră un timp printre ferigile tinere, ascultând cucul, fericiţi în după-masa însorită, paşnică, înfiorată de şoapte. Luară masa de seară într-un restaurant din Kensington şi, la urmă, o conduse până în Mount Street.

În noaptea aceea, somnul lui Dinny nu fu tulburat de îndoieli sau de visuri, iar dimineaţa coborî la micul dejun cu ochii limpezi şi cu obrajii

uşor rumeniţi de soare. Unchiul ei citea The Daily Phase. Lăsă ziarul din mâna şi-i spuse:

— După ce-ţi bei cafeaua, Dinny, aruncă o privire pe ziarul ăsta. Editorii au în ei ceva, adăugă el, care te fac uneori să te îndoieşti dacă sunt într-adevăr oameni şi fraţi. Iar ziariştii au în ei ceva care-ţi dă certitudinea că nu sunt.

Dinny citi scrisoarea lui Compson Grice tipărită sub titlul:

APOSTAZIA DOMNULUI DESERT.
PROVOCAREA NOASTRĂ ACCEPTATĂ.
O MĂRTURISIRE.

Urmau două strofe din poemul lui Sir Alfred Lyall, *Teologie în extremis*:

Şi pentru ce? Tânjesc eu oare după nemurire?
Voi fi ucis şi-apoi zvârlit uitării.
Să fie preţul pentru mântuire?
Dar Dumnezeu nu pune preţ salvării.
Şi totuşi, pentru a Britaniei onoare
Nu pot trăi o viaţă-n dezonoare.
Şi o să pier în rândurile neştiute
Ale celor fără nume ce Cauzei-au slujit
Şi putrezesc acum, în gropi necunoscute;
Şi nici măcar un vers pe-o piatră scrijelit
Nu pomeneşte de martirii care, asemeni mie,
Viaţa jerfitu-şi-au pentru a patriei mândrie.

Uşoara rumeneală a obrajilor lui Dinny fu înecată de un val de roşeaţă intensă.

— Da, murmură Sir Lawrence urmărind-o. Laptele a dat în foc, cum ar fi spus bătrânul Forsyte. Totuşi, ieri stăteam de vorbă cu cineva care-mi spunea că, după părerea lui, în zilele noastre absolut nimic nu mai lasă o pată de neînlăturat. Trişezi la jocul de cărţi, şterpeleşti coliere preţioase, o călătorie de doi ani în străinătate şi totul e dat uitării. Cât despre anomaliile sexuale, după părerea

lui nici nu mai sunt considerate anormale. Aşa, încât, capul sus!

Dinny răspunse cu năduf:

— Ceea ce mă irită este că orice vierme se va simţi îndreptăţit să se erijeze în judecător.

Sir Lawrence încuviinţă:

— Şi cu cât va fi mai vierme, cu atât mai îndreptăţit se va simţi. Dar nu viermii trebuie să ne îngrijoreze; ci oamenii cu „mândria rasei britanice" şi din ăştia mai sunt berechet.

— Unchiule, există vreo cale prin care Wilfrid ar putea demonstra în mod public că nu este un laş?

— S-a comportat onorabil în război.

— Cine îşi mai aduce aminte de război?

— Poate, murmură Sir Lawrence, am putea monta o bombă în maşina lui, în Piccadilly, aşa încât el să stea s-o privească explodând şi să-şi aprindă o ţigară. Alt mijloc mai bun nu văd.

— L-am întâlnit ieri pe domnul Muskham.

— Asta înseamnă că ai fost la derby. Sir Lawrence scoase din buzunar o ţigară de foi miniaturală. Jack a adoptat punctul de vedere că tu eşti o victimă.

— Ah! De ce nu pot oamenii să-şi vadă de treburile lor şi să ne lase în pace?

— Nimfele ispititoare nu sunt niciodată lăsate în pace. Jack e un misogin.

Dinny izbucni într-un mic râs disperat.

— Bănuiesc că necazurile altuia sunt distractive.

Se ridică şi se duse la fereastră. Avea senzaţia că întreaga lume se pornise să latre, cum latră câinii la o pisică încolţită, şi totuşi liniştea de pe Mount Street nu era tulburată decât de camionul unui lăptar.

XXII

Când cursele îl obligau să înnopteze la Londra, Jack Muskham ocupa un dormitor la clubul Burton. După ce citi în *The Daily Phase* darea de seamă asupra derby-ului, răsfoi ziarul alene. Celelalte articole din „fiţuica" asta îl interesau prea puţin. Paginaţia ziarului îi şoca formalismul, noutăţile îi iritau bunul gust, vederile politice îl jigneau, pentru că erau atât de identice cu ale lui. Dar răsfoirea nu fu chiar atât de superficială încât să nu-i sară în ochi: *Apostazia domnului Desert.* Citind jumătatea de coloană care urma după titlu, zvârli ziarul şi rosti cu glas tare:

— Individul ăsta trebuie oprit! Să-şi facă un titlu de glorie din laşitatea lui, şi s-o târască pe fata aceea drăguţă după ei în dizgraţie! N-are nici măcar bunul simţ de a evita să se arate cu ea în public chiar în ziua când îşi mărturiseşte laşitatea în fiţuica asta la fel de laşă!

Într-o epocă în care îngăduinţa şi indulgenţa păreau să fi ajuns aproape morbide, Jack Muskham ştia ce vrea şi ţinea seamă de propriile-i păreri. Tânărul acela îi displăcuse de la prima vedere. Desert[55], numele i se potrivea pe măsură. Şi când te gândeşti că fanfaronul ăsta laş avea de gând să distrugă viaţa fetei ăleia drăguţe, care, fără nici un fel de instruire prealabilă, făcuse nişte remarci atât de inteligente asupra cailor de curse!

Asta era prea de tot! Dacă n-ar fi fost hatârul făcut lui Lawrence, ar fi luat el de mult unele măsuri, zău aşa! Aici însă, mintea i se poticni... Ce măsuri anume? Individul îşi mărturisise public dezonoarea. Era un truc răsuflat, să dezarmezi critica. Să-ţi faci o virtute din necesitate. Să faci paradă de propria-ţi ticăloşie! Lăudărosul ăsta n-ar fi luptat dacă i s-ar fi oferit prilejul! Dar, încă o dată, mintea i se poticni... Nimeni din afară nu avea cum să intervină. Şi totuşi dacă nu se va manifesta

din afară o atitudine vizibilă de veştejire a conduitei acestui individ, o să facă impresia că nimănui nu-i pasă! „Pe Dumnezeul meu! îşi spuse Muskham. Măcar clubul ăsta se poate ridica şi lua atitudine. Nu avem nevoie de şobolani la „Burton”!”

Puse chestiunea, chiar în aceeaşi după-masă, la întrunirea comitetului de direcţie, şi fu uimit, ba chiar consternat, de apatia cu care o primiră ceilalţi. Dintre cei şapte membri prezenţi - „Moşierul”, Wilfrid Bentworth, deţinând preşedenţia - patru fură de părere că era o chestiune pe care tânărul Desert trebuia s-o soluţioneze cu propria sa conştiinţă, şi apoi, întreaga poveste avea aspectul unei campanii de presă. Timpurile se schimbaseră mult de când scrisese Lyall poemul acela. Unul dintre membri merse chiar până acolo încât declară că n-are chef să-şi bată capul, că nu citise *Leopardul*, nu-l cunoştea pe Desert şi detesta *The Daily Phase.*

— Şi eu, stărui Jack Muskham, dar poemul există. (Trimisese să-i fie adus şi petrecuse o oră după prânz citindu-l.) Daţi-mi voie să vă citesc un fragment. E veninos!

— Pentru numele lui Dumnezeu, Jack, nu!

Cel de-al cincilea membru, care până atunci nu scosese un cuvânt, îşi exprimă părerea că, dacă Muskham insistă, atunci trebuie să citească cu toţii poemul.

— Insist!

Drept care, „Moşierul”, masiv şi calm, observă:

— Secretarul va procura numărul necesar de exemplare şi le va trimite membrilor comitetului. E mai bine să fie însoţite şi de câte un exemplar din numărul de azi al ziarului The Daily Phase. Vom discuta întreaga chestiune la întrunirea de vinerea viitoare. Acum să trecem la problema vinului roşu.

Şi luară în discuţie chestiuni importante.

S-a observat că atunci când un ziar de o anumită factură pică pe un fapt care-i dă prilej să-şi exhibiţioneze virtuţile şi să-şi trâmbiţeze propria politică, va specula acel fapt până la limita

îngăduită de legea calomniei, fără nici o consideraţie pentru susceptibilităţile individuale. Întărit de mărturisirea făcută în scrisoarea lui Compson Grice, *The Daily Phase* exploată la maximum ocazia ce i se oferea, iar în cele opt zile care se scurseră până la viitoarea întrunire a comitetului, nu-i lăsă nici unuia dintre membri posibilitatea de a se pretinde ignorant sau indiferent. Într-adevăr, toată lumea citea şi discuta *Leopardul*, iar în dimineaţa întrunirii, *The Daily Phase* publică un lung articol, plin de aluzii, despre importanţa extremă a bunei conduite britanice în Orient. Mai publică, de asemenea, o reclamă tipărită cu caractere vizibile: *Leopardul şi alte poeme de Wilfrid Desert*: *editat de Compson Grice; 40.000 de exemplare epuizate; o a treia largă ediţie sub tipar.*

O dezbatere privind ostracizarea unui semen va asigura, desigur, prezenţa tuturor membrilor la întrunirea unui comitet; ba chiar, se numărau în asistenţă şi câţiva dintre cei ce nu participaseră niciodată până atunci la vreo întrunire.

Jack Muskham redactase o moţiune.

Pe baza articolului 23, se cere Onorabilului Wilfrid Desert să renunţe la drepturile sale de membru al clubului „Burton”, din pricina conduitei sale incompatibile cu un membru al acestui club.

Deschise discuţiile cu următoarele cuvinte:

— Aţi primit cu toţii exemplare din poemul Leopardul scris de Desert şi din numărul de acum o săptămână al ziarului *The Daily Phase*. Nu mai poate exista nici un dubiu. Desert a declarat în mod public că şi-a renegat religia sub ameninţarea pistolului, iar eu afirm că nu mai este demn să se numere printre membrii acestui club. Clubul a fost înfiinţat pentru a cinsti memoria unui mare călător, care ar fi cutezat să înfrunte şi iadul. Nu avem nevoie, în mijlocul nostru, de oameni care nu respectă tradiţia britanică şi, pe deasupra, se mai şi împăunează cu acest lucru.

Urmă o scurtă tăcere, după care cel de-al cincilea membru al comitetului de la întrunirea

trecută observă:

— Şi totuşi, e un poem al naibii de bun.

Un binecunoscut K.C.[56], care călătorise cândva în Turcia, adăugă:

— N-ar fi trebuit să-l invităm şi pe el la această întrunire?

— Pentru ce? întrebă Jack Muskham. Nu ne-ar fi putut spune nimic în plus faţă de ce a spus în acest poem sau în scrisoarea editorului său.

Cel de-al patrulea membru al comitetului de data trecută bolborosi:

— Nu-mi face plăcere să acord atenţie ziarului *The Daily Phase.*

— Nu-i vina noastră că Desert a ales această fiţuică, răspunse Jack Muskham.

— Foarte neplăcut, continuă cel de-al patrulea membru, să te amesteci într-o chestiune de conştiinţă. Suntem cu toţii gata să afirmăm că n-am fi procedat la fel?

Urmă un târşâit de picioare care îşi schimbă poziţia şi, un tip zbârcit, expert în civilizaţiile timpurii ale Ceylonului, murmură:

— După părerea mea, Desert este pus în discuţie nu pentru apostazie, ci pentru vâlvă pe care a făcut-o în legătură cu aceasta. Decenţa l-ar fi obligat să-şi ţină gura. Dar a vrut să facă reclamă cărţii! Apare o a treia ediţie şi toată lumea o citeşte. A transforma asemenea lucru într-o sursă de profit mi se pare culmea!

— Nu cred, reluă cel de-al patrulea membru, că s-a gândit la aşa ceva. S-a creat însă senzaţie.

— Ar fi putut să-şi retragă cartea.

— Asta depinde de contractul pe care-l are. Şi-apoi, ar fi însemnat că fuge de furtuna pe care singur a iscat-o. De fapt, eu socotesc destul de frumos faptul că a făcut o confesiune publică.

— Teatral! murmură avocatul.

— Dacă acesta ar fi fost unul dintre cluburile armatei, nimeni n-ar fi stat pe gânduri, făcu Jack Muskham.

Autorul unei cărţi: *Mexico revizitat*, răspunse sec:

— Dar nu este.

— Nu ştim dacă-i putem judeca pe poeţi la fel ca pe ceilalţi oameni, îngăimă cel de-al cincilea membru.

— În ceea ce priveşte normele de conduită, de ce nu? ripostă expertul în civilizaţiile Celyonului.

Un omuleţ aşezat la capătul mesei opus preşedintelui exclamă un: *The D-d-daily Ph-Phase*! emise parcă de o scurtă rafală de vânt.

— Chestiunea e pe buzele tuturor, remarcă avocatul.

— Copiii mei râd de noi, interveni un om care nu vorbise până atunci. Spun că ceea ce a făcut n-are nici o importanţă, vorbesc despre ipocrizie, îşi bat joc de poemul lui Lyall şi afirmă că Imperiului îi prinde bine să se mai dezumfle niţel. „

— Exact! sări Jack Muskham: ăsta-i jargonul modern. Toate principiile aruncate peste bord! Şi avem de gând să suportăm una ca asta?

— E cineva dintre noi care-l cunoaşte pe tânărul Desert? întrebă al cincilea membru.

— Din vedere, răspunse Jack Muskham.

Nimeni altcineva nu afirmă că l-ar fi cunoscut.

Un om cu faţa foarte smeadă şi ochi vioi interveni brusc:

— Tot ce pot spune e să-mi exprim speranţa ca povestea să nu se fi răspândit şi în Afganistan; plec acolo luna viitoare.

— Şi de ce te temi? întrebă al patrulea membru.

— În primul rând că va contribui la dispreţul cu care voi fi privit.

Această observaţie, venind de la un binecunoscut călător, făcu mai multă impresie decât tot ce se proferase până atunci. Doi dintre membri, care, împreună cu preşedintele, nu spuseseră până acum nimic, rostiră simultan:

— Aşa e!

— Nu-mi place să condamn un om în lipsă, afirmă avocatul.

— Ce părere ai, „Moşierule”? întrebă al patrulea membru.

Preşedintele, care-şi fuma pipa, o scoase din gură.

— Mai are cineva ceva de spus?

— Da, vorbi autorul cărţii *Mexico revizitat*. Propun să concentrăm învinuirile de publicarea poemului,

— Nu-i posibil, bombăni Jack Muskham; toate se leagă între ele. Întrebarea e simplă: Mai e apt să fie membru al acestui club sau nu? Cer preşedintelui să supună această problemă comitetului.

Dar „Moşierul” continua să-şi fumeze pipa. Experienţa lui în materie de comitete îi spunea că încă nu sosise momentul. Acum urmau abia să se dezlănţuie discuţiile separate sau închegate. Acestea nu duceau nicăieri, de bună seamă, dar creau un simţământ general că acuzatului i se acordase toată atenţia.

Jack Muskham şedea tăcut, cu faţa-i lungă, impasibilă, şi cu picioarele-i lungi întinse în faţă. Discuţiile continuau.

— Ei bine? făcu în cele din urmă membrul care revizitase Mexicul.

„Moşierul” îşi scutură pipa.

— Cred, spuse el în sfârşit, că ar trebui să-i cerem domnului Desert să ne expună raţiunile care l-au determinat să publice poemul.

— Bravo, bravo! strigă avocatul.

— Aşa e! exclamară cei doi membri care mai exclamaseră acelaşi lucru şi mai înainte.

— De acord! se exprimă autoritatea în civilizaţiile ceyloneze.

— Are cineva vreo obiecţie? întrebă „Moşierul”.

— Eu nu văd ce rost ar avea, mormăi Jack Muskham. A trădat şi a recunoscut faptul.

Neridicându-se nici o altă obiecţie, „Moşierul” continuă:

— Secretarul îl va invita să ne viziteze şi să se explice. Nu mai există şi alte chestiuni-de discutat, domnilor.

În pofida înţelegerii generale că întreaga chestiune se afla încă sub *judice*[57], procedurile îi fură relatate lui Sir Lawrence, încă în aceeaşi seară, de către trei membri ai comitetului, printre care se număra şi Jack Muskham. Sir Lawrence duse cu el noutatea la cină, în South Street.

De la publicarea poemelor şi de la scrisoarea lui Compson Grice încoace, Michael şi Fleur aproape că nici nu mai vorbiseră despre altceva, forţaţi fiind de comentariile şi de întrebările puse de toate cunoştinţele lor. Părerile lor erau radical diferite. Michael, care iniţial se împotrivise publicării poemului, acum că totul fusese dat la iveală, apăra cu fermitate onestitatea şi curajul mărturisirii lui Wilfrid. Fleur, însă, nu putea ierta ceea ce numea ea „stupiditatea întregii poveşti”. Dacă şi-ar fi ţinut gura şi nu s-ar fi lăsat dominat de conştiinţă sau de mândrie, toată chestiunea ar fi fost dată uitării, fără să lase vreo urmă. Ceea ce făcuse, spunea Fleur, era nedrept faţă de Dinny şi cu totul inutil în ce-l privea pe Wilfrid; dar, desigur, aşa a fost el întotdeauna. Fleur nu uitase felul categoric în care Wilfrid, cu opt ani în urmă, îi ceruse să-i fie amantă, şi felul încă şi mai categoric în care fugise de ea atunci când nu acceptase. Când Sir Lawrence le povesti despre întrunirea de la clubul „Burton”, Fleur spuse cu simplitate:

— Mă rog, la ce altceva se putea aştepta?

Michael murmură:

— De ce-i Jack Muskham atât de înverşunat?

— Unii câini se reped la alţii la prima vedere. Alţii ajung la hărţuială după oarecare gândire. Se pare că de astă dată s-au produs ambele feluri de atac. Aş afirma că osul pe care se bat e Dinny.

Fleur râse:

— Jack Muskham şi Dinny!

— În subconştient, draga mea. Nu putem noi pătrunde în lucrăturile minţii unui misogin; sau poate că numai la Viena[58]. Acolo ţi se lămureşte totul; până şi originea sughiţurilor.

Mă îndoiesc că Wilfrid va accepta să se înfăţişeze comitetului, spuse Michael posomorât.

Fleur fu de aceeaşi părere:

— Bineînţeles că nu se va înfăţişa, Michael.

— Şi atunci ce-o să se întâmple?

— Cu certitudine că va fi exclus, conform cu articolul nu ştiu cât.

Michael ridică din umeri.

— Nici n-o să-i pese. Ce importanţă are un club în plus sau în minus?

— Nu-i aşa, îl contrazise Fleur. În prezent problema e în curs, oamenii se mulţumesc doar s-o discute; dar excluderea din club ar însemna o condamnare definitivă. Adică exact lucrul de care are nevoie opinia publică pentru a face front comun împotriva lui.

— Şi în favoarea lui.

— Da, în favoarea lui; dar ştim prea bine ce înseamnă aşa ceva pentru cei neadaptaţi.

— Nu asta-i problema, îi tăie Michael vorba, morocănos. Eu ştiu prea bine ce simte el: prima lui pornire a fost să-l sfideze pe fanaticul ăla, şi regretă amarnic că a revenit asupră-i.

Sir Lawrence dădu din cap.

— Dinny m-a întrebat dacă există vreun mijloc prin care să poată demonstra în mod public că nu e un laş. S-ar putea să existe, dar nu-i lucru simplu. Oamenii nu prea sunt de acord să fie puşi în primejdie numai pentru că salvatorii lor să poată fi daţi la ziar. Camioanele cu cai trec rar prin Piccadilly. Ar putea să arunce pe cineva în apă de pe podul Westminster, şi apoi să sară după el să-l salveze; dar asta ar semăna mai curând a crimă şi sinucidere. Curios, cu tot eroismul care pluteşte în juru-ne, e atât de greu să fii erou în mod deliberat...

— Ar trebui să înfrunte comitetul, zise Michael, şi sper c-o s-o facă. E ceva ce mi-a spus el. Pare stupid, dar cunoscându-l pe Wilfrid îţi dai seama că asta schimbă faţa lucrurilor.

Fleur îşi plantase braţele pe tăblia lustruită a mesei şi îşi adăpostise bărbia în palme. Puţin aplecată în faţă semăna cu fata care contemplează imaginea de pe un porţelan, în tabloul tatălui ei, semnat de Alfred Stevens[59].

— Ei, întrebă ea, despre ce-i vorba?

— Mi-a mărturisit că îi era milă de călăul lui.

Nici soţia, nici tatăl lui nu schiţară o mişcare, cu excepţia unei uşoare ridicări a sprâncenelor. Michael urmări sfidător:

— Fireşte că sună absurd, dar mi-a povestit că tipul l-a implorat să nu-l silească să-l împuşte, făcuse un legământ să-l convertească pe necredincios.

— Dacă ar pomeni de aşa ceva în faţa comitetului, rosti rar Sir Lawrence, l-ar trimite să i-o spună lui mutu!

— Nu-i el ăla! precizează Fleur. Mai curând ar muri decât să se facă ridicol.

— Întocmai! Am menţionat acest fapt doar ca să arăt că lucrurile sunt mult mai complexe decât li s-ar părea *pukka sahib-ilor.*

— De mult n-am mai auzit asemenea ironie, comentă Sir Lawrence cu o voce detaşată. Dar nu văd cum o pot ajuta toate astea pe Dinny.

— Cred că am să mă duc din nou să-l văd, spuse Michael.

— Cel mai simplu lucru pentru el, acum, ar fi să-şi dea singur demisia de la club, observă Fleur.

Cu această concluzie înţeleaptă, discuţia luă sfârşit.

XXIII

În faţa necazurilor celui iubit, cel ce iubeşte nu are voie să-şi manifeste compătimirea, şi totuşi, într-un fel, trebuia să i-o arate. Acest lucru nu i se părea uşor lui Dinny. Pândea cu ochi de linx, orice prilej în care ar fi putut alina mâhnirea iubitului ei; dar, deşi continuau să se întâlnească zilnic, Wilfrid nu-i oferea nici un prilej. Dacă n-ar fi fost expresia feţei lui în clipele când nu se supraveghea, ai fi zis că tragedia nu-l atingea nicidecum. În cele două săptămâni care urmară derby-ului, Dinny veni regulat la el, şi făcură împreună mici plimbări, însoţiţi de prepelicarul Foch; şi în tot acest timp, Wifrid nu pomeni o dată de subiectul despre care discutau toate cercurile mai mult sau mai puţin literare şi oficiale ale Londrei. Dinny aflase totuşi prin Sir Lawrence că fusese invitat în faţa comitetului clubului „Burton” şi că răspunsese dându-şi demisia. Şi prin Michael, care-l vizitase din nou, aflase că Wilfrid ştia de rolul jucat de Jack Muskham în întreaga chestiune. Din moment ce el refuza atât de categoric să i se destăinuie, Dinny se străduia, cu mare efort, să-l întreacă în totală uitare a acestui purgatoriu. Faţa lui o îndurera adeseori, dar Dinny făcea tot ce putea ca această durere să nu se oglindească şi pe faţa ei. Şi tot timpul era muncită de îndoieli amarnice dacă avea sau nu dreptul de a-şi interzice amestecul în problemele lui. Era o lungă şi cumplită lecţie asupra adevărului că nici măcar iubirea adevărată nu poate pătrunde şi nu poate alina adâncurile durerilor sufleteşti. Cealaltă jumătate a suferinţei ei, şi anume nesfârşita presiune tacită pe care o exercita asupră-i alarma întristată a familiei, îi pricinuia o enervare de care se ruşina.

Şi la un moment dat surveni un incident care, oricât de penibil şi de iritant ar fi fost pe moment,

aduse totuşi o relaxare, pentru că rupse tăcerea.

Vizitaseră Galeriile Tate şi, în drum spre casă, urcaseră treptele spre terasa Carlton. Dinny vorbea încă de zor despre prerafaeliţi şi nu observă nimic până când schimbarea expresiei de pe faţa lui Wilfrid n-o făcu să caute pricina. Iată-l pe Jack Muskham, cu o mutră împietrită, înălţându-şi formal cilindrul, de parcă saluta pe cineva care nu se afla acolo, însoţit de un omuleţ care ridicase la unison o pălărie de fetru cenuşiu. În timp ce treceau, îl auzi pe Muskham rostind:

— Consider că asta-i culmea!

Instinctiv, mâna ei se îndreptă spre braţului lui Wilfrid, dar prea târziu. Se răsucise pe călcâie şi Dinny îl văzu, la trei metri mai încolo, ciocănindu-l pe Muskham pe umăr; îi văzu apoi pe cei doi înfruntându-se, în timp ce omuleţul se zgâia la ei asemenea unui terier care ar privi la doi dulăi gata să se încaiere. Îl auzi pe Wilfrid rostind cu glas tare:

— Ce laş şi ce ticălos eşti dumneata!

Urmă o tăcere care i se păru nesfârşită, în timp ce privirile ei zburau de la faţa congestionată a lui Wilfrid la faţa rigidă şi ameninţătoare a lui Muskham, iar ochii negri ai omului-terier scăpărau. Îl auzi pe acesta din urmă spunând: „Vino, Jack", văzu cum silueta lungă a lui Muskham fu străbătură de un tremur, cum pumnii se încleştară şi buzele îi rostiră:

— Ai fost martor, Yule.

Mina omuleţului se vârî sub braţul lui Muskham şi îl trase; silueta înaltă se întoarse; cei doi se îndepărtară; şi Wilfrid fu din nou lângă ea.

— Laş şi ticălos! repetă el. Laş şi ticălos! Slavă Domnului că am putut să i-o spun! îşi zvârli capul pe spate, sorbi o gură de aer, şi adăugă: Acum mă simt mai bine! Iartă-mă, Dinny!

Dinny era prea tulburată ca să poată vorbi. Scena fusese sălbatic de primitivă; şi o chinuia teama teribilă că nu avea să sfârşească aici; o mai rodea şi intuiţia că ea era cauza, raţiunea ascunsă a virulenţei lui Muskham. Îşi aminti de cuvintele lui

Sir Lawrence: „Jack are impresia că tu eşti o victimă”. Şi ce dacă ar fi fost? Ce-l privea pe lunganul ăsta, pe trândavul ăsta care detesta femeile? Absurd! îl auzi pe Wilfrid bombănind:

— „Culmea!” De-ar şti ce simte altul!

— Dar, iubitule, dacă noi am şti ce simt alţii, am fi nişte serafimi iar el nu-i decât un membru al „Jockey-clubului”.

— A făcut tot ce-a putut ca să fiu exclus din club, şi acum nu s-a putut reţine nici de la asta.

— Eu ar trebui să fiu furioasă, nu tu. Eu sunt aceea care te forţez să ieşi cu mine. Numai că, vezi tu, mie-mi place aşa. Dar, iubitule, să ştii că eu nu intru la spălat. La ce bun să-ţi fiu iubită, dacă nu-ţi deschizi sufletul în faţa mea?

— De ce să te amărăsc şi pe tine cu lucruri care n-au leac?

— Dar eu exist ca să fiu amărâta de tine. Te rog, amărăşte-mă.

— Oh, Dinny, eşti un înger!

— Îţi repet că nu. Sunt efectiv făcută din carne şi din oase.

— Vezi tu, e că durerea de urechi; îţi scuturi capul, şi-l tot scuturi, şi nu-ţi ajută la nimic. Am crezut că publicând *Leopardul* o să mă simt eliberat, dar n-a fost aşa. Sunt într-adevăr un laş, Dinny, sunt un laş?

— Dac-ai fi fost laş, nu te-aş fi iubit.

— O, nu ştiu. Femeile pot să iubească pe oricine.

— Se zice însă că mai presus de orice admirăm curajul. O să fiu brutală cu tine. Îndoiala asupra curajului tău izvorăşte din tine? Nu se datorează exclusiv simţământului că ceilalţi se îndoiesc?

Wilfrid râse amar.

— Nu ştiu; ştiu numai că există.

Dinny ridică ochii spre el.

— Oh, iubitule, nu mai suferi! Urăsc suferinţa!

Rămaseră o clipă, privindu-se adânc ochi în ochi, şi un vânzător de chibrituri, prea sărac ca să-şi permită suferinţe sufleteşti, întrebă:

— Chibrituri, domnule?...

Deşi în acea după-masă fusese poate mai aproape de Wilfrid decât oricând până atunci, Dinny se întoarse în Mount Street împovărată de temeri. Nu-şi putea scoate din minte expresia feţei lui Muskham şi rezonanţa cuvintelor lui: „Ai fost martor, Yule!”

Era o prostie! Din ciocniri explozive de felul ăsta, azi nu mai putea ieşi nimic altceva decât nişte măsuri juridice; şi dintre toţi oamenii pe care-i cunoştea, pe Jack Muskham îl putea asocia cel mai puţin cu justiţia. Observă în hol o pălărie străină, şi când trecu pe lângă biroul unchiului ei, auzi glasuri. Abia-şi scosese pălăria, când fu chemată de unchiul ei. Sir Lawrence stătea de vorbă cu micul om-terier, care se cocoţase călare pe un scaun, de parcă participa la curse.

— Dinny, ţi-l prezint pe domnul Telfourd Yule; nepoata mea Dinny Cherrell.

Omuleţul se înclină peste mâna ei.

— Yule mi-a povestit despre incident, spuse Sir Lawrence. E neliniştit.

— Şi eu la fel, replică Dinny.

— Sunt sigur că Jack n-a intenţionat ca vorbele lui să fie auzite, domnişoară Cherrell.

— Nu sunt de părerea dumneavoastră; cred că a intenţionat.

Yule ridică din umeri. Faţa lui avea o expresie dezolată şi lui Dinny îi plăcu urâţenia-i comică.

— Mă rog, în orice caz nu a intenţionat ca dumneavoastră să le auziţi.

— Atunci n-ar fi trebuit să le rostească. Domnul Desert ar prefera să nu fie văzut cu mine în public. Eu îi cer să ieşim împreună.

— Am venit la unchiul dumneavoastră, pentru că atunci când Jack refuză să vorbească despre un lucru, înseamnă că e foarte serios. Îl cunosc de multă vreme.

Dinny rămase tăcută. Roşeaţa din obrajii ei se adunase în două pete purpurii. Şi cei doi bărbaţi o priveau, gândind, poate, că ochii aceia de culoarea

albăstrelelor, supleţea, părul, toată fineţea ei păreau să se armonizeze atât de puţin cu chestiunea în discuţie.

— Ce pot să fac, unchiule Lawrence?

— Nu văd, draga mea, ce s-ar putea face deocamdată. Domnul Yule spune că după ce l-a părăsit, Jack a plecat la Royston. M-am gândit că poate ai vrea să mergi mâine cu mine acolo. E un tip ciudat; dacă n-ar fi atât de demodat, nu mi-aş face probleme. De obicei, asemenea chestii se spulberă în vânt.

Dinny îşi stăpâni un tremur subit.

— Ce înţelegi prin „demodat”?

Sir Lawrence se uită la Yule şi răspunse:

— Nu vrem să-ţi părem absurzi. După câte ştiu eu, n-a mai avut loc vreun duel între doi englezi de vreo şaptezeci-optzeci de ani încoace; dar Jack e un supravieţuitor al timpurilor de demult. Nici noi nu ştim ce să credem. Violenţa fizică nu se potriveşte cu el; nici justiţia. Şi totuşi nu-l putem vedea renunţând să dea lucrurilor o urmare.

— Presupun, replică spiritual Dinny, că nu e posibil ca după o matură chibzuinţă să ajungă să-şi dea seama că el e mai de condamnat decât Wilfrid?

— Nu, spuse Yule, asta nu. Credeţi-mă, domnişoară Cherrell, îmi pare foarte rău de întreaga poveste.

Dinny se înclină.

— Socotesc că-i foarte frumos din partea dumneavoastră că aţi venit. Vă mulţumesc.

— Bănuiesc, începu Sir Lawrence, ezitând, că nu l-ai putea convinge pe Desert să-i ceară scuze în scris?

„Va să zică asta vor de la mine”, gândi Dinny.

— Nu, unchiule, n-aş putea, n-aş putea nici măcar să-i cer asta. Sunt sigură că n-ar face-o.

— Înţeleg, replică Sir Lawrence, mohorât.

Înclinându-se în direcţia lui Yule, Dinny se îndreptă spre uşă.

În hol, avu impresia că-i vede, prin zidul din spate, pe amândoi ridicând din nou din umeri, cu

feţe dezolate, urcă în camera ei. Scuze! Când se gândea la chipul exasperat, torturat al lui Wilfrid, socotea o insultă însăşi ideea scuzelor. Atins la punctul cel mai sensibil, ajuns la limita curajului, ultimul lucru pe care s-ar gândi să i-l ceară ar fi scuzele. Se învârti, nefericită, prin cameră, apoi scoase fotografia lui Wilfrid. Chipul iubit o privea cu indiferenţa sceptică a unei efigii. Voluntar, impulsiv, mândru, egocentric, profund dual; dar crud, nu, şi laş, nu! „Ah! iubitul meu!" îi şopti şi puse fotografia la loc.

Se duse la fereastră şi se aplecă afară. O seară frumoasă, vinerea din săptămâna curselor de la Ascot, prima din cele două săptămâni când în Anglia e cu siguranţă vreme senină. Miercuri fusese un adevărat potop, dar astăzi mirosea a plină vară. Un taxi opri jos, la intrare, unchiul şi mătuşa ei cinau în oraş. Iată-i, cu Blore ajutându-i să se instaleze în maşină şi privind apoi după ei. Acum, personalul avea să dea drumul la radio. Da! Au şi dat. Deschise uşa. Seară de operă. Rigoletto! Ciripitul ariilor demodate răzbi până la ea, în toată bravura unei epoci care ştiuse mai bine decât noi, pare-se, cum să exprime emoţiile unor inimi nestatornice.

Gongul! N-avea chef să coboare la masă, dar nu putea refuza, ar însemna să-i dezamăgească pe Blore şi pe Augustine. Se spălă în grabă, făcu un compromis cu rochia pe care o purta, şi coborî.

Dar în timp ce mânca, deveni şi mai neliniştită, ca şi cum obligaţia de a sta locului şi de a se concentra asupra unei singure preocupări i-ar fi ascuţit şi mai mult îngrijorarea. Un duel! Fantastic în ziua de azi! Şi totuşi, unchiul Lawrence era enigmatic, iar Wilfrid se afla în starea de spirit în care ar fi acceptat orice ca să demonstreze că nu-i este teamă. În Franţa duelurile erau ilegale? Slavă cerului că avea toţi banii aceia! Nu! Era o absurditate! De un secol încoace oamenii şi-au tot trântit cu neobrăzare insulte în faţă. N-avea nici un rost să se agite; mâine se va duce cu unchiul

Lawrence să-l vadă pe individul ăla. Într-un fel ciudat, totul se întâmplase din cauza ei. Cum ar reacţiona cineva din familia ei dacă ar fi fost făcut laş şi ticălos, tatăl ei, sau fratele ei, sau unchiul Adrian? Cum ar putea ei să reacţioneze? Palme, pumni, tribunale, toate aceste remedii disperate, grosolane, urâte! Şi pentru prima dată simţi că Wilfrid n-ar fi trebuit să folosească asemenea cuvinte. Ah! Dar nu era îndreptăţit oare să răspundă la o lovitură? Ba da, desigur. Îl vedea din nou, parcă, cu capul dat pe spate, şi-i auzea cuvintele: „Acum mă simt mai bine!”

Înghiţind în grabă cafeaua, se ridică şi se refugie în salon. Pe sofa zăcea broderia mătuşii ei; o privi lipsită de interes. Un vechi model complicat, franţuzesc, necesitând multe culori de lână, iepuri cenuşii privind şiret, peste umăr, la nişte câini lungi, ciudaţi, galbeni, cinchiţi pe nişte labe şi mai galbene, cu ochi roşii şi limbi atârnând afară; de asemenea frunze şi flori, şi ici-colo câte o pasăre, totul pe un fundal de lină cafenie. Zeci de mii de puncte, care, când totul se va isprăvi, or să zacă sub un cristal pe o măsuţă, şi or să le supravieţuiască lor, tuturor, până când nimeni nu va mai şti cine a trudit la ele. *Tout lasse, tout passe*[60]. Acordurile din Rigoletto continuau să se înalţe de la subsol. Augustine o fi trăind vreo dramă sufletească dacă poate asculta o operă întreagă.

La Donna è mobile.

Dinny îşi luă cartea, *Memoriile Harriettei Wilson*; un volum în care nimeni nu credea în nimic, cu excepţia autoarei, şi aceasta numai în propria ei concepţie; o femeie uşuratică, libertină, inteligentă, atrăgătoare, infatuată, cu inimă bună, care trăise o singură iubire adevărată, printre o sumedenie de aventuri amoroase.

La Donna è mobile. Aria se înălţa de jos, batjocoritoare, frumoasă şi liberă, de parcă tenorul îl apucase pe Dumnezeu de-un picior. *Mobile!* Nu. Nestatornici sunt mai curând bărbaţii decât femeile.

Femeile nu se schimbă. Iubesc - poate că sunt înfrânte. Stătu cu ochii închişi până când se stinseră ultimele note ale ultimului act, apoi se duse la culcare. Petrecu o noapte sfâşiată de visuri şi fu deşteptată de o voce care o chema:

— Domnişoara Dinny, la telefon!

— Eu? De ce? Cât e ceasul?

— Şapte şi jumătate, domnişoară.

Se sculă speriată.

— Cine e?

— Nu şi-a dat numele, domnişoară; dar doreşte să vorbească personal cu dumneavoastră.

Cu gândul „Wilfrid!", sări din pat, îşi trase un capot pe ea şi papucii în picioare şi alergă jos.

— Da. Cine e?

— Stack, domnişoară. Scuzaţi-mă că vă deranjez atât de devreme, dar cred că e mai bine aşa. Domnul Desert, domnişoară, s-a dus aseară la culcare ca de obicei, dar azi-dimineaţă am auzit câinele scheunând în camera dumnealui, am intrat înăuntru şi am găsit patul neatins. Probabil că a ieşit foarte devreme, pentru că eu sunt sculat de la şase şi jumătate. Nu v-aş fi deranjat, domnişoară, numai că nu mi-a plăcut faţa dumnealui, aseară. Mă auziţi, domnişoară? ,

— Da. Şi-a luat cu el ceva haine sau altceva?

— Nu, domnişoară.

— L-a vizitat cineva aseară?

— Nu, domnişoară. Dar i-a adus cineva o scrisoare pe la nouă şi jumătate. Am observat că era cam năucit, domnişoară, când i-am dus înăuntru whisky-ul. Poate că nu înseamnă nimic, dar dumnealui luând hotărâri atât de neaşteptate, m-am... mă urmăriţi, domnişoară?

— Da. Mă îmbrac imediat şi vin acolo. Stack, poţi să-mi faci rost de un taxi, să mă aştepte acolo, la voi?

— Vă comand o maşină, domnişoară.

— Există vreun tren spre continent pe care să-l fi putut lua?

— Nimic înainte de ora nouă.

— Vin cât de repede pot.

— Da, domnişoară. Nu vă neliniştiţi, domnişoară; poate că a vrut să ia puţin aer curat sau aşa ceva.

Dinny agăţă receptorul în furcă şi zbură pe scări.

XXIV

Taxiul în care se găsea Wilfrid şi al cărui rezervor fusese umplut vârf urca încet pe Haverstock Hill, spre Spaniard's Road. Wilfrid îşi privi ceasul. Patruzeci de mile până la Royston, chiar şi cu râşnita asta, până la nouă tot o să fie acolo! Scoase din buzunar o scrisoare şi o reciti:

Gara Liverpool Street
Vineri

Domnule,

Cred că sunteţi de acord că întâmplarea de azi după-masă nu poate rămâne fără urmări. Întrucât legea îmi interzice o satisfacţie adecvată, ţin să vă fac cunoscut că vă voi cravaşa în mod public în orice moment şi în orice loc vă voi întâlni neocrotit de prezenţa unei doamne.

Al Dvs.
J.

Muskham.

Vila „Mărăciniş" Royston.

În orice moment şi în orice loc vă voi întâlni neocrotit de prezenţa unei doamne! Asta se va întâmpla mai curând decât îşi imagina porcul acela! Păcat că individul era cu mult mai în vârstă decât el.

Maşina ajunsese acum pe culmea colinei şi gonea pe Spaniard's Road, pustie la acea oră. În acest început de dimineaţă scânteietoare, priveliştea care se aşternea era demnă de atenţia unui poet, dar Wilfrid zăcea în fundul maşinii fără să vadă nimic, măcinat de gândurile lui. În sfârşit, un prilej de descărcare! Oricum, individul ăsta n-o să mai rânjească dispreţuitor! După ce citise cuvintele: *neocrotit de prezenţa unei doamne*, nu-şi făcuse nici

un alt plan decât să-i ofere, cât mai curând posibil, în mod public, prilejul dorit. Ce voise să înţeleagă, că se adăpostea după fusta unei femei? Păcat că nu putea fi vorba de un duel adevărat. Celebrele dueluri din literatură i se învârtejau prin cap: Bel Ami, Dr. Slammer[61], Sir Lucius O'Trigger[62], D'Artagnan, Sir Toby[63], Winkle[64], toate aceste făpturi create de fantezie care au înnobilat duelul în ochii cititorilor. Duelurile şi fugăririle pe cheiuri, două giuvaeruri din coroana tragediei care dispăruseră! Mă rog, se bărbierise – cu apă rece — şi se îmbrăcase cu o grijă de parcă ţelul excursiei lui ar fi fost altul decât o încăierare vulgară. Dandy-ul Jack Muskham şi o scenă de josnică violenţă! Foarte amuzant! Maşina îşi croia drum şi se precipită prin traficul matinal al căruţelor de piaţă şi al faetoanelor cu lapte; iar Wilfrid moţăia după noaptea aceasta aproape nedormită. Trecură de Bârneţ şi Hatfield, pe la marginea aşezării Welwyn Garden City, apoi de Knebworth, şi de satele întinse din Stevenage, Graveley şi Baldock. În ceaţa diafană a dimineţii, casele şi copacii aveau un aspect ireal. Universul părea populat doar de factori poştali, de slujnice în pragul caselor, de băieţi călare pe cai de fermă şi, ici-colo, de câte un biciclist matinal. Cu un zâmbet ţeapăn pe buze şi cu ochii pe jumătate închişi, Wilfrid zăcea rezemat de spetează, cu genunchii presaţi de scaunul şoferului. Nu era nevoie să regizeze scena, nici să stârnească cearta. Nu avea altceva de făcut decât să se ofere, după cum i se specificase, în aşa fel încât prezenţa lui să nu poată fi omisă.

Maşina încetini.

— Ne apropiem de Royston, conaşule; unde vreţi să coborâţi?

— Trage la han.

Maşina îşi reluă cursa. Lumina dimineţii se înteţea. Totul prinsese acum contur, până sus, la peticele rotunde alcătuite de pâlcurile de fagi. Pe pista ierboasă din dreapta văzu o coloană de cai de

curse, înveliţi în pături, care se întorceau agale de la exerciţiile zilnice. Maşina pătrunse pe uliţa lungă a unui sat şi se opri în faţa unui han. Wilfrid coborî.

— Parchează maşina în garaj. Vreau să mă întorc tot cu dumneata.

— În regulă, conaşule.

Wilfrid intră şi comandă micul dejun. Ora nouă fix. În timp ce mânca, îl întrebă pe chelner unde era „Mărăcinişul".

— Casa aceea lungă şi joasă care se vede în spate, în dreapta, domnule; dar dacă îl căutaţi pe domnul Muskham, n-aveţi decât să-l aşteptaţi aici, în stradă. La zece şi cinci precis trece călare pe ponei; vă puteţi aranja ceasul după apariţia domnului Muskham când se duce la crescătorie, în zilele în care nu-s curse.

— Mulţumesc, acest lucru îmi cruţă osteneala.

La zece fără cinci, aprinzându-şi o ţigară, îşi luă poziţia în poarta hanului. Îmbrăcat în pardesiul lui cu cordon încins în talie, cu acelaşi zâmbet fix pe buze, stătea nemişcat, şi prin minte îi defila întruna scena dintre Tom Sawyer şi băiatul prea elegant îmbrăcat, când, înainte de a se repezi val-vârtej unul la celălalt, îşi dăduseră târcoale, îngăimând un pomelnic de insulte, ca într-un ritual. Astăzi nu va avea loc nici un fel de ritual. „Dacă-l pot doborî, îl dobor!" îşi spuse Wilfrid. Mâinile lui, ascunse în buzunarele pardesiului, i se încleştau întruna; altminteri stătea liniştit, rezemat de poartă, cu faţa voalată de fumul subţire al ţigării. Luă notă cu satisfacţie de prezenţa şoferului său care stătea de vorbă, în curte, cu un alt şofer, de prezenţa unui om care spăla geamurile peste drum, precum şi a unei căruţe de măcelar. Muskham nu va putea pretinde că nu e un prilej public. Dacă nici unul dintre ei nu s-a mai bătut de pe vremea şcolii, o să iasă o buşeală cam urâta; cu atât mai bun prilej să lovească sau să fie lovit.

Soarele se căţără în vârful câtorva pomi de pe cealaltă parte şi izbucni drept în obrazul lui. Wilfrid făcu câţiva paşi pentru a-l primi din plin în faţă.

Soarele - tot ce-i bun în viaţă vine de la soare. Şi, brusc, îi apăru în gând Dinny. Pentru ea, soarele nu însemna acelaşi lucru ca şi pentru el. Oare trăia un vis, sau Dinny era reală! Sau, poate, Dinny şi toată această experienţă englezească însemnau un aspru interludiu de deşteptare între două visuri. Dumnezeu ştie! Tresări şi se uită la ceas. Zece şi trei minute şi, iată, întocmai cum spusese chelnerul, în capul străzii apăruse un călăreţ, nepăsător, calm, instalat într-o şa lungă, pe spinarea unui căluţ rasat. Mai aproape, tot mai aproape, fără să-şi dea seama de nimic! Apoi ochii călăreţului se căscară, bărbia îi zvâcni. Îşi duse o mină la pălărie, opri calul, îl întoarse şi porni îndărăt în trap.

Hm! gândi Wilfrid. Se duce după cravaşă. Şi-şi aprinse o altă ţigară de la mucul celei dintâi. În spatele lui o voce rosti:

— Nu v-am spus eu, domnule? L-aţi văzut pe domnul Muskham?

— Pare să fi uitat ceva acasă.

— A! făcu chelnerul; obiceiurile lui sunt ordonate ca nişte reguli. Se zice că la crescătorie e un tiran în materie de disciplină. Uite-l că vine din nou; n-a pierdut multă vreme, nu?

Venea în galop. La treizeci de metri depărtare frâna şi coborî de pe cal. Wilfrid îl auzi spunând: „Stai aici, Betty!” Inima începu să-i bată cu putere; mâinile i se încleştară în buzunare; rămase în continuare rezemat de poartă. Chelnărul se retrăsese, dar Wilfrid îl zări cu coada ochiului că se oprise în uşa hanului, aşteptând parcă să asiste la întâlnirea de care se îngrijise să aibă loc. Şoferul lui era angajat încă într-una din acele interminabile discuţii dintre şoferi; prăvăliaşul de peste drum continua să-şi spele geamurile; ucenicul măcelarului tocmai se întorcea de la căruţă. Muskham se apropie cu pas măsurat, ţinând în mână o biciuşcă şfichiuitoare.

„Acum!” îşi spuse Wilfrid.

Muskham se opri la trei metri de el.

— Eşti gata?

Wilfrid îşi scoase mâinile din buzunare, aruncă ţigara din gură şi încuviinţă cu capul. Ridicând cravaşa, silueta înaltă făcu un salt. O şfichiuire, apoi Wilfrid se apropie de el. Se apropie atât de mult încât cravaşa deveni inutilă şi Muskham o zvârli. Încătuşaţi, se clătinară, buşindu-se în poartă, apoi, amândoi, că fulgeraţi de aceeaşi idee, se descleştară şi-şi ridicară pumnii, într-o clipă se văzu limpede că nici unul dintre ei nu era expert. Îşi cărară la pumni fără nici un fel de regulă, dar cu furie, înălţime şi greutate de o parte, tinereţe şi agilitate de cealaltă. În toiul îmbrâncelilor şi loviturilor sălbatice, Wilfrid fu conştient că se adunase o mică gloată, deveniseră un spectacol public! Lupta lor era atât de intensă, de încrâncenata şi de tăcută, încât caracterul ei păru să-i fi molipsit şi pe privitori, din partea cărora nu se auzea nimic decât un soi de murmur înăbuşit. Curând , amândoi combatanţii sângerau la gură, abia îşi trăgeau sufletul şi erau pe jumătate orbiţi. Cu răsuflarea tăiată, se prinseră din nou în braţe şi porniră să se balanseze pe loc, fiecare căznindu-se să ajungă la beregata celuilalt:

— Trage-i, domnul Muskham! se auzi un glas.

Ca şi cum strigătul l-ar fi simulat, Wilfrid se zbătu, se eliberă din strânsoare şi făcu un salt; pumnul lui Muskham îl nimeri în piept când se repezi asupră-i, dar mâinile întinse ale lui Wilfrid încleştară grumazul adversarului. Se clătinară prelung pe picioare şi apoi amândoi se prăvăliră la pământ. Pe urmă, acţionaţi din nou parcă de aceeaşi idee, se descătuşară şi se opintiră amândoi până se ridicară iar în picioare. O clipă rămaseră faţă-n faţă, răsuflând din greu şi holbându-se unul la altul, fiecare aşteptând ca celălalt să înceapă. O secundă, fiecare dintre ei îşi roti privirea în jur. Wilfrid văzu faţa mânjită de sânge a lui Muskham schimbându-şi brusc expresia şi înţepenind; mâinile i se lăsară în jos şi căutară adăpost în buzunare; subit, îi întoarse spatele. Şi deodată îşi dădu seama care era cauza. În picioare, într-o maşină decapotată, oprită peste

drum de ei, se afla Dinny, cu o mină la gură şi cu alta streaşină la ochi.

Wilfrid se întoarse la fel de brusc şi intră în han.

XXV

În timp ce Dinny se îmbrăcase în grabă şi gonise pe străzile aproape pustii, chibzuise intens. Scrisoarea primită cu o seară înainte însemna, fără îndoială, că Muskham era cauza plecării precipitate a lui Wilfrid. Cum însă Wilfrid se făcuse nevăzut ca un ac în carul cu fân, unica ei şansă era să înceapă cercetările de la celălalt capăt. Nu era necesar să-l aştepte pe unchiul ei ca să-l vadă pe Jack Muskham. Putea la fel de bine, sau poate chiar mai bine, să-l viziteze şi singură. Când ajunse în Cork Street, era opt fix. Întrebă pe loc:

— Stack, domnul Desert are un revolver?

— Da, domnişoară.

— L-a luat cu el?

— Nu.

— Întreb pentru că ieri a avut o ceartă cu cineva.

Stack îşi trecu o mână peste bărbia nerasă.

— Domnişoară, nu ştiu unde vreţi să mergeţi, dar îmi daţi voie să vă însoţesc şi eu?

— Cred că ar fi mai bine ca dumneata să te duci să te asiguri dacă n-a luat vreun tren cu legătură spre continent.

— Sigur, domnişoară. Iau câinele şi mă duc.

— Maşina asta e pentru mine?

— Da, domnişoară. Doriţi s-o decapoteze?

— Aş prefera. Cu cât mai mult aer, cu atât mai bine.

Valetul dădu din cap, iar nasul şi ochii lui i se părură lui Dinny mai mari şi mai inteligenţi ca de obicei.

— Dacă dau eu peste domnul Desert înaintea dumneavoastră, unde v-aş putea comunica, domnişoară?

— Mă voi interesa la oficiul poştal din Royston dacă a sosit vreo telegramă pentru mine.

Plec acolo ca să discut cu un oarecare domn Muskham. Cu el a avut domnul Desert cearta.

— Aţi mâncat ceva, domnişoară? Daţi-mi voie să vă servesc o ceaşcă de ceai.

— Am băut una, mulţumesc.

Era o minciună care-i economisea timpul. Călătoria în maşină, pe un drum necunoscut, i se păru interminabilă. O obsedau cuvintele unchiului ei: „Dacă Jack n-ar fi atât de demodat, nu mi-aş face probleme... E un supravieţuitor...” Când te gândeşti că poate chiar în clipa asta, undeva într-un loc închis, Richmond Park, pădurea Ken, sau cine ştie unde, îşi jucau desueta festă a onoarei! încercă să-şi imagineze scena, Jack Muskham, înalt, stăpânit; Wilfrid, strâns cu cordonul în talie, sfidător; copaci de jur împrejur, porumbei uguind, mâinile lor înălţându-se încet, la acelaşi nivel...! Da, dar cine le va da semnalul de tragere? Şi de unde pistoale? în ziua de azi oamenii nu circulă pe stradă înarmaţi cu pistoale de duel. Dacă ar fi fost vorba de aşa ceva, Wilfrid şi-ar fi luat, fără îndoială, revolverul cu el. Şi dacă o să-l găsească, cumva, pe Muskham acasă, ce-o să-i spună? „Vă rog nu vă formalizaţi că v-a făcut ticălos şi laş. Acestea sunt, realmente, vorbe de răsfăţ.” Wilfrid nu va trebui să afle niciodată că ea a întreprins această mediere. N-ar face decât să-i rănească şi mai mult orgoliul. Orgoliu rănit! Exista vreo pricină de necaz mai veche, mai adâncă, mai îndărătnică şi, în acelaşi timp, mai firească, mai scuzabilă? Conştiinţa că n-ai fost la înălţime! Pradă acelei atracţii care ignoră raţiunea şi legea, Dinny îl iubea pe Wilfrid şi mai mult pentru că nu fusese la înălţime; dar nu rămânea oarbă la această realitate. De când cuvintele rostite de tatăl ei: ”... de orice englez ameninţat cu un pistol”, îi atinseseră nu ştiu ce coardă în adâncurile fiinţei, îşi dăduse seama că iubirea ei era sfâşiată de simţul instinctiv a ceea ce se cere unui englez.

Şoferul opri ca să examineze frână în spate. O boare de parfum de flori venită dinspre un gard viu o făcu să închidă ochii. Bogăţia de flori albe şi

înmiresmate! Şoferul se urcă din nou şi porni maşina cu o smucitură. Oare viaţa o s-o smucească mereu, ori de câte ori o să se apropie de dragoste? Nu-i va fi dat niciodată să se odihnească, beată de fericire, în braţele iubirii?

„Sunt morbidă, gândi Dinny. Ar trebui să mă acordez la tonalitatea Jockey-clubului”.

Intraseră la Royston şi-i spuse şoferului:

— Opreşte, te rog, la oficiul poştal.

— În regulă, doamnă.

Nu o aştepta nici o telegramă şi se interesă unde era locuinţa lui Muskham.

— De partea cealaltă, domnişoară; dar dacă doriţi să-l vedeţi pe domnul Muskham, tocmai a trecut călare. Se duce la crescătorie, asta înseamnă că trebuie să străbateţi satul şi apoi s-o luaţi la dreapta.

Dinny se urcă din nou în maşină şi o porni încet.

Mai târziu, nu şi-a putut da niciodată seama dacă instinctul ei sau şoferul a oprit maşina. Pentru că în clipa când acesta din urmă s-a întors spre ea zicându-i: „Se pare că s-au luat la harţă, domnişoară”, Dinny se afla în picioare, ca să poată privi peste capetele oamenilor adunaţi cerc în plină şosea. Văzu însă limpede feţele mânjite de sânge, ploaia de ghionţi, trupurile sugrumate de strânsoare, legănându-se. Deschise portiera maşinii, dar fulgerată de gândul: „N-o să mi-o ierte niciodată!” o trânti la loc şi rămase cu o mâna streaşină la ochi şi cu cealaltă la buze, conştientă că şi şoferul se ridicase în picioare.

— Zdravănă chelfăneală! îl auzi exclamând admirativ.

Cât de straniu şi de sălbatic arăta Wilfrid! Dar cu pumnii goi nu se puteau ucide! Aşadar, alarma ei se lăsă străbătută de un sentiment de uşurare. Wilfrid venise deci ca să se bată. Dar fiecare lovitură părea să cadă pe carnea ei, fiecare încrâncenare şi zvârcolire păreau să fie trăite de ea.

— Nu-i picior de poliţist pe aici! exclamă şoferul vrăjit. Dă-i înainte! Eu ţin cu ăla tânăr!

Dinny îi văzu descătuşându-se, apoi pe Wilfrid năpustindu-se cu mâinile întinse; auzi bufnitură surdă a pumnului lui Muskham în pieptul lui Wilfrid, îi văzu prinzându-se în braţe, poticnindu-se, prăbuşindu-se; apoi ridicându-se, gâfâind, cu ochii holbaţi. Îl văzu pe Muskham dându-şi seama de prezenţa ei, apoi pe Wilfrid; îi văzu răsucindu-se pe călcâie; şi totul se isprăvi. Şoferul spuse: „Vai, ce păcat!", Dinny căzu pe canapeaua maşinii şi-i porunci liniştit:

— Continuă drumul, te rog.

Să plece! Să plece odată! Destul că o văzuseră amândoi, poate chiar mai mult decât destul!

— Mergi puţin înainte, apoi întoarce şi înapoi la Londra! Comedia n-o să mai reînceapă.

— Nici unul din ei n-avea mâini prea pricepute, domnişoară, da' se băteau în regulă.

Dinny aprobă cu capul. Îşi ţinea încă mina la gură pentru că-i tremurau buzele. Şoferul se uită la ea.

— Arătaţi cam palidă, domnişoară, v-a făcut rău vederea sângelui. De ce să nu oprim undeva, să vă săltaţi curajul c-un strop de băutură?

— Nu aici, în satul următor!

— La Baldock! în regulă.

Şi mări viteza.

Când trecură din nou pe lângă han, mulţimea se risipise. Doi câini, un om care spăla geamurile şi un poliţist erau singurele semne de viaţă.

La Baldock luă micul dejun. Dându-şi seama că ar trebui să se simtă uşurată acum că explozia avusese loc, era singură surprinsă de presimţirea care o apăsa. Oare Wilfrid n-o să-i poarte pică pentru apariţia ei, ca şi cum ar fi vrut să-l cocolească? Prezenţa ei accidentală oprise lupta, şi-i văzuse pe amândoi desfiguraţi, murdari de sânge, cu demnitatea dezumflată. Hotărî să nu spună absolut nimănui unde fusese şi ce văzuse, nici măcar lui Stack sau unchiului ei.

Asemenea precauţii sunt însă lipsite de eficienţă într-o ţară atât de civilizată. O descriere abilă, dacă nu exactă, a ceea ce se prezentă drept: *Ciocnirea de la Royston dintre binecunoscutul crescător de cai de rasă, domnul Jack Muskham, văr cu Sir Charles Muskham baronet, şi Onorabilul Wilfrid Desert, al doilea fiu al Lordului Mullyon, autorul poemului* Leopardul*, care a stârnit de curând atâta senzaţie* apăru chiar în aceeaşi seară în ultima ediţie a ziarului *Evening Sun*, sub titlul *Schimb de pumni în lumea bună*.

Relatarea era scrisă cu vervă şi imaginaţie şi sfârşea în felul următor:

„Se crede că originea conflictului trebuie căutată în acţiunile întreprinse, pare-se, de domnul Muskham în legătură cu drepturile domnului Desert de a fi membru al unui anumit club. Se pare că domnul Muskham s-a opus ca domnul Desert să continue a fi membru al clubului, în urma declaraţiei publice că poemul „Leopardul" se bazează pe o experienţă proprie. Întâlnirea a avut loc, fără îndoială, la un nivel foarte elevat, menit să înalţe concepţia oamenilor simpli despre demnitatea aristocraţiei".

Articolul fu plasat, fără nici un comentariu, în faţa lui Dinny, de către unchiul ei, la masa de seară. O făcu să înţepenească în scaun, până când glasul unchiului ei rosti:

— Ai fost acolo, Dinny?

„Subtil ca întotdeauna", gândi ea. Şi, cu toate că se învăţase cu manevrarea adevărului, Dinny nu era încă în stare să mintă făţiş, aşa încât dădu din cap.

— Ce mai e şi asta? întrebă Lady Mont.

Dinny împinse ziarul către mătuşa ei care citi, de la distanţă, pentru că era presbită.

— Care din ei a câştigat, Dinny?

— Nici unul. S-au oprit, pur şi simplu.

— Unde vine Royston?

— În Cambridgeshire.

— De ce?

Nici Dinny şi nici Sir Lawrence nu-i putură răspunde.

— Nu te-a adus cu el pe cal, Dinny?

— Nu, dragă. M-am nimerit întâmplător cu maşina pe acolo.

— Religia e foarte incendiară, murmură Lady Mont.

— Aşa e, răspunse Dinny cu amărăciune.

— Apariţia ta i-a oprit? întrebă Sir Lawrence.

— Da.

— Asta nu-mi place. Era preferabil să-i fi oprit un poliţist sau un knock-out...

— N-aş fi vrut nici eu să mă zărească.

— L-ai mai văzut de atunci?

Dinny clătină din cap.

— Bărbaţii sunt vanitoşi, spuse mătuşa ei.

Această observaţie puse punct discuţiei.

Stack telefonase în cursul după-amiezii că Wilfrid se întorsese; dar instinctul o sfătuise pe Dinny să nu facă nici o încercare de a-l întâlni.

După o noapte agitată, luă trenul de dimineaţă spre Condaford. Era duminică şi întreaga familie se dusese la biserică. Părea ciudat de detaşată de toţi ai ei. Condaford era impregnat de aceleaşi arome, şi aceeaşi oameni făceau aceleaşi lucruri; şi totuşi, totul era diferit! Până şi terierul scoţian şi prepelicarii o adulmecau cu nări bănuitoare, de parcă nu erau siguri că le mai aparţine.

— Şi de fapt, mai sunt a lor? gândi ea. Când inima ţi-e în alt loc, probabil că şi mirosul ţi se schimbă.

Jean se întoarse prima, deoarece Lady Cherrell rămăsese la împărtăşanie, generalul la calculul ofrandelor, iar Hubert la inspectarea terenului de cricket. O găsi pe Dinny aşezată lângă un vechi cadran solar, în faţa unui răzor de flori. După ce-şi sărută cumnată, Jean rămase locului şi o studie timp de un minut, înainte de a i se adresă:

— Trage un pui de somn, draga mea, orice s-ar fi întâmplat, că altfel te dărâmi.

— Nu doresc decât să iau masa de prânz.

— Şi eu idem. Ziceam că predicile lui taică-meu sunt un canon, chiar după ce i le ajustam eu. Dar pastorul vostru de aici, ce să mai spun!

— Da, s-ar cădea să fie „ciopârţit”.

Jean făcu din nou o pauză, în care timp ochii ei scormoniră din nou faţa lui Dinny.

— Dinny, eu sunt cu totul de părerea ta. Mărită-te de urgenţă şi pleacă cu el!

Dinny zâmbi.

— În orice căsătorie există doi parteneri.

— Relatarea apărută în ziarul de azi, în legătură cu o bătaie la Royston, e adevărată? .

— Probabil că nu.

— Vreau să spun: a fost o bătaie?

— Da.

— Cine a pornit-o?

— Eu. Nu mai există şi altă femeie la mijloc.

— Dinny, eşti foarte schimbată.

— Nu mai sunt blândă şi dezinteresată.

— Foarte bine, răspunse Jean. Dacă ai chef să faci pe femeia părăsită în amor, n-ai decât s-o faci.

Dinny o apucă de fustă. Jean îngenunche lângă ea şi o cuprinse cu braţele.

— Tu ai fost un înger cu mine când am avut eu necazuri.

Dinny râse.

— Ce mai spun tată şi Hubert?

— Taică-tu nu spune nimic şi face o mutră posomorâtă, Hubert exclamă sau: „Trebuie făcut ceva!” sau „Asta-i culmea culmilor!”

— Nu întreb pentru c-ar avea vreo importanţă pentru mine; am depăşit toate astea.

— Vrei să spui că nu eşti sigură de ce va face el? Dar, desigur, el trebuie să facă ceea ce vrei tu.

Dinny râse din nou.

— Ţi-e teamă, reluă Jean, cu o surprinzătoare înţelegere, că s-ar putea să fugă şi să te părăsească? Se lăsă pe coapse ca să se poată uita mai bine în ochii lui Dinny. Fără îndoială că s-ar putea. Ştii că am fost la el?

— O?!?

— Da; şi m-a învins. N-am putut scoate o vorbă. Are mult farmec, Dinny.

— Hubert te-a trimis?

— Nu. A fost iniţiativa mea. M-am dus la el ca să-i spun ce-o să gândească lumea dacă o să se însoare cu tine, şi n-am putut deschide gura. Mi-aş fi închipuit că o să-ţi povestească. Bănuiesc că n-a vrut să te supere.

— Nu ştiu, răspunse Dinny.

Şi într-adevăr nu ştia. În clipa aceea i se păru că ştie atât de puţin...

Jean şedea tăcută, rupând, petală cu petală, o păpădie răsărită prematur.

— În locul tău, spuse în cele din urmă, l-aş face să-şi piardă capul. Dacă i-ai aparţine o singură dată, n-ar mai putea să te lase.

Dinny se ridică.

— Hai să ne plimbăm prin grădină, să vedem ce flori au mai răsărit.

XXVI

Din moment ce Dinny nu scoase o vorbă în legătură cu subiectul care îi preocupă pe toţi, se feriră şi ceilalţi să discute; şi pentru acest lucru le era într-adevăr recunoscătoare. Petrecu următoarele trei zile încercând să ascundă faptul că era profund nefericită. Nu veni nici o scrisoare de la Wilfrid, nici un mesaj de la Stack; de bună seamă, dacă s-ar fi întâmplat ceva, Stack ar fi înştiinţat-o. În cea de-a patra zi, simţind că nu mai poate îndura această stare de suspensie, îi telefonă lui Fleur şi-o întrebă dacă poate veni la ei.

Expresia de pe chipurile tatălui şi mamei ei, când îi anunţă că pleacă, o îndurerară aşa cum te îndurerează ochii şi cozile câinilor când trebuie să-i părăseşti. Cu cât mai puternică era presiunea suferinţei mute decât cea a cicălelilor!

În tren, o cuprinse panica. Acţionase greşit dând ascultare instinctului care-o sfătuise să aştepte din partea lui Wilfrid primul pas? N-ar trebui să se ducă de-a dreptul la el? Când ajunse la Londra, îi indică şoferului: „Cork Street”.

Dar Wilfrid nu era acasă şi Stack nu ştia când avea să se întoarcă. Purtarea valetului i se păru ciudat de schimbată, ca şi cum ar fi dat îndărăt, până ar fi ajuns la un gard şi s-ar fi cocoţat pe el. Domnul Desert era bine? Da. Şi câinele? Da, şi câinele era bine. Dinny plecă mai departe, nemângâiata. Nici în South Square nu era nimeni acasă; s-ar fi zis că întreaga lume conspirase ca s-o facă să se simtă părăsită. Uitase de Wimbledon[65], de expoziţia de cai şi de alte activităţi mondene specifice sezonului. Asemenea manifestări ale poftei de viaţă erau, într-adevăr, atât de străine de actuala ei stare de spirit, încât nu reuşea să conceapă cum de lua lumea parte la ele.

Se aşeză în dormitor, să-i scrie lui Wilfrid. Nu mai exista nici o raţiune să păstreze tăcerea, întrucât Stack îi va spune că a fost acolo.

Scrise:

De sâmbăta sunt torturată de îndoiala dacă să-ţi scriu sau să aştept să-mi scrii tu mie. Iubitule, n-am avut de gând să mă amestec în nici un fel. Venisem doar ca să-l văd pe domnul Muskham şi să-i spun că eu eram singura vinovată pentru ceea ce numise el în chip atât de absurd „culmea". Nici un moment nu m-am aşteptat să fii tu acolo. Nu prea speram să-l găsesc nici pe el. Te rog, dă-mi voie să te văd.

A ta, nefericită,

Dinny.

Se duse singură să expedieze scrisoarea. La întoarcere, se întâlni pe stradă cu Kit şi cu guvernanta lui, însoţiţi de câine şi de cei doi copii mai mici ai mătuşii Alison. Păreau perfect fericiţi; îi fu ruşine să nu pară şi ea la fel, aşa că se duseră cu toţii în sala de lecţii a lui Kit ca să ia ceaiul. Înainte de a-l fi terminat, sosi şi Michael. Dinny, care-l văzuse foarte rar împreună cu băieţaşul lui, fu fascinată de naturaleţea şi strălucirea relaţiilor dintre ei. Ar fi fost greu, poate, să spui care din doi era cel mai vârstnic, deşi o certă diferenţă de statură şi refuzul unei a doua porţii de gem de căpşuni părea să-l favorizeze pe Michael. În ceasul petrecut acolo, Dinny fu mai aproape de fericire decât în orice minut din cele cinei zile de când se despărţise de Wilfrid. După ce termină ceaiul, se duse cu Michael în birou.

— S-a întâmplat ceva, Dinny?

În faţa ei se afla cel mai bun prieten al lui Wilfrid şi omul căruia i te puteai destăinui cu cea mai mare uşurinţă din lume, şi ea nu ştia ce să-i spună! Şi apoi, dintr-o dată, se porni să vorbească, aşezată în fotoliul lui Michael, cu coatele sprijinite pe genunchi, bărbia în palme şi privirea aţintită nu

la el, ci la viitorul ei. Şi Michael şedea pe pervazul ferestrei, cu faţa când îndurerată, când înciudată, scoţând mici exclamaţii consolatoare. Nu i-ar păsa de nimic, îi spunea Dinny, nici de opinia publică, nici de presă, nici de familia ei, dacă n-ar exista chiar în inima lui Wilfrid acea adâncă şi amară nelinişte, îndoiala fundamentală asupra propriei lui purtări; acea permanentă fervoare de a dovedi altora, şi mai ales lui însuşi, că nu era laş. Acum că-şi dăduse drumul, se revărsa din ea tot acel simţământ, până acum îmbuteliat şi bine înfundat, că ia parte la un marş în care la tot pasul s-ar putea împotmoli într-o groapă adâncă şi neştiută, acoperită la suprafaţă de o pojghiţă înşelătoare. Se opri din vorbă şi, ostenită, se lăsă pe speteaza fotoliului.

— Dar, Dinny, întrebă Michael cu blândeţe, Wilfrid nu e îndrăgostit cu adevărat de tine?

— Nu ştiu, Michael; aşa am crezut şi eu... Nu ştiu. De ce-ar fi? Eu sunt o persoană banală şi el nu e.

— Cu toţii apărem banali în proprii noştri ochi. Nu vreau să te flatez, dar tu îmi pari mai puţin banală decât Wilfrid.

— O, nu!

— Poeţii ăştia ne dau o sumedenie de necazuri, spuse Michael cu tristeţe. Şi ce putem face?

În seara aceea, după cină, Michael plecă, aparent la Parlament, dar de fapt în Cork Street.

Wilfrid nu era acasă, şi-i ceru lui Stack permisiunea de a-l aştepta. Aşezat pe divan, în încăperea aceea neconvenţională, cu lumină difuză, Michael se mustră că venise. A sugera că venise din partea lui Dinny ar fi fost mai mult decât zadarnic. Şi-apoi, nici nu era adevărat. Nu! Venise să descopere, în măsura posibilului, dacă Wilfrid era într-adevăr îndrăgostit de ea. Dacă nu, ei bine, în cazul ăsta, cu cât avea să smulgă mai curând răul din rădăcină, cu atât mai bine pentru Dinny! S-ar putea să-i zdrobească inima dar, oricum, era preferabil decât să fugă după o nălucă.

Ştia, sau era încredinţat că ştie, că Wilfrid ar fi fost ultima persoană care să suporte o relaţie unilaterală. Şi cel mai dezastruos pentru Dinny ar fi fost să se mărite cu el pe baza unei greşite aprecieri a sentimentelor pe care i le nutrea Wilfrid. Pe o măsuţă de lângă divan, alături de sticlă de whisky, se afla corespondenţa sosită în acea seară, două scrisori, dintre care una, se vedea bine, fusese scrisă de Dinny. Uşa se deschise încetişor şi intră un câine. După ce mirosi pantalonii lui Michael, se aşeză cu capul pe labe şi cu ochii pironiţi pe uşă. Michael îi vorbi, dar câinele nu-i dădu nici o atenţie - tipul de câine leal. „Îl aştept până la unsprezece", îşi spuse Michael. Şi aproape imediat sosi Wilfrid. Avea o vânătaie pe un obraz şi un plasture pe bărbie. Câinele începu să i se învârtească în jurul picioarelor.

— Ei, bătrâne, începu Michael, trebuie să fi fost o încăierare pe cinste!

— A fost. Whisky?

— Nu, mulţumesc.

Îl urmări pe Wilfrid luându-şi scrisorile şi întorcându-se cu spatele să le deschidă. „Ar fi trebuit să-mi dau seamă că o să procedeze astfel, gândi Michael; poftim, mi s-a spulberat orice şansă! Acum se va simţi obligat să-mi spună că e îndrăgostit de ea."

Înainte de a se întoarce din nou spre el, Wilfrid îşi amestecă o băutură şi o dădu pe gât. Apoi, privindu-l pe Michael, îl întrebă:

— Ei?

Descumpănit de bruscheţea acestui cuvânt şi de conştiinţa că venise să-şi sondeze amicul, Michael nu răspunse nimic.

— Ce doreşti să afli?

Michael răspunse abrupt:

— Dacă o iubeşti pe Dinny.

Wilfrid izbucni în râs.

— Nu zău, Michael!

— Ştiu. Dar lucrurile nu pot merge în felul ăsta înainte. Fire-ar să fie, Wilfrid, trebuie să te gândeşti

şi la ea!

— Mă gândesc.

Rosti aceste cuvinte cu o faţă atât de trasă şi de nefericită, încât Michael îşi spuse: „E sincer!”

— Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, arată într-un fel acest lucru! N-o lăsa să se chinuiască în asemenea hal!

Wilfrid se duse la fereastră. Vorbi fără să-şi întoarcă faţa:

— Nu ţi s-a oferit niciodată un prilej în care să încerci a dovedi că nu eşti laş. Ei bine, nu încerca! N-o să ţi se ivească nici o şansă. Se iveşte când nu ai nevoie de ea, nu când o cauţi.

— Fireşte! Dar, dragul meu, asta nu e vina lui Dinny.

— E ghinionul ei.

— Şi atunci?

Wilfrid se răsuci pe călcâie.

— Oh, Michael, dracu să te ia! Pleacă de-aici! în chestiunea asta nu se poate amesteca nimeni. E prea intimă.

Michael se ridică şi-şi luă pălăria. Wilfrid spusese exact ce gândise şi el din clipa în care venise.

— Ai perfectă dreptate, răspunse umil. Noapte bună, bătrâne! Ai un câine frumos.

— Îmi pare rău, reluă Wilfrid; ai intenţii bune, dar nu poţi face nimic. Nimeni nu poate face nimic. Noapte bună.

Michael îl părăsi şi, în timp ce cobora scările, ştia bine că plecase cu coada între picioare.

Când ajunse acasă, Dinny se retrăsese în camera ei, dar Fleur îl aştepta. Michael nu avusese de gând să vorbească despre vizita lui, dar Fleur, după ce-i aruncă o privire scrutătoare, îi spuse:

— Tu n-ai fost la Parlament, Michael. Ai fost la Wilfrid. Recunoscu.

— Şi?

— Zadarnic.

— Aş fi putut să ţi-o prezic. Când dai peste un bărbat şi o femeie ciorovăindu-se în stradă, ce faci?

— Traversez pe partea cealaltă, dacă mai am timp.

— Atunci?

— Dar ei nu se ciorovăiesc.

— Nu, dar au o lume a lor în care nimeni altul nu poate pătrunde.

— Asta a spus şi Wilfrid.

— Bineînţeles.

Michael o privi. Da, desigur. Şi ea avusese cândva o lume a ei, dar nu cu el.

— A fost o prostie din partea mea. Dar eu sunt prost.

— Nu; nu eşti prost; eşti bine intenţionat. Vii la culcare?

— Da.

Când urcă scările, Michael avu senzaţia ciudată că mai curând dorea Fleur să se culce cu el, decât el cu ea. Şi totuşi, în pat, lucrurile se vor schimba, pentru că asta e natura bărbatului.

Dinny, în camera ei de deasupra camerei lor, le auzea, prin fereastra deschisă, murmurul slab al vocilor şi, îngropându-şi faţa în mâini, se lăsă pradă unui acces de disperare. Stelele îi erau potrivnice. Poţi înfrânge sau ocoli o opoziţie venită din afară; dar această adâncă nelinişte din sufletul celui iubit, asta... ah!... la asta nu aveai cum ajunge; şi inaccesibilul nu poate fi dat în lături, înfrânt sau ocolit. Înălţă privirile spre stelele care îi erau potrivnice. Oare cei din vechime credeau cu adevărat în stele, sau şi la dânşii, ca şi la ea, nu era decât un fel de a vorbi? Oare juvaerurile acestea tremurătoare, culcate pe catifeaua sinilie a spaţiului, se sinchiseau într-adevăr de mărunţii oameni, de vieţile şi iubirile insectelor umane care, născute dintr-o îmbrăţişare, se întâlneau, se împreunau, mureau şi se prefăceau în pulbere? Lumile acestea incandescente, încercuite de ţăndări de planete, să fi fost oare numele lor luat în deşert, sau, într-adevăr, prin rotirea lor şi prin poziţiile în care se găseau una faţă de alta, alcătuiau o inscripţie ce putea fi desluşită de ochiul omului?

Nu! Nu era decât o dovadă în plus a importanţei pe care şi-o dă omul! Îşi leagă universul de roată propriului său car! Legănaţi-vă pe pământ, dulci care de triumf! Dar nu! Omul se avânta cu ele drept în spaţiu...

XXVII

Două zile mai târziu, familia Cherrell se reuni în conclav, din pricina unei rechemări urgente, la regimentul din Sudan, pe care o primise Hubert. Dorea ca înainte de plecarea lui să se decidă într-un fel soarta lui Dinny. Aşadar, cei patru fraţi Cherrell, Sir Lawrence, Michael şi Hubert se adunară în sala de primire de la muzeul lui Adrian, după terminarea şedinţei la tribunal a judecătorului Charwell. Ştiau cu toţii că întrunirea putea fi lipsită de orice rezultat, pentru că, fapt pe care-l descoperă şi guvernele, degeaba decizi, dacă deciziile nu sunt duse la îndeplinire.

Michael, Adrian şi generalul, care îl cunoşteau personal pe Wilfrid, vorbeau cel mai puţin, în timp ce Sir Lawrence şi judecătorul erau cei mai volubili; Hubert şi Hilary erau când elocvenţi, când muţi.

Pornind de la premisa, pe care nimeni nu o contestă, că toată chestiunea era neplăcută, se delimitară două curente de gândire: Adrian, Michael şi, în oarecare măsură, Hilary erau de părere că nu puteau face nimic altceva decât să aştepte desfăşurarea lucrurilor; ceilalţi erau de părere că se pot face multe, dar ce anume, nu ştiau nici ei.

Michael, care nu-i văzuse niciodată până atunci pe toţi cei patru unchi ai săi adunaţi laolaltă, era frapat de asemănarea lor în ce priveşte conturul şi coloritul feţelor, cu excepţia faptului că ochii lui Hilary şi ai lui Lionel erau albaştri şi cenuşii, pe când ai generalului şi ai lui Adrian, căprui şi cafenii. În mod remarcabil, toţi patru se abţineau de la gesticulări şi aveau o suplă mobilitate a siluetei. La Hubert, aceste caracteristici erau accentuate de tinereţe, iar ochii săi cafenii aveau uneori reflexe cenuşii.

Michael îl auzi pe taică-su spunând:

— Lionel, dac-ai putea să emiţi o ordonanţă prezidenţială!

Adrian adăugă enervat:

— Trebuie s-o lăsăm pe Dinny în pace; e absurd să încercăm a o controla. Are o inimă afectuoasă, o fire generoasă şi multă minte.

La care, Hubert ripostă:

— Ştim astea toate, unchiule, dar această căsnicie va însemna un asemenea dezastru pentru ea, încât trebuie să facem tot ce ne stă în putinţă.

— Mă rog, şi ce-ţi stă în putinţă să faci?

„Asta-i!" gândi Michael şi rosti cu glas tare:

— În clipa de faţă nici ea nu ştie cum stau lucrurile.

— Hubert, n-ai putea s-o convingi să plece cu tine în Sudan? întrebă judecătorul.

— De mine s-a înstrăinat total.

— Dacă cineva ar dori cu tot dinadinsul s-o ia... Începu generalul şi-şi curmă vorba.

— Chiar şi-n cazul ăsta, murmură Adrian, ar trebui să fie întâi sigură sută la sută că Desert n-o mai vrea.

Hilary îşi scoase pipa din gură:

— A încercat cineva să stea de vorbă cu Desert?

— Eu, răspunse generalul.

— Şi eu, de două ori, îngăimă Michael.

— Ce-ar fi, spuse Hubert mohorât, să încerc şi eu?

— Nu, dragul meu, interveni Sir Lawrence, până nu eşti foarte sigur că-ţi poţi ţine firea.

— De lucrul ăsta nu pot fi niciodată sigur.

— Atunci renunţă!

— Dumneata n-ai vrea să încerci, tată? întrebă Michael.

— Eu?

— Pe vremuri îţi purta mult respect.

— Nici măcar nu sunt rudă de sânge.

— Ai putea încerca, Lawrence, îl sfătui Hilary.

— Dar de ce?

— Dintr-un motiv sau altul, nimeni altcineva dintre noi n-o poate face.

— De ce n-ai putea tu?

— Pentru că, într-un fel, sunt de acord cu Adrian, e mai bine lăsăm lucrurile să se desfăşoare de la sine.

— Care anume este obiecţia voastră la căsătoria dintre Dinny şi el? întrebă Adrian.

Generalul se întoarse spre dânsul, cu o mişcare bruscă:

— Va fi stigmatizat pe viaţă.

— Aşa a fost şi cu individul acela care a rămas alături de soţia lui când a fost condamnată. Şi toată lumea l-a respectat cu atât mai mult.

— Nu există infern mai cumplit, rosti judecătorul, decât să vezi degetele mulţimii îndreptându-se acuzator spre tovarăşul tău de viaţă.

— Dinny o să se înveţe să nu le observe.

— Iertaţi-mă, interveni Michael, dar omiteţi punctul cel mai important. Şi anume, simţămintele lui Wilfrid. Dacă el rămâne la fel de nemulţumit de sine şi se căsătoreşte cu ea, acesta va fi adevăratul infern pentru Dinny. Şi cu cât e mai îndrăgostită de el, cu atât mai aprig o să sufere.

— Ai dreptate, Michael, recunoscu Sir Lawrence pe neaşteptate. Dacă-l pot face să înţeleagă acest lucru atunci merită într-adevăr să mă duc la el.

Michael suspină:

— În orice fel se vor aranja lucrurile, pentru Dinny va fi tot un infern.

— „Bucuria vine în zori”, murmură Hilary printr-un nor de fum.

— Crezi într-adevăr, unchiule Hilary?

— Nu prea.

— Dinny are douăzeci şi şase de ani. Şi e la prima ei iubire. Dacă dă greş, ce se va întâmpla cu ea?

— Căsătoria.

— Cu altcineva? Hilary aprobă din cap.

— Dificil.

— Viaţa-i dificilă.

— Ei, Lawrence? i se adresă generalul: Te duci la el?

Sir Lawrence îl studie timp de o clipă, apoi răspunse:

— Da.

— Îţi mulţumesc.

Nici unuia dintre ei nu-i era prea limpede rostul acestui demers, dar luaseră o hotărâre şi, cel puţin această urma să fie dusă la îndeplinire...

Vânătăile lui Wilfrid se tămăduiseră, şi-şi desprinsese plasturele de pe bărbie, când, în aceeaşi după-amiază, întâlnindu-l pe scări în Cork Street, Sir Lawrence îl întrebă:

— Ai ceva împotrivă dacă te însoţesc câţiva paşi?

— Deloc, Sir.

— Ai vreo direcţie anumită?

Wilfrid ridică din umeri şi merseră unul lângă celălalt până când, în cele din urmă, Sir Lawrence comentă:

— Nimic nu-i mai rău decât să nu ştii în ce direcţie mergi!

— Aveţi dreptate.

— Atunci, la ce bun să mai mergi, mai cu seamă când mai iei pe cineva cu tine? Iartă-mă că spun lucrurile pe şleau, dar dacă n-ar fi Dinny, te-ai fi sinchisit de toată tărăşenia asta? Ce altceva te mai leagă de lumea de aici?

— Nimic. Dar nu vreau să discut despre aceste treburi. Dacă îmi daţi voie, eu o s-o iau în altă direcţie.

Sir Lawrence se opri.

— O clipă, te rog, şi apoi eu o s-o iau în altă direcţie. Îţi dai seama că un om care e în conflict cu el însuşi nu poate împărţi viaţa cu altcineva până nu pune capăt acestei stări? Asta-i tot ce aveam să-ţi spun, dar e foarte mult. Te rog să te gândeşti la vorbele mele.

Şi, ridicându-şi pălăria, Sir Lawrence făcu încet cale întoarsă. Slavă Celui de Sus! Scăpase de

corvoadă. Dar ce tânăr jenant! Şi, la urma urmei, îi spusese tot ce venise să-i spună. Se îndreptă spre Mount Street reflectând la stavilele impuse de tradiţie. Dacă n-ar fi fost tradiţia, ce i-ar fi păsat lui Wilfrid că lumea îl socoteşte laş? De ce s-ar fi sinchisit familia lui Dinny? De ce-ar fi scris Lyall blestematul lui de poem? De ce-ar fi refuzat caporalul din regimentul Buffs să se prosterneze în faţa mandarinului chinez? Oare unul singur dintre Cherrellii adunaţi în conclav era bun creştin? Nici măcar Hilary, Sir Lawrence ar fi putut paria pe orice. Şi totuşi, nici unul dintre ei nu putea înghiţi ideea convertirii. Nu din pricina religiei, dar refuzau să accepte „provocarea". Asta-i râcâia. Imputarea de „laşitate", sau, cel puţin, de nerespectare a bunului renume al ţării. Ei bine! Aproape un milion de englezi muriseră în război pentru acest renume; să fi murit pentru o himeră? Chiar şi Desert aproape că-şi dăduse viaţa pentru el, şi se alesese cu „Crucea Militară" sau cu altă distincţie. Cât de contradictoriu! S-ar fi zis că oamenii se sinchisesc de renumele ţării când se află într-o colectivitate, dar nu le pasă de el când se află în deşert. În Franţa da, şi în Darfur nu.

Auzi paşi grăbiţi în spatele lui şi, întorcând capul, îl văzu pe Desert venind după el. Sir Lawrence avu aproape un şoc privindu-i faţa uscată, întunecată, cu buze tremurătoare şi ochi înecaţi de suferinţă.

— Aţi avut perfectă dreptate, se adresă Desert; am ţinut să vă spun acest lucru. Puteţi comunica familiei că plec.

În faţa acestui deplin succes al misiunii sale, Sir Lawrence fu cuprins de disperare.

— Aibi grijă! îi răspunse. S-ar putea să-i pricinuieşti o mare durere.

— I-aş pricinui-o şi într-un caz şi în celălalt. Vă mulţumesc că aţi venit la mine. M-aţi ajutat să înţeleg. La revedere.

Se întoarse şi se îndepărtă.

Sir Lawrence rămase locului, privind în urma lui, impresionat de expresia de suferinţă oglindită pe chipul tânărului. Se îndreptă spre uşa de la intrare a casei lui frământat de îndoiala dacă nu cumva făcuse ca răul să fie şi mai rău. În timp ce-şi lăsa pălăria şi bastonul în hol, Lady Mont coborî scările.

— Sunt atât de plictisită, Lawrence; tu ce-ai făcut?

— L-am văzut pe tânărul Desert; şi, se pare, l-am făcut să înţeleagă că atâta timp cât nu poate trăi în pace cu sine însuşi, nu poate trăi nici alături de altcineva.

— Asta-i rău.

— Cum aşa?

— O să plece. Am ştiut întotdeauna că o să plece. Trebuie să-i spui imediat lui Dinny despre demersul tău.

Lady Mont se duse la telefon.

— Fleur, tu eşti?... Oh! Dinny... Mătuşa Em la telefon... Da... Poţi veni până aici?... De ce nu?... Ăsta nu-i un motiv. Lawrence vrea să-ţi vorbească... Imediat? Da. A făcut o chestie prostească... Ce?... Nu!... Vrea să-ţi explice. În zece minute... foarte bine.

„Dumnezeule mare!” îşi spuse Sir Lawrence. Îşi dăduse brusc seama că pentru a amorţi simţirea oricărui individ, n-aveai decât să-l faci să participe la un conclav. Ori de câte ori guvernul are necazuri, alcătuieşte o comisie. Ori de câte ori un om face o boacănă, aranjează o consultaţie cu avocatul. El însuşi, dacă n-ar fi participat la consiliu, nu s-ar fi dus să-l vadă pe tânărul Desert, făcând, în felul acesta, ca laptele să dea în foc. Conclavul îi înăbuşise simţirea. Se dusese la Wilfrid aşa cum un jurat se întoarce în sala tribunalului, pentru a-şi da verdictul, după ce a dezbătut zile întregi un anumit caz în conclav. Şi acum trebuia să-i dea socoteală lui Dinny, şi cum naiba s-o facă?

Intră în biroul lui, conştient că nevastă-sa îl urmează.

— Lawrence, trebuie să-i povesteşti lui Dinny exact tot ce i-ai spus şi cum a reacţionat el. Altfel, s-ar putea să fie prea târziu. Şi nu mă mişc de-aici până nu-i mărturiseşti tot.

— Em, ţinând seama de faptul că tu nu ştii exact ce i-am spus eu şi ce mi-a răspuns el, socotesc prezenţa ta superfluă.

— Nu, nimic nu-i superfluu când un om a procedat greşit.

— Familia ta m-a însărcinat să mă duc să stau de vorbă cu el.

— Ar fi trebuit să ai mai multă minte. Dacă-i tratezi pe poeţi ca pe hangii, e natural să sară-n sus.

— Dimpotrivă, mi-a mulţumit.

— Asta-i şi mai rău. Am să reţin taxiul cu care vine Dinny, ca s-o aştepte la uşă.

— Em, îi zise Sir Lawrence, când ai de gând să-ţi faci testamentul, anunţă-mă şi pe mine.

— De ce?

— Ca să-ţi insuflu puţină coerenţă înainte de-l scrii.

— Tot ce posed îi las lui Michael în păstrare pentru Catherine. Şi dacă mor înainte că drăguţul de Kit să fie trimis la Harrow, îi las cupa de călărie a bunicului, care se găseşte în şifonierul meu de la Lippinghall. Dar să nu şi-o ia cu el la şcoală, pentru că ăia sunt în stare s-o topească, sau să bea mentă fiartă în ea, sau mai ştiu eu ce. E limpede?

— Perfect.

— În cazul ăsta, pregăteşte-te şi dă-i drumul de îndată ce soseşte Dinny.

— Da, răspunse Lawrence spăşit. Dar cum naiba să-i spun lui Dinny?

— Spune-i pur şi simplu şi nu născoci nimic pe măsură ce povesteşti.

Sir Lawrence bătea darabana cu degetele pe pervazul ferestrei. Nevastă-sa privea în tavan. În această postură îi găsi Dinny când intră.

— Blore, reţine taxiul domnişoarei Dinny.

Când dădu cu ochii de nepoata lui, Sir Lawrence îşi spuse că, într-adevăr, simţirea îi

adormise. Faţa lui Dinny, sub cununa de păr castaniu, era trasă şi palidă, iar ochii aveau o privire care lui Sir Lawrence nu-i plăcu deloc.

— Începe! porunci Lady Mont.

Sir Lawrence înălţă un umăr îngust şi ascuţit, ca pentru a se pune la adăpost.

— Draga mea, fratele tău a fost rechemat, şi mi-au cerut mie a mă duc să-l văd pe tânărul Desert. M-am dus. I-am spus că atâta timp cât trăieşte în conflict cu el însuşi nu va putea trăi alături de nimeni altcineva. Nu mi-a răspuns nimic şi a plecat. După aceea, a venit după mine, pe strada aceasta, şi mi-a declarat că am avut dreptate. Mi-a cerut să comunic familiei tale că pleacă. Arăta foarte straniu şi tulburat. I-am spus: „Ai grijă! S-ar putea să-i pricinuieşti o mare durere!” Mi-a răspuns: „I-aş pricinui-o şi într-un caz şi în celălalt.” Şi a plecat. Asta s-a întâmplat în urmă cu douăzeci de minute.

Dinny privi de la unul la celălalt, îşi acoperi buzele cu palma şi ieşi.

Un minut mai târziu, auziră taxiul pornind.

XXVIII

Cu excepţia primirii unui bilet că răspuns la scrisoarea ei, bilet care nu o consolase deloc, Dinny petrecuse ultimele două zile în amară deznădejde. Când Sir Lawrence îi comunică cele de mai sus, Dinny simţi că toată soarta ei depindea de faptul dacă putea să ajungă în Cork Street înainte de înapoierea lui Wilfrid. Şedea în taxi cu mâinile strâns înnodate în poală şi cu ochii pironiţi pe spinarea şoferului, o spinare, într-adevăr, atât de lată, că ar fi fost şi greu să te uiţi în altă parte. Inutil să se gândească la ce-o să-i spună, va trebui să-i spună tot ce-o să-i vină pe moment în minte. O să se orienteze după faţa lui. Îşi dădea seama că, odată plecat din Anglia, va fi ca şi cum nu-ar fi întâlnit niciodată. Opri maşina în Burlington Street şi merse iute pe jos până la uşa casei lui. Dacă s-a întors direct, atunci trebuia să fie acasă. În aceste două zile îşi dăduse seama că Stack observase probabil o schimbare la Wilfrid şi se conforma atitudinii stăpânului său, aşa încât deschise uşa cu cuvintele:

— Stack, nu mă amina, trebuie să-l văd pe domnul Desert.

Şi, trecând pe lângă el, deschise uşa camerei de zi. Wilfrid o străbătea în sus şi-n jos.

— Dinny!

Simţi că dacă ar fi rostit un cuvânt nepotrivit, acolo şi în acel moment s-ar fi sfârşit totul; deci, nu făcu decât să zâmbească. Wilfrid îşi acoperi ochii cu mâinile; şi, în timp ce stă astfel, orb, Dinny se furişă în spatele lui şi-i cuprinse gâtul cu braţele.

Să fi avut dreptate Jean? Trebuia să...?

Apoi, pe uşa întredeschisă, pătrunse în cameră Foch. Îşi împinse botul catifelat sub palma ei, şi Dinny se lăsă în genunchi ca să-l sărute. Când îşi ridică privirile, Wilfrid se îndepărtase. Pe moment se ridică în picioare şi stătu pierdută. Nu-şi dădea

seama la ce se gândeşte, dacă s-o fi gândit la ceva, nu-şi dădea seama nici măcar ce simte. Totul îşi pierduse substanţa. Wilfrid deschisese larg fereastra şi se rezemă de pervaz, ţinându-şi capul în mâini. Avea de gând să se arunce pe fereastră? Dinny făcu un efort violent ca să-şi controleze nervii, şi-l chemă cu blândeţe în glas: „Wilfrid!”

El se întoarse şi-i aruncă o privire, iar Dinny îşi spuse: „Dumnezeule! Mă urăşte!” Apoi expresia lui se schimbă, deveni cel pe care-l cunoştea; şi Dinny îşi dădu încă o dată seama de instabilitatea pe care ţi-o dă orgoliul rănit: devii multiplu, şi violent, şi schimbăcios.

— Spune, îi ceru ea. Ce vrei să fac?

— Nu ştiu. Totul e o nebunie. Ar fi trebuit să mă fi îngropat de mult în Siam.

— Vrei să rămân aici în noaptea asta?

— Da! Nu! Nu ştiu!

— Wilfrid, de ce pui atât de mult lucrurile la inimă? S-ar zice că iubirea nu înseamnă nimic pentru tine. Într-adevăr, nu înseamnă nimic?

Drept răspuns, îi întinse scrisoarea lui Jack Muskham:

— Citeşte!

Dinny o citi.

— Înţeleg. Venirea mea acolo a fost, fără îndoială, o inspiraţie foarte nefericită.

Wilfrid se trânti pe divan şi rămase întins, uitându-se la ea.

„Dacă plec, îşi spuse Dinny, o să încep să mă frământ cum să fac să mă întorc îndărăt.” Aşa încât, întrebă:

— Unde iei masa de seară?

— Stack a pregătit ceva, cred.

— O să fie destul şi pentru mine?

— Chiar prea mult, dacă şi tu simţi ceea ce simt eu.

Dinny sună.

— Rămân la masă, Stack. Nu am nevoie decât de un vârf de cuţit de mâncare.

Şi, tânjind după o clipă în care să-şi poată recăpăta echilibrul, întrebă:

— Pot să mă spăl un pic, Wilfrid?

În timp ce-şi usca faţa şi mâinile, se strădui din răsputeri să-şi recapete stăpânirea de sine, şi apoi brusc, se relaxă. Orice hotărâre ar lua ar fi greşită, dureroasă, poate că imposibilă. Aşadar, mai bine să se lase la voia întâmplării!

Când se întoarse în odaie, Wilfrid nu era acolo. Uşa dinspre dormitor era deschisă, dar nu se afla nici acolo. Dinny se repezi la fereastră. Nu se vedea în stradă. Vocea lui Stack o informă:

— Scuzaţi-mă, domnişoară; domnul Desert a fost chemat în oraş. Mi-a spus că o să vă scrie. Cina va fi gata peste un minut.

Dinny se duse drept la el.

— Stack, prima dumitale impresie despre mine a fost cea adevărată, şi nu asta de acum. Plec. Domnului Desert nu trebuie să-i fie teamă de mine. Te rog să-i comunici acest lucru.

— Domnişoară, v-am prevenit că ia hotărâri neaşteptate; dar acesta e lucrul cel mai neaşteptat pe care l-a făcut vreodată. Îmi pare rău, domnişoară. E un caz în care lucrurile trebuie luate aşa cum sunt. Dacă vă pot fi de folos cu ceva, vă stau la dispoziţie.

— Dacă părăseşte Anglia, spuse Dinny, aş vrea să mi-l lase pe Foch.

— Din câte îl cunosc eu pe domnul Desert, domnişoară, are de gând să plece. Mi-am dat seama că se apropie acest lucru din seara când a primit scrisoarea, în ajunul zilei în care aţi venit aici dis-de-dimineaţă.

— Mă rog, zise Dinny, dă-mi mâna şi aminteşte-ţi ce ţi-am cerut să-i spui.

Schimbară o strângere de mină şi, încă nefiresc de stăpâna pe sine, Dinny ieşi din cameră şi coborî scările. Porni să meargă cu pas iute, ameţită şi copleşită de o senzaţie stranie, fără să aibă în minte nimic altceva decât cuvântul: „Aşa!”, care revenea mereu. Tot ce simţise până acum, tot ce ar fi voit să

simtă era comprimat în aceste trei litere. Nicicând în viaţa ei nu se simţise atât de închistată şi secătuită de lacrimi, atât de nepăsătoare cu privire la locul unde se ducea, la ce făcea, pe cine vedea. S-ar putea ca lumea să fie nesfârşită, dar pentru ea sfârşitul sosise. Nu credea că Wilfrid alesese deliberat această cale ca să se descotorosească de ea. Nu o cunoştea îndeajuns ca să ştie ce putea s-o doară mai mult. Dar, de fapt, nici una dintre căile pe care le-ar fi ales n-ar fi putut să fie mai desăvârşită, mai totală. Să te târăşti după un bărbat! Imposibil! Nici nu avea măcar nevoie să formuleze acest gând, imposibilitatea izvora din instinct.

Colindă trei ceasuri în şir străzile Londrei, şi în cele din urmă se înapoie în Westminster cu senzaţia că dacă nu se întoarce acasă, o să se prăbuşească pe stradă. Când ajunse în South Square, îşi adună toate puterile în efortul de a simula voioşia, dar după ce urcă în camera ei, Fleur spuse:

— Michael, a survenit ceva foarte rău.

— Biata Dinny! Ce naiba i-o mai fi făcut?

Fleur se duse la fereastră şi dădu perdeaua într-o parte, încă nu se lăsase complet întunericul. Dar nu mai era nimic de văzut, cu excepţia a două pisici, a unui taxi, pe dreapta, şi a unui bărbat, pe trotuar, care examina o legătură de chei.

— Să urc la ea şi să încerc s-o fac să vorbească?

— Nu. Dacă Dinny va dori tovărăşia vreunuia dintre noi, ne va da ea de veste. Dacă e aşa cum gândeşti tu, nu doreşte pe nimeni. Are o mândrie drăcească atunci când e pusă cu spatele la zid.

— Urăsc mândria, răspunse Fleur şi, trăgând perdeaua la loc, se duse la uşă. Scoate capul când nu o doreşti şi te doboară. Dacă vrei să faci carieră, uită de mândrie!

Ieşi din cameră.

„Eu nu ştiu dacă am mândrie, gândi Michael, dar carieră n-am făcut.” O urmă agale pe scări, şi un timp stătu în pragul camerei lui de toaletă. Dar de sus nu se auzea nimic...

Într-adevăr, Dinny zăcea pe pat, cu faţa-n pernă. Deci ăsta era sfârşitul! De ce această forţă numită dragoste o luase în puterea ei şi o torturase, apoi o zvârlise la pământ, vlăguită şi istovită, tremurătoare, consumată de dor, rănită, cutremurată, mâncându-şi inima în tăcere şi deznădejde? Iubire şi mândrie, şi cea mai puternică dintre ele e mândria. Zicala păru să-i pătrundă făptura şi să se strivească, o dată cu ea, în pernă, iubirea ei împotriva mândriei lui! Şi mândria biruise. Irosire şi amărăciune! Din toată această seară, un singur moment i se părea real: cel în care Wilfrid îşi întorsese faţa de la fereastră şi o făcuse să-şi spună: „Mă urăşte!" Sigur că o ura, stând acolo ca o întruchipare a mândriei lui rănite; şi numai mândria îl împiedicase să-i strige: „Duceţi-vă dracului cu toţii! La revedere şi n-am cuvinte!"

Ei bine, acum n-avea decât să strige şi să plece. Iar ea, să sufere, să sufere şi, încetul cu încetul, să uite. Nu! Să se înrădăcineze în suferinţa ei, s-o îndese în ea, s-o amuţească, s-o strivească în pernă. S-o arate cât mai puţin, să n-o arate deloc, în timp ce înlăuntrul ei durerea dospeşte şi se zvârcoleşte. Forma prin care îşi găseşte expresie instinctul nu-i chiar atât de limpede; dar îndărătul zvâcnirilor marasmului amorf se ascunde sensul; şi iată sensul zbaterii mute şi pe jumătate înăbuşite a lui Dinny: Ce altceva ar fi putut face? Nu era vina ei că Muskham îi trimisese scrisoarea aceea în care pomenea de ocrotirea unei femei. Nu era vina ei că se dusese în grabă la Royston. Cu ce greşise? Toată atitudinea lui era arbitrară, gratuită! Dar poate că iubirea, în vicisitudinile ei, se înfăţişează întotdeauna aşa! I se părea că noaptea ticăie, în timp ce ea zace acolo: ticăitul ruginit al unui ceasornic vechi. Să fi fost noaptea propriei ei vieţi, părăsită, cu faţa-n pernă?

XXIX

Când fugise din Cork Street, Wilfrid ascultase de primul impuls. Din clipa întreruperii forţate a sălbaticei şi nedemnei ciocniri de la Royston, când o văzuse pe Dinny în picioare în maşină, cu mâna streaşină la ochi, sentimentele lui deveniseră extrem de confuze. Acum, când îi apăruse brusc prezenţa, sunetul, parfumul ei, căldura reînviase în el şi se răspândise în sărutări; dar în momentul când Dinny se îndepărtase o clipă, sentimentul demenţial pusese din nou stăpânirea pe dânsul şi-l gonise într-o Londră unde, cel puţin, puteai merge fără să întâlneşti pe nimeni. O porni spre sud şi se amestecă într-un şir de oameni care se luptau să răzbată la teatrul „Hâş Majesty". Rămase printre ei gândind: „Ce mi-e aici, ce mi-e în altă parte?" Dar chiar în clipa când ajunse la rând, o rupse din şir şi o coti spre est; străbătu Covent Garden, pustiu şi mirosind a gunoaie; şi ieşi în Ludgate Hill. Izul de peşte care plutea pe aici îi aminti că de dimineaţă nu mâncase nimic. Şi, intrând într-un restaurant, bău un cocktail şi mânca un *hors d'oeuvre*. Ceru un plic şi o hârtie şi scrise:

A trebuit să plec. Dacă aş fi rămas, eu şi cu tine am fi devenit unul. Nu ştiu ce-o să fac, poate c-o să sfârşesc în noaptea asta în Tamisa, poate c-o să plec, poate c-o să mă întorc la tine. Orice-aş face, iartă-mă şi crede că te-am iubit,

Wilfrid

Scrise adresa pe plic şi-l vârî în buzunar. Dar nu-l expedie. Ştia că n-ar putea niciodată să exprime ceea ce simţea. O porni din nou în direcţia est. Trecând prin zona City, pustie de parcă fusese gazată, ieşi în curând în mai veselul Whitechapel Road. Merse şi merse, încercând să se istovească şi să-şi oprească vârtejul de gânduri. Apoi se îndreptă

din nou spre nord iar în jurul orei unsprezece se găsea aproape de Chingford. Întregul peisaj era scăldat în lumina lunară şi în linişte când trecu de hotel şi se îndreptă spre pădure. O maşină, un ciclist întârziat, o pereche sau două şi vreo trei vagabonzi fură singurii care-i tăiară calea înainte de a traversa drumul şi de a se pierde printre copaci. Lumina zilei se topise şi luna arginta frunzele şi crengile. Stors de puteri, se întinse pe culcuşul frunzelor de fag. Noaptea era ca un poem nescris, lucirile şi picurările de lumină printre frunze păreau jocul unei minţi incoerente, pâlpâind, lunecând dincoace şi dincolo de hotarul realităţii; nici o clipă de repaos; nici un licăr din strălucirea statornică a metalului adevărat; sclipitor şi efemer ca un vis. Sus, acolo, erau stelele printre care călătorise cândva; stele fără număr, Ursa mare şi toate celelalte care păreau fără noimă, dacă nu fără nume, în această lume a oraşului.

Se întoarse cu faţa în jos, lipindu-şi fruntea de pământ. Şi deodată auzi bâzâitul unui avion. Dar printre ramurile stufoase nu putu desluşi silueta lunecoasă, care spinteca cerul. Vreun zburător nocturn spre Olanda; vreun aviator englez, schiţând conturul iluminat al Londrei sau exersându-se între aerodromul Hendon şi Coasta de Est. După ce zburase în timpul războiului, Wilfrid nu mai dorise niciodată să zboare. Însuşi zgomotul unui avion îi redeştepta senzaţia aceea de greaţă, de silă, de care-l eliberase numai Armistiţiul. Bâzâitul se stinse în depărtare. Dinspre Londra răzbea zvon de uruit înăbuşit, dar în pădure noaptea era tăcută şi caldă; un orăcăit de broască, un ciripit de pasăre care încetă brusc, două cucuvele ţipând una la alta. Se întoarse din nou cu fata în sus şi căzu într-un somn agitat.

Când se trezi, suliţe de lumină străpungeau întunericul străveziu. Căzuse o rouă bogată; Wilfrid se simţea înţepenit şi pătruns de frig, dar mintea îi era limpede. Se ridică în capul oaselor, îşi întinse braţele, aprinse o ţigară şi trase adânc aer în piept.

Se aşeză cuprinzându-şi genunchii cu braţele şi-şi fumă ţigara până la capăt fără să o desprindă deloc de pe buze, şi nu scuipă mucul, cu cenuşa-i lungă, decât când ajunse să-i ardă gura. Deodată, începu să dârdâie. Se ridică în picioare ca să ajungă Ia şosea. Ţeapăn şi săgetat de dureri, de abia se putea ţine pe picioare. Se luminase de-a binelea când ajunse în sfârşit la şosea, şi acolo, ştiind bine că trebuie să se îndrepte spre Londra, o porni în direcţia opusă. Îşi târşea picioarele şi, din când în când, era scuturat de un tremur violent. În cele din urmă se aşeză pe jos, trupul i se frânse peste genunchi şi căzu într-un soi de leşin. Un glas care-i striga: „Hei!" îl deşteptă. Un tânăr cu faţa proaspătă, într-o maşină mică, se oprise la marginea drumului.

— S-a întâmplat ceva?

— Nimic, bolborosi Wilfrid.

— Totuşi s-ar zice să nu ţi-e bine. Ştii ce oră e?

— Nu.

— Urcă-te în maşină şi am să te conduc la hotelul din Chingford. Ai ceva bani?

Wilfrid îl privi încruntat, apoi râse:

— Da.

— Nu te zbârli la mine. Ai nevoie de un somn bun şi de o cafea tare. Vino!

Wilfrid se ridică. Abia dacă putu sta în picioare. Se trânti în maşinuţă, ghemuit lângă tânărul care-i spuse:

— Nu mai durează mult.

În zece minute, care pentru o conştiinţă ameţită şi şovăielnică ar fi putut să pară cât cinci ore, se aflară în faţa hotelului.

— Cunosc băiatul de serviciu de aici, spuse tânărul. O să te dau în grija lui. Care ţi-e numele?

— Iadul! mormăi Wilfrid.

— Hei, George! L-am găsit pe domnul ăsta pe şosea. Pare cam nesigur pe picioare. Culcă-l într-o cameră ca lumea. Înfierbântă-i o sticlă şi pune-i-o în pat. Fă-i o cafea tare şi vezi s-o bea.

Băiatul rânji:

— Asta-i tot?

— Nu; ia-i temperatura şi trimite după un doctor. Uite ce-i, domnule, se adresă tânărul către Wilfrid, ţi-l recomand pe băiatul ăsta. Lustruieşte ghetele ca nimeni altul. Lasă-l să se îngrijească de dumneata şi nu te mai frământa. Eu trebuie să plec. E ora şase.

Aşteptă o clipă, în care-l urmări pe Wilfrid târându-se spre hotel la braţul băiatului, apoi o porni în viteză.

Băiatul îl ajută pe Wilfrid să intre într-o cameră.

— Vă puteţi dezbrăca singur, conaşule?

— Da, mormăi Wilfrid.

— Atunci mă duc să vă aduc sticla cu apă caldă şi cafeaua. Nu vă temeţi, n-avem paturi umede aici. Aţi fost pe drum toată noaptea?

Wilfrid se aşeza pe pat şi nu răspunse.

— Ei! făcu băiatul; daţi-mi mânecile! Îl dezbrăcă de pardesiu, apoi de haină şi de pantaloni. Cred că aţi tras o răceală zdravănă. Rufăria e toată umedă. Puteţi sta în picioare?

Wilfrid clătină din cap.

Băiatul trase păturile de pe pat şi îl dezbrăcă pe Wilfrid de cămaşă scoţându-i-o peste cap; apoi, dintr-o smucitură, îi scoase impermeabilul şi maioul şi-l înfăşură într-un cearşaf.

— Acuma, conaşule, un pui de somn!

Îi împinse capul pe pernă, îi ridică picioarele pe pat şi-l acoperi cu două pături.

— Staţi aşa; în zece minute sunt înapoi.

Wilfrid zăcu întins, tremurând atât de tare, încât gândurile nu i se puteau închega, şi nici buzele-i nu puteau articula sunete legate, din pricina clănţănitului violent al dinţilor. Deveni conştient de prezenţa unei cameriste şi apoi de câteva glasuri.

— O să-l spargă în dinţi. Nu se poate pune în alt loc?

— O să încerc sub braţ.

Un termometru îi fu vârât la subţioară şi apăsat acolo.

— Nu aveţi friguri galbene, nu-i aşa, conaşule?

Wilfrid clătină din cap.

— Conaşule, puteţi înălţa capul ca să daţi asta pe gât?

Braţe voinice îl ridicară în sus şi Wilfrid bău.

— Patruzeci de grade.

— Dumnezeule! Pune-i sticla la picioare, eu telefonez doctorului.

Wilfrid o văzu pe cameristă pândindu-l, de parcă se întreba de ce fel de friguri o să se molipsească.

— Malaria, îngăimă el brusc; nemolipsitor. Dă-mi o ţigară. În haina mea.

Fata îi puse o ţigară între buze şi i-o aprinse.

Wilfrid trase un fum.

— D-din nou, ceru el.

Fata îi puse din nou ţigara între buze şi Wilfrid mai trase un fum.

— Se spune că sunt ţânţari în pădure. Aţi găsit aseară vreunul, domnule?

— O am în sân-sânge.

Dârdâind ceva mai puţin acum, o urmări învârtindu-se prin cameră, împăturindu-i lenjeria, împreunând perdelele, astfel că patul să fie în umbră. Apoi se apropie din nou şi Wilfrid îi zâmbi.

— Mai doriţi un strop de cafea fierbinte?

Wilfrid scutură din cap, închise din nou ochii şi se lăsă străbătut iar de un tremur puternic, conştient că fata îl privea; apoi auzi din nou voci în cameră.

— Nu pot să-i găsesc nicăieri numele, dar e un fel de boier, în haină avea bani şi scrisoarea asta. În cinci minute doctorul o să fie aici.

— Bine, aştept până atunci, dar am şi eu munca mea de făcut.

— Parcă eu nu? Spune-i cucoanei când o vezi.

Wilfrid o zări din nou pe fată privindu-l cu un soi de respect amestecat cu groază. Un străin, nobil, cu o boală ciudată, desigur e ceva foarte interesant pentru o minte simplă. Nu putea vedea mare lucru din faţa lui înfundată în pernă, un obraz tuciuriu, o ureche, câteva şuviţe de păr, ochiul închis sub

sprânceană. Wilfrid o simţi atingându-i fruntea cu un deget sfios. Ardea ca jarul, desigur.

— Domnule, doriţi să scriem prietenilor dumneavoastră?

Făcu semn din cap că nu.

— Dintr-o clipă în alta vine şi doctorul.

— Două zile o să fiu în halul ăsta, nu-i nimic de făcut, chinină, suc de portocale...

Zgâlţâit de un frison violent, tăcu. Îl văzu pe doctor intrând în odaie; şi pe cameristă rezemată încă de scrin, muşcându-şi degetul mic. În cele din urmă, şi-l scoase din gură şi o auzi întrebându-l pe medic:

— Să rămân şi eu, domnule?

— Da, poţi să rămâi.

Degetele doctorului îi încercuiră încheietura mâinii ca să-i simtă pulsul, îi ridicară pleoapele, îi deschiseră buzele.

— Spune, domnule. O ai de mult?

Wilfrid încuviinţă.

— În regulă! Rămâi unde te găseşti şi îndoapă-te cu chinină, asta-i tot ce pot să-ţi prescriu. Un acces destul de puternic.

Wilfrid aprobă.

— Nu s-a găsit nici o carte de vizită asupra dumitale. Care ţi-e numele?

Wilfrid clătină din cap.

— Bine! Nu te nelinişti. Bea asta!

XXX

Coborând dintr-un omnibus, Dinny o porni în largul poienii Wimbledon. După o noapte în care aproape că nu închisese un ochi, se strecurase din casă, lăsând un bilet în care anunţa că va lipsi toată ziua. O porni grăbit, peste iarbă, către un desiş de mesteceni, şi acolo se întinse pe jos. Norii lopătând în înalturi, lumina soarelui, cernută printre ramurile de mesteacăn, când aprinzându-se, când stingându-se, codobaturile de baltă, peticele de nisip bătătorit, şi acest porumbel sălbatic, netulburat de prezenţa ei nemişcată, nu-i inspirau nici linişte, nici dorinţa de a medita asupra naturii. Zăcea întinsă pe spate, vibrând toată, cu ochii uscaţi, şi se întreba spre a cui satisfacţie de nepătruns suferea ea acum atât de cumplit. Cei năpăstuiţi nu caută ajutor în jur, îl caută în ei înşişi. Să circule înconjurată de un nimb de tragedie, i se părea oribil. Nu va face una ca asta! Dar dulceaţa brizei, norii plutitori, foşnetul frunzelor înfiorate, larma glasurilor de copii nu-i sugerau prin ce mijloace să-şi mascheze durerea şi să ia viaţa de la început. Izolarea în care trăise de când îl întâlnise pe Wilfrid sub statuia lui Foch i se înfăţişa acum în toată goliciunea ei. Mizase totul pe o singură carte, şi cartea se ferfeniţise.

Începu să scormonească cu degetele în pământul nisipos; un câine, zărind o scobitură, veni şi o adulmecă. Se trezise la viaţă, şi acum murise. „Vă rugăm, nu aduceţi flori!”

Cu o seară înainte realizase atât de total sfârşitul, încât nici măcar nu-i trecea prin cap posibilitatea de a reînnoda firul rupt.

Dacă el era mândru, atunci avea şi ea mândria ei! Nu acelaşi soi de mândrie, dar la fel de înrădăcinată în măduva ei. Nimănui nu era cu adevărat necesară. De ce să nu plece undeva? Avea aproape trei sute de lire. Gândul nu-i aduce nici

bucurie, nici consolare; dar putea evita să ajungă o pacoste pe capul celor ce s-ar aştepta să fie la fel de voioasă ca înainte.

Îşi aducea aminte de ceasurile petrecute împreună cu Wilfrid prin locuri asemănătoare acestuia. Amintirea era atât de vie, încât trebui să-şi acopere buzele cu palma pentru a împiedica durerea să ţâşnească. Până nu-l întâlnise pe Wilfrid, nu se simţise niciodată singură. O singurătate rece, înspăimântătoare, nesfârşită! Amintindu-şi de constatarea ei că mişcarea e un antidot împotriva suferinţelor sufleteşti, se ridică şi traversă drumul spre şuvoiul duminical de maşini care se scurgeau dinspre oraş. Unchiul Hilary o sfătuise cândva să nu-şi piardă în nici o împrejurare simţul umorului. Dar a avut vreodată acest simţ? La capătul poienii Barnes, se căţără într-un autobuz şi se întoarse la Londra. Trebuia să mănânce ceva, ori avea să cadă din picioare. Coborî lângă grădinile din Kensington şi intră într-un hotel.

După ce-şi luă prânzul, se aşeză un timp pe o bancă în grădină, apoi o porni pe jos spre Mount Street. Nu era nimeni acasă şi se trânti pe canapeaua din salon. Epuizată, adormi. Se deşteptă la intrarea mătuşii ei şi, ridicându-se în capul oaselor, îi spuse:

— Mătuşă Em, poţi fi fericită. S-a terminat.

Lady Mont se uită la nepoata ei, cum şedea acolo, cu năluca unui zâmbet pe buze, şi două lacrimi, izvorâte nu chiar simultan, porniră să-i lunece pe obraji.

— Nu ştiam că plângi şi la înmormântări, mătuşă Em.

Dinny se ridică în picioare, se duse la mătuşa ei şi-i şterse cu batista dârele lăsate de lacrimi.

— Haide, haide!

Lady Mont se îndreptă spre uşă.

— Trebuie să urlu, spuse ea. Pur şi simplu, trebuie să urlu.

Şi ieşi repede din cameră.

Dinny se aşeză din nou, cu aceeaşi nălucă de zâmbet pe buze. Blore intră cu serviciul de ceai, şi

Dinny îl întrebă despre Wimbledon şi despre sănătatea soţiei lui. Blore făcea impresia că nu-şi dă seama care din două se simte mai prost, dar pe punctul de a ieşi din cameră, se întoarse spre ea şi-i spuse:

— Dacă-mi daţi voie să vă fac o sugestie, domnişoară Dinny, cred că nu v-ar strica puţin aer de mare.

— Da, Blore, mă gândeam şi eu.

— Mă bucur, domnişoară, primăvara asta te cam stoarce de puteri.

Şi el părea să ştie că Dinny pierduse cursa. Şi, dându-şi seama că nu va putea s-o ducă aşa înainte, participând la propria ei înmormântare, se duse la uşă, trase cu urechea la zgomote, apoi coborî scara şi ieşi în stradă.

Dar era prea extenuată ca să-şi poată târşi paşii mai departe de parcul St. James. Acolo, se aşeză lângă apă. Lume, soare, raţe, umbrare de frunze, trestii cu vârf ascuţit, şi uraganul dinăuntrul ei. Un domn înalt, venind dinspre Whitehall, făcu un gest pripit, dând să-şi ducă mâna la pălărie, apoi, când îi văzu faţa, se abţinu şi îşi văzu de drum. Imaginându-şi cum trebuie să arate la faţă, Dinny se ridică şi, târându-se până la catedrala Westminster, intră şi se aşeză într-o strană. Rămase acolo aproape o jumătate de oră, aplecată, cu capul rezemat pe braţe. Nu se rugă, dar se odihni, şi faţa ei îşi schimbă expresia. Se simţea acum mai pregătită să înfrunte oamenii fără să se trădeze. Era trecut de şase când ajunse în South Square. Furişându-se în camera ei fără să dea de ştire, făcu o baie prelungită, îşi îmbrăcă o rochie de cină şi coborî cu pas ferm în sufragerie. La masă nu erau decât Fleur şi Michael; nici unul dintre ei nu-i puse vreo întrebare. Lui Dinny îi era limpede că amândoi ştiau. Într-un fel sau altul, reuşi să încheie seara. Când se pregăti să urce în camera ei, amândoi o sărutară, şi Fleur îi zise:

— Am dat dispoziţii să ţi se pună în pat o sticlă cu apă fierbinte; încearcă să stai întinsă pe spate,

ajută la somn. Noapte bună şi fii binecuvântată.

Din nou Dinny avu senzaţia că Fleur suferise cândva aşa cum suferea ea acum. Dormi în acea noapte mai bine decât ar fi sperat.

Dimineaţa, o dată cu ceaiul, primi o scrisoare cu antetul unui hotel din Chingford.

Doamnă,

Scrisoarea anexată, adresată dumneavoastră, a fost găsită în buzunarul unui domn care se află la noi, pradă unui puternic acces de malarie. V-o expediez,

Al Dvs.
Roger Qneal, M.D.[66]

Citi scrisoarea... *Orice-aş face, iartă-mă şi crede că te-am iubit.* Şi era bolnav! Toate impulsurile care izbucniră în ea fură înăbuşite pe moment. N-o să se avânte a doua oară în locurile unde şi îngerii se temeau să calce. Dar, gonind pe scări, îi telefonă lui Stack vestea că Wilfrid zăcea la hotelul din Chingford bolnav de malarie.

— Are nevoie, probabil, de pijamale şi de aparatul de ras, domnişoară. O să i le duc acolo.

Înghiţindu-şi cuvintele „Transmite-i toată dragostea mea”, spuse:

— Ştie unde sunt de găsit dacă-i pot fi cu ceva de folos.

Amărăciunea neagră a stării ei se risipise; totuşi, era mai separată de el ca oricând. Până nu va veni el sau nu va trimite după ea, nu putea face o mişcare; şi în adâncul inimii ştia că nici nu va veni, nici nu o va chema. Nu! O să-şi strângă cortul şi o să-şi ia tălpăşiţa din locurile astea unde a suferit prea mult.

Către prânz, veni Hubert să-şi ia rămas bun. Dinny văzu limpede că şi el ştia. O înştiinţa că va sosi în octombrie să-şi petreacă restul concediului. Jean rămânea la Condaford, până după ce avea să

nască, eveniment care urma să aibă loc în noiembrie. Medicul îi recomandase să se ferească de canicula verii. În această dimineaţă, Dinny avu impresia că-l regăseşte pe vechiul Hubert. Îi vorbea întruna despre avantajul de a te fi născut la Condaford. Şi, străduindu-se să fie voioasă îi spuse:

— Curios să te aud vorbind astfel, Hubert. Ţie niciodată nu-ţi păsa de Condaford.

— Da, dar lucrurile se schimbă când aştepţi un moştenitor.

— O, va fi un moştenitor, nu-i aşa?

— Da, ne-am hotărât să fie băiat.

— Şi vă mai exista un Condaford la vremea când îl va moşteni el?

— Vom încerca să-l menţinem. Lucrurile nu durează atâta timp cât nu eşti hotărât să le menţii.

— Şi nici când eşti, murmură Dinny.

XXXI

Cuvintele lui Wilfrid: „Puteţi comunica familiei că plec” şi ale lui Dinny: „S-a terminat”, se răspândiseră, chiar dacă nu cu iuţeala fulgerului, în toată familia Cherrell. Dar nu pricinuiră nimănui bucuria întoarcerii fiului risipitor. Toţi erau prea necăjiţi pentru Dinny şi încercau o amărăciune vecină cu disperarea. Fiecare ar fi dorit să-şi manifeste simpatia, şi nimeni nu ştia cum s-o facă. Compătimirea care miroase a compătimire e mai rea decât lipsa de compătimire. Trecură trei zile în timpul cărora nici unul dintre membrii familiei nu reuşi să exprime nimic. Apoi Adrian avu o inspiraţie: o s-o invite să mănânce cu el, deşi nici el şi nici altul n-ar fi putut spune de ce hrana e privită ca un mijloc de consolare, îi dădu întâlnire într-o cafenea, care avea mai mult renume decât merit.

Întrucât Dinny nu făcea parte dintre tinerele care transformă ravagiile vieţii într-un pretext de a-şi pavoaza înfăţişarea. Adrian îi putu observa paloarea din plin. Se abţinu de la orice comentariu. Într-adevăr, i se părea dificil să atace orice subiect de conversaţie, pentru că ştia prea bine că în timp ce bărbaţii înrobiţi de o femeie rămân totuşi preocupaţi de principalele lor resorturi mintale, femeile, mai puţin înrobite pe calea simţurilor, sunt, din punct de vedere spiritual, cu totul absorbite de bărbatul pe care-l iubesc. Totuşi, începu să povestească cum încercase cineva să-l tragă pe sfoară cu „o găselniţă”.

— Îmi cerea, Dinny, cinci sute de lire pe un craniu Cromagnon găsit în Suffolk. Părea absolut autentic. Dar, din întâmplare, l-am întâlnit pe arheologul districtului. „Ah! mi-a spus, va să zică a încercat să ţi-l bage dumitale pe gât? Asta-i o găselniţă ajunsă de pomină. L-a dezgropat de cel puţin trei ori până acum. Individul ar trebui băgat la

închisoare. Ţine craniul, într-un dulap, şi la fiecare cinci-şase ani sapă o groapă, vira craniul în ea, apoi îl dezgroapă şi încearcă să-l vândă. E posibil să fie un craniu Cromagnon, l-a cules acum vreo douăzeci de ani din Franţa. Ca produs britanic, ar fi, desigur, unic.” Pe chestia asta, m-am dus să mă mai uit odată la locul unde-l găsise ultima oară. Şi, din moment ce erai pus la curent, îţi dădeai limpede seama că îngropase craniul. Antichităţile au ceva care-ţi subminează ceea ce americanii numesc „morală”.

— Ce fel de om era, unchiule?

— Un tip entuziast, ceva în genul frizerului meu.

Dinny râse:

— Trebuie să iei măsuri, altfel data viitoare o să reuşească să-l vândă.

— Criza financiară îi stă împotrivă, draga mea. Osemintele şi ediţiile prime sunt extrem de sensibile. Trebuie să mai treacă zece ani buni până să poată obţine ceva care să semene a preţ.

— Există mulţi care încearcă să-ţi vâre câte ceva pe gât, unchiule?

— Unii reuşesc, Dinny. Totuşi, regret „găselniţa”; era un craniu frumos. Nu găseşti multe ca ăsta, azi.

— Fără îndoială, noi englezii ne-am urâţit.

— Să nu crezi una ca asta. Ia oamenii pe care-i întâlneşti prin saloane şi prin magazine şi îmbracă-i în sutane cu glugi, în armuri şi pieptare de piele, şi o să ai exact chipurile din secolele al paisprezecelea şi al cincisprezecelea.

— Dar noi astăzi, dispreţuim frumuseţea, unchiule. O asociem cu moliciunea şi imoralitatea.

— Mă rog, se pare că oamenilor le place să dispreţuiască ceea ce n-au. Noi deţinem locul al treilea, ba nu, al patrulea, în urâţenie, după popoarele din Europa. Dar dacă ai înlătura influenţele celtice, sunt de acord că am deţine primul loc.

Dinny privi de jur împrejur prin cafenea. Inspecţia nu-i prea îmbogăţi concluziile, în parte

pentru că nu se afla într-o dispoziţie prea receptivă, în parte pentru că majoritatea clienţilor localului erau fie evrei, fie americani.

Adrian o observă cu tristeţe. Părea atât de apatică!

— Şi Hubert a plecat, deci? o întrebă el.

— Da.

— Şi tu, ce-ai de gând, drăguţo?

Dinny îşi coborî privirile în farfurie. Deodată, îşi înălţă capul şi spuse:

— Cred că o să plec în străinătate, unchiule.

Mâna lui Adrian se îndreptă automat spre barbişon.

— Înţeleg. Dar banii?

— Am cât îmi trebuie.

— Şi unde vrei să pleci?

— Oriunde.

— Singură?

Dinny făcu semn că da..

— Neajunsul plecărilor este acela că trebuie să te şi întorci, murmură Adrian.

— Nu cred că aş avea altceva de făcut în momentul de faţă. Aşa încât mă gândesc să-i mai înveselesc pe-ai mei făcându-i să nu mă vadă un timp.

Adrian stătu o clipă la gânduri.

— Mă rog, draga mea, numai tu poţi şti care-i lucrul cel mai bun pentru tine. Dar dacă simţi nevoia unei călătorii mai lungi, mă bate gândul că Clare ar fi foarte bucuroasă să-i faci o vizită în Ceylon.

Dându-şi seama, după mişcarea surprinsă a mâinilor ei, că nu se gândise până acum la această posibilitate, continuă:

— Am o presimţire că Clare nu găseşte viaţa prea uşoară. Ochii lui Dinny îi întâlniră pe ai lui Adrian.

— Şi eu am gândit la fel încă de la nuntă, unchiule; nu-mi plăcea mutra lui.

— Dinny, tu ai un talent special de a fi de folos altora; o fi având creştinismul multe cusururi, dar

are şi un precept bun: „E mai plăcut să dăruieşti decât să primeşti”.

— Până şi pe Hristos l-a amuzat să glumească, unchiule. Adrian o privi cu intensitate şi adăugă:

— Mă rog, dacă pleci în Ceylon, fii atentă să mănânci fructele mango deasupra unui vas...

Se despărţi de ea puţin mai târziu şi, prea tulburat ca să se mai întoarcă la lucru, se duse la expoziţia de cai.

XXXII

În South Square, *Daily Phase* făcea parte dintre ziarele pe care politicienii le cumpără că nu cumva să le scape ceva din tensiunea din Fleet Street. La micul dejun, Michael îi împinse, ziarul lui Fleur.

În cele şase zile câte se scurseseră de la sosirea lui Dinny, nici unul dintre ei nu scosese o vorbă în legătură cu Wilfrid; Dinny fu cea care ceru acum:

— Pot să văd şi eu ziarul?

Fleur i-l înmâna. Citi, se cutremură uşor şi-şi continuă micul dejun. Kit sparse tăcerea ce urmă, începând să vorbească despre scorurile lui Hobbs. Socotea mătuşa Dinny că era la fel de mare ca W. G. Grace?[67]

— Nu i-am văzut nici pe unul, nici pe altul, Kit.

— Nu l-ai văzut pe W.G.?

— Cred că a murit înainte de mă fi născut eu.

Kit o privi cu îndoială.

— O!

— A murit în 1915, interveni Michael: aveai unsprezece ani pe atunci.

— Dar pe Hobbs chiar nu l-ai văzut, mătuşico?

— Nu.

— Eu l-am văzut de trei ori. Practic şi eu croşeul lui. *The*

Daily Phase pretinde că Bradman e cel mai bun jucător de haseball din lume. Crezi că e mai bun decât Hobbs?

— E o bombă mai bună decât Hobbs.

— Ce-i bomba?

— Scopul pentru care-s făcute jurnalele.

— Ele o fabrică?

— Nu întotdeauna.

— Ce bombă citeai dumneata acum?

— Nimic care te-ar putea interesa pe tine.

— De unde ştii?

— Kit, nu plictisi! interveni Fleur.

— Pot să iau un ou?

— Da.

Tăcerea se aşternu iarăşi, până când Kit rămase cu linguriţa de ou în aer şi arătă un deget, izolat de celelalte:

— Ia uite-te! Unghia s-a învineţit mai tare ca ieri. O să-mi cadă, mătuşico?

— Dar ce-ai păţit?

— Mi-am prins-o într-un sertar. N-am plâns deloc.

— Laudă de sine nu miroase bine, Kit.

Kit îi aruncă maică-şi o privire limpede, de jos în sus, şi-şi concentră din nou atenţia asupra oului.

O jumătate de oră mai târziu, când Michael tocmai se aşeza să-şi rezolve corespondenţa, Dinny intră în biroul lui.

— Ocupat, Michael?

— Nu, draga mea.

— Ziarul ăsta! De ce nu-l lasă în pace?

— Vezi tu, *Leopardul* se vinde ca pâinea caldă. Dinny, cum mai stau lucrurile?

— Ştiu c-a avut un acces de malarie, dar nu ştiu nici măcar cum îi mai este şi unde se găseşte acum.

Michael se uită la faţa ei, camuflată sub micul zâmbet disperat, şi întrebă şovăitor:

— Ai dori să descopăr eu?

— Dacă are nevoie de mine, ştie unde mă poate găsi.

— O să-l caut pe Compson Grice. Cu Wilfrid nici eu n-am noroc.

După ce Dinny ieşi, Michael privi pe jumătate abătut, pe jumătate mânios, scrisorile la care încă nu răspunsese. Biata Dinny! Ce păcat! împingând scrisorile într-o parte, ieşi.

Biroul lui Compson Grice se afla lângă Covent Garden, care, dintr-o raţiune ce rămâne a fi abia descoperită, atrage literatură. Când Michael sosi acolo, pe la ora prânzului, tânărul editor se afla în

singura încăpere bine mobilată din imobil: avea o tăietură de ziar în mina şi un zâmbet pe buze. Se ridică în picioare şi zise:

— Hello, Mont! Ai citit asta în *The Phase*?

— Da.

— I-am trimis-o lui Desert şi mi-a restituit-o cu două versuri scrise pe marginea de sus. Drăguţ, nu?

Michael citi, în caligrafia lui Wilfrid:

Când stăpânul care l-a băgat în cuşcă
Îi zice: latră!, căţelul latră; îi zice: muşcă,
pe dată muşcă.

— Deci e în Londra?

— Acum o jumătate de oră era.

— L-ai mai văzut?

— De când a apărut cartea, nu.

Michael privi cu şiretenie faţa aceea grăsună şi simpatică.

— Eşti mulţumit de vânzări?

— Am ajuns la patruzeci şi unu de mii de exemplare şi se desfac bine în continuare.

— Bănuiesc că nu ştii dacă Wilfrid se întoarce sau nu în Orient?

— N-am nici cea mai mică idee.

— Probabil că-i sătul până peste cap de toată povestea.

Compson Grice înălţă din umeri:

— Citi poeţi au izbutit să scoată o mie de lire dintr-o plachetuţă de versuri?

— Prea mic preţ pentru un suflet, Grice.

— Vor fi două mii până la sfârşit.

— Am socotit întotdeauna publicarea *Leopardului* o mare greşeală. Din clipa când a apărut, am apărat-o cât mi-a stat în puteri, dar a fost o acţiune fatală.

— Nu sunt de acord.

— Evident. Ţi-a prins bine.

— Poţi să mă ironizezi, răspunse Grice cu obidă, dar află că dacă nu voia s-o publice, nu mi-o

trimitea. Eu nu sunt păzitorul fratelui meu. Faptul că volumul s-a dovedit a fi o lovitură, n-are nici o legătură cu chestiunea în sine.

Michael oftă:

— Presupun că nu; dar pentru el nu-i o glumă. E viaţa lui în joc.

— Iarăşi sunt de acord. Viaţa lui a fost în joc când s-a convertit ca să nu fie împuşcat. Acum nu-i vorba decât de o ispăşire, care mai e şi o afacere bună pe deasupra. Numele lui a ajuns să fie cunoscut de mii de oameni care nici nu auziseră

— Da, răspunse Michael îngândurat, asta aşa-i, fără îndoială. Nimic nu aduce mai multă faimă decât persecuţia. Grice, vrei să-mi faci un serviciu? Născoceşte un pretext ca să afli care-s intenţiile lui Wilfrid. Eu m-am ciondănit cu el, aşa că nu mă pot duce să-l văd, dar vreau să ştiu neapărat.

— Hm! făcu Grice. Muşcă!

Michael rânji:

— N-o să-şi muşte binefăcătorul. Nu zău, vorbesc serios. Vrei?

— O să încerc. Apropo, am publicat de curând o carte a canadianului ăluia de limbă franceză. Grozavă! O să-ţi trimit un exemplar, o să-i placă soţiei tale. Şi, adăugind Grice ca pentru el, recomand-o şi la alţii.

Îşi netezi părul negru, lucios, şi-i întinse mâna. Michael i-o scutură cu ceva mai multă căldură decât simţea în realitate şi plecă.

„La urma urmei, gândi el, pentru Grice toată chestiunea nu e decât o afacere. Wilfrid nu înseamnă nimic pentru el. În ziua de azi, trebuie să acceptăm tot ce ne pică din cer.” Şi Michael porni să cugete ce oare determina publicul să cumpere o carte care nu conţinea nici eroism, nici memorii, nici crime? Imperiul? Prestigiul englezesc? Nu-i venea a crede. Nu! Ceea ce-i făcea să cumpere cartea era interesul fundamental legat de întrebarea până unde poate merge o persoană ca să-şi salveze viaţa fără să-şi piardă ceea ce numim suflet. Cu alte cuvinte, cartea se vindea datorită acelui lucru

mărunt, considerat în unele cercuri a fi dispărut, numit Conştiinţă. Ridică în faţa conştiinţei fiecărui cititor o problemă la care nu se putea răspunde lesne; şi faptul că autorul trăise în realitate acea întâmplare îl făcea pe cititor să-şi spună că oricând s-ar putea, în fond, să se afle şi el într-un impas similar. Şi ce s-ar face, bietul de el? Michael se simţi brusc cuprins de unul din acele accese de consideraţie, ba chiar de respect faţă de public, care-l apucau adeseori şi care-i făcea pe prietenii lui mai inteligenţi să-l numească, atunci când vorbeau despre el, „Sărmanul Michael".

Astfel adâncit în meditaţii, ajunse la biroul lui din Camera Comunelor, şi tocmai se apucase să studieze un proiect pentru prezervarea anumitor monumente ale naturii, când i se înmâna o carte de vizită:

Generalul Sir Conway Cherrell
Poţi să mă primeşti?

Scriind cu creionul: *Cu plăcere, Sir*, restitui aprodului cartonaşul şi se ridică în picioare.

Dintre toţi unchii lui, pe tatăl lui Dinny îl cunoştea cel mai puţin, aşa încât îl aştepta cu oarecare nervozitate. Generalul intră exclamând:

— O adevărată vizuină de iepuri, aici, Michael.

Păstra ţinuta îngrijită specifică profesiunii lui, dar faţa îi era răvăşită şi chinuită de îngrijorare.

— Noroc că nu ne şi înmulţim aici, unchiule Con. Generalul scoase un râs scurt.

— Nu, asta nu. Sper că nu te deranjez. Am venit în legătură cu Dinny. Mai e încă la voi?

— Da, Sir.

Generalul şovăi, apoi, încrucişându-şi mâinile pe mânerul bastonului, începu cu o voce hotărâtă:

— Eşti cel mai bun prieten al lui Desert, nu?

— Am fost. Ce mai sunt acum, nici eu nu ştiu.

— E încă la Londra?

— Da; are un acces de malarie, din câte ştiu.

— Dinny se mai vede cu el?

— Nu, Sir.

Generalul şovăi din nou şi păru iar să absoarbă tărie din minerul bastonului.

— Eu şi maică-sa, ştii, dorim ce e mai bine pentru ea. Dorim să fie fericită; restul nu interesează. Ce părere ai?

— Cred că ceea ce gândim noi n-are nici o importanţă. Generalul se încruntă.

— Cum adică?

— Chestiunea se pune numai între ei doi.

— Am înţeles că el are de gând să plece.

— Aşa i-a comunicat tatălui meu, dar n-a plecat. Editorul lui mi-a spus că azi dimineaţă era încă acasă.

— Dinny cum e?

— Foarte deprimată. Dar se ţine tare.

— Ar trebui ca el să facă ceva.

— Ce anume, Sir?

— Nu-i frumos faţă de Dinny. Ar trebui sau să se însoare cu ea, sau să plece numaidecât.

— V-ar veni uşor să luaţi o hotărâre dac-aţi fi în locul lui?

— Poate că nu.

Michael făcu un neliniştit ocol al încăperii.

— Cred că întreaga chestiune e deasupra oricărei întrebări la care se poate răspunde sau nu. E un caz de mândrie rănită, şi când te încearcă asemenea boală, toate celelalte sentimente o iau razna. Ar trebui să cunoaşteţi acest lucru, Sir. Cred că aţi întâlnit cazuri similare la indivizi judecaţi la Curtea Marţială.

Cuvântul păru să-l frapeze pe general cu forţa unei revelaţii. Se uită ia nepotul lui şi nu răspunse nimic.

— Wilfrid, continuă Michael, este deferit Curţii Marţiale, şi ce-l aşteaptă pe el nu-i o judecată sumară şi la obiect ca aceea de la Curtea Marţială, ci o tortură deznădăjduită şi lungă, fără un sfârşit previzibil.

— Înţeleg, răspunse generalul calm dar n-ar fi trebuit s-o tragă pe Dinny după el.

Michael zâmbi.

— Iubirea nu acţionează conform cu ceea ce-i corect.

— Astea-s vederile moderne.

— Din câte se spune, sunt identice cu cele vechi.

Generalul se îndreptă spre fereastră şi rămase privind afară:

— N-aş vrea să mă duc s-o văd pe Dinny, spuse el fără să se întoarcă; se pare c-o necăjeşte. Şi maică-sa are aceeaşi senzaţie. Şi-apoi, nu putem face nimic.

Vocea lui, tulburată de dragul lui Dinny, îl mişcă pe Michael.

— Cred, spuse el, că, într-un fel sau altul, totul se va sfârşi foarte curând . Şi orice fel de deznodământ va fi mai bun şi pentru ei şi pentru noi decât situaţia actuală.

Generalul se întoarse spre el.

— Să sperăm. Voiam să te rog să ţii legătura cu noi şi să ne înştiinţezi de orice ar avea Dinny de gând să facă. E foarte greu pentru noi să zăcem acolo şi să aşteptăm. Nu vreau să te mai reţin; şi-ţi mulţumesc, a fost o mângâiere. La revedere, Michael.

Apucă mâna nepotului său, o strânse cu putere şi plecă.

Michael gândi: „Să aştepţi, în suspensie! Nimic nu-i mai rău! Bietul bătrân!”

XXXIII

Compson Grice, care nu era meschin şi nutrea oarecare simpatie pentru Michael, se duse la masă, preocupat de promisiunea oferită. Editorul făcea parte dintre cei ce cred că o masă bună rezolvă toate dificultăţile, aşa că, în mod normal, l-ar fi invitat pe Wilfrid la un restaurant şi, la al doilea sau la al treilea pahar de coniac vechi, ar fi obţinut informaţiile dorite. Dar se temea de Wilfrid. Dezbătând chestiunea cu sine însuşi, aplecat asupra unui *sole mèuniere* şi a unei jumătăţi de Chablis, se hotărî să scrie o scrisoare. O scrise în mica sală de corespondenţă a clubului, căptuşită cu lambriuri verzi, în timp ce avea o ceaşcă de cafea în faţă şi o ţigară de foi în gură.

Dragă Desert,

Ţinând seama de remarcabilul succes de care se bucură Leopardul *şi de posibilitatea unor viitoare ediţii mai largi, socotesc că ar trebui să cunosc în mod definitiv modalitatea în care doreşti să-ţi parvină drepturile de autor cuvenite. Te-aş ruga să fii bun să-mi comunici dacă ai de gând să te întorci în Orient şi, în acest caz, când anume; totodată, te rog să-mi indici o adresă unde să-ţi pot expedia banii în siguranţă. Poate preferi să-ţi depun sumele la o bancă şi să iau recipisele. Până în clipa de faţă, tranzacţiile noastre financiare au fost cam reduse, dar „Leopardul" va avea cu siguranţă, de fapt acest lucru se şi observă, o mare influenţă şi asupra vânzării celor două volume anterioare şi e de dorit să mă ţii la curent cu adresele pe care le vei avea în viitor. Mai rămâi mult în Londra? Dacă îţi face plăcere să treci pe la mine, sunt oricând încântat să te văd.*

Cu calde felicitări şi cele mai bune urări,
Al dumitale,
Compson Grice.

Epistola, scrisă cu caligrafia lui elegantă şi dreaptă, fu adresată în Cork Street şi expediată pe dată cu curierul clubului.

Grice îşi petrecu restul pauzei de prânz şuşotind ici şi colo osanale la adresa cărţii canadianului de limbă franceză, apoi se urcă într-un taxi şi se înapoie în Covent Garden. Un funcţionar îl întâmpină în hol.

— Domnul Desert vă aşteaptă în birou, domnule.

— Bine, replică Grice stăpânindu-şi un fior şi gândind: „Reacţie promptă!”

Wilfrid stătea la fereastra care oferea o privelişte piezişă asupra pieţii Covent Garden; când se întoarse, Grice fu frapat, atât de întunecată şi de răvăşită îi era faţa şi atât de amară expresia; până şi mâna, la atingere, avea o fierbinţeală uscată şi neplăcută.

— Deci ai primit scrisoarea mea? îl întrebă.

— Mulţumesc. Iată adresa băncii mele. Mai bine depune banii în cecuri la bancă şi ia recipisele.

— Nu prea arăţi bine. Pleci iar la drum?

— Probabil. Bine, Grice, la revedere. Mulţumesc pentru tot ce-ai făcut.

Compson Grice răspunse cu sinceritate:

— Îmi pare foarte rău dacă te-a afectat în asemenea măsură.

Wilfrid ridică din umeri şi se îndreptă spre uşă.

După plecarea lui, editorul rămase în picioare, răsucind hârtiuţă pe care era notată adresa băncii. Deodată, exclamă cu voce tare:

— Nu-mi place cum arată; nu-mi place deloc!

Şi se duse la telefon.

Wilfrid o luă înspre nord; mai avea o vizită de făcut. Ajunse la muzeu exact când Adrian îşi luă ceaşca de ceai „Dover” cu un corn.

— Bravo! exclamă Adrian ridicându-se. Mă bucur că te văd. Uite, mai e o ceaşcă de ceai. Ia loc.

Avu acelaşi şoc ca şi Grice la vederea feţei lui Desert şi la atingerea mâinii lui.

Wilfrid sorbi o înghiţitură de ceai.

— Pot să fumez?

Îşi aprinse o ţigară şi se ghemui în scaun.

Adrian îl aşteptă să înceapă vorba.

— Îmi pare rău că am dat buzna peste dumneavoastră, rosti Wilfrid în cele din urmă, dar în curând mă voi topi din nou în neant. Aş dori să ştiu ce-o s-o facă pe Dinny să sufere mai puţin, dacă dispar fără un cuvânt sau dacă-i scriu?

Adrian trăi un minut de intensă tristeţe şi dezolare:

— Vrei să spui că nu ai încredere în dumneata ca să te întâlneşti cu ea?

Desert răspunse printr-o tremurată înălţare din umeri.

— Lucrurile nu stau chiar aşa. Ştiu că sună brutal, dar sunt atât de sătul de toate, încât nu mai simt nimic. Dacă aş vedea-o, s-ar putea s-o răănesc. Dinny a fost un înger. Nu ştiu dacă puteţi înţelege ce se petrece în mine. Eu singur nu înţeleg. Ştiu doar că vreau să fug de toţi şi de tot.

Adrian dădu din cap.

— Mi s-a spus că ai fost bolnav, nu crezi că şi boala a contribuit la starea dumitale actuală? Pentru numele lui Dumnezeu, nu săvârşi acum o greşeală în ce priveşte sentimentele dumitale.

Wilfrid zâmbi.

— Sunt obişnuit cu malaria. Nu-i vorba de asta. O să râdeţi, dar simt că sângerez de moarte înăuntrul meu. Vreau să plec undeva unde nimeni şi nimic nu-mi aminteşte de mine. Şi Dinny îmi aminteşte de mine mai mult decât oricine altcineva.

— Înţeleg, răspunse Adrian cu gravitate.

Şi rămase tăcut, trecându-şi din când în când mâna peste bărbia prelungită de barbişon. Apoi se ridică şi începu să se plimbe prin cameră.

— Crezi că-i drept faţă de Dinny, şi chiar faţă de dumneata, să nu încerci să vezi la ce rezultate ar duce o întrevedere cu ea?

Wilfrid răspunse aproape cu violenţă:

— V-am spus, aş îndurera-o.

— Ai s-o îndurerezi şi într-un fel şi în celălalt. Ea a mizat totul pe o singură carte. Şi uite ce-i, Desert. Dumneata ai publicat poemul acela în mod deliberat. Am înţeles că ai făcut-o ca o formă de ispăşire, deşi îi ceruseşi lui Dinny să se mărite cu dumneata. Nu sunt atât de prost să-ţi cer să continui legătura cu Dinny dacă sentimentele pe care i le nutreai s-au schimbat într-adevăr; dar eşti sigur că s-au schimbat?

— Sentimentele mele nu s-au schimbat. Pur şi simplu nu mai am sentimente. Faptul că sunt un paria, un câine de pripas, mi-a ucis sentimentele.

— Îţi dai seama ce spui?

— Perfect! Am ştiut că sunt un paria din clipa în care m-am convertit, dar am crezut că nu contează dacă lumea ştie acest lucru sau nu. Cu toate acestea... a contat.

— Înţeleg, spuse din nou Adrian şi se opri din mers. presupun că e natural.

— Nu ştiu dacă o fi natural şi pentru alţii; pentru mine e. Dar eu sunt în afara turmei, şi aici îmi place să rămân. Nu mă plâng. Dar nici nu-mi iau partea.

Vorbea cu o energie disperată. Adrian i se adresă cu blândeţe:

— Deci nu doreşti decât să ştii cum să procedezi ca Dinny să sufere cât mai puţin? Nu-ţi pot răspunde. Aş fi dorit să pot. Când ai venit prima oară, ţi-am dat un sfat greşit. Oricum, sfaturile nu servesc la nimic. Trebuie să înfruntăm singuri situaţiile.

Wilfrid se ridică:

— E o ironie a soartei, nu găsiţi? Am fost împins spre Dinny de singurătatea mea. Şi acum, tot singurătatea mă trage de lângă ea. Bine, domnule, la revedere. Nu cred totuşi că o să vă mai văd

vreodată. Şi vă mulţumesc că aţi încercat să mă ajutaţi.

— Aş dori să fi izbutit.

Pe faţa lui Wilfrid apăru surâsul care-i dădea atâta farmec.

— O să încerc să văd dacă mergând pe jos îmi vine vreo inspiraţie. Poate că o să-mi apară scrisă pe un zid. În orice caz, vă rog să fiţi convins că n-am vrut s-o fac să sufere mai mult decât e inevitabil. La revedere.

Ceaiul lui Adrian se răcise şi cornul rămăsese neatins. Le împinse deoparte. Avea senzaţia că o trădase pe Dinny şi totuşi pentru nimic în lume nu-şi putea da seama cum ar fi trebuit să procedeze. Tânărul ăsta arăta extrem de ciudat! „Sângerez de moarte înlăuntrul meu!" Sinistră frază! Şi totuşi adevărată, judecând după chipul lui. O fire hipersensibilă ca a lui, şi o mândrie devorantă! „Mă voi topi din nou în neant." Să cutreieri Orientul, un soi de Evreu Rătăcitor; să devii unul dintre acei misterioşi englezi aflaţi prin locuri îndepărtate, care nu vorbesc niciodată de obârşia lor, şi n-au alt viitor decât momentul prezent. Îşi umplu o pipă şi încercă din răsputeri să se convingă că, la urma urmei, peste un timp, Dinny va fi mai fericită fără el. Dar nu izbuti. În viaţa unei femei, iubirea adevărată nu înfloreşte decât o singură dată, şi acum era înflorirea lui Dinny. În această privinţă, nu încăpea nici o îndoială. O să facă un schimb — ah! da; dar va fi trecut pe lângă „muzica cercurilor şi aurul curat" fără să le fi putut atinge.

Înşfăcându-şi pălăria ponosită, Adrian ieşi în oraş. O porni în direcţia Hyde Park; apoi, cedând unei toane, o luă spre Mount Street.

Când fu anunţat de Blore, sora lui Adrian tocmai executa ultimele înţepături de lină roşie în limba unui câine din tapiseria franţuzească. O ridică în sus:

— Ar trebui să-i picure balele. Doar se uită la iepure... Crezi că nişte picături albastre ar merge?

— Cenuşii, Em, cenuşii s-ar potrivi pe fondul ăsta

Lady Mont îşi contemplă fratele aşezat pe un scăunaş, picioarele-i lungi, îndoite, ajungându-i aproape până sub bărbie.

— Arăţi ca un corespondent de război - scaune de campanie şi lipsă de timp pentru a se bărbieri. Vreau ca Dinny să se mărite, Adrian. Are douăzeci şi şase de ani. Toată vorbăria asta despre laşitate! Ar putea pleca amândoi în Corsica.

Adrian zâmbi. Em avea atâta dreptate şi totuşi nu avea dreptate deloc.

— Con a fost astăzi pe aici, reluă sora lui. L-a vizitat pe Michael. Nimeni nu ştie nimic. Iar Dinny îi plimbă pe Kit şi pe Dandy, şi o cocoloşeşte pe Catherine, şi citeşte cărţi fără să întoarcă pagina, aşa mi-a povestit Fleur.

Adrian se întrebă dacă să-i povestească despre vizita lui Desert.

— Con mi-a mărturisit, urmă Lady Mont, că anul ăsta n-o mai poate scoate la capăt, cu nunta lui Clare, şi cu noul buget, şi cu Jean care aşteaptă un copil, va fi nevoit să taie câţiva arbori şi să-şi vândă caii. Şi noi suntem strâmtoraţi. Noroc că Fleur e atât de bogată! Mare plictiseală banii ăştia! Ce părere ai?

Adrian tresări.

— Mă rog, nimeni nu se aşteaptă azi la lucruri bune, dar ai nevoie de bani ca să-ţi poţi duce zilele.

— Şi când mai ai şi oameni care depind de tine... Boswell are o soră cu un picior paralizat, şi soţia lui Johnson a făcut un cancer, biata de ea! Şi fiecare are pe cineva sau ceva! Dinny zice că maică-sa, la Condaford, face o mulţime de lucruri pentru sat. Aşa că nu ştiu cum o s-o mai scoatem mai departe la capăt. Lawrence nu economiseşte un bănuţ.

— Lunecăm printre două scaune, Em; şi într-o bună zi o să ne izbim cu fundul de pământ.

— Presupun că o să ne retragem la azilul de bătrâni. Lady Mont îşi înălţă opera la lumină. Nu, n-

o să fac să-i picure balele. Sau o să plecăm în Kenia; se spune că acolo rentează să lucrezi.

— Urăsc ideea, izbucni Adrian cu subită energie, ca domnul Cutărică sau mai ştiu eu cine să cumpere Condafordul şi să-l folosească pentru petrecerile de week-end.

— Aş lua calea codrului şi m-aş preface în iele. Condafordul nu poate exista fără Cherrelli.

— Ba poate exista foarte bine. Există un proces afurisit care se numeşte evoluţie. Şi Anglia e patria lui.

Lady Mont oftă şi, ridicându-se, porni în mers legănat spre papagalul ei.

— Polly! Tu şi cu mine o să ne sfârşim zilele la azil.

XXXIV

Când Compson Grice îi telefonă lui Michael, sau mai bine zis lui Fleur, pentru că Michael nu era acasă, păru oarecum încurcat:

— Doriţi să-i transmit ceva din partea dumneavoastră, domnule Grice?

— Soţul dumneavoastră mi-a cerut să aflu ce are de gând Desert. Ei bine, tocmai mi-a făcut o vizită şi mi-a spus deschis că pleacă din nou; dar... hm... nu mi-a plăcut deloc cum arăta şi mâna lui era mâna unui om cu febră.

— A avut un acces de malarie.

— Oh! Ah! Apropo, vă trimit o carte care cu siguranţă o să vă placă; e scrisă de canadianul ăla francez.

— Mulţumesc foarte mult. O să-i comunic lui Michael de îndată ce se întoarce.

Fleur rămase pe gânduri. Ar trebui să-i povestească toate astea lui Dinny? Nu se simţea atrasă s-o facă fără să-l fi consultat în prealabil pe Michael, iar el, foarte legat acum la Parlament, ar putea să nu vină acasă nici la cină. Caracteristic pentru Wilfrid să te ţină pe jăratic! Fleur simţise întotdeauna că îl cunoaşte pe Wilfrid mai bine şi decât Dinny şi decât Michael, Aceştia doi erau încredinţaţi că există în el o vână de aur curat. Ea, pentru care Wilfrid nutrise cândva o pasiune atât de covârşitoare, evalua această vină de aur doar la nouă carate. „Presupun că aceasta provine din faptul că natura mea e mult mai puţin elevată decât a lor, gândi Fleur cu oarecare amărăciune. Un om îl evaluează pe altul potrivit cu standardul propriei sale naturi, nu-i aşa?” Totuşi, era greu să dea o înaltă preţuire unui bărbat a cărui amantă refuzase să devină şi care se volatilizase apoi în zările albastre. Michael, în simpatiile lui, avea întotdeauna

gusturi extravagante, iar Dinny, ei bine, Dinny nu înţelegea lucrurile aşa cum trebuie.

Şi astfel, Fleur se întoarse la corespondenţa pe care o scria. Erau scrisori importante, pentru că invită cele mai onorabile şi mai strălucite personalităţi să facă cunoştinţa unor doamne din India, aparţinând unei caste nobiliare, sosite la Londra în vederea Conferinţei[68]. Aproape că terminase de scris, când o chemă Michael la telefon s-o întrebe dacă venise vreun răspuns de la Compson Grice. După ce-i comunică veştile, Fleur continuă:

— Vii la cină?... Bine! Mi-e groază să fiu singură cu Dinny; e atât de desăvârşit de veselă că mi se încrâncenează carnea pe mine. Să nu-i necăjească pe cei din jur, şi tot tacâmul, bineînţeles; dar dacă şi-ar da puţin drumul la sentimente, ne-ar necăji mult mai puţin... Unchiul Con!... Asta-i nostim, întreaga familie pare să dorească acum exact contrariul celor ce doriseră la început. Bănuiesc că-i rezultatul faptului că au văzut-o suferind... Da, s-a dus cu maşina ca să lanseze vaporaşul lui Kit pe Round Pond; au trimis-o pe Dandy şi vaporaşul înapoi cu maşina, iar ei se întorc acasă pe jos... Bine băiete. Opt fix; dacă poţi, nu întârzia!... Ah! Iată-i pe Kit şi pe Dinny. La revedere.

Kit intrase în cameră. Avea faţa rumenă, ochi albaştri, un eter de culoarea ochilor, pantalonaşi albastru-închis; ciorapii verzi erau prinşi cu jartiere sub genunchii goi, iar în picioare purta pantofi-golf, din piele cafenie; căpşorul auriu era descoperit.

— Mătuşica Dinny s-a dus să se întindă niţel. A trebuit să şadă pe iarbă. Zicea că îndată o să se simtă bine. Crezi c-o să capete pojar? Eu am avut pojar, mămico, aşa că dacă o să fie „izolată”, eu o să pot să stau cu ea. Am întâlnit un om care a speriat-o.

— Ce fel de om?

— Nu s-a apropiat; un om înalt; îşi ţinea pălăria în mină, şi când ne-a văzut, aproape c-a luat-

o la fugă.

— De unde ştii că v-a văzut?

— O! întâi mergea şi pe urmă a început să alerge.

— Asta s-a întâmplat în parc?

— Da.

— În care?

— Green Park.

— Era slab şi negru la faţă?

— Da; îl cunoşti şi tu?

— De ce „şi tu”, Kit? Mătuşica Dinny îl cunoştea?

— Aşa cred; a strigat „O!”, uite aşa, şi pe urmă şi-a pus mâna aici. Şi s-a uitat după el; şi pe urmă s-a aşezat pe iarbă, i-am făcut vânt cu baticul. O iubesc pe mătuşica Dinny. Ea n-are un soţ?

— Nu.

După ce Kit urcă sus, Fleur dezbătu chestiunea în sinea ei. Dinny ştia, probabil, că Kit avea să relateze întreaga întâmplare. Fleur hotărî să-i trimită sus un scurt mesaj şi puţin sal volatil. Răspunsul la mesajul ei suna:

— Voi coborî îndată la cină.

Dar la ora cinei trimise din nou vorbă că se simţea încă foarte slăbită şi ceru îngăduinţa să se culce ca să petreacă o lungă noapte de odihnă.

Şi astfel Michael şi Fleur luară cina în doi.

— S-a întâlnit cu Wilfrid, fără îndoială. Michael încuviinţă.

— Aş dori din suflet să plece odată. E aşa de păcătoasă toată situaţia asta! Îţi aduci aminte de pasajul acela din Turgheniev în care Litvinov urmăreşte fumul trenului destrămându-se peste ţarini?

— Nu. De ce?

— Toată substanţa lui Dinny se preface în fum.

— Da, rosti Fleur printre buzele ţepene. Dar focul se va mistui...

— Şi ce va lăsa în urmă...?

— O! Va fi încă de recunoscut.

Michael îşi privi fix partenera de masă. Fleur analiza bucăţica de peşte din vârful furculiţei. Cu un zâmbet nemişcat pe buze, o duse la gură şi începu s-o mestece de parcă-şi rumega experienţa. „Încă de recunoscut!” Da, ea era la fel de drăguţă ca întotdeauna, deşi ceva mai ferm modelată, în concordanţă cu reînvierea formelor, parcă. Michael îşi întoarse privirile pentru că încă i se mai zvârcolea inima când se gândea la povestea de acum patru ani, în legătură cu care cunoscuse atât de puţin, bănuise atât de mult, şi nu vorbise deloc. Fum! Oare toate pasiunile omeneşti se mistuie şi se împrăştie în ceaţă albăstruie peste ţarini, întunecând o clipă faţa soarelui, şi unduirea lanurilor, şi copacii, pentru ca apoi să se topească în văzduh, lăsând în urmă-le neîmblânzita claritate a zilei? Şi nici o schimbare? Ba nu! Pentru că fumul e materie arsă şi acolo unde a bântuit focul urmează schimbarea. Din acea Dinny pe care o cunoscuse în copilărie se vor schimba oare contururile, vor fi mai dure, mai ascuţite, mai străvezii, mai veştejite? Rosti cu glas tare:

— La nouă trebuie să mă întorc la Parlament, vorbeşte Lordul Cancelar. De ce trebuie să-l ascultăm, nu ştiu, dar aşa trebuie.

— De ce trebuie să ascultăm pe oricine, va rămâne întotdeauna un mister. Ai cunoscut vreodată un orator în Parlament care să fi reuşit să schimbe părerile vreunui om?

— Nu, răspunse Michael cu un zâmbet strâmb, dar toţi ne hrănim cu speranţe. Stăm zi de zi şi perorăm despre cine ştie ce blestemată de măsură, şi apoi o votăm cu exact acelaşi rezultat pe care l-ar fi avut dacă am fi votat-o după primele două discursuri. Şi aşa se petrec lucrurile de sute de ani!

— Instincte filiale! aprecie Fleur. Kit gândeşte că Dinny o să capete pojar. M-a întrebat dacă are un soţ... Coaker, adu te rog cafeaua. Domnul Mont trebuie să plece.

După ce Michael o sărută şi plecă, Fleur urcă în odăile copiilor. Catherine avea un somn foarte

adânc şi era o plăcere s-o priveşti, un copil drăgălaş, cu un păr care o să fie probabil al ei şi ochi care şovăiau atâta între cenuşiu şi cafeniu, încât făgăduiau să devină de un verde glacial. Îşi ţinea o mânuţă făcută ghem sub obraz şi respira uşor ca o floare. Făcând un semn din cap guvernantei, Fleur împinse uşa care dă în cealaltă odaie. A-l trezi pe Kit era periculos. Ar fi început să ceară biscuiţi şi desigur lapte, ar fi avut chef de conversaţie şi ar fi cerut să-i citească ceva. Dar deşi uşa scârţiise uşor, băieţaşul nu se trezi. Capul auriu era culcat cu hotărâre pe pernă de sub care ieşea ţeava unui pistol. În cameră era cald şi se dezvelise, astfel încât, în lumina voalată a lămpii de noapte, mica siluetă în pijama albastră se oferea vederii dezgolită până la genunchi. Pielea îi era bronzată şi sănătoasă şi avea o bărbie „Forsyte". Fleur făcu câţiva paşi şi se apropie mult de pat. Era atât de scump, aşa cum dormea, hotărât, somnul înfruntând împotrivirea fanteziei lui însufleţite. Cu degete uşoare ca fulgul, Fleur apucă marginea cuverturii şi o trase încetişor, acoperindu-l cu gingăşie; apoi se dădu câţiva paşi îndărăt, privindu-l, cu mâinile în şolduri şi o sprânceană înălţată. Se afla la cea mai fericită epocă din viaţa lui, care avea să mai dureze doi ani, până începea şcoala. Încă nu-l tulburau problemele sexuale. Toată lumea era bună cu el; totul îi apărea ca o aventură desprinsă din cărţi. Cărţi! Cărţile vechi ale lui Michael, cărţile ei, precum şi puţinele cărţi pentru copii care se mai scriseseră de atunci încoace. Da, se găsea la vârsta minunilor! Fleur îşi roti privirea prin camera scăldată în lumină molcomă. Pe un scaun, aşteptau, gata pregătite, puşca şi sabia lui! Lumea luptă pentru dezarmare şi în schimb îi înarma pe copii până-n dinţi! Celelalte jucării, în cea mai mare parte mecanice, se aflau, probabil, în sala de clasă. Ba nu; pe pervazul ferestrei era vaporaşul pe care-l lansase cu Dinny; avea încă toate pânzele sus; şi acolo, într-un colţ, pe o pernă, zăcea „câinele de argint", conştient de prezenţa ei, dar prea leneş ca să se scoale. Îi vedea

pământuful cozii înălţat şi pendulând prietenos spre ea. Şi, temându-se să nu tulbure această admirabilă linişte, le trimise amândurora o sărutare din vârful degetelor şi se strecură pe uşă. Făcând din nou un semn din cap guvernantei, inspectă genele Catherinei şi ieşi. Coborî scările în vârful picioarelor când ajunse în dreptul camerei lui Dinny, aflată deasupra camerei ei. Oare nu era o dovadă de nesimţire faptul că nu-şi băga capul pe uşă s-o întrebe dacă n-are nevoie de ceva? Se apropie de uşă. Abia nouă şi jumătate! Nu se poate să fi adormit. Probabil că n-o să adoarmă deloc. Era îngrozitor să te gândeşti că zace acolo mută şi nefericită. Poate că ar uşura-o să stea puţin de vorbă i-ar mai despovăra inima! Ridică mâna ca să bată la uşă, când dinăuntru răzbi un sunet înăbuşit, dar de neconfundat sughiţurile întretăiate ale cuiva care plânge cu faţa înfundată în pernă. Fleur rămase locului că împietrită. Era un sunet pe care nu-l mai auzise de patru ani încoace, din momentul când îl scosese ea însăşi. Amintirea îi reveni cu atâta acuitate, încât simţi că i se face rău — un sunet înfiorător, dar sfânt. Pentru nimic în lume nu se mai gândea să intre! Îşi astupă urechile cu palmele, se trase îndărăt şi o porni în fugă pe scări în jos. Ca să se protejeze de sunetul acela sfâşietor, deschise aparatul de radio portativ. Se transmitea actul al doilea din *Madame Butterfly*. Îl închise din nou şi se aşeză iar la birou. Scrise cu rapiditate un soi de formulă: *...să-mi faceţi plăcerea... etc... pentru a întâlni acele încântătoare doamne din India care..: etc... A Dvs. etc. Fleur Mont.* O scrise iar şi iar, păstrând în urechi ecoul acelui sughiţ de plâns. Zăpuşeală în seara asta! Trase perdelele la o parte şi deschise fereastra mai larg ca să pătrundă în încăpere cât aer era afară. Ostil lucru viaţa, plină de ameninţări tăcute şi de mici enervări. Dacă te năpusteai şi înşfăcai viaţa cu amândouă mâinile, poate că ţi se supunea, dar după un timp se smulgea şi-ţi ardea o lovitură urâtă. Zece şi jumătate! Ce-or mai fi trăncănind atâta la Parlament? Vreun nou

impozit de doi bani jumate! închise fereastra şi uni din nou draperiile, lipi plicurile scrisorilor şi apoi îşi plimbă privirea prin încăpere înainte de a o părăsi şi a se urca să se culce. Şi, deodată, i se înfăţişă în amintire faţa lui Wilfrid lipită de geam, în noaptea când a fugit de ea, în Orient. O, de-ar fi acum acolo! Dacă, pentru a doua oară în viaţa aceasta stranie, s-ar ivi ca o nălucă la fereastră, de astă dată căutând-o nu pe ea, ci pe Dinny? Stinse lampa şi bâjbâi până la geam, despărţi uşurel draperiile şi privi afară. Nimic decât ultimele rămăşiţe ale unei zile artificial prelungite. Lăsă, cu nervozitate, perdelele din mână şi urcă scara. Oprită în faţa oglinzii înalte din camera ei, ascultă o clipă, apoi evită să mai asculte. Ce atitudine caracteristică pentru viaţă! Închizi ochii şi-ţi astupi urechile la tot ce-i dureros, dacă poţi s-o faci. Şi cine te-ar fi putut condamna? Dar multe dintre cele în faţa cărora nu-ţi puteai astupa nici ochii, nici urechile se furişează chiar prin pleoapele închise şi prin dopurile de vată. Tocmai se băga în pat când apăru Michael. Fleur îi povesti despre hohotul de plâns surprins şi Michael rămase în ascultare; dar prin tavanul solid al dormitorului nu răzbea nimic. Se duse în camera de toaletă şi reveni apoi un halat de casă pe care i-l dăruise ea, albastru, cu guler şi cu mâneci brodate; începu să străbată camera în sus şi-n jos.

— Culcă-te, îl sfătui Fleur; ce faci acuma nu ajută la nimic.

Stătură puţin de vorbă în pat. Michael adormi primul. Fleur rămase trează. Big Ben bătu ora douăsprezece. Oraşul murmură, dar casa era cufundată în tăcere. Un trosnet uşor, când şi când, ca şi cum vreo mobilă îşi întindea mădularele şi se aşeza, după efortul de a fi stat toată ziua în picioare; susurul liniştit al respiraţiei lui Michael şi şoapta propriilor ei gânduri, acestea erau singurele zgomote. Din odaia de deasupra, nici un sunet. Începu să se gândească unde vor pleca în vacanţa mare. Se vorbise de Scoţia, de Cornwall; ea ar fi dorit Riviera, pentru cel puţin o lună. Să se întoarcă

bronzată toată; încă niciodată nu se bronzase cu adevărat! Cu Mademoiselle şi cu Nanny, copiii puteau fi lăsaţi în siguranţă. Ce s-a auzit? O uşă care se închidea. Scârţiitul scărilor, fără îndoială. Îl atinse pe Michael.

— Da?

— Ascultă!

Din nou acelaşi scârţiit slab.

— A început de sus, şopti Fleur. Cred că ar trebui să te duci să vezi ce-i.

Michael coborî din pat, îşi trase halatul şi papucii şi, deschizând încet uşa, privi. Pe palier nu se afla nimeni, dar se auzeau mişcări jos, în hol. Coborî tiptil scările. La uşa de la intrare, se desluşea vag o siluetă. Michael întrebă încet:

— Dinny, tu eşti?

— Da.

Michael se duse spre ea. Silueta se desprinse de lângă uşă şi se aşeză pe „sarcofagul" cuier. Michael putu să vadă doar că mâna ei ridicată ţinea un fular care-i ascundea faţa şi capul.

— Pot să-ţi fiu cu ceva de folos?

— Nu. Voiam doar să iau puţin aer.

Michael îşi frâna impulsul de a aprinde lumina. Se apropie de ea şi, în întuneric, o mângâie pe braţ.

— N-am crezut c-ai să mă auzi. Îmi pare rău.

Să cuteze să-i vorbească despre durerea ei? Oare l-ar urî dacă ar vorbi, sau i-ar fi recunoscătoare?

— Draga mea, începu iar Michael, dac-aş putea să-ţi fiu cu ceva de folos...

— E stupid. Mă întorc sus.

Michael îi cuprinse umerii cu braţul; simţi că era complet îmbrăcată. După o clipă, Dinny se relaxă şi se rezemă de el, ascunzându-şi însă în continuare faţa şi capul în fular. O legănă uşurel, într-o imperceptibilă mişcare. Trupul ei lunecă, până când capul i se sprijini de umărul lui Michael. El încetă să o mai legene, încetă aproape să şi respire. Să se odihnească astfel, acolo, oricât va voi!

XXXV

Când Wilfrid plecă de la muzeul lui Adrian, nu avea în minte nici un plan şi nici o direcţie; mergea ca într-unul din acele vise în care mişcarea se repetă mereu şi mereu şi al căror unic sfârşit e deşteptarea. Coborî pe Kingsway, pe chei, ieşi pe podul Westminster, se opri şi stătu rezemat de parapet. O săritură, şi ar isprăvi cu toate! Curentul era iute, apă englezească evadând spre mările largi, pentru a nu se mai întoarce niciodată, bucuroasă să scape! Evadare! Evadare din tot ceea ce-l făcea să se gândească la el însuşi. Să scape de acel perpetuu autointerogatoriu, de acea perpetuă investigare a propriei conştiinţe. Să sfârşească odată cu searbăda nehotărâre, cu preocuparea sfâşietoare de a nu o face să sufere prea mult. Dar de bună seamă că n-o să sufere prea mult! O să plângă şi o să-i treacă. O dată s-a lăsat trădat de sentimentalism! N-o să se repete. Pentru numele lui Dumnezeu! N-o să se repete!

Zăcu multă vreme în acelaşi loc, rezemat de parapet, urmărind apa scânteietoare şi vasele care se târau pe ea; din când în când, câte un vagabond se oprea alături de el, convins că vede ceva teribil de interesant. Şi aşa era! îşi vedea propria viaţă plutind în sfârşit „în neant”, despotmolită, alergând asemenea Olandezului Zburător pe ape îndepărtate către capătul îndepărtat al lumii. Şi în sfârşit eliberat de orice necesitate de a brava, de a se prosterna, de a implora, de a se preface, plutind sub propriu-i drapel şi cu pânzele larg desfăşurate.

— Am auzit, rosti o voce lângă el, că dacă te uiţi mult la apă, te apucă uneori poftă să sări.

Wilfrid se înfioră şi plecă mai departe: Doamne! Ce însângerat şi sfârtecat ajungi să fii! Traversă podul pe la capătul dinspre Whitehall, intră în St. James Park, o luă la picior de-a lungul apei

către muşcatele, bărbaţii, femeile şi fructele de piatră din faţa Palatului[69], ieşi în Green Park şi se trânti pe iarba uscată. Zăcu acolo aproape o oră, întins pe spate, ferindu-şi ochii cu mâna recunoscător, soarelui care i se infiltra prin toţi porii. Când se ridică, lumea se învârtea cu el şi trebui să stea locului câteva minute până-şi recăpătă stabilitatea şi o apucă spre Hyde Park. Făcuse doar câţiva paşi când tresări şi o coti brusc la dreapta. Pe lângă poteca de călărie veneau spre el o tânără şi un băieţaş. Dinny! Văzu cum feţei i se oprise brusc respiraţia, cum îşi duse mâna la inimă. Iar el cotise şi-şi văzuse de drum. Era brutal, oribil, dar definitiv. La fel simte, probabil, omul care a implântat un pumnal în inima altuia. Brutal, oribil, dar definitiv! S-a sfârşit cu nehotărârile! Acum nu-i mai rămânea nimic decât să plece cât mai repede cu putinţă! Se îndreptă spre locuinţa lui, alergând ca posedat de demoni, cu buzele întredeschise în surâsul pe care-l are omul pe scaunul dentistului. Doborâse la pământ unica femeie din toată viaţa lui pe care o găsise vrednică să-i fie soţie, unica femeie pentru care simţise ceva vrednic de a se numi iubire. Era bine aşa! Mai bine să o doboare la pământ decât să o ucidă cu încetul, trăind alături de ea! El era asemenea lui Esav, asemenea lui Ismael[70], nepotrivit pentru o fiică a lui Israel[71]. Un comisionar se întoarse şi se zgâi după el, pasul în care mergea era atât de străin de deprinderile băiatului! Traversă Piccadilly fără să-i pese de circulaţie şi se înfundă în deschiderea strâmtă cu care începe Bond Street. I se năzări brusc că n-o să mai vadă niciodată pălăriile lui Scott. Magazinul tocmai se închisese, dar pălăriile zăceau şiruri, şiruri, pălării superconvenţionale, pălării tropicale, pălării de damă, modele ultimul strigăt de Trilby sau Homburg[72], sau cum le-o fi mai spunând acum. Merse înainte, ocoli parfumul străzii Atkinson şi ajunse la propria-i uşă. Acolo fu nevoită să se aşeze câteva clipe la piciorul scării, până-şi adună destulă

forţă ca să urce. Energia convulsivă care pusese stăpânire pe el după şocul întâlnirii se revărsase acum într-o totală lasitudine. Porni să urce treptele, când Stack şi câinele coborâră. Foch i se repezi la picioare şi se lipi de el, înălţându-şi capul. Wilfrid îi ciufuli urechile. Să-i lase iarăşi fără de stăpân!

— Mâine dimineaţă în zori plec, Stack. În Siam. Probabil că n-am să mă mai întorc.

— Niciodată, Sir?

— Niciodată.

— Aţi vrea să vă însoţesc şi eu, Sir?

Wilfrid îşi lăsă mâna pe umărul valetului său.

— Frumos din partea dumitale, Stack; dar te-ai plictisi de moarte.

— Scuzaţi-mă, Sir, dar nu prea sunteţi acum în situaţia de a călători singur.

— Poate că nu, totuşi plec.

Valetul îşi coborî privirea pe faţa lui Wilfrid. O privire gravă, intensă, de parcă voia să-şi întipărească pentru totdeauna faţa aceea în inimă.

— Am fost mult timp împreună cu dumneavoastră, Sir.

— Aşa e, Stack; şi nimeni n-ar fi putut să se poarte mai frumos cu mine. Ţi-am lăsat o sumă de bani în eventualitatea că mi s-ar întâmpla ceva. Bănuiesc că nu preferi să rămâi aici şi să ai grijă de apartament pentru cazul că tatăl meu ar avea nevoie de el.

— Dacă nu pot veni cu dumneavoastră, mi-ar părea rău să părăsesc apartamentul. Hotărârea dumneavoastră e irevocabilă, Sir?

Wilfrid aprobă cu capul.

— Categoric, Stack. Ce facem cu Foch?

Stack şovăi, apoi spuse pripit:

— Socotesc că trebuie să vă spun, Sir, că atunci când domnişoara Cherrell a fost aici ultima oară, în seara când v-aţi dus în pădurea Epping, mi-a zis că dacă vreodată dumneavoastră aţi pleca, ar fi bucuroasă să ia câinele. Foch ţine foarte mult la dumneaei, Sir.

Fata lui Wilfrid devenise o mască.

— Du-l la plimbare, îi spuse şi urcă scările.

În mintea lui se dezlănţui iar un vârtej. Crimă! Dar o înfăptuise. Nostalgia sau remuşcarea nu pot readuce un cadavru la viaţă. Dacă voia câinele, era al ei, de bună seamă! de ce se agaţă femeile de amintiri, când tot ce-ar trebui să facă ar fi să uite? Se aşeză la birou şi scrise:

Plec pentru totdeauna. Foch îţi va aduce acest bilet. E al tău dacă ţii să-l păstrezi. Eu sunt făcut numai pentru singurătate. Iartă-mă, dacă poţi, şi uită-mă.

Wilfrid.

Scrise adresa şi rămase la birou, rotindu-şi uşor capul şi privind în cameră, de jur împrejur. Mai puţin de trei luni de când se întorsese. Şi avea impresia că se scursese o viaţă. Dinny acolo, pe covoraşul din faţa căminului, după ce-l vizitase tatăl ei? Dinny pe divan, privind în sus la el! Dinny aici, Dinny acolo!

Surâsul ei, ochii, părul! Dinny şi amintirea aceea din cortul arabului fanatic; cele două amintiri trăgeau una de alta, se luptau pentru el. De ce nu a putut întrezări sfârşitul încă de la început? Ar fi trebuit să se cunoască mai bine! Luă o foaie de hârtie şi scrise:

Dragul meu tată,

Se pare că nu mă împac cu Anglia şi plec mâine în Siam.

Voi comunica din când în când adresa mea la bancă. Stack va menţine apartamentul ca de obicei, astfel încât să-l poţi folosi oricând vei avea nevoie. Sper să ai grijă de sănătatea dumitale.

Voi încerca să-ţi trimit din timp în timp câte o monedă pentru colecţia dumitale.

Cu afecţiune
Wilfrid

Taică-su va citi şi va exclamă: „Vai de mine! Bruscă hotărâre! Ciudat tip!” Şi aceasta va fi tot ce va gândi sau va spune cineva, cu excepţia... Rupse o altă filă şi scrise o notă către bancă, apoi se întinse, epuizat, pe divan.

Stack va trebui să-i facă bagajele, el n-avea putere. Din fericire, paşaportul îi era în regulă, documentul ăsta bizar care te desprinde de ai tăi; acest cuvânt de ordine care îţi deschide căile singurătăţii. Camera era foarte liniştită la această oră dinaintea cinei, când circulaţia se mai rărea şi nu se mai auzeau zgomotele străzii. Medicamentul pe care-l luă întotdeauna după un atac de malarie conţinea puţin opium, aşa încât îl învălui un soi de visare. Respiră adânc şi se relaxă. Simţurile lui pe jumătate amorţite receptau mirosuri, mirosul bălegarului de cămilă, aromă de cafea prăjită, miros de covoare, de mirodenii de oameni în suk[73], aerul tăios şi inodor al deşertului, miasmele fetide ale unor gârle de la ţară; şi sunete, vaiete de cerşetori; grohăieli tuşite de cămilă, ţipătul de şacal, chemarea muezinului, tropăitul picioarelor de măgăruş, ciocănit de argintari, scârţiitul şi geamătul roţii de fântână. Şi înainte de a închide pleoapele, veniră plutind imaginile; o lungă perindare de vis a priveliştilor din Orient, aşa cum l-a cunoscut el. Acum va fi un alt Orient, mai îndepărtat, mai straniu! A... Lunecă într-un vis adevărat...

XXXVI

Când îl văzu în Green Park întorcându-i spatele, Dinny ştiu categoric că totul se terminase. Priveliştea feţei lui rătăcite o mişcă până în străfunduri. Dacă ar putea Wilfrid să cunoască din nou fericirea, ea ar fi gata să renunţe la orice! Căci din seara în care o părăsise în propria lui locuinţă, Dinny se trişase singură, dar nu crezuse cu adevărat decât în despărţire. După cele câteva momente petrecute cu Michael în holul întunecat, reuşise să doarmă puţin, apoi ceru cafeaua sus. Pe la ora zece fu anunţată că un om însoţit de un câine cere să stea de vorbă cu ea. Îşi termină toaleta în grabă, îşi puse pălăria şi coborî. Nu putea fi decât Stack.

Valetul stătea în picioare lângă „sarcofag", ţinându-l pe Foch în lesă. Faţa lui, parcă mai plină de înţelegere ca oricând, era palidă şi boţită, ca şi cum stătuse treaz toată noaptea.

— Domnul Desert v-a trimis această, domnişoară.

Îi întinse un bilet. Dinny deschise uşa sufrageriei.

— Intră, te rog, Stack. Haide să ne aşezăm.

Se aşeză şi dădu drumul lesei. Câinele veni drept la Dinny şi-şi lipi botul de genunchiul ei. Dinny citi biletul.

— Domnul Desert îmi scrie că-l pot păstra pe Foch.

Stack îşi lăsă privirea în pământ.

— A plecat, domnişoară. A luat trenul de dimineaţă pentru a se îmbarca pentru Paris şi Marsilia.

Dinny observă în cutele obrazului lui Stack dâre de lacrimi. Se smiorcăi puternic, apoi, cu năduf, îşi trecu mâna peste faţă.

— Sunt paisprezece ani de când sunt la dumnealui, domnişoară. Aşa că-i normal să mă

doară. Zicea că n-o să se mai întoarcă.

— Unde a plecat?

— În Siam.

— Departe, făcu Dinny cu un zâmbet. Important e să-şi redobândească fericirea.

— Asta aşa e, domnişoară. Nu ştiu dacă doriţi să vă spun cu ce hrănim câinele. Biscuiţi uscaţi pe la nouă, şi o supă de oase de vacă, sau de cap de oaie, cu bucăţele de pastă pentru câini, între şase şi şapte, nimic altceva. E un câine bun şi liniştit, un adevărat gentleman în casă. Dacă doriţi, doarme în dormitorul dumneavoastră.

— Rămâi în continuare în apartament, Stack?

— Da, domnişoară. Apartamentul aparţine Lordului Mullyon. După cum v-am mai spus, domnul Desert ia hotărâri foarte neaşteptate; dar de astă dată cred că va fi aşa cum spune. Niciodată n-a fost fericit în Anglia.

— Sunt sigură că va fi aşa cum spune. Pot să fac ceva pentru dumneata, Stack?

Valetul clătină din cap; îşi ţinea ochii pironiţi pe faţa ei şi Dinny ştiu că se întreba dacă putea îndrăzni să-i ofere simpatia lui. Se ridică în picioare.

— Mă gândesc să-l iau pe Foch la plimbare ca să-l obişnuiesc cu mine.

— Da, domnişoară. Să ştiţi că nu-i dau drumul din lesă decât în parcuri. Dacă doriţi vreodată să mai aflaţi ceva în legătură cu câinele, cunoaşteţi numărul.

Dinny îi întinse mâna.

— Bine, Stack, la revedere şi toate cele bune.

— La fel şi dumneavoastră, domnişoară, din inimă.

Ochii lui oglindeau mai mult decât înţelegere, iar strângerea de mina avu o forţă spasmodică. Dinny continuă să surâdă până când Stack plecă şi uşa se închise în urma lui, apoi se aşeză pe sofa, apăsându-şi ochii cu palmele. Câinele, care-l urmase pe Stack la uşă, scoase un scâncet şi se întoarse la ea. Dinny îşi îndepărtă mâinile de pe

ochi, luă biletul lui Wilfrid care zăcea în poala ei şi-l rupse bucăţi.

— Ei, Foch, ce facem acum? O plimbare frumoasă?

Coada câinelui se mişcă; din nou scânci uşor.

— Haide, vino, băiete!

Se simţea tare, dar avea senzaţia că plesnise un arc în ea. Ţinând câinele în lesă, porni spre gara Victoria şi se opri în faţa statuii. Frunzele copacilor din jur se mai îngroşaseră, asta era singura schimbare. Omul şi calul, distanţi, în acţiune, şi totuşi ţinuţi în frâu, operă iscusită! Rămase acolo un răstimp îndelungat, cu ochii uscaţi şi faţa înălţată în sus, subţire şi trasă; iar câinele stătu, răbdător alături de ea.

Apoi, cu o tresărire a umerilor, se întoarse şi porni cu pas repede spre Hyde Park. După ce se plimbă un timp, se duse în Mount Street şi întrebă de Sir Lawrence. Se afla în biroul lui.

— A, draga mea, pare un câine drăguţ; e al tău?

— Da. Unchiule Lawrence, vrei să faci ceva pentru mine?

— Indiscutabil.

— Wilfrid a plecat. Azi-dimineaţă. Nu se mai întoarce. Vrei să fii bun să-i înştiinţezi de acest lucru pe ai meu, pe Michael, pe mătuşa Em şi pe unchiul Adrian? Nu vreau să fiu nevoită să mai vorbesc vreodată despre asta.

Sir Lawrence îşi înclină capul, îi luă mâna şi o duse la buze.

— Am un obiect pe care voiam să ţi-l arăt, Dinny. Luă de pe masă o mică statuetă înfăţişându-l pe Voltaire. Am pescuit-o acum două zile. Nu găseşti că-i un delicios cinic bătrân? De ce francezii, când sunt cinici, sunt mult mai simpatici decât alte popoare, e un mister, doar dacă admiţi că cinismul, pentru a fi suportabil, trebuie acompaniat de graţie şi spirit; lipsit de acestea, cinismul nu înseamnă decât maniere grosolane. Un englez cinic e un fel de mistreţ sălbatic. Un scandinav cinic e o

ciumă. Americanul e prea săltăreţ ca să fie cinic. Poţi găsi un cinic perfect în Austria sau în nordul Asiei, poate că e o chestiune de latitudine.

Dinny zâmbi.

— Te rog, transmite-i mătuşii Em toate cele bune din partea mea. Azi după-masă plec la Condaford.

— Domnul să te binecuvânteze, draga mea. Vino aici sau la Lippinghall ori de câte ori îţi face plăcere; ne e drag să te avem printre noi.

Sir Lawrence o sărută pe frunte.

După plecarea lui Dinny, se duse la telefon, apoi o căută pe soţia lui.

— Em, a fost pe aici biata Dinny. Arăta ca o stafie zâmbitoare. Totul s-a terminat. Desert a plecat definitiv azi-dimineaţă. Dinny doreşte să nu mai discute niciodată despre acest lucru. Poţi ţine minte?

Lady Mont, care aranja nişte flori într-un vas de porţelan chinezesc, scăpă florile din mână şi se răsuci pe călcâie.

— Vai, vai! exclamă ea. Lawrence, sărută-mă!

Rămaseră o clipă îmbrăţişaţi. Biata Em! Avea o inimă bună ca pâinea caldă. Cu capul pe umărul lui şopti:

— Gulerul hainei tale e plin de fire de păr. Nu te laşi de obiceiul de a-ţi peria părul după ce-ţi îmbraci haina. Întoarce-te. Am să ţi le culeg...

Sir Lawrence se întoarse.

— Am telefonat la Condaford şi lui Michael şi lui Adrian. Ţine minte, Em! Ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat...

— Bineînţeles c-am să ţin minte. De ce a venit la tine?

Sir Lawrence înălţă din umeri.

— Are un câine nou, un prepelicar negru.

— Foarte credincioşi, dar se îngraşă. Ia spune! Cum au reacţionat la telefon?

— Doar: „O!” şi „Înţeleg”, şi „Desigur”.

— Lawrence, am chef să plâng; întoarce-te repede şi scoate-mă undeva.

Sir Lawrence o bătu pe umăr şi ieşi grăbit din cameră. Şi el era stăpânit de un sentiment straniu. Aflat din nou în biroul lui, rămase pe gânduri. Fuga lui Desert era unica soluţie posibilă. Dintre toţi cei afectaţi de această întâmplare, el avea viziunea cea mai clară şi cea mai reală asupra psihologiei lui Desert. Adevărat, probabil, că tânărul avea în el o vână de aur, pe care firea lui făcea tot posibilul s-o ascundă. Dar să trăieşti alături de el? Pentru nimic în lume. Laş? De bună seamă că nu era! Experienţa lui nu fusese o chestiunea simplă, aşa cum o vedeau Jack Muskham şi toţi *pukka-sahibii*, cu superstiţia lor că ce-i alb e alb şi ce-i negru e negru şi nu invers. Nu! Nu! Tânărul Desert fusese prins în capcană într-un mod foarte ciudat. Dată fiind natura lui complexă, cu revoltele, umanitarismul, lipsa lui de credinţă, dată fiind intimitatea lui cu arabii, cazul lui Desert se deosebea de cel al unui englez obişnuit cum se deosebeşte creta de brânză. Dar, indiferent de acest lucru, nu era un om cu care să poţi împărţi viaţa. Bine că scăpase biata Dinny de asemenea pacoste! Ce feste mai juca şi soartă! De ce se oprise alegerea ei tocmai asupra lui Desert? Dar dacă-i vorba pe aşa, acolo unde intervine dragostea nu mai poţi formula nici un „de ce?” Dragostea nu cunoaşte legi, nici măcar pe acelea ale bunului simţ. Un element oarecare din Dinny s-a contopit direct cu elementul înrudit din el, neţinând seama de toate celelalte elemente care nu erau înrudite şi de toate circumstanţele exterioare. S-ar putea ca Dinny să nu mai aibă niciodată şansa de a cădea pe acel anume „lot câştigător”, cum l-ar numi Jack Muskham. Dar - Dumnezeule mare! - căsătoria e o poveste la care te înhami pe viaţă; da, chiar şi în ziua de azi, căsătoria nu e o glumă trecătoare. Ca să porneşti într-o căsătorie, ai nevoie de tot norocul şi de toate posibilităţile de a da şi a lua de care poţi face rost. Or la Desert nu prea existau multe posibilităţi de a da şi a lua prea neliniştit, prea discordant, şi poet pe deasupra! Şi mândru, acea mândrie pornită dintr-o proprie subestimare, pe care nimic nu o poate

domoli! Da, o aventură cu el, una dintre legăturile acelea vremelnice pe care le practică tinerii de azi - posibil; dar Dinny nu era făcută pentru aşa ceva; până şi Desert trebuie să fi simţit acest lucru. La Dinny, ar fi părut absolut deplasat să detaşezi fizicul de psihic. Ei, da! încă o durere pe lume, biata Dinny!

„Unde aş putea s-o duc pe Em în dimineaţa asta?" se gândi Sir Lawrence. La grădina zoologică nu-i place; de Wallace m-am săturat. La Madame Tussaud![74] La Madame Tussaud va ţâşni veselia.

XXXVII

La Condaford, Jean, îndată ce lăsă telefonul din mină, se duse drept la soacra ei şi-i repetă, cu obişnuita ei fermitate, cuvintele lui Sir Lawrence. Expresia blajină, mai curând sfioasă, de pe faţa Lady-ei Cherrell se transformă într-o îngrijorare şocată.

— O!

— Să-i comunic şi generalului?

— Te rog, draga mea.

Rămasă din nou singură cu socotelile ei gospodăreşti, Lady Cherrell căzu pe gânduri. Fiind singura din familie, cu excepţia lui Hubert, care nu-l văzuse niciodată pe Wilfrid Desert, încercase să-şi menţină o minte limpede şi, în conştiinţa ei, nu se ciocnise de o împotrivire categorică. Acum, simţea doar o compătimire îndurerată. Ce se putea face? Şi, aşa cum se obişnuieşte când altcineva suferă o grea pierdere, nu se putu gândi decât la flori.

Ieşi în grădină şi se duse la răzoarele de trandafiri, care, împrejmuite de gărduleţe de tisă, se îngrămădeau în jurul vechiului cadran solar. Umplu un coş cu cele mai frumoase roze, le duse în cămăruţa strâmtă şi monahală a lui Dinny şi le aranjă în vaze pe noptieră şi pe pervazul ferestrei. Apoi, deschise larg uşa şi fereastra plumbuită şi sună, cerând să se facă curăţenie şi să se pregătească patul. Îndreptă gravurile Medici de pe pereţi şi spuse:

— Annie, tablourile le-am şters eu de praf. Să laşi fereastra şi uşa deschise. Vreau să miroasă plăcut în cameră. Ai timp acum să deretici?

— Da, doamna.

— Atunci fă acum curăţ în cameră, pentru că nu ştiu la ce oră soseşte domnişoara Dinny.

Se întoarse la socotelile ei, dar nu-i mai stătea mintea la ele şi, înghesuind hârtiile într-un sertar, se

duse să-şi caute soţul. Şi el era aşezat în faţa unui teanc de note şi hârtii, fără să dea vreun semn de animaţie. Se apropie de dânsul şi-i lipi capul de pieptul ei.

— Jean ţi-a spus, Con?

— Da. Era singura soluţie, fireşte; dar nu suport s-o văd pe Dinny tristă.

Rămaseră tăcuţi, până când Lady Cherrell rosti:

— O să-i povestesc lui Dinny ce strâmtoraţi suntem. Asta o să-i mai abată gândurile!

Generalul îşi ciufuli părul.

— Sunt în deficit cu trei sute de lire pe an. S-ar putea să încasez vreo două sute pe cai, iar restul din tăierea copacilor. Nu ştiu zău care din astea două mă amărăşte mai mult. Crezi că Dinny mi-ar putea da vreo sugestie?

— Nu. Dar o să se necăjească, ceea ce o s-o împiedice să-şi facă atâta inimă rea din cealaltă pricină.

— Înţeleg. Bine, atunci tu sau Jean înfăţişaţi-i situaţia. Nu mi-ar plăcea s-o fac eu. Ar putea da impresia că bat şaua ca să-i reduc alocaţia ei. Şi-aşa e o nimica toată. Lămuriţi-o că nu poate fi vorba de aşa ceva. Lucrul cel mai nimerit pentru Dinny acum ar fi o călătorie, dar de unde bani?

Lady Cherrell nu-i putu da un răspuns, astfel încât conversaţia se curmă.

În casa aceea veche, asupra căreia, de-a lungul veacurilor, speranţele omeneşti, temerile, naşterile, morţile şi întregul hăţiş al emoţiilor cotidiene îşi lăsaseră pecetea, dându-i o înfăţişare de înţeleaptă bătrâneţe, pogorâse o îngrijorare care se făcea simţită în fiecare cuvânt sau gest, până şi în cele ale servitoarelor. Ce atitudine trebuia adoptată? Cum să-i arăţi simpatie fără să aibă aerul că o compătimeşti? Cum să-i faci o primire călduroasă, ferind-o să înţeleagă însă că ar exista şi o notă de satisfacţie? Până şi Jean se molipsise. Peria câinii şi stăruia să ia maşina şi să se ducă în întâmpinarea tuturor trenurilor de după-amiază.

Dinny sosi cu cel de-al treilea tren. Ducându-l pe Foch în lesă, coborî din vagon aproape direct în braţele lui Jean.

— Hello, draga mea! exclamă Jean. Iată-te! Un câine nou?

— Da; o comoară.

— Ce bagaje ai?

— Numai astea. N-are rost să cauţi un hamal, totdeauna se plimbă pe bicicletă.

— Las' că le duc eu.

— Ba nu! Ţine-l pe Foch.

Când ajunse la maşină, cărându-şi valiză şi portmantoul Dinny spuse:

— Jean, te superi dacă prefer să merg pe jos? îi face bine lui Foch; şi-n tren era sufocant; mi-ar plăcea să sorb puţin parfum de fân.

— Da, a mai rămas încă necules. Atunci eu iau bagajele şi mă duc să-ţi pregătesc un ceai proaspăt.

O lăsă pe Dinny stând locului, cu un zâmbet pe faţă. Şi tot drumul până la Grange, Jean fu urmărită de zâmbetul acela şi înjură în surdină...

Când o porni pe poteca ce străbătea câmpul, Dinny îi dădu drumul lui Foch. Din bucuria cu care se repezi la gardul viu, îşi dădu seama cât de mult îi lipsise asemenea decor. Un câine de ţară! O clipă, veselia lui însufleţită îi absorbi atenţia; apoi tristeţea şi durerea îi reveniră. Chemă câinele şi merse mai departe. Pe primul dintre ogoarele lor, finul zăcea încă necules şi Dinny se trânti în el. Odată ajunsă acasă, va trebui să-şi supravegheze fiecare cuvânt şi fiecare privire, va trebui să surâdă, şi iar să surâdă şi să nu lase să se zărească nimic. Simţea o nevoie disperată de aceste câteva clipe de abandon. Nu plânse, dar se lipi de ţarină acoperită de fân şi lăsă ca soarele să-i ardă ceafa. Apoi se întoarse cu faţa în sus şi privi albastrul cerului. Nici un gând nu prindea formă, ci, pur şi simplu, se lăsă înecată de durerea pentru ceea ce pierduse şi nu va mai regăsi niciodată. Şi din palpitul aripilor de gâze îmbătate de căldură şi miere, se alcătuia zumzetul zilei de vară, planând asupră-i, toropitor. Îşi încrucişă

braţele pe piept ca să încătuşeze durerea dinăuntru. De-ar putea muri, acum, acolo, în plin miez de vară, cu zumzet, cu cânt de ciocârlii; să moară ca să nu mai simtă durerea!

Zăcu nemişcată, până când se apropie de ea câinele şi-o linse pe obraz. Ruşinată, se sculă şi începu să-şi scuture seminţele şi firicelele de fin de pe rochie şi de pe ciorapi.

După ce trecu de şura bătrânului Kismet, aflată pe al doilea teren, ajunse la pârâiaş şi-l traversă intrând în livada descântată, mirosind a urzici şi a pomi bătrâni; apoi, mai departe, grădina şi lespezile terasei. O singură floare de magnolia se deschisese, dar nu avu curaj să se oprească şi să o miroasă, de teamă ca mireasma de lămâie şi miere să nu o răscolească din nou; când ajunse la uşa de sticlă, privi înăuntru.

Maică-sa şedea, având zugrăvită pe faţă acea expresie pe care Dinny o numea „în aşteptarea tatei". Tata stătea în picioare, iar pe faţă avea expresia „în aşteptarea mamei". Jean părea să-şi aştepte puiul de sălbăticiune să apară de după colţ. „Eu sunt puiul", gândi Dinny şi păşi pragul spunând:

— Ei, mămico, pot să capăt un ceai?...

În seara aceea, după ce îşi urară noapte bună, Dinny coborî din nou şi intră în biroul tatălui ei. Generalul se găsea la masa de lucru, cu un creion în mina şi cu privirile aţintite asupra câtorva rânduri scrise. Dinny se furişă înăuntru şi citi peste umărul lui.

De vânzare cai gonaci: un murg castrat, înălţime cincizeci şi trei de palme, voinic, chipeş, ciolănos, iscusit la salturi; iapă, murgă, cincizeci şi unu de palme, foarte ageră, poate fi călărită de doamne, salturi spectaculoase, plămâni şi membre sănătoase. A se adresa proprietarului, Condaford Grange, Oxon.

— Hm! mormăi generalul şi şterse cu o linie plămâni şi membre sănătoase.

Dinny se întinse peste umărul lui şi luă hârtia. Generalul tresări şi întoarse capul.

— Nu! făcu ea. Rupse hârtia.

— Uite, Dinny. Nu trebuie să faci asta. M-a prins...

— Nu, tată, nu poţi vinde caii, fără ei ai fi un om pierdut.

— Dar sunt nevoit să-i vând, Dinny.

— Ştiu. Mama mi-a povestit. Dar nu e necesar. Din întâmplare, eu am o sumedenie de bani.

Puse pe birou teancul de bancnote pe care le purtase atâta vreme asupră-i.

Generalul se ridică în picioare.

— Imposibil! strigă el. Foarte frumos din partea ta, Dinny, dar absolut imposibil să primesc.

— Tată, nu trebuie să mă refuzi. Dă-mi voie să fac şi eu ceva pentru Condaford. Eu n-am nevoie de aceşti bani şi s-a nimerit să fie exact trei sute, atât cât mi-a spus mama că ţi-ar lipsi.

— N-ai nevoie de ei? Absurd, scumpa mea. Cum aşa? Cu banii ăştia ai putea pleca într-o lungă călătorie.

— Nu vreau să plec într-o lungă călătorie. Vreau să rămân acasă Şi să vă fiu de folos la amândoi.

Generalul o privi drept în ochi.

— Mi-ar fi ruşine să iau banii ăştia de la tine! E vina mea că m-am lăsat depăşit de cheltuieli.

— Tăticule! N-ai cheltuit o dată un bănuţ pentru dumneata!

— Mă rog, dar nu ştiu cum s-a întâmplat — un mărunţiş aici altul colo, şi se adună.

— O să revedem împreună totul. S-ar putea să existe unele cheltuieli la care putem renunţa.

— Partea proastă e că nu am un capital rulant. Ori de câte ori se iveşte ceva, trebuie să fac faţă de-a dreptul din venituri; taxele de asigurare sunt mari, şi cu impozitele şi taxele mereu în creştere, veniturile se micşorează întruna.

— Ştiu: trebuie să fie îngrozitor. N-am putea creşte nişte animale?

— Costă mult ca să te apuci de aşa ceva. Desigur că la Londra sau la Cheltenham, ori aiurea, ne-am putea descurca, întreţinerea casei şi a personalului ne seacă.

— Să părăsim Condaford? O! Nu! Şi-apoi, cine l-ar cumpăra? În pofida a tot ce-ai făcut, tată, nu e o clădire cu confort modern.

— Cu siguranţă că nu.

— N-am putea insera niciodată într-un anunţ: „această reşedinţă atrăgătoare" fără să roşim. Oamenii, de obicei, nu plătesc pentru strămoşii altora.

Generalul rămase cu privirea în gol.

— Îţi mărturisesc sincer, Dinny, că mă apasă o colosală răspundere. Detest să mă zbat pentru bani, să strâng cureaua ba aici, ba acolo, să-mi fac întruna calcule de perspectivă ca să văd dacă voi putea s-o scot la capăt. Dar, aşa cum spui şi tu, vânzarea e de neconceput. Şi cine-ar fi dispus s-o ia cu chirie? Ar fi transformată într-o şcoală, sau în club câmpenesc, sau într-un azil Asta pare să fie unică soartă a reşedinţelor de ţară, în zilele noastre. Singurul dintre noi care are ceva bani e unchiul Lionel, mă întreb dacă ar fi de acord s-o închirieze pentru week-end-uri.

— Nu, tăticule! Nu! Să încercăm s-o ţinem cu ghearele şi cu dinţii. Sunt convinsă că, într-un fel, vom reuşi. Dă-mi voie mie să mă ocup de problema economiilor. Dar până atunci, trebuie să primeşti banii ăştia. După aceea o vom lua de la capăt.

— Dinny, eu...

— Ca să-mi faci o plăcere, dragule...

Generalul o trase la pieptul lui.

— Povestea asta a ta... murmură în părul ei. Dumnezeule, aş vrea...

Dinny clătină din cap.

— Ies puţin pe afară, să mă plimb câteva minute. E atât de cald şi de frumos!

Înfăşurându-şi un fular în jurul gâtului, ieşi pe uşa-fereastră deschisă.

Ultimele sclipiri de lumină ale unei zile lungi de vară se mistuiseră dincolo de zare, dar căldura plutea nemişcată pentru că nici o adiere nu clintea văzduhul şi nici un strop de rouă nu se lăsa, o noapte calmă, uscată, întunecoasă, cu furnicar de stele. Din clipa în care ieşi din casă, Dinny se pierdu în noapte. Dar casa bătrâna, înfăşurată în iederă, trăia în faţa ochilor ei, o prezenţă voalată, clipind din patru ferestre încă luminate. Se rezemă de trunchiul unui ulm, cuprinzându-l cu braţele întinse îndărăt. Noaptea îi era prietenă, nici un ochi care s-o pândească, nici o ureche în ascultare. Scrută întunericul, nemişcat, absorbind tărie din trăinicia şi viaţa de care-şi rezemase spinarea. Zburau fluturi de noapte, aproape atingându-i obrazul. Natură nesimţitoare, caldă, indiferentă, animată până şi în beznă. Milioane de făpturi infime, adăpostite, cuprinse de somn, sute de creaturi zburând sau târându-se în jur, bilioane de fire de iarbă şi de flori, îndreptându-şi trupurile încet, în răcoarea nopţii. Natură! Nemiloasă şi nepăsătoare până şi faţă de unicele fiinţe care o încununau şi o răsfăţau cu vorbe înaripate! Firele se rupeau, inimile se sfărâmau, sau ce altă se întâmpla cu naivele creaturi - Natura nu cunoştea un zvâcnet, nu-şi înălţa pieptul nici măcar într-un suspin. O zvâcnire a Naturii ar fi însemnat pentru dânsa mai mult decât toată compătimirea umană. Dacă, aşa ca în *Naşterea lui Venus*[75], adieri pufoase s-ar înălţa spre ea, valuri rotofeie ca porumbeii i-ar sălta sub tălpi, albinele s-ar roti în juru-i căutând-o de miere! Dacă, măcar o fărâmă de clipă, în această întunecime, s-ar putea simţi una cu spuza stelelor, cu aroma pământului, cu fâlfâirea liliacului, cu atingerea aripii fluturelui de noapte pe faţa ei!

Cu bărbia ridicată, cu trupul încordat pe trunchiul copacului, rămase înmărmurită de întuneric, de tăcere, de stele. Urechi de nevăstuică, nas de vulpe, pentru a auzi şi a adulmeca toată suflarea pământului! Sus, din cununa copacului, se

auzi un ciripit solitar de păsăruică. Uruitul ultimului tren, încă departe, porni să-şi facă loc în tăcere crescu, se defini în zgomot de roţi şi şuierat de locomotivă, se opri, apoi îşi dădu iar drumul şi se stinse în depărtări. Din nou se stârniră şoaptele liniştii. Unde stătea ea, fusese cândva şanţul de apărare, peste care atâta se depusese vremea, încât ulmul putuse să-şi implânte rădăcinile. Lent, vieţile copacilor creşteau într-o lungă bătălie cu vântul; lent şi tenace, ca viaţa familiei ei cramponându-se de peticul acesta de spaţiu.

„Nu o să mă gândesc la el, îşi spuse Dinny, nu vreau să mă gândesc la el!" Ca un copil care refuză să se gândească la boala care l-a durut, aşa va fi! Şi, deodată, faţa lui se alcătui din întuneric, ochii lui, buzele. Dinny se răsuci spre copac şi-şi lipi fruntea de asprimea scoarţei. Dar faţa lui se inseră între ea şi scoarţă. Făcu câţiva paşi îndărăt şi o porni prin iarbă, iute şi fără zgomot, nevăzută ca o fantomă. Se plimbă în sus şi-n jos, şi mişcarea o domoli.

„Ei bine, îşi spuse, mi-am trăit clipa. Nu mai e nimic. Trebuie să intru în casă."

Stătu o secundă locului, privind la stelele atât de îndepărtate, atât de multe, de luminoase şi de reci. Şi, cu un zâmbet stins, grăi: „Care-o fi, oare, steaua norocului meu?"

---- Sfîrşit ----

---

[1] Ferdinand Foch (1851—1929), mareşal francez, şef al Statului-Major. În 1918 a fost numit preşedinte al Comitetului militar al ţărilor Antantei şi comandant suprem al forţelor armate aliate.

[2] Parafrazarea unor versuri din Alice în Ţara Minunilor de Lewis Carroll.

[3] Personaj biblic, fiul lui Isaac şi al Rebecăi, frate mai mare al lui Iacob căruia i-a vândut dreptul său de prioritate pentru un blid de linte.

[4] *Ninon de I.enclos* (1620—1705), pariziancă celebră pentru spiritul şi pentru frumuseţea sa; salonul ei era frecventat de cele mai strălucite personalităţi ale epocii.

[5] White Melville George (1821-1878), scriitor englez, autor de romane convenţionale pe teme de vânătoare şi de sport, foarte gustat în cercurile aristocratice.

[6] Puterile imperialiste, printre care şi Anglia, deţineau, în primele decenii ale secolului, baze militare în China.

[7] Pelicanul reprezintă uneori, în artă, simbolul constanţei şi al duioşiei.

[8] Nimfă, la musulmani.

[9] Referire la poemul Theology in Extremis de Alfred Lyall (1835-1911), care înfăţişează meditaţiile unui englez în timpul revoluţiei naţionale din India, din 1857, când a fost pus să aleagă între viaţă şi convertirea la religia musulmană.

[10] Celebre parcuri londoneze.

[11] *HesterStanhope* (1776—1839), nepoata fostului prim-ministru al Angliei, William Pitt. A călătorit mult prin ţările Orientului Apropiat, în rândul cărora se bucura de mare influenţă, fiind considerată ca un soi de proroc.

[12] Ţinut muntos în Arabia Saudită

[13] Roman al scriitorului american Thornton Wilder, apărut în 1928.

[14] Tablou al pictorului italian *Gentile Bellini* (1427).

[15] *Mahdi Sudanezul (Mohamed Ahmed)* , (1848-1885), conducătorul răscoalei populare din Sudanul de est împotriva guvernanţilor străini.

[16] *Roger Casement* (1864-1916), conducător al răsculaţilor irlandezi. A luat atitudine împotriva participării Irlandei, alături de Anglia, la primul război mondial. A fost spânzurat de englezi.

[17] Colegii regale, marine şi militare, britanice.

[18] *Sir Joshua Reynolds* (1723—1792), celebru pictor portretist englez..

[19] La nunţile din casele aristocratice este chemat un poliţist menit să păzească darurile preţioase primite de tânăra pereche.

[20] În zăpăceala ei, Lady Mont încurcă darurile cu băuturile, voind să spună: „să ia o băutură”.

[21] Cuvinte rostite în tragedia Hamlet de regină, după ce a băut cupa otrăvită.

[22] Unul din neamurile care au invadat şi au pustiit pământul Canaanului.

[23] Apartamentele secrete în care erau închise femeile la mahomedani.

[24] Membri ai unei secte politico-religioase din vechea Iudee, ostili fariseilor.

[25] Hanul.

[26] Robert Louis Stevenson (1850-1894), scriitor şi poet romantic englez.

[27] Aparat cu bandă care transmite ultimele ştiri, aflat în holul cluburilor.

[28] Sir *Richard Francis Burton* (1821 — 1890), călător, primul englez care a fost la Mecca. A scris cărţi de călătorii şi a tradus O *mie şi una de nopţi.*

[29] *William GiffordPalgrave* (1826-1888), misionar în Siria şi Arabia. A publicat în 1865 cartea : *Povestirea unei călătorii de un an prin centrul şi estul Arabiei.*

[30] Denumire dată de indieni guvernanţilor englezi.

[31] *Sir Francis Hastings Doyle* (1810—1888), poet englez, a scris poeme pe teme militare.

[32] Numele unui regiment englez

[33] Personaj din Eneida, tovarăşul cel mai fidel al lui Eneas.

[34] Stradă londoneză pe care se găsesc numeroase parfumerii.

[35] Între anii 1928—1933 mişcarea de eliberare naţională din India a izbucnit cu o nouă forţă, şi s-au produs numeroase răscoale în diferite regiuni.

[36] Oameni politici şi militari englezi care au jucat un rol important în instaurarea dominaţiei engleze in India, în secolul al XIX-lea.

[37] *Robert Smith Surtees* (1805—1864), scriitor englez, autor de romane pe teme vânătoreşti şi sportive.

[38] Roman de Robert Smith Surtees.

[39] Dineurile oferite anual de uniunile de comercianţi şi industriaşi din City, la care luau parte membrii familiei regale şi aristocraţiei.

[40] Parafrazare a cântecului popular englez *Patrie, dulce patrie.*

[41] Eroul romanului cu acelaşi titlu al lui Joseph Conrad (1857—1924), în care se înfăţişează dezonoarea unui englez ce a părăsit corabia într-un moment de primejdie.

[42] Fragment din *Alice in ţara minunilor* de Lewis Carroll.

[43] Pronunţare americănească pentru „un papă la Newport".

[44] Vers din Sonetul CXVI de Shakespeare.

[45] Vers din poemul Invictus de Wiliam Henley (1849-1903).

[46] Perifrază din slujba căsătoriei.

[47] *Robert Clive* (1725—1774), omul dintre cei mai cruzi colonizatori din perioada cuceririi Indiei de către englezi.

[48] Varietate de trandafiri Khight of Knights.

[49] Ajax – unul dintre eroii războiului troian ; simbolizează răzvrătirea împotriva divinităţii.

[50] Poem cu caracter mistic, aparţinând lui *Francis Thompson* (1859—1907), şi care, la timpul său, a făcui mare vâlvă.

[51] *Quemdeus perdere vult, dementat* - Pe cine vrea Dumnezeu sa-l piardă, îi ia minţile, (lat.).

[52] Amorul e-un copil pribeag (fr.), cuvintele cu care începe Habanera (în opera *Carmen* de Bizet.

[53] Derby-ul se desfăşoară pe hipodromul Epsom.

[54] Tablou al pictorului Frith (1819-l909).

[55] Deşert, pustiu (engl.).

[56] King's Counsel — avocat din Colegiul Regal.

[57] În curs de judecată (lat).

[58] Aluzie la Sigmund Freud, care a locuit la. Viena, şi la curentul psihanalist.

[59] *Alfred Stevens* (1828—1906), pictor belgian, care a lucrat multă vreme la Paris.

[60] Totul se istoveşte, totul trece (fr.).

[61] Personaj din *Documentele postume ale clubului Pickwick* de Charles Dickens.

[62] Personaj din comedia *Rivalii* de Richard Sheridan (1751-1816).

[63] Personaj din *A douăsprezecea noapte* de Shakespeare.

[64] Unul dintre eroii principali ai romanului *Documentele postume ale clubului Pickwick*

[65] Campionat anual de tenis, care are loc în luna iulie la Wimbledon.

[66] Doctor în medicină.

[67] Cunoscut jucător de baseball.

[68] Este vorba de Conferinţele care au avut loc la Londra între 1930—31, în scopul elaborării unei noi constituţii a Indiei

[69] Pe balustrada ce înconjoară piaţa din faţa palatului regal din Londra se află o serie de statui alegorice, simbolizând coloniile britanice.

[70] Personaj biblic ; fiul lui Abraham şi al Agarei ; a fost izgonit împreună cu mama sa, de către tatăl său.

[71] Numele biblic dat lui Iacov, fratele lui Esav, căruia acesta din urmă, i-a vândut dreptul de prioritate filială

[72] Diferite sorturi de fetru moale.

[73] Bazar, piaţă orientală.

[74] Muzeul figurilor de ceară.

[75] Celebru tablou de Botticelli.

Table of Contents

PUSTIETATE ÎN FLOARE 6
I 6
II 14
III 27
IV 36
V 44
VI 55
VII 66
VIII 72
IX 80
X 91
XI 101
XII 113
XIII 124
XIV 135
XV 144
XVI 156
XVII 167
XVIII 177
XIX 186
XX 196
XXI 209
XXII 217
XXIII 227
XXIV 237
XXV 244
XXVI 253

XXVII 261
XXVIII 270
XXIX 276
XXX 283
XXXI 289
XXXII 294
XXXIII 302
XXXIV 310
XXXV 319
XXXVI 325
XXXVII 332
[1] 339
[2] 339
[3] 339
[4] 340
[5] 340
[6] 340
[7] 340
[8] 340
[9] 340
[10] 340
[11] 340
[12] 340